

Priekšvārds

Grāmata izdota ar Sieksātes Svētās Trīsvienības sieviešu kopienas un Pēterupes evaņģēliski luteriskās draudzes atbalstu

Pirmais izdevums latviešu valodā “Labvēsts”,
Sv. Gregora kristīgās kalpošanas skola, 1998

Otrais izdevums latviešu valodā “Eikon”, 2016

Redakcija, makets: virspriesteris Jānis Kalniņš
Saīsināts, brīvs tulkojums no krievu valodas:
Oskars Bogdanovs
Mākslinieciskais noformējums: Līga Sakse
Korekcija: Ināra Stašulāne

Grāmatas vākam izmantots Sirdsskaidrā Doroteja freskas fragments (Dionisiāta klosteris Atonā, 1547. g.)

ISBN 978-9934-8550-3-0

Sirdsskaidrais Dorotejs dzīvojis VI gadsimtā. Viņš ir atstājis 21 pamācību, dažas vēstules, 87 jautājumus sirdsskaidrajiem Barsanufijam Lielajam un Jānim Pravietim ar atbildēm, pierakstījis sirdsskaidrā Zosimas pamācības, ir zināmi viņa 30 vārdi par askēzi.

Šī darba oriģināls ir sarakstīts grieķu valodā. Pirmo reizi izdots 1770. gadā Venēcijā, bet jau pirms tam neskaitāmas reizes pārrakstīts ar roku un tulkots dažādās pasaules valodās. Nav tāda pareizticīga klostera, kur nebūtu atrodamas abbas Doroteja pamācības. Grieķu izdevuma priekšvārdā tēvu Doroteju dēvē par “svētlaimīgu un patiesi cienījamu starp tēviem”. Sirdsskaidrā Doroteja veikums ir viens no pamatakmeņiem pareizticīgās askēzes izpratnē. Svētie tēvi to dēvē arī par askēzes ābeci. Svētais Teodors Studits († 826) to vērtē šādiem vārdiem: “Pieņem visas Vecās un Jaunās Derības Dieva iedvesmotās grāmatas un kopā ar tām svēto tēvu, skolotāju un askētu ... sirdsskaidrā Marka, Jesajas, Barsanufija, Doroteja un Isihija... dzīves aprakstus un pamācības. Viņu mācībā es neatradu nekādus maldus, tieši pretēji, atradu lielu labumu dvēselei.”

Savukārt svētītājs Ignātijs Brjančaņinovs jau XIX gadsimtā rakstīja par to, ka nevar izglābties tas, kurš tagad nelasa svēto tēvu grāmatas.

Virspriesteris Jānis Kalniņš

Saturs

Priekšvārds	5		
Ievads	9		
Vēstule brālim, kurš lūdza, lai viņam atsūta mūsu svētā tēva Doroteja dzīves aprakstu un garīgās pamācības, kā arī ziņas par svētā Dosifeja dzīvi	17		
Par svēto Dosifeju, svētā tēva Doroteja skolnieku	21		
Sirdsskaidrā Doroteja pamācības	31		
1. Par atteikšanos no pasaules	31		
2. Par pazemību	45		
3. Par sirdsapziņu	55		
4. Par bijību Dieva priekšā	59		
5. Par to, ka nevajag paļauties uz savu prātu	71		
6. Netiesāsim savu tuvāko	79		
7. Jāvaino sevi, nevis tuvāko	87		
8. Par ļaunā pieminēšanu	95		
9. Par to, ka nevajag melot	101		
10. Par to, ka Dieva ceļi ir jāiet ar apdomu un uzmanību	108		
11. Par to, ka no kaislibām vajag atbrīvoties pēc iespējas ātrāk, pirms tās nav kļuvušas par kaitīgu dvēseles ieradumu	116		
		12. Par bailēm no gaidāmajām mocībām un par to, ka tam, kurš grib izglābties, vienmēr par to ir jārūpējas	125
		13. Par to, ka kārdinājumi ir jāpanes ar pateicību un saglabājot mieru	134
		14. Par tikumu pili mūsu dvēselēs	143
		15. Par Lielo gavēni	153
		16. Pamācība mūkiem	157
		17. Pamācība klosteru vadītājiem – par to, kā jāvada klosteri, un mūkiem – par to, kā jāklausa saviem vadītājiem	161
		18. Pamācība brālim, kurš klosterī ir ekonoms	165
		19. Tēva Doroteja domu graudi	168
		20. Dažu dziedājumu skaidrojums Kristus Augšāmcelšanās svētkos	170
		21. Dažu svētā Gregora izteicienu par svētajiem mocekļiem skaidrojums	175
		Svētā tēva Doroteja vēstules	181
		Tēva Doroteja jautājumi un garīgo tēvu Barsanufija Lielā un Jāņa Pravieša atbildes	189

Ievads

Mums nav drošu ziņu par to, kad svētais Dorotejs ir dzīvojis. Sholastiķis Evgārijs savā Baznīcas vēsturē piemin laikabiedru un skolotāju svēto Doroteju, tēvu Barsanuflu, sakot, ka “viņš dzīvo ieslēdzies būdā”. Šo darbu Evgārijs rakstīja ap 590. gadu. No tā mēs varam spriest, ka svētais Dorotejs ir dzīvojis VI gs. beigās un VII gs. sākumā. Domājams, ka viņa dzimtene bija Askalona. Agrā jaunībā viņš studēja laicīgās zinātnes. To mēs redzam no viņa pašā vārdiem 10. nodaļas sākumā, kur svētais par sevi saka: “Kad es studēju laicīgās zinātnes, man tas no sākuma likās grūti, un, kad es gāju pēc grāmatām, es jutos kā cilvēks, kurš iet pieskarties zvēram. Kad es sevi piespiedu, tad Dievs man palīdzēja, un es sāku tik aizrautīgi lasīt, ka nedomāju, vai esmu ēdis un gulējis. Ar saviem biedriem es vairs negāju kopā pusdienot, neielaidos sarunās, kaut gan biju ļoti sabiedrīks. Kad filozofs pēc nodarbībām mums atļāva iet, es noskalojos ar aukstu ūdeni, jo pārmērīgā lasīšana mani ļoti nogurdināja. Pārnācis mājās, es nezināju, ko ēdīšu pusdienās, man nebija laika dot rīkojumus, kas attiecās uz manu uzturu, bet man bija viens uzticams cilvēks, un viņš gatavoja pēc saviem ieskatiem. Es lasīju gan ēdot, gan gulot. Grāmata atradās man pie gultas, un, ja es nedaudz iesnaudos, tad drīz vien pamodos un atkal ķēros pie lasīšanas. Arī vakarā, pārnākot mājās, es iededzu

gaismekli un lasīju līdz pusnaktij. Un vispār lasīšana mani bija tā pārņēmusi, ka es vairs nepazinu mieru.”

Tik dedzīgi mācoties, svētais Dorotejs ieguva plašas zināšanas laicīgās zinātnēs un attīstīja labas runas spējas. Kāds nezināms autors vēstulē par viņa rakstiem saka: “Viņam bija labas runas dāvanas.” Viņš kā čakla bite no laicīgo filozofu darbiem savāca visu labo un vēlāk to aprakstīja savos darbos. Varbūt svētais sekoja svētā Basilija Lielā piemēram; viņš lasīja viņa pamācības un centās tās īstenot dzīvē. Lasot svētā Doroteja darbus, mēs redzam, ka viņš labi pārzināja gan laicīgo autoru, gan svēto tēvu un Baznīcas mācītāju darbus. Te jāpiemin Basilijš Liekais, Gregors Teologs, Jānis Zeltamute, Aleksandrijas Klements un daudzi citi pirmo gadsimtu kristiešu spīdekļi. Un dzīve kopā ar garīgajiem tēviem bagātināja viņa pieredzi, kas vēlāk atspoguļojās viņa pamācībās.

Kaut arī par viņa izcelsmi mēs neko nezinām, bet no viņa sarunām ar garīgajiem tēviem mēs redzam, ka viņš bija pārticis cilvēks un vēl pirms iestāšanās klosterī bija pazīstams ar tādiem izciliem askētiem kā svētais Barsanufijs un Jānis Pravietis. Par to, ka viņš bija bagāts, liecina Jāņa atbilde uz viņa jautājumiem par to, kā izdalīt savu īpašumu: “Brāl, uz taviem pirmajiem jautājumiem es atbildēju kā cilvēkam, kuram vēl ir nepieciešams piens, bet tagad, kad tu runā par pilnīgu atteikšanos no pasaules, es tev teikšu: *“Ver plaši vaļā savu muti, un Es to piepildīšu”* (Ps. 81, 11).” No tā mēs varam saprast, ka

Jānis viņam palīdzēja arī agrāk. Par nožēlu, mūsu rīcībā nav visas viņa rakstītās pamācības. Mums ir zināmas tikai tās atbildes, kuras saglabājušās grāmatā “Svēto Barsanufija un Jāņa atbildes”.

Mēs nezinām iemeslus, kas pamudināja Doroteju atstāt laicīgo dzīvi. Lasot viņa darbus, mēs redzam, ka viņu vadīja vēlēšanās sasniegt evaņģēlisko pilnību, izpildot Dieva baušļus. Savā pirmajā pamācībā par svētiem vīriem viņš saka: “Viņi saprata, ka, dzīvojot pasaulē, viņi nespēj būt tikumīgi, un izdomāja sev īpašu dzīvesveidu, īpašu darbības veidu – šeit es runāju par mūku dzīvi – viņi bēga projām no pasaules un dzīvoja tuksnesī.”

Iespējams, ka pieņemot šo lēmumu palīdzēja sarunas ar svētajiem tēviem; iestājoties abata Serida vadītajā klosterī, viņš tūlīt nodeva sevi svētā Jāņa Pravieša vadībā, viņš neko neatļāvās darīt bez viņa padoma. “Kad es dzīvoju kopienā,” saka svētais, “es visus savus nodomus atklāju garīgajam tēvam Jānim un nekad, kā jau es teicu, neko nedarīju bez viņa piekrišanas. Dažreiz nodoms man teica: “Kāpēc tev viņu traucēt?” Bet es nodomam atbildēju: “Anatēma tev un tavai prātošanai, jo viss, ko tu zini, nāk no dēmoniņiem.” Un es gāju un runāju ar tēvu. Bija tādi gadījumi, ka viņš teica to pašu, ko domāju es pats. Tad nodoms man saka: “Nu vai redzi? – tas pats, ko es teicu; tu bez iemesla traucē tēvu!” Bet es nodomam atbildēju: “Tagad tas ir labi, tagad tas nāk no Svētā Gara; bet tas, ko tu saki, nāk no ļaunā, no dēmoniņiem, no kaislīgā dvēseles

stāvokļa.” Es nekad sev neatļāvu paklausīt savam nodomam, bet vienmēr un visu jautāju garīgajam tēvam.”

Tikpat dedzīgi, kā studējot laicīgās zinātnes, svētais Dorotejs vingrinājās tikumos. Viņš raksta: “Kad iestājos klosterī, es sev teicu: ja, mācoties laicīgās zinības, manī radās tāda dedzība un es tik citīgi lasīju grāmatas, tad vēl jo vairāk tas būs tagad, kad vingrināšos tikumos, un no šī piemēra es smēlos daudz spēka.”

Viņa garīgā dzīve mums atklājas viņa pamācībās un sarunās ar garīgajiem tēviem. Dorotejs vienmēr centās vainot sevi, tādējādi noslēpjot citu trūkumus. Savā ceturtajā pamācībā viņš raksta, ka, lai gan apkārtējie viņu stipri apvainoja, viņš to pacietīgi panesa un, nodzīvojot kopienā deviņus gadus, nepateica neko apvainojošu.

Abats Serids viņam bija uzdevis apkalpot un pieņemt ceļiniekus, un šajā darbā bieži izpaudās viņa pacietība un sirsnība attiecībās ar tuvākajiem. Viņš raksta: “Abats kopā ar garīgo tēvu man norādīja pieņemt ceļiniekus, bet es neilgi pirms tam biju smagi slimojis. Vakaros sanāca ceļinieki, un es pavadīju vakaru kopā ar viņiem; vēlāk nāca kamieļu dzinēji, un es apkalpoju viņus, bieži gadījās tā, ka pēc tam, kad es jau biju aizgājis gulēt, atkal nāca cilvēki un mani modināja, bet tad bija arī klāt laiks iet uz nakts lūgšanām. Es tikko laidos miegā, kad nāca kanonarhs un cēla mani augšā, bet es biju tā noguris, ka atkal aizmiglu. Vienīgais, ko es spēju pateikt miegā un drudzī, bija: “Labi, lai Dievs piemin tavu mīlestību un lai tevi atalgo; tu

pavēli – es nāksu.” Kad viņš aizgāja, es atkal iemigu un vēlāk ļoti bēdājos, jo biju nokavējis lūgšanas. Tā kā brālim nebija laika mani gaidīt, tad es lūdzu divus brāļus, lai viņi man palīdz. Viens mani modināja, ja es nepiecēlos tūlīt; otrs man neļāva gulēt lūgšanu laikā. Es viņus abus tā godināju, it kā caur viņiem nāktu mana pestīšana.” Tā dzīvojot, svētais Dorotejs sasniedza augstu garīgu līmeni. Vēlāk, kad viņu nozīmēja par slimnīcas pārzini, viņa dzīve bija kā labs piemērs brāļiem, jo viņš pret tuvākajiem izrādīja lielu mīlestību un ārstēja arī brāļu garīgās vainas. Viņa lielā pazemība atspoguļojās vienpadsmitajā pamācībā, kurā viņš saka: “Kad es vēl dzīvoju kopienā, es nezinu kāpēc, bet brāļi nāca pie manis un stāstīja par savu garīgo dzīvi, un vēlāk abats man uzdeva rūpēties par šo lietu.” Viņa garīgajā vadībā dzīvoja arī brālis Dosifejs, kurš sasniedza patiesus augstumus, un viņam šai grāmatā ir veltītas dažas lappuses. Sākumā, kad svētais Dorotejs iestājās klosterī, viņa garīgais tēvs bija svētais Jānis Pravietis; visu, ko šis svētais teica, Dorotejs uzskatīja par Dieva gribu. Viņš lepojās ar to, ka viņam bija iespēja kalpot šim svētajam vīram, un par to viņš stāsta pamācībā par bijību Dieva priekšā: “Kad es dzīvoju tēva Serida klosterī, gadījās, ka tēva Jāņa, kurš bija tēva Barsanufija skolnieks, kalpotājs saslīma, un abats pavēlēja man stāties viņa vietā. Es skūpstīju viņa celles durvis ar tādu bijību, kā daži skūpstā svēto Krustu, jo es ļoti priecājos par iespēju viņam kalpot.” Sekojot svēto askētu paraugam un pildot

viņu pamācības, īpaši savu vadītāju – Barsanufija Lielā, Jāņa un abata Serida pavēles, viņš kļuva par šo svēto vīru gara dāvanu mantinieku. Dieva Providence viņu nepameta novārtā, un viņš kļuva par garīgo tēvu.

Kad abats Serids un svētais Jānis Pravietis aizgāja mūžībā, bet viņu kopējais vadītājs Barsanufijs Lielais pilnīgi norobežojās no cilvēkiem, svētais Dorotejs aizgāja no kopienas un izveidoja savu klosteri, kļūdams par tā vadītāju.

Iespējams, ka uz šo laiku attiecas tās pamācības, kuras ir adresētas viņa skolniekiem; šīs pamācības un vēl dažas vēstules ir vienīgais, kas ir saglabāties, kaut gan viņš bija pazīstams ne tikai mūku vidū, bet arī pasaulē. Pie viņa pēc padoma nāca daudz cilvēku, par to liecina kāds nezināms rakstnieks, viņa rakstītais ir kā ievads Doroteja pamācībām, iespējams, ka šis cilvēks svēto ir pazinis personīgi un ir bijis viņa skolnieks. Viņš raksta, ka sv. Dorotejs vienlīdzīgā mērā kalpoja kā bagātiem, tā nabagiem, gudriem un neprasmīgiem, vīriešiem un sievietēm, veciem un jauniem, bēdīgiem un priecīgiem, svešiem un savējiem, pasaulīgiem un mūkiem, valdniekiem un pavalstniekiem, vergiem un brīvajiem, viņš visiem bija viss un atgriezta ļoti daudzus. Par nožēlu, līdz mūsu dienām nav saglabāties pilns viņa dzīves apraksts. Mēs šeit gribētu vēl citēt svētā Teodora Studita vārdus, kas runā par svēto Doroteju kā par patiesības sludinātāju. Savā novēlējumā viņš saka: “Es atzīstu visas Dievišķās Vecās un Jaunās Derības grāmatas,

tāpat arī svēto tēvu darbus un rakstus, kā arī skolotājus un askētus. To visu es saku tādēļ, ka viltus sludinātājs Pasufils, kurš atnāca no austrumiem, apmeloja tādus svētos kā Marku, Jesaju, Barsanufiju, Doroteju un Isihiju. Ne to Doroteju un Barsanufiju, kuri bija Akepolītu un Dekakanasta piekritēji un kurus svētais Sofronijs ekskomunicēja, pasludināja par herētiķiem.

Šis Barsanufijs un Dorotejs pilnībā atšķiras no tiem, par kuriem runā svētais Sofronijs. Šos tēvus es atzīstu, un par viņiem es esmu jautājis svētajam patriarham Tarasijam un citiem godājamiem austrumu tēviem. Viņu darbos es neesmu atradis ne mazāko kļūdu, bet gan tikai labo un dvēselei derīgo.” Tāpat liecina arī senais rakstnieks Nils, kura vārdi ir svētā tēva Doroteja grāmatas priekšvārdā grieķu oriģinālā un slāvu tulkojumā. “Lai visiem top zināms, ka bija divi Doroteji un divi Barsanufiji; vieni pieslēdās Sebīra maldu mācībai, bet otri bija īsteni pareizticīgie un lieli askēti; tieši par šiem ir runa šajā grāmatā, un mēs to pieņemam ar mīlestību, jo tās autors ir svētlaimīgais Dorotejs, cienījams starp tēviem.”

Sirdsskaidrais Dorotejs un sirdsskaidrais Dosifejs (ikona)

Vēstule brālim, kurš lūdza, lai viņam atsūta mūsu svētā tēva Doroteja dzīves aprakstu un garīgās pamācības, kā arī ziņas par svētā Dosifeja dzīvi

Mīlais brāli, man ir neviltots prieks par tavām vēlmēm pēc labā un patiesā. Tā cienīt un slavēt mūsu svētlaimīgā tēva rakstus un darbus nozīmē slavēt tikumību, mīlēt Dievu un rūpēties par patieso dzīvību. Svētais Gregors saka, ka uzslava rada centību, centība – tikumu, bet tikums – svētlaimību. Es priecājos kopā ar tevi par taviem sasniegumiem, jo tu seko tam, kurš sekoja Tam, kurš bija Pazemīgs un ar Lēnprātīgu sirdi. Viņš sekoja Pēterim un pārējiem Kristus skolniekiem, viņi tādā mērā atteicās no pasaules un redzamajām lietām un darīja Dievam tikamus darbus, ka es esmu pārliecināts par to, ka viņš droši varēja Kristum teikt: *“Redzi, mēs visu esam atstājuši un Tev sekojuši”* (Mt 19, 27). Viņa gars mitinājās neredzamos tuksnešos un kalnos, viņš nevēlējās valdīt pār mežonīgiem zvēriem, bet iemīlēja dvēseles tuksnesi, viņš vēlējās pieturēties mūžības kalniem, kuri brīnumaini apgaismo cilvēku. Šos mūžības kalnus viņš sasniedza ātri; caur ciešanām, atsakoties no savas gribas, saņemot palīdzību no Kristus. Tas viss viņam ļāva nostāties un iet pa bezgrēcīgo svēto tēvu ceļu, un svētuma jūgs izrādījās patiesi viegls un salds. Atsakoties

no savas gribas, viņš ieguva pazemību – vienīgo spēku, kas cilvēku spēj pacelt patiesos augstumos, viņš turēja un pildīja garīgo tēvu pamācību: “Esi žēlsirdīgs un lēnprātīgs.” Tā viņš ieguva visus tikumus. Svētā lūpas vienmēr atkārtoja vārdus: “Tas, kurš ir spējīgs atteikties no savas gribas, ir sasniedzis miera ostu.” Izmeklējot savu sirdsapziņu, viņš saprata, ka visu ļaunumu cēlonis ir patmīlība. Savukārt tā rodas no mūsu saldeni viltīgās gribas, un, nocērtot šo sakni, viņš reizē nocirta arī visas tās atvases, kļuva par nemirstīgo augļu radītāju un izvēlējās patieso dzīvību. No visas sirds meklējot patiesās vērtības (*Mt 13*), atrodot un pieņemot tās, viņš ieguva neizsīkstošus dārgumus. Es gribētu, lai es ar pienācīgiem vārdiem un domām spētu aprakstīt viņa svēto dzīvi, lai tā kā acīmredzams tikumības paraugs kalpotu par piemēru citiem. Jo viņš gāja pa šauro, bet tanī pašā laikā arī plato svētlaimes ceļu. Šo ceļu dēvē par šauru tāpēc, ka tas nekur nenovirzās, nesadalās, bet iet starp divām kraujām; tā par to saka Basīlijs Lielais. Bet par platu to dēvē tādēļ, ka tie, kuri pa to iet, ir bezkaislīgi, brīvi, ļoti pazemīgi, jo, kā saka Antonijs Lielais, tikai pazemība ir augstāka par velna tikliem. Tāpēc svētajā Dorotejā piepildījās vārdi: “*Tavi baušļi ne ar ko nav ierobežoti*” (*Ps. 119, 96*). Nav manos spēkos to visu aprakstīt, tāpēc es to nedarišu, jo labi zinu, ka bez visām šīm labajām īpašībām viņš kā gudra bite aplidoja gudro laicīgo filozofu darbus un, ja atrada kaut ko vērtīgu, to deva savās pamācībās arī

citiem, sakot: “visās lietās ir jāievēro mērenība” un “īepazīsti pats sevi”, utt.

Es izdariju to, ko jūs man pavēlējāt, bīstoties no nepaklausības un grēka un baidoties saņemt sodu par slinkumu, un kopā ar šo vēstuli es jums nosūtu atrastās pamācības, kuras ir rakstījis šis svētais vīrs. Gan tās, ko viņš ir saņēmis no saviem tēviem, gan tās, kuras viņš ir rakstījis saviem skolniekiem, mācot viņus mūsu patiesā Skolotāja un Glābēja garā. Kaut arī mēs nevarējām atrast visus viņa rakstus, jo tie atradās dažādās vietās, bet ar Dieva palīdzību mēs tos savācām vienkopus, un arī šis mazumiņš būs pietiekams, lai tu spētu kaut ko iegūt savam prātam, jo ir teikts: “*Dod saprātīgajam, un viņš savās atziņās kļūs vēl dziļāks*” (*Sal. pam. 9, 9*). Es atceros, kāds savas mūka dzīves beigās bija svētais Dorotejs. Viņš bija pilnīgi atteicies no materiālām lietām un patiesi paklausīja Dievam. Viņš bieži sūdzēja grēkus, izmeklēja sirdsapziņu un it īpaši cienīja paklausību. Attiecībās ar brāļiem viņš bija kautrīgs, pazemīgs un atsaucīgs, viņā nebija lepnības un nekaunības, bet pāri visam viņš bija labestīgs, vienkāršs, satīcīgs un – kas ir saldāks par medu – vienprātīgs, jo vienprātība ir visu tikumu māte. Darbos viņš bija centīgs un saprātīgs. Lēnprātība un miers liecina par labu raksturu. Attiecībās pret lietām viņš bija kārtīgs, akurāts, bez liekas greznības. Bet augstāk par visu viņā bija – pazemība, prieks, pacietība, šķīstība, mīlestība, uzmanība utt.

Bet, ja kāds vēlētos uzskaitīt visu, tas līdzinātos cilvēkam, kurš grib saskaitīt lietus pilienus un jūras viļņus. Bet, kā jau es teicu, nevienam nevajag ķerties pie darba, ja nepietiek spēka to izdarīt. Labāk būs, ja jūs šo darbu lasīsiet paši, un tad jūs redzēsiet, cik liels bija viņa prāts un cik dziļa bija viņa vienkāršība, cik cildena bija viņa gudrība un cik liela dievbijība, spēja redzēt un liela pazemība. Viņš bija bagāts Dievā un nabags garā, patīkams vārdos un tīkams sarunā, spējīgs ārstēt visas slimības.

Bet nu ir laiks baudīt tev pašam šā svētā tēva vārdu saldo maltīti, kurā katrs teikums, katrs vārds nes dvēselei lielu labumu. Kaut arī šis dievišķais vīrs bija apveltīts ar labām runas dāvanām, taču, vēloties paklausīt bauslim, viņš arī te parādīja pazemības paraugu, izsakoties vienkārši un saprotami. Bet tu, lasot un gūstot labumu savai dvēselei, priecājies un liksmojies, un seko šim svētlaimīgajam vīram, un lūdz Kungu, lai Viņš apgaismo tavu prātu. Iesākumā es pastāstīšu par svēto Dosifeju, kurš bija pirmais svētā tēva Doroteja skolnieks.

Par svēto Dosifeju, svētā tēva Doroteja skolnieku

Svētais Dorotejs iemīlēja mūka dzīvi un iestājās tēva Serida klosterī. Tur viņš satika daudzus askētus, bet lielākie bija Barsanufijs un Jānis, saukts par Pravieti, jo viņam bija tālredzības spējas. Svētais Dorotejs sevi nodeva viņu rokās, viņam izdevās pat piekalpot Jānim Pravietim. Garīgie tēvi uzskatīja par vajadzīgu, lai Dorotejs iekārtotu slimnīcu un pats arī rūpētos par to, jo brāļi ļoti bēdājās par to, ka tad, kad viņi saslima, nebija neviena, kas par viņiem rūpētos. Dorotejs ar Dieva palīdzību iekārtoja slimnīcu ar visu nepieciešamo, viņam palīdzēja viņa pašā miesīgs brālis. Tēvs Dorotejs kopā ar dažiem brāļiem kalpoja slimniekiem un kā slimnīcas vadītājs pārraudzīja to. Reiz tēvs Serids viņu izsauca pie sevis. Atnācis pie tēva, viņš tur sastapa vairākus cilvēkus un starp viņiem kādu diezgan jauku puisi. Tēvs Serids Doroteju paaicināja blakus istabā un īsumā izstāstīja lietas būtību: “Šie cilvēki atveda pie mums šo jaunekli, sakot, ka viņš grib palikt klosterī un būt par mūku, bet es baidos, vai viņš nav kādam augstmanim kaut ko nozādzis un tagad grib paslēpties un, ja mēs viņu pieņemsim, tad mums var būt nepatīkšanas, jo ne viņa drēbes, ne izskats neliecina, ka viņš gribētu būt mūks.” Šis jauneklis bija kāda liela augstmaņa radnieks un dzīvoja lielā greznībā. Viņš nekad neko ne-

bija dzirdējis par Dievu. Kādu reizi augstmaņa kalpotāji viņam pastāstīja par svēto pilsētu Jeruzalemi. To izdzirdējis, viņš gribēja redzēt to savām acīm un lūdza augstmani, lai viņam ļauj apmeklēt svētās vietas. Augstmanis, nevēlēdamies viņu sarūgtināt, sameklēja kādu savu paziņu un lūdza, lai tas paņem jaunekli līdzī, jo viņš devās uz turieni kopā ar sievu un kareivjiem. Paziņa piekrita un paņēma jaunekli līdzī, ceļā izrādīja lielu labvēlību un rūpējās par viņu. Sasniedzot svēto pilsētu un apmeklējot svētās vietas, viņi nonāca Ģetzemanē. Tur bija attēlota pastarā tiesa. Tad, kad jauneklis aplūkoja šo tēlojumu, pie viņa piestāja Svētā Jaunava un skaidroja, kādas mokas ir jāizcieš grēciniekam. Jauneklis bija ļoti izbrīnīts, jo, kā es jau teicu, viņš nekad nebija dzirdējis ne Dieva vārdus, ne to, ka būs tiesa. Viņš Viņai jautāja: “Kas ir jādara, lai izbēgtu no šīm mokām?” Viņa atbildēja: “Gavē, neēd gaļu un daudz lūdzies, tad tu no tā izbēgsi.” Pateikusi šīs trīs pamācības, Dievmāte kļuva neredzama un vairs neparādījās. Jauneklis ilgi staigāja, gribēdams viņu satikt vēlreiz, jo viņš domāja, ka Viņa bija parasta sieviete, bet neatrada. No šī laika jauneklis stipri izmainījās, viņš sāka ievērot dotās pamācības. Augstmaņa draugs, ar kuru kopā jauneklis atbrauca, ļoti bēdājās, jo zināja, ka augstmanis šo jaunekli ļoti mīlēja. Kareivji, kuri bija kopā ar viņiem, teica: “Jaunekli! To, ko tu dari, nepieklājas darīt cilvēkam, kurš dzīvo pasaulē; ja tu gribi tā dzīvot, tad tev jāiet klosterī.” Bet viņš nezināja neko Dievišķu, viņš nezināja arī to, kas ir klosteris, bet

tikai teica: “Vediet mani, kurp zināt, jo es nezinu, kurp man jāiet.” Daži no šiem ļaudīm pazina tēvu Seridu un tāpēc atveda jaunekli pie viņa.

Abats Serids pasauca svēto Doroteju un lūdza, lai viņš parunā ar šo jaunekli. Pēc sarunas Dorotejs saprata, ka jauneklis nevar neko citu pateikt kā vien: “Gribu tikt pestīts.” Tad viņš atnāca pie tēva un teica: “Ja tev labpatīk viņu pieņemt, tad dari to, viņā nav nekā slikta.” Tēvs atbildēja: “Esi tik laipns un pieņem viņu pie sevis, jo es negribu, lai viņš būtu kopā ar pārējiem brāļiem.” Tēvs Dorotejs ilgi negribēja piekrist: “Uzņemties šo krustu ir pāri maniem spēkiem, un es tam neesmu piemērots.” Tēvs Serids atbildēja: “Es nesu gan tavu, gan viņa smagumu; par ko gan tu bēdāies?” Tad svētais Dorotejs teica: “Ja tu esi tā izlēmis, tad pasaki to garīgajam tēvam.” Tēvs Serids atbildēja: “Labi, es pateikšu.” Vēlāk viņš aizgāja pie garīgā tēva un visu izstāstīja. Viņš Dorotejam pateica: “Pieņem šo jaunekli, jo caur tevi Dievs viņu izglābs.” Izdzirdējis šos vārdus, Dorotejs pieņēma jaunekli pie sevis slimnīcā. Viņu sauca Dosifejs.

Jauneklis bija kluss un kārtīgs. Viņš kopa slimniekus, un viņi bija ļoti apmierināti. Ja viņam gadījās sadusmoties uz kādu un pateikt kaut ko nelaipnu, tad viņš visu pameta, gāja uz noliktavu un tur raudāja. Kad viņa darbabiedri viņu gāja mierināt, viņiem tas neizdevās, un tad viņi gāja pie tēva Doroteja un teica: “Tēvs, esi tik laipns, aizej un uzzini, kas noticis, viņš raud, un nevaram saprast,

kāpēc.” Tēvs Dorotejs aizgāja uz noliktavu, atrada brāli sēžot zemē un raudot. Viņš jautāja: “Kas noticis, Dosifej? Kāpēc tu raudi?” Dosifejs atbildēja: “Tēvs, piedod man, es sadusmojos un biju nelaipns pret brāli.” Tad tēvs viņam teica: “Tā, Dosifej, tu dusmojies un nekaunies par to, ka apvaino brāli? Vai tad tu nezini, ka viņš ir Kristus un ka tu apvaino Kristu?” Dosifejs nodūra galvu un neko neteica. Un tēvs Dorotejs, kad redzēja, ka viņš pietiekami raudājis, klusi teica: “Dievs tev piedos. Pielicies, sāksim jaunu dzīvi, pacentisimies, un Dievs tev palīdzēs.” To izdzirdējis, Dosifejs piecēlās un priecīgs atgriezās savā darbā, it kā patiešām būtu saņēmis piedošanu no Dieva. Tādējādi slimnīcas darbinieki uzzināja Dosifeja ieradumu un, ja redzēja viņu raudam, zināja, ka viņš atkal ir grēkojis. Viņi gāja pie tēva Doroteja un teica: “Tēvs, aizej uz noliktavu, tur ir darbs priekš tevis.” Kad tēvs aizgāja uz noliktavu un atkal redzēja, ka brālis sēž zemē un raud, viņš saprata, ka brālis ir atkal uz kādu sadusmojies un pateicis kaut ko sliktu. Viņš tad teica: “Dosifej, tu atkal esi apvainojis Kristu? Tu atkal esi sadusmojies? Vai tev nav kauna? Kāpēc tu nelabojies?” Bet brālis turpināja raudāt. Kad tēvs Dorotejs redzēja, ka brālis diezgan raudājis, viņš teica: “Pielicies, lai Dievs tev piedod. Atkal sāc visu no sākuma un beidzot labojies.” Dosifejs tūdaļ kļuva priecīgs un atgriezās darbā. Viņš ļoti labi klāja slimnieku gultas un ļoti brīvi atklāja tēvam savus nodomus. Ja viņš kaut kur tuvumā redzēja tēvu Doroteju, viņš gāja klāt un teica: “Tēvs, nodoms man

saka: tu labi klāj gultas.” Tēvs Dorotejs viņam atbildēja: “Ak, brīnums! Tu esi kļuvis labs kalps, labi klāj gultas, bet vai tu esi labs mūks?”

Tēvs Dorotejs neļāva viņam ar sirdi pieķerties pie lietām; visu, ko tēvs teica, Dosifejs pieņēma ar milestību un ticību, viņš paklausīja visās lietās. Kad viņam bija nepieciešams jauns apģērbs, tēvs Dorotejs lika to šūt viņam pašam, un viņš to darīja ar lielu rūpību. Kad apģērbs bija gatavs, tēvs viņu sauca pie sevis un jautāja: “Dosifej! Vai apģērbs ir gatavs?” Viņš atbildēja: “Jā, tēvs, es esmu to kārtīgi uzšūvis.” Tad tēvs Dorotejs teica: “Ej un atdod to tādām un tādām brālīm vai slimniekam.” Dosifejs gāja un atdeva ar prieku. Pēc tam Dorotejs lika viņam šūt atkal un, kad drēbes bija gatavas, lika atdot kādam no brāļiem. Dosifejs vienmēr paklausīja un nekad nenoskuma un nekurnēja, bet visu, ko viņam teica, viņš vienmēr izdarīja.

Reiz kāds brālis bija aizsūtīts strādāt ārpus klostera un atnesa ļoti skaistu nazi. Dosifejs to paņēma un aiznesa tēvam Dorotejam, teikdams: “Brālis ir atnesis šo nazi, un es viņu paņēmu slimnīcas vajadzībām, jo tas ir ļoti labs.” Svētais Dorotejs nekad slimnīcas vajadzībām neiegādājās neko skaistu, bet tikai tādas lietas, kuras nepieciešamas darbam. Viņš paņēma no Dosifeja nazi un, apskatījis to, redzēja, ka tas tiešām ir ļoti labs, bet, tā kā viņš negribēja, lai Dosifejam rastos kaislības pret jebkādam lietām, tad viņš neļāva viņam nēsāt šo nazi un teica: “Dosifej! Vai tiešām tu gribi kļūt par šī naža kalpu, nevis par Dieva

kalpu? Varbūt tu gribi sevi sasiet ar kaislibu uz šo nazi? Vai tev nav kauns par to, ka pār tevi valdīs šis nazis, nevis Dievs?” Dosifejs, to dzirdot, nodūra galvu un klusēja. Nedaudz norājis viņu, Dorotejs teica: “Aiznes šo nazi uz slimnīcu un nekad tam neskaries klāt.” Dosifejs tā sargājās pieskarties šim nazim, ka neuzdrošinājās to paņemt, lai dotu citam, viņš tam nekad nepieskārās. Klosterī Dosifejs nodzīvoja piecus gadus un nomira, nekad neko nedarīdams pēc savas gribas. Kad viņš saslīma un sāka klepot asinis, viņš izdzirdēja, ka tādiem slimniekiem vajag ēst mīksti vārītas olas. To zināja arī svētais Dorotejs, bet, tā kā bija ļoti aizņemts, viņam tas neienāca prātā. Kādu dienu Dosifejs viņam teica: “Tēvs, es gribu tev izstāstīt par kādu lietu, kura man būtu derīga, bet es negribu, lai tu man to dotu, tāpēc ka nodoms par to mani satrauc.” Dorotejs viņam atbildēja: “Saki man, bērns, kas tā ir par lietu?” Dosifejs viņam teica: “Āpsoli, ka tu man to nedosi, jo nodoms mani satrauc.” Tēvs Dorotejs: “Labi, es došu tā, kā tu vēlies.” Tad slimais viņam teica: “Es esmu dzirdējis, ka mīksti vārītas olas palīdz tiem, kuri atklepo asinis, bet Dieva dēļ, ja tu man tās nedevis agrāk, tad nedod arī tagad, tikai tāpēc, ka tāds ir mans nodoms.” Tēvs viņam atbildēja: “Labi, ja tu negribi, lai es to daru, es to nedarišu, tikai nebēdājies.” Un oļu vietā viņš viņam deva citas zāles. Lūk, kā Dosifejs centās atteikties no savas gribas, būdams smagi slim.

Viņš vienmēr darīja iekšējo lūgšanu, jo tēvs Dorotejs bija viņam pavēlējis vienmēr atkārtot: “Kungs, Jēzu Kristu, apžēlojies par mani” un “Dieva Dēls, palidzi man”, un viņš vienmēr atkārtoja šo lūgšanu. Kad slimība pieņēmas spēkā, Dorotejs viņam teica: “Dosifej, neaizmirsti lūgšanu; raugies, lai to nepazaudētu.” Dosifejs atbildēja: “Labi, tēvs, tikai lūdzies par mani.” Kad stāvoklis kļuva vēl smagāks, svētais viņam jautāja: “Dosifej, kā ir ar lūgšanu, vai tu to dari?” Slimnieks atbildēja: “Jā, tēvs, pateicoties tavām lūgšanām.” Kad viņa stāvoklis kļuva pavisam smags un viņš pats vairs nespēja staigāt, tēvs Dorotejs viņam jautāja: “Dosifej, kā ir ar lūgšanu?” Viņš atbildēja: “Tēvs, piedod man, es vairs nespēju lūgt!” Tad tēvs Dorotejs viņam teica: “Nelūdzies vairs, bet domā par Dievu un iedomājies, ka Viņš stāv tavā priekšā.” Smagi ciešot, Dosifejs paziņoja par to garīgajam tēvam, sakot: “Atlaid mani, es vairs nespēju ciest.” Viņš atbildēja: “Ciet, mans bērns, jo Dieva žēlastība ir tuvu.” Svētais Dorotejs, redzot, ka viņš tik smagi cieš, izbijās, ka Dosifejs var zaudēt veselo saprātu. Pēc dažām dienām Dosifejs atkal griezās pie garīgā tēva: “Tēvs, es vairs nespēju dzīvot.” Tad viņš atbildēja: “Ej, bērns, ar mieru, nostājies Svētās Trīsvienības priekšā un lūdzies par mums.” Pārējie brāļi bija ļoti neapmierināti ar šādu atbildi un teica: “Ko viņš tik īpašu ir izdarījis, lai viņam teiktu šādus vārdus?” Jo viņi patiešām neredzēja, ka Dosifejs būtu īpašs askēts, ka viņš ēstu tikai katru ot-

ro dienu, kā to darīja daži brāļi; tāpat viņi neredzēja, ka viņš īpaši no kaut kā atturētos; vai arī to, ka viņš jau būtu nomodā kādu laiku pirms nakts lūgšanām, jo viņi parasti nāca mazliet vēlāk; kas attiecas uz ēšanu, arī to viņi bija ievērojuši, ka, ja slimnīcā palika kaut kas pāri, Dosifejs to ēda. Bet mūku vidū bija tādi, kuri ēda katru otro dienu un nomoda laiku dubultoja. Kad šie brāļi izdzirdēja atbildi, kādu garīgais tēvs bija devis jauneklī, kurš klosterī bija nodzīvojis tikai piecus gadus, tad ļoti uztraucās, jo nezināja, ko viņš bija īpašu darījis. Viņi nezināja to, ka viņš nekad nebija paklausījis savai gribai un arī tad, kad svētais Dorotejs it kā smiedamies pavēlēja, Dosifejs steigās to izpildīt. Sākumā, kad Dosifejs aiz pieraduma vēl skaļi runāja, Dorotejs jokodamies viņam teica: “Dosifej, tu gribi vīnu un maizi? Ej un paņem.” To izdzirdējis, viņš atnesa vīnu un maizi un pasniedza tos Dorotejam, lai saņemtu svētību. Tēvs Dorotejs, to nesaprazdams, jautāja: “Ko tu gribi?” Viņš atbildēja: “Tu man pavēlēji paņemt vīnu un maizi, tad dod man svētību.” Tad Dorotejs teica: “Neprātīgais, tu bļauj kā gots dzērumā, tāpēc arī es tev teicu – paņem vīnu un maizi, jo tu runā kā gots.” Dosifejs, to dzirdot, paklanījās un aiznesa visu atpakaļ.

Reiz viņš atnāca pie tēva Doroteja un lūdza, lai viņam izskaidro kādu Svēto Rakstu vietu, jo, pateicoties šķīstībai, viņš sāka saprast Svētos Rakstus. Svētais Dorotejs negribēja, lai viņš ar to nodarbotos, bet lai labāk saglabā savu pazemību, un tāpēc teica, ka nezina, ko tas nozīmē.

Dosifejs nesaprata tēva nolūku un pēc dažām dienām atnāca atkal, šoreiz viņš jautāja par citu Rakstu vietu. Tad Dorotejs teica: “Es nezinu, bet aizej pie abata un pajautā viņam,” – un Dosifejs aizgāja. Tēvs Dorotejs pirms tam abatam bija pateicis: “Ja pie tevis atnāks Dosifejs un jautās par Svētajiem Rakstiem, tad tu viņu nedaudz iekausti.” Kad Dosifejs atnāca pie abata, viņš viņam bargi jautāja: “Kāpēc tu nesēdi savā cellē un nelūdzies? Kā tu uzdrošinies jautāt par tādām lietām? Kāpēc tu nerūpējies par savu šķīstību?” Un, pateicis vēl kaut ko tamlīdzīgu, viņš viņu viegli ieplaukāja un lika aiziet. Dosifejs atgriezās pie tēva Doroteja, parādīja viņam sarkanos vaigus un teica: “Es saņēmu, ko gribēju,” – bet viņš nevainoja tēvu par to, ka tas viņu bija sūtījis pie abata. Visam, ko tēvs teica, viņš paklausīja bez ierunām. Un, ja viņš tēvam Dorotejam jautāja kaut ko par nodomiem, tad viņš dzirdēto tā ielāgoja, ka otrreiz vairs nejautāja.

Lūk, visas šīs lietas pārējie brāļi nezināja un tāpēc arī kurnēja. Kad Dievs gribēja parādīt tos augstumus, kādus Dosifejs sasniedza ar savu paklausību, un arī Doroteja spējas vadīt dvēseli pa patieso pestīšanas ceļu, notika sekojošas lietas. Uz klosteri, kura abats bija tēvs Serids, atnāca kāds ievērojams garīgais tēvs, gribēdams redzēt šī klostera svētos, kuri jau ir miruši; viņš lūdza Dievu, lai Viņš viņam tos parāda. Un viņš redzēja viņus visus vienkopus, bet pašā vidū bija kāds jauneklis. Vēlāk viņš jautāja: “Kas ir tas jauneklis, kuru es redzēju svēto tēvu vidū?”

Pēc tam, kad viņš izstāstīja, kāds viņš izskatījās, visi pazi-
na Dosifeju un slavēja Dievu, brīnoties par to, no kādas
dzīves Viņš bija viņu izvedis un kādus augstumus Dosi-
fejs ir sasniedzis tik īsā laikā. Tas varēja notikt tikai tāpēc,
ka viņš bija pilnīgi paklausīgs un atteicās no savas gribas.
Godināsim Dievu tagad un vienmēr, un mūžīgi mūžos.
Āmen.

Sirdsskaidrā Doroteja pamācības

1.

Par atteikšanos no pasaules

*Iesākumā, kad Dievs radīja cilvēku (1. Moz. 2, 20), kā par to stāsta Svētie Raksti, Viņš viņu ielika pa-
radīzē un deva viņam daudz tikumu, bet aizliedza ēst
no koka, kas auga paradīzes vidū. Tā viņš tur paradīzes
svētlaimē dzīvoja lūgšanā, apcerē, godībā, savā dabiskajā
stāvoklī. Jo Dievs cilvēku radīja pēc Sava attēla, t.i., ne-
mirstīgu, neierobežotu un tikumīgu. Bet, kad viņš pār-
kāpa aizliegumu un ēda no aizliegtā koka augļiem, Dievs
viņu izdzina no paradīzes (1. Moz. 3), cilvēks zaudēja
savu dabisko stāvokli un ieguva pret dabisko, nonāca grē-
kā, godkā, laicīgās dzīves baudu varā, pārkāpdams aiz-
liegumu, padarīja sevi par kaislību vergu. Tad pamazām
sāka pieaugt ļaunums, un nāve ieguva varu. Nekur vairs
negodināja Dievu, bet visur valdīja nezināšana par Vi-
ņu. Tikai nedaudzi, kuros runāja dabiskais likums, zināja
Dievu, tie bija: Ābrahāms un pārējie patriarhi, Noass un
Jēkabs. Un tad ienaidnieks izlēja visu savu naidu, grēks
ieguva varu, kā rezultātā sākās elkdievība, daudzdievība,
burvestības, slepkavības un citas velnišķīgas ļaunuma iz-
pausmes. Un tad labais Dievs iežēlojās par savu radību*

un caur Mozu deva likumu, kurā Viņš vienu atļāva, citu aizliedza, it kā sakot: vienu dariet, citu nedariet. Viņš deva bausli un pašā sākumā teica: *“Kungs, mūsu Dievs, ir vienīgais Kungs!”* (5. Moz. 6, 4), lai caur šiem vārdiem atrautu viņus no daudzdievības. Turpinājumā Viņš saka: *“Tev būs Kungu, savu Dievu, mīlēt no visas savas sirds, no visas savas dvēseles”* (5. Moz. 6, 5). Un visur sludināt, ka ir viens Dievs, ka ir viens Kungs un nav neviena cita. Jo, sakot: mīli Kungu, savu Dievu, Viņš parādīja, ka ir viens Dievs, viens Kungs. Par to pašu Viņš atkārtoti saka: *“Tev būs Kungu, savu Dievu, būt, tev būs Viņam kalpot un pie Viņa vārda zvērot”* (5. Moz. 6, 13), vēlāk piebilst: *“Tev nebūs citus dievus turēt Manā priekšā. Netaisi sev tēlus, ne dievekļus nedz pēc tā, kas ir augšā debesīs, nedz pēc tā, kas ir virs zemes”* (2. Moz. 20, 3–4), jo tanī laikā cilvēki pielūdza visu radību.

Un tā labais Dievs deva likumu, kas palīdz aizbēgt no ļaunuma, laboties, taču tas nenotika. Viņš sūtīja praviešus, bet arī tas nepalīdzēja, jo ļaunums iesakņojās, guva virsroku un, kā saka Jesaja: *“Tikai vātis un brūces, un jauni ievainojumi, kas nav apkopti, nav pārsieti un ar eļļu ieziesti”* (Jes. 1, 6). It kā sakot: ļaunums nav vienā vietā, bet pa visu ķermenī, tas ir apņēmis dvēseli, pakļāvis visus tās spēkus, viss ir kļuvis pakļauts grēkam, tas valda pār visu. Arī Jeremija tāpat saka: *“Mēs gribējām Bābeli dziedināt, bet tā nebija dziedināma”* (Jer. 51, 9),

tas nozīmē – mēs rādījām Tavu vārdu, sludinājām Tavus baušļus, darbus un apsoliņumus, paredzējām ienaidnieka uzbrukumu Bābelei, bet tā nekļuva vesela, t.i., nenozēloja grēkus, nenobijās, neatteicās no saviem ļaunajiem darbiem. Arī citā vietā viņš saka: *“Pamācību nav pieņēmuši”* (Jer. 2, 30). Arī psalmos ir teikts: *“Viņiem apriebās ēdiens, un viņi nonāca gandrīz līdz nāves vārtiem”* (Ps. 107, 18). Tad beidzot labais Dievs sūtīja Savu Vienpiedzimušo Dēlu, jo tikai Dievs spēja izdziedināt šo slimību, to zināja arī pravieši. Tāpēc arī pravietis Dāvids skaidri saka: *“Tu, kas sēdi pār ķerubiem, parādies ar Savu spožumu, atmodini Savu varu un nāc mums palīgā”* (Ps. 80, 2–3) un: *“Atver, Kungs, Savas debesis un nokāp zemē”* (Ps. 144, 5) utt. Arī citi pravieši ir daudz ko teikuši: vieni lūdza, lai Viņš nāk, citi sludināja, ka Viņš noteikti atnāks.

Un tā mūsu Kungs, tapis par cilvēku, atnāca, lai, kā saka sv. Gregors: kā līdzīgs ārstētu līdzīgu, ar dvēseli – dvēseli, ar miesu – miesu, jo Viņš visā, izņemot grēku, bija cilvēks. Viņš pieņēma visu mūsu būtību, kļuva par jauno Ādamu, pēc Dieva attēla, atjaunoja dabisko stāvokli, jūtas kļuva veselās – tādas, kādas tās bija pašā iesākumā. Kļūvis par cilvēku, Viņš atjaunoja “kritušo” cilvēku, atbrīvoja no grēka verdzības. Jo ienaidnieks vardarbīgi pavedināja cilvēku, ka pat tie, kuri negribēja grēkot, grēkoja, kā apustulis Pāvils saka: *“Jo labo, ko es gribu, es nedaru, bet ļauno, ko es negribu, es daru”* (Rom. 7, 19).

Mūsu dēļ kļūstot par cilvēku, Dievs mūs atbrīvoja no ienaidnieka mocībām. Jo Dievs pieveica visus ienaidnieka spēkus, sagraujot pašu grēka cietoksni, un atbrīvoja mūs no grēka varas, paklausības, verdzības viņam, ja vien mēs paši negribēsim brīvprātīgi grēkot. Mēs, pēc Viņa vārdiem, esam saņēmuši spēku, “ka varam staigāt pāri čūs-kām un skorpioniem, un katram ienaidnieka spēkam”. Svētā kristība atbrīvo mūs no visiem grēkiem. Pie kam labais Dievs, zinot mūsu nespēju un paredzot, ka arī pēc savas kristības mēs grēkosim, kā ir teikts Svētajos Rakstos: “*Cilvēka sirdsprāts ir ļauns no mazām dienām*” (1. Moz. 8, 21), savā žēlastībā mums iedeva bauslību, kas mūs attīra, lai mēs, ievērojot bauslību, pēc pašu gribas varētu attīrīties ne tikai no grēkiem, bet arī no kaislībām. Jo kaislības un grēki ir dažādas lietas. Kaislības ir: dusmas, godkāre, baudkāre, naid, ļaunas vēlmes utt. Grēki ir kaislību izpausmes, kad cilvēks kaislības realizē dzīvē, tas nozīmē – miesīgi izdara tās darbības, uz kurām viņu aicina kaislības. Ne jau vienmēr kaislibai seko kaislīgā rīcība.

Un tā, kā jau es teicu, Viņš mums ir devis bauslību, lai mēs varētu atteikties no kaislībām, no pašiem sliktākajiem instinktiem, dod spēku atšķirt labo no ļaunā, parāda cilvēkam iemeslus, kāpēc viņš kļūst grēkā. Likums saka: nepārkāp laulību, bet Es saku: pat nevēlies to (Mt 5, 27–28), likums saka: *tev nebūs nokaut*, bet Es saku: pat nemēģini dusmoties (Mt 5, 21–22). Jo, ja tu ļausies nodomiem, tad, kaut arī šodien tu nepārkāpsi laulību, nodoms tevi neliks

mierā, kamēr neievilks darbībā. Ja tu dusmojies uz brāli, tad agri vai vēlū sāksi aprunāt, vēlāk sāksi darīt viņam ļaunu un tādā veidā pamazām nonāksi līdz slepkavībai. Vēl likums saka: *aci pret aci, zobu pret zobu* (3. Moz. 24, 20). Kristus māca ne tikai pacietīgi panest sitienus pa vienu vaigu, bet arī pagriezt otru. Agrāk likuma mērķis bija iemācīt mums nedarīt to, no kā mēs paši negribam ciest, tāpēc tas mūs atturēja no ļaunā aiz bailēm pašiem neciest no tā paša. Tagad tiek prasīts izskaust pašu naidu, pašu baudkāri, godkāri u.c. kaislības. Īsāk sakot, mūsu Kunga Jēzus Kristus mērķis ir atklāt mums, kāpēc mēs kļūdam visos grēkos, kāpēc mums iet tik grūti. Un tā, kā es teicu, sākumā Viņš mūs atbrīvoja caur svēto kristību, dodot iespēju darīt labu, ja mēs to gribam, un nepakļauties ļaunumam, jo to, kas ir grēka verdzībā, tas aizrauj un saista, jo ir teikts: “*Bezdievīgā ļaunais darbs saņems savā varā viņu pašu, un ar savu grēku valgu viņš paliek nesaraujami sasiets*” (Sal. pam. 5, 22).

Viņš mums māca, kā ar svētās bauslības palīdzību attīrīties no kaislībām, lai caur tām atkal nekristu grēkā. Galu galā Viņš mums arī parāda, kāpēc cilvēks nonāk līdz bausļa pārkāpšanai. Tādā veidā Viņš mums dod līdzekli, ar kura palīdzību mēs varam kļūt paklausīgi un izglābties. Kāds tad ir iemesls, kāpēc mēs neievērojam bauslību, un kādi ir līdzekļi, lai izglābtos? Ieklausieties, ko saka Pats Kungs: “*Mācieties no Manis, jo Es esmu lēnprātīgs un no sirds pazemīgs, tad jūs atradīsiet atvieglojumu*

savām dvēselēm” (Mt 11, 29). Lūk, šajos vārdos Viņš mums atklāj visa ļaunuma sakni. Viņš parāda, ka augstprātības dēļ mēs krītam, ka nav iespējams iegūt apžēlošanu citādi kā tikai caur pretējo, t.i., lēnprātību. Jo augstprātība rada ignorēšanu, nepaklausību un nāvi, savukārt lēnprātība rada paklausību un dvēseles glābšanu. Šeit es runāju par patiesu lēnprātību, nevis vārdos vai ārējā izskatā, bet sirds lēnprātību. Tas, kurš vēlas gūt mieru, lai mācās būt lēnprātīgs, un tad viņš redzēs, ka lēnprātība dod dvēselei mieru un prieku, bet lepnība – visu pretējo. Kāpēc mēs esam pakļauti visām savām ciešanām? Varbūt vainojama ir mūsu lepnība? Varbūt neprāta dēļ? Varbūt tāpēc, ka mēs paklausām tikai sev? Vai ne tāpēc, ka mēs nepārvaram savas ļaunās iegribas? No kā tad vēl? Vai cilvēks pēc radišanas nebija pilnīgā svētlaimē, priekā, mierā? Vai viņš nebija paradīzē? Viņam bija dots aizliegums, bet viņš tam neklausīja. Vai tu saskati lepnību? Vai tu redzi stūrgalvību?

Dievs, redzot šo nekaunību, saka: viņš ir neprātīgs, viņš nemāk baudīt prieku. Ja viņš neizjutīs negatīvās sekas, tad galīgi aizies bojā. Jo, ja viņš neapzinās, kas ir ciešanas, tad arī neuzzinās, kas ir miers. Tad Dievs Ādamam maksāja pēc viņa nopelniem, izdzīdams viņu no paradīzes. Un cilvēks nonāca pats savā varā, patmīlas un savas gribas varā, lai tās sagrautu viņa kaulus, lai viņš iemācītos sekot nevis sev, bet Dieva baušļiem, lai ciešanas, kuras izraisa pārkāpums, iemācītu viņam paklausību, kā teicis

pravietis: *“Tava neuzticīgā rīcība ievēd tevi sodā” (Jer. 2, 19).* Tomēr Dieva labestība, kā es bieži saku, cilvēku atkal aicina: *“Nāciet šurp pie Manis visi, kas esat bēdīgi un grūtsirdīgi, Es jūs gribu atvieglināt” (Mt 11, 28).* Viņš it kā saka: lūk, jūs darbojāties, lūk, jūs cietāt, lūk, jūs izbaudījāt savas nepaklausības augļus – nāciet tagad pie Manis, atgriezieties; atzīstiet savu nevarību, lai jūs varētu ieiet mierā un godībā. Nāciet un atdzīviniet sevi ar lēnprātību, lai nenonāvētu sevi ar augstprātību. *“Mācieties no Manis, jo Es esmu lēnprātīgs un no sirds pazemīgs, tad jūs atradīsiet atvieglojumu savām dvēselēm” (Mt 11, 29).* Ak, mani brāļi, ko gan var izdarīt lepnība! Ak, cik brīnumaini stipra ir lēnprātība!

Pēc krišanas Dievs cilvēkam deva iespēju nožēlot grēkus un tikt apžēlotam – bet viņš palika nelokāms. Dievs atnāca un teica: *“Ādam, kur tu esi?”*, t.i., kur tu esi aizgājis no godības kaunā? Un pēc tam jautāja viņam: kāpēc tu grēkoji, kāpēc tu pārkāpi bausli? Dievs viņu sagatavoja teikt: *“Piedod.”* Bet nav šīs pazemības! Kur ir vārds *“piedod”*? Nav nožēlas, bet tikai pretējais. Ādams runā pretī, viņš iebilst: *“Sieva, ko Tu man esi devis, tā man deva,”* it kā sakot: *“Šo nelaimei Tu sūtīji pār manu galvu.”* Tā tas notiek vienmēr, kad cilvēks negrib atzīt sevi par vainīgu, viņš apvaino Dievu Pašu. Pēc tam Dievs iet pie sievas un saka viņai: *“Ko tu esi darījusi?”* It kā aicinot, lai vismaz viņa pateiktu – piedod, lai viņas dvēsele samierinātos un viņa tiktu apžēlota. Bet atkal neatskan vārds –

“piedod”. Viņa atbild: *“Čūska mani pievīla,”* it kā sakot: čūska grēkoja, nevis es, kāda man darišana? Ko jūs darāt, nelaimīgi? Nožēlojiet, atzīstiet savu grēku, nožēlojiet savu kailumu. Nevienš no viņiem negribēja vainot sevi, nevienā neatradās kaut mazums nožēlas. Tagad jūs redzat, cik tālu mēs esam nonākuši. Lūk, cik lielās nelaimēs un ciešanās mēs esam, jo attaisnojam paši sevi, pildām savu gribu, sekojam sev pašiem. Tas viss rodas no lepības, kas ir naidīga Dievam. Turpretim lēnprātība rada vainas apziņu, neuzticību savam prātam, savas gribas nišanu; caur šīm lietām cilvēks atgriežas sevī, atgriežas savā dabiskajā stāvoklī, ar Kristus baušļiem sevi attīrot. Bez pazemības nevar paklausīt bauslībai un sasniegt kaut ko labu, arī tēvs Marks ir teicis: “Bez sirds pazemības nevar atbrīvoties no ļaunuma un iegūt tikumus.”

Un tā caur sirds pazemību cilvēks kļūst paklausīgs bauslībai, atbrīvojas no ļaunuma, iegūst tikumus un iemanto mieru. Zinot to, svētie ar pazemību centās savienot sevi ar Dievu. Bija dievbijīgi cilvēki, kuri pēc svētās kristības ne tikai neļāva kaislībām pārtapt grēkā, bet arī gribēja tās pilnībā uzvarēt un kļūt bezkaislīgi, kādi bija svētie Antonijs un Pahomijs un citi svētie tēvi. Viņiem bija laba vēlēšanās attīrīt sevi, kā teicis apustulis: *“šķīstīsimies no visiem miesas un gara traipiem”* (2. Kor. 7, 1), viņi zināja, ka, ievērojot bauslību, prāts kļūst redzīgs, dvēsele attīrās un nonāk savā dabiskajā stāvoklī, jo *“Kunga bauslis ir skaidrs, tas apskaidro acis”* (Ps. 19, 9). Viņi saprata,

ka, atrodoties pasaulē, nevar pilnīgi tikumīgi dzīvot, un izdomāja sev īpašu dzīvesveidu, īpašu laika pavadīšanas veidu, īpašu darbības veidu – mūku dzīvi. Viņi sāka bēgt projām no pasaules, dzīvoja tuksnešainās vietās, bija nomodā, gulēja uz kailas zemes un izcietā daudz citu mocību; pilnīgi atteicās no tēvu zemes un radniekiem, no mantas, isāk sakot – sita sevi krustā pasaules acīs. Viņi ne tikai ievēroja baušļus, bet arī nesa Dieva dāvanas. Es jums paskaidrošu, kā viņi to darīja. Kristus baušļi ir doti visiem kristiešiem, un katra kristieša pienākums ir tos pildīt; tie ir kā nodevas valdniekam. Ja kāds atsakās to darīt, vai viņš izbēgs no soda? Bet ir pasaulē lieli un ievērojami cilvēki, kuri ne tikai maksā meslus valdniekam, bet nes arī dāvanas; viņi saņem lielu godu un apbalvojumus. To darīja arī tēvi: viņi ne tikai ievēroja baušļus, bet arī nesa Dievam dāvanas. Šīs dāvanas bija: nevainība un nesavtība.

Tie nav baušļi, bet dāvanas, jo nekur Svētajos Rakstos nav teikts: nelaulājies, neradi bērnus. Arī Kristus, sakot *“pārdod visu, kas tev ir”* (Mt 19, 21), to nenostādīja kā bausli. Bet, kad rakstu mācītājs Viņam jautāja: *“Mācītāj, ko labu man būs darīt, lai es dabūtu mūžīgo dzīvību?”* (Mt 19, 16), Kristus atbildēja: *“Turi baušļus; tev nebūs zagt, tev nebūs dot nepatiesu liecību.”* Kad rakstu mācītājs teica: *“To visu esmu turējis,”* Kungs piebilda: *“Ja tu gribi būt pilnīgs, pārdod visu, kas tev ir, un atdod to nabagiem”* (Mt 19, 21). Viņš to neteica pavēlot, bet iesakot, jo vārdi – ja tu gribi – nav pavēle, bet ieteikums.

Un tā, kā jau mēs teicām, tēvi nesa Dievam kopā ar tikumiem arī dāvanas: nevainību un nesavtību un sita sevi krustā pasaules priekšā, kā saka apustulis: “*Man pasaule ir krustā sista un Es pasaulei*” (Gal. 6, 14). Kāda šeit ir atšķirība? Kā pasaule var tikt sista krustā, un kā cilvēks sevi sit krustā pasaulei? Kad cilvēks atsakās no pasaules, viņš kļūst par mūku – atstāj vecākus, īpašumus, mantu, darbu, dāvanu došanu un pieņemšanu; tad pasaule ir sista krustā, jo viņš no tās atsakās. Tas izskaidro apustuļa vārdus: man pasaule ir krustā sista, pēc tam apustulis piebilst: un es pasaulei. Kā cilvēks sevi sit krustā pasaulei? Kad viņš atbrīvojas no ārējām lietām, viņš uzsāk cīņu ar baudkāri vai arī ar savām vēlmēm, nonāvē visas kaislības – tad viņš sevi sit krustā pasaulei un var teikt tāpat kā apustulis: man pasaule ir krustā sista un es pasaulei.

Mūsu tēvi, kā mēs jau teicām, piesita sev krustā pasauli, nodevās askēzei un sita sevi krustā pasaulei. Mēs domājam, ka esam sev situši pasauli krustā, tāpēc ka esam atstājuši pasauli un atnākuši uz klosteri; tomēr sevi negribam sist krustā pasaulei, jo vēl mīlam pasaules baudas: mums patik labi ēst, labi ģērbties, ja mums ir labs darbs, tad mēs to tik augstu vērtējam, ka ļaujam mūsos rasties pasaulīgām baudām, kā par to runā tēvs Zosima. Mēs domājam, ka, aizejot no pasaules un atnākot uz klosteri, atstājam visu pasaulīgo, bet arī šeitniecīgu lietu dēļ esam saistīti ar pasaulīgām baudām. Tas rodas no mūsu nesa-
pratnes, kad, atstājot lielas un vērtīgas lietas, mēs tomēr

ar sīku lietu palīdzību pildām savas kaislības. Ikviens no mums ir atstājis to, kas viņam bija: kam bija daudz, atstāja daudz, kam bija nedaudz – arī to viņš atstāja; mēs esam atstājuši visu, kas mums bija, un atnākuši uz klosteri, bet caur mazsvarīgām lietām paklausām savām kaislībām. Ja mēs atteicāmies no pasaules un tās lietām, tad mums ir jāatsakās arī no vēlmēm pēc tām. Mums ir jāzina, kas ir šī atteikšanās un kāpēc esam atnākuši uz klosteri, ko nozīmē tērps, kuru mēs nēsājam; mums ir jākļūst līdzīgiem mūsu tēviem. Ja mēs gribam pilnīgi sevi pārveidot un atbrīvoties no pasaules, tad iemācīsimies atsacīties no savām iegribām, tādā veidā pamazām, Dievam palīdzot, mēs sasniegsim bezkaislību. Nekas cilvēkam nenes tik daudz labuma kā atteikšanās no savām iegribām un vēlmēm, tādā veidā cilvēks sasniedz visvairāk. Tas ir tāpat, kā ceļiniekam iet uz savu mērķi pa īsāko ceļu. Es jums izstāstīšu, kā īsā laikā var atteikties no desmit savām iegribām.

Pieņemsim, kāds iet pa ceļu, un nodoms viņam saka: “paskaties turp”. Bet viņš nodomam atbild: “es neskatīšos,” un atsakās no iegribas. Vai arī satiek plāpīgu cilvēku, nodoms viņam saka: “pasaki arī tu kādu vārdu,” bet viņš atsakās no savas iegribas un nesaka neko. Vai arī nodoms saka: “ēj, pajautā pavāram, ko viņš gatavo,” bet viņš neiet un neprasa. Cilvēks redz kaut ko, nodoms saka: “pajautā, kas to atnesa,” bet viņš atsakās no nodoma un nejautā. Atsakoties no savas gribas, viņš pie tā pierod, sākot ar ma-

zām lietām, līdz galu galā viņš nonāk tādā stāvoklī, ka bez grūtībām spēj atteikties no savas gribas. Lai kas arī notiktu, viņš ir mierīgs, it kā piepildītos viņa paša vēlēšanās. Rezultātā katru reizi, kad kaut kas notiek, ir tā, ka notiek viņa vēlēšanās, jo tam, kuram nav savas gribas, viss, kas notiek, ir saskaņā ar viņa gribu. Ejot pa šo ceļu, cilvēks pamazām kļūst bezkaislīgs.

Kāds agrāk bija svētlaimīgais Dosifejs? No kādas gribas viņš atnāca? Viņš pat nebija dzirdējis Dieva vārdus, bet cik īsā laikā viņš garīgi pieauga, atsakoties no savas gribas un dzīvojot paklausībā. Dievs neļāva tādām tikumiem iet aizmirstībā un atklāja to kādam svētajam tēvam, kurš vīzijā redzēja Dosifeju kopā ar lielajiem svētajiem, baudot svētlaimi.

Pastāstīšu jums vēl vienu gadījumu, lai jūs uzzinātu, ka svētā paklausība un atteikšanās no savas gribas cilvēku izglābj no nāves. Reiz, kad es vēl dzīvoju klosterī, pie abata Serida atnāca kāda ievērojama garīgā tēva mācekļis, viņš nāca no Askalonijas ar kādu uzdevumu. Viņam bija pavēlēts atgriezties cellē līdz vakaram. Tanī laikā sākās stiprs pērkona negaiss, un upe gandrīz izgāja no krastiem. Brālis, atceroties sava garīgā tēva vārdus, gribēja iet atpakaļ. Mēs viņu lūdzām palikt, jo bija bīstami peldēt pāri upei, tāpēc ka straume bija ļoti spēcīga, bet viņš nepiekrita palikt. Tad mēs nolēmām iet līdz upei ar viņu kopā, jo mēs domājām, ka, redzot mūs, viņš atteiksies doties pāri straumei. Un tā mēs kopā devāmies līdz upei, viņš

novilka drēbes, piesēja tās virs galvas, apjozās un metās straumē. Mēs izbailēs vērojām, vai viņš nenoslīks, bet viņš turpināja peldēt un drīz vien sasniedza otru krastu, uzvilka savas drēbes, paklanījās mums un turpināja savu ceļu. Bet mēs palikām izbrīnā par to, cik liels ir paklausības spēks: mēs aiz bailēm pat nevarējām skatīties uz straumi, bet viņš to pārpeldēja.

Vēl viens gadījums, kad tēvs ar kādu uzdevumu sūtīja brāli uz ciematu, kur dzīvoja kāds vīrs, kurš viņam kalpoja. Kad šī cilvēka meita sāka pavedināt brāli grēkot, viņš teica: “Dievs, mana tēva lūgšanu dēļ glāb mani,” – un viņš tūlīt atradās uz ceļa, kas ved uz klosteri. Cik gan tikumam ir liels spēks! Redziet, cik stiprs ir vārds! Kāda palīdzība slēpjas, piesaucot sava tēva lūgšanas! Viņš tikai pateica: “Dievs, mana tēva lūgšanu dēļ glāb mani!” – un tūlīt atradās uz ceļa. Pievērsiet uzmanību abu pazemībai un godprātībai. Kad garīgais tēvs gribēja sūtīt brāli uz ciematu, viņš neteica: “Ej,” bet jautāja: “Vai tu gribi iet?” Tāpat arī brālis neteica: “Iešu,” bet atbildēja: “Kā tu gribi, tēvs, tā es darišu,” jo viņš baidījās nepaklausīt. Kad vajadzība kļuva vēl asāka, tēvs teica: “Mans dēls, celies un ej,” nesakot: “Es paļaujos uz Dievu, ka Viņš tevi pasargās,” bet gan: “Es paļaujos uz sava tēva lūgšanām, ka Dievs tevi pasargās.” Tāpat rīkojās arī brālis, kad tika kārdināts. Viņš neteica: “Mans Dievs, glāb mani,” bet: “Dievs, mana tēva lūgšanu dēļ glāb mani.” Katrs no viņiem paļāvās uz sava tēva lūgšanām.

Un jūs redzat, kā viņi paklausību savienoja ar pazemību? Arī pajūgā viens zirgs nevar apsteigt otru, jo tad salūzīs rati, tāpat arī paklausībā ir nepieciešams, lai tā būtu savienota ar pazemību, bet kurš gan var iegūt šo žēlastību, ja viņš, kā jau es teicu, neatteiksies no savas gribas un nenodos sevi, Dieva dēļ, savam tēvam, ne par ko nešaubīsies, bet darīs visu, ko tēvi liks, ar ticību it kā paklausot pašam Dievam. Kurš gan cits ir cienīgs būt apžēlots?

Stāsta, ka reiz svētais Basilijs, apmeklējot kādu klosteri, jautāja abatam: “Vai tev ir kāds, kurš glābjas?” Tēvs atbildēja: “Pateicoties tavām svētajām lūgšanām, tēvs, mēs visi gribam izglābties.” Svētais jautāja vēlreiz: “Es prasu, vai tev ir kāds, kurš glābjas?” Tad abats, pats būdams garīgs cilvēks, saprata jautājuma būtību un atbildēja: “Jā, ir.” Svētais viņam saka: “Atved viņu pie manis.” Un abats pasauca šo brāli. Kad viņš atnāca, svētais teica: “Iedod man ūdeni nomazgāties.” Brālis atnesa ūdeni. Nomazgājies svētais paņēma mazgājamo trauku un teica brālim: “Nomazgājies arī tu.” Brālis paklausīja bez ierunām. Pēc šīs pārbaudes svētais viņam teica: “Kad es ieiešu altārī, atnāc, atgādini man, es tevi iesvētīšu.” Un atkal brālis bez ierunām viņam paklausīja, un, kad svētais Basilijs iegāja altārī, viņš gāja un atgādināja viņam, un svētais viņu iesvētīja un paņēma sev līdzi. Kurš gan cits bija cienīgs būt kopā ar šo svēto tēvu kā šis svētais brālis? Jums nav pieredzes bezierunu paklausībā, un tāpēc jūs nezināt, kādu mieru tā nes.

Reiz es tēvam Barsanufijam jautāju: “Tēvs, Rakstos ir teikts: *“Caur daudz bēdām mums jāieiet Dieva valstībā”* (Apd 14, 22), bet man nav nekādu bēdu; ko man darīt, lai es nepazudinātu savu dvēseli?” Es ne par ko nesukumstu. Ja man bija kāds nodoms, es to uzprasīju garīgajam tēvam un, pirms es vēl beidzu stāstīt, es izjutu atvieglojumu: tik liels bija man miers. Bet es, nezinot par šī tikuma spēku un dzirdot, ka *“caur daudz bēdām mums jāieiet debesu valstībā”*, bēdājos par to, ka man nav bēdu. Kad es to paskaidroju garīgajam tēvam, viņš man atbildēja: “Nebēdājies, tev nav par ko uztraukties, ikviens, kas sevi ir nodevis paklausībā tēviem, iegūst šādu mieru.” Mūsu Dievs lai ir slavēts mūžīgi mūžos. Āmen.

2.

Par pazemību

Kāds no garīgajiem tēviem ir teicis: “Vispirms mums ir vajadzīga pazemība, lai mēs būtu gatavi uz katru vārdu, ko dzirdam, teikt: “Piedod,” jo pazemība iznīcina visas ienaidnieka bultas.” Noskaidrosim, ko nozīmē šie vārdi, kāpēc viņš saka, ka vispirms ir vajadzīga pazemība, bet neteica, ka vispirms ir vajadzīga atturība. Jo apustulis saka: *“Katrs sacikšu dalībnieks atturas no visa”* (1. Kor. 9, 25). Vai arī kāpēc tēvs neteica, ka vispirms

mums ir vajadzīga bijība Dieva priekšā? Jo Rakstos ir teikts: *“Bijība Kunga priekšā ir visas gudrības sākums”* (Ps. 111, 10), apustulis Pāvils saka: *“Bez ticības nevar patikt Dievam”* (Ebr. 11, 6). Un tā – ja bez ticības nevar patikt Dievam, ar žēlastības dāvanu došanu un ticību attīrāmies no grēkiem un bijība Dieva priekšā mūs glābj no ļaunā, gudrības iesākums ir bijība Dieva priekšā un askētam ir jādzīvo atturībā, tad tomēr, kāpēc garīgais tēvs saka, ka vispirms ir jābūt pazemībai, bet viss pārējais pēc tam? Viņš mums grib pateikt to, ka ticība, dāvanu došana, atturība, bijība Dieva priekšā, askēze nevar būt pilnīga, ja nav pazemības. Lūk, kāpēc viņš saka: “Vispirms ir vajadzīga pazemība, lai mēs vienmēr, dzirdot kādu vārdu, būtu gatavi teikt – piedod, jo pazemība iznīcina visas ienaidnieka bultas.” Redziet, cik liels spēks piemīt pazemībai, redziet, kāda iedarbība ir vārdam “piedod”. Kāpēc velnu sauc ne tikai par ienaidnieku, bet arī par pretinieku? Par ienaidnieku viņu sauc tāpēc, ka viņš ir cilvēku nīdējs, viņš nīst labo, viņš apmelo; par pretinieku to sauc tādēļ, ka viņš pretojas ikvienam labam darbam. Ja kāds grib lūgties, viņš pretojas un liek šķēršļus. Ja kāds grib dot žēlastības dāvanu, viņš cilvēkā modina naudaskāri un skopumu. Ja kāds grib būt nomodā, viņš pretojas ar slinkumu; viņš mums pretojas vienmēr, kad mēs gribam darīt kaut ko labu. Tāpēc viņu sauc ne tikai par ienaidnieku, bet arī par pretinieku. Pazemība uzveic visus ienaidnieka un pretinieka ieročus. Tā tiešām ir cil-

dena, un visi svētie ir tai sekojuši, tādā veidā ātrāk sa-
sniedzot mērķi, kā saka psalmotājs: *“Uzlūko manu prātu un manas mokas un piedod visus manus grēkus!”* (Ps. 25, 18) un *“es biju vārgs, un Viņš mani izglāba”* (Ps. 118, 5). Tēvs Jānis teica: “Pazemība viena pati var mūs ievest valstībā, bet tikai lēnām.”

Caur pazemību mēs tiksim glābti. Centīsimies būt pazemīgi un ieiesim Dieva žēlsirdībā, jo katrs mazumiņš, ko mēs būsim paveikuši ar pazemību, tuvinās mūs svētajiem, kuri ir daudz strādājuši un kalpojuši Dievam. Tas nekas, ka mēs esam vāji un nespējam darboties, bet vai patiešām mēs nevaram būt pazemīgi?

Svētīgs ir pazemīgais. Kāds svētais ir pareizi izteicies par pazemību: “Pazemība ne uz vienu nedusmojas un nesadusmo un uzskata to sev par pilnīgi svešu.” Cildināma pazemība ir tāpēc, ka vienīgi tā cilvēku pasargā no godkāres. Kā to saprast, ka pazemība nedusmojas un arī nevienam nesadusmo? Pazemība ir spējīga piesaistīt Dieva žēlastību. Kad cilvēks saņem Dieva žēlastību, tā viņu pasargā no augšminētajām kaislībām. Kas gan var būt vēl briesmīgāks kā dusmoties vai sadusmot tuvāko? Kāds ir teicis: “Mūkiem nav raksturīgi dusmoties, kā arī sadusmot citus.” Jo tāds, kurš pats dusmojas un dusmo citus, un neklūst pazemīgs, ar laiku nonāk dēmonu varā. Tāpēc tēvs teica, ka pazemība nedusmojas un nesadusmo citus. Pazemība pasargā dvēseli no visām kaislībām un visiem kārdinājumiem.

Kad svētais Antonijs redzēja visus velna tīklus, viņš nopūtās un jautāja Dievam: “Kurš gan no tiem var izbēgt?” Dievs viņam atbildēja: “Pazemīgie,” – un piebilda: “viņi pat nepieskaras tiem.” Redzi, cik šis tikums ir cildens. Nekas nav stiprāks par pazemību, nekā to nespēj uzvarēt. Ja pazemīgajam gadās kas ļauns, viņš tūlīt vēršas pie sevis, nosoda sevi, saprot, ka viņš to ir pelnījis; viņš nesāk vainot citus un tāpēc, pacietis notikušo pilnīgi mierīgi, nedusmojas un nesadusmo citus. Lūk, cik pareizi ir teicis svētais, ka vispirms mums ir vajadzīga pazemība.

Pazemībai, tāpat kā lepnībai, ir divi veidi. Pirmajā lepnībā krīt tie, kuri vaino brāli, nosoda viņu, tiesā viņu, it kā viņš nekā nebūtu, bet sevi uzskata augstāk par visu. Ja tāds cilvēks nesāks laboties, tad pamazām nonāks otrajā lepnības stāvoklī, viņš sāks uzskatīt sevi augstāk par pašu Dievu un visus savus sasniegumus piedēvēs tikai sev, nevis Dievam. Es zinu kādu cilvēku, kurš nonāca šīn nožēlojamajā stāvoklī. Sākumā, kad kāds no brāļiem viņam kaut ko teica, viņš atbildēja: “Kas gan viņš ir? Nevienš nav tāds kā Zosima.” Pēc tam viņš nonicināja viņu un teica: “Nevienš nav tāds kā Makarijs,” nedaudz vēlāk: “Kas gan ir Makarijs? Nekas nevar līdzināties Basīlijam un Gregoram.” Drīz viņš nonicināja arī viņus un teica: “Kas gan ir Basīlijs un Gregors? Nevienš nav cienīgs, izņemot Pēteri un Pāvilu.” Es viņam teicu: “Brāli! Tu arī viņus drīz tiesāsi!” Un tiešām, pēc neilga laika viņš teica: “Kas gan ir Pēteris un Pāvils? Nevienš neko nenožīmē, kā vien Svētā

Trīsvienība.” Beigās viņš sacēlās arī pret Dievu un zaudēja prātu. Tāpēc mums ir jācenšas nekrīst jau pirmajā lepnībā, lai pēc tam pamazām nekrīstu otrajā, t.i., pilnīgajā lepnībā.

Lepnība var būt divējāda: pasaulīgā un mūku lepnība. Pasaulīgā lepnība ir tad, ja kāds brāļa priekšā lepojas ar to, ka viņš ir bagātāks, skaistāks, ka viņam ir labākas drēbes nekā citam. Ja mēs lepojamies ar savu pārākumu vai arī ar to, ka mūsu klosteris ir lielāks, bagātāks vai arī, ka mūsu klosterī ir vairāk mūku, tad mums ir jāzina, ka atrodamies pasaulīgajā lepnībā. Gadās, ka mēs lepojamies ar to, ka esam talantīgāki, ka mums ir labāka balss, ka mēs esam vienkāršāki, labāk un godīgāk strādājam. Arī tā ir pasaulīgā lepnība. Mūku lepnība ir tā, ja kāds lepojas ar to, ka ilgāk atrodas nomodā, vairāk gavē, ir dievbijīgāks, ir centīgāks. Ir gadījumi, kad kāds kļūst pazemīgs, lai kļūtu slavens. Tas viss ir mūku lepnība. Mēs varam vispār nelepoties, bet, ja mēs nevaram no tā atturēties, tad lai mēs lepojamies ar to, ka esam mūki, nevis ar kaut ko citu, pasaulīgu.

Lūk, mēs esam apskatījuši, ko nozīmē lepnība – gan pasaulīgā, gan mūku. Tagad izvērtēsim, ko nozīmē “pazemība” un tās veidi. Pirmā pazemības pakāpe ir, ja mēs brāli uzskatām labāku par sevi, ka visā viņš ir pārāks, tas nozīmē, kā saka svētie tēvi, “uzskatīt sevi par viszemāko”. Otrā pazemības pakāpe nozīmē to, ka mēs visus nopelnus piedēvējam tikai Dievam – tā ir pilnīga pazemība, kāda piemita svētajiem. Tā rodas dvēselē, ievērojot baušļus.

Kad kokam ir daudz augļu, tad tie ar savu svaru noliec zarus uz leju; zari, uz kuriem nav augļu, aug uz augšu. Ir daži koki, kuri nedod augļus, kamēr zari aug uz augšu; ja mēs pie šiem zariem piesiesim akmeni un nolieksim tos uz leju, tie sāks dot augļus. Tāpat arī dvēsele: kad tā top pazemīga – nes augļus, un, jo vairāk ir augļu, jo viņa kļūst pazemīgāka. Jo tuvāk cilvēks ir Dievam, jo labāk viņš saskata savus grēkus.

Atceros, mēs reiz runājām par pazemību. Kāds ievērojams Gazas pilsonis, dzirdot mūsu teikto – jo tuvāk kāds ir Dievam, jo labāk redz savus grēkus, to nesaprata un jautāja: “Kā tas var būt?” Es viņam teicu: “Cienītais kungs! Pasaki man, par ko tu sevi uzskati pilsētā?” Viņš atbildēja: “Uzskatu sevi par lielāko un pirmo.” Saku viņam: “Ja tu aiziesi uz Cēzareju, par ko tu sevi uzskatīsi?” Viņš atbildēja: “Par vienu no turienes augstmaņiem.” – “Bet, ja tu aiziesi uz Antiohiju? Par ko tu sevi uzskatīsi?” – “Tur es sevi uzskatīšu par vienu no vienkāršajiem ļaudīm (kalpu).” – “Un, ja tu aiziesi uz Konstantinopoli,” es viņam saku, “un nonāksi pie ķeizara, par ko tu sevi uzskatīsi?” Viņš atbildēja: “Par nabagu.” Tad es viņam teicu: “Tāpat arī svētie, jo vairāk tuvojas Dievam, jo labāk redz savus grēkus. Ābrahāms, kad viņš redzēja Kungu, nosauca sevi par putekli un pīslī (1. Moz. 18, 27); Jesaja teica: “*Es esmu cilvēks ar nešķīstām lūpām*” (Jes. 6, 5), arī Daniels, kurš bija lauvu bedrē, kad pie viņa atnāca Ambakūms un atnesa pusdienas, teica Ambakūmam: “*Dievs atcerējās*

mani” (Dan. 14, 37). Cik viņa sirds bija pazemīga! Viņš atradās lauvu bedrē, nebija cietis no lauvām, viņš tur atradās jau otro reizi. Pēc tā visa viņš izbrīnā sacīja: “Dievs atcerējās mani.””

Redziet, cik svētie ir pazemīgi un kādas ir viņu sirdis! Viņi ir kā cilvēki, kas ietērpušies smalkās zīda drēbēs; ja viņiem mēģina uzvilkt rupja auduma apģērbu, viņi bēg, lai nesabojātu savas dārgās drēbes, svētie ir ietērpušies tikumos, viņi vairās no pasaulīgā goda, lai neaptraipītos. Tie, kuri meklē slavu un godu, ir kā kails cilvēks, kurš meklē kaut kādu apģērba gabalu, lai piesegtu savu kailumu. Kad Dievs sūta svētos palīdzēt cilvēkiem, viņi pazemībā izvairās. Mozus teica: “*Man ir grūta valoda un neveikla mēle, sūti citu*” (2. Moz. 4, 10, 13), Jeremija teica: “*Es esmu vēl jauns*” (Jer. 1, 6).

Ikviena svētais pazemību ir ieguvis, pildot baušļus. Kas ir šī pazemība un kā tā rodas dvēselē, to neviens nevar pateikt, to nevar izteikt vārdos, bet iegūt var pieredzes ceļā. Ar vārdiem vien to nevar iemācīties.

Reiz tēvs Zosima runāja par pazemību, un kāds sofists, to dzirdot, jautāja: “Pasaki man, kāpēc tu uzskati sevi par grēcinieku? Vai tad tu nezini, ka esi svēts? Vai tad nezini, ka tev piemīt tikumi? Tu pildi baušļus, un kā tu, to darīdams, tomēr uzskati sevi par grēcinieku?” Tēvs nezināja, ko atbildēt, un teica: “Nezinu, ko lai tev saku, bet uzskatu sevi par grēcinieku.” Sofists nepiekāpās un gribēja uzzināt, kā tas var būt. Tad tēvs, nezinot, ko lai atbild,

savā svētajā vienkāršībā teica: “Nemulsini mani, es tiešām sevi par tādu uzskatu.”

Redzot, ka svētais nezina, ko sofistam atbildēt, es viņam teicu: “Vai tāpat nenotiek sofistiskā vai arī medicīnā? Ja kāds labi mācās un vingrinās mākslas nozarē vai sofistiskā, vai arī ārstēšanā, tad ar laiku iegūst pieredzi, bet nevar izskaidrot, kā viņš kļuvis pieredzējis savā jomā. Dvēsele šo pieredzi ir ieguvusi pakāpeniski, nejūtot to, pateicoties vingrinājumiem. Tāpat ir ar pazemību: pildot baušļus, izveidojas ieradums būt pazemīgam, to nevar izskaidrot ar vārdiem.” Kad tēvs Zosima dzirdēja manis teikto, viņš kļuva priecīgs, apskāva mani un teica: “Tu esi izpratis lietas būtību, ir tieši tā, kā tu teici.” Sofists, to dzirdot, bija apmierināts un piekrita.

Garīgie tēvi ir devuši skaidrojumu, lai mēs varētu mēģināt izprast pazemību. To stāvokli, kādā dvēsele nonāk, pateicoties pazemībai, nav iespējams izskaidrot. Kad tēvs Agatons gatavojās mirt, brāļi viņam teica: “Vai tiešām, tēvs, tu baidies?” Viņš atbildēja: “Cik spēju, tik centos pildīt baušļus, bet es esmu cilvēks, un kā lai zina, vai tas patika Dievam? Jo Dieva tiesa ir viens, bet cilvēku – kaut kas cits.” Lūk, viņš mums atvēra acis, lai mēs izprastu pazemību, un norādīja ceļu, kā to iegūt, bet, kā tas notiek dvēselē, neviens nevar pateikt, nevar arī iegūt tikai no vārdiem. Tikai pieredze un darbs palīdz dvēselei to pamazām sasniegt. Par to, kas mūs noved pie pazemības, ir daudz runājuši svētie tēvi. Patiesībā ir rakstīts: “Brālis jautāja

garīgajam tēvam: “Kas ir pazemība?” Viņš atbildēja: “Pazemība ir cildena un Dievišķa, pie pazemības ved darbi, kurus mēs darām saprātīgi, arī tas, ka mēs sevi uzskatām par viszemākajiem, un pastāvīgas lūgšanas – ir ceļš uz pazemību; pati pazemība ir Dievišķa un neizprotama.”

Kāpēc garīgais tēvs saka, ka darbs ved dvēseli uz pazemību? Kādā veidā darbs palīdz dvēselei? Tas, ka mēs sevi uzskatām zemākus par citiem, palīdz cīņā pret dēmoniem un pret pirmo lepnības pakāpi, jo, kā var sevi uzskatīt esam lielāku par brāli, lepoties kāda priekšā, pazemot kādu, kurš sevi uzskata esam zemāku par visiem? Nepārtraukti lūgties nozīmē pretoties otrai lepnības pakāpei, jo tas, kurš ir pazemīgs un dievbijīgs, zinot, ka nevar izdarīt neko labu bez Dieva palīdzības, nekad nepārtrauks lūgties, lai Dievs apžēlojas. Jo tam, kurš nepārtraukti lūdzas, izdodas paveikt labu darbu, viņš saprot, kāpēc tas tā ir noticis, viņš to nepieraksta saviem sasniegumiem, bet attiecina uz Dievu, vienmēr pateicas Viņam, vienmēr piesauc Viņu, baidoties, ka var pazaudēt šo palīdzību un tad atklāsies viņa paša vājums un nespēks. Un tāpēc viņš pazemībā lūdzas un, pateicoties lūgšanai, top pazemīgs, un, jo vairāk sasniedz tikumus, jo pazemīgāks kļūst, saņem palīdzību un pieaug, pateicoties pazemībai. Bet kāpēc garīgais tēvs teica, ka darbs ved uz pazemību? Kāda nozīme ir darbam attiecībā pret dvēseles stāvokli? Es jums to izskaidrošu. Kā saka svētais Gregors, dvēsele pēc tam, kad tā grēkā nodevās baudkārei un iemīlēja miesīgo, kļuva it

kā viens vesels ar miesu, Svētajos Rakstos ir teikts: “*Mans Gars nevar mūžīgi būt ar cilvēku, jo tas ir miesa*” (1. Moz. 6, 3), un dvēsele it kā jūt kopā ar miesu pilnīgi visu, kas ar to notiek. Tāpēc viņš teica, ka darbs dvēseli ved uz pazemību. Citāds dvēseles stāvoklis ir veselam cilvēkam, citāds slimam; citāds izsalkušam, citāds paēdušam. Tāpat arī citāds dvēseles stāvoklis ir tam, kurš jāz uz zirga, citāds tam, kurš sēž tronī, citāds tam, kurš sēž uz zemes, citāds tam, kurš nēsā skaistas drēbes, citāds tam, kuram tās ir sliktas. Darbs dara miesu pazemīgu, un reizē ar to dvēsele kļūst pazemīga. No tā izriet, ka tēva vārdi ir pareizi, kad viņš teica, ka darbs padara dvēseli pazemīgu. Kad Evgārijs cīnījās ar ļauniem nodomiem, tad viņš, būdams gudrs, saprata to: ja miesai liek ciest, tad reizē ar to dvēsele kļūst pazemīga, un četrdesmit dienas viņš dzīvoja ārā, kā raksta viņa biogrāfs, uz viņa miesas, tāpat kā meža zvēriem, sametās tārpi, un to viņš darīja, lai iegūtu pazemību. Pareizi ir garīgā tēva vārdi, ka darbs padara dvēseli pazemīgu.

Lai labais Dievs dod mums pazemību, jo tā cilvēku glābj no daudz kā ļauna un pasargā no lieliem kārdinājumiem. Dievam lai gods un slava mūžīgi. Āmen.

3.

Par sirdsapziņu

Kad Dievs radīja cilvēku, Viņš viņā ielika kaut ko Dievišķu, kaut ko tādu, kas, līdzīgi dzirkstelei, dod gaismu un siltumu, kas apgaismo prātu un rāda tam, kas labs un kas slikts, un to sauc par sirdsapziņu. Svētie tēvi skaidro, ka tās ir akas, ko izraka Īzaks, bet filistieši aizbēra (1. Moz. 26, 15). Sekojot šim likumam, t.i., sirdsapziņai, patriarhi un visi svētie pirms rakstītā likuma gandarīja Dievam. Bet, kad cilvēki grēku dēļ sirdsapziņai neklausīja un to apraka, bija nepieciešams rakstītais likums, bija nepieciešami svētie pravieši, bija nepieciešama mūsu Kunga Jēzus Kristus atnākšana, lai atmodinātu sirdsapziņu, lai apdzisušu dzirksteli atkal aizdedzinātu, ievērojot Viņa svētos baušļus.

Tagad mums ir iespēja: vai to atkal aizbērt vai ļaut spīdēt mūsos un apgaismot mūs, ja mēs tai paklausīsim. Jo, kad sirdsapziņa liek mums kaut ko darīt, bet mēs to neņemam vērā, un kad tā atkal runā, bet mēs nedarām un turpinām to neievērot, tad mēs to apdzēšam, un tā vairs nespēj skaidri runāt, bet kā gaisma, kas spīd cauri aizkaram, apgaismo lietas sliktāk. Tāpat kā duļķainā ūdenī mēs nevaram saskatīt savu seju, tāpat mūsu pārkāpumu dēļ mēs nedzirdam sirdsapziņas balsi un mums liekas, ka viņas vispār nav. Tomēr nav tāda cilvēka, kuram nebūtu

sirdsapziņas, jo tā ir Dievišķa un neiet bojā, bet vienmēr mums atgādina par labo, taču mēs to nejutām, to neievērojam un samīdām to.

Tāpēc pravietis, apraudot Efraimu, saka: *“Efraims ir pakļauts varmācībai”* (Hoz. 5, 11).

Evaņģēlijā ir teikts: *“Samierinies ar savu pretinieku, kamēr ar viņu vēl esi ceļā, ka tavs pretinieks tevi nenodod tiesnesim un tiesnesis tiesas izpildītājam, un ka tas tevi neiemet cietumā. Patiesi, Es tev saku, tu no turienes neiziesi, kamēr nenomaksāsi visu līdz pēdējam kvadrantam”* (Mt. 5, 25–26). Bet kāpēc sirdsapziņu sauc par pretinieku? Par pretinieku tāpēc, ka tā vienmēr pretojas mūsu ļaunajai gribai un atgādina mums to, kas mums ir jādara, bet mēs nedarām, un arī par to, kas mums nav jādara, bet ko mēs darām – un par to tā mūs tiesā. Tāpēc Kungs nosauc to par pretinieku un saka: *“Samierinies ar savu pretinieku, kamēr vēl esi ceļā.”* Bāsilijš Lielais saka, ka šis ceļš ir – šī pasaule.

Ieklausīsimies savā sirdsapziņā, rīkosimies tā, lai tai nenāktos mūs atmaskot, neapklusināsim to pat vismazākajās lietās. Caur maziem pārkāpumiem mēs varam pārkāpt lielas lietas. Varbūt kāds teiks: “Kas tur liels, ja es to pateikšu? Kas gan notiks, ja paskatīšos uz turieni, utt.” Caur tādiem uzskatiem cilvēkam rodas ieradums neievērot sirdsapziņas balsi, un pamazām tā kļūst nedzirdama. Tāpēc, brāļi, centieties ievērot arī mazās lietas, jo to dēļ

rodas slikts ieradums. Rūpēsimies par sevi, vieglāk ir tikt galā ar vieglām lietām nekā ar smagām. Tāpēc Kungs mūs aicina turēt savu sirdsapziņu tīru. Viņš saka: “Paskaties, ko tu dari! Attopies! *Samierinies ar savu pretinieku, kamēr vēl esi ceļā. Jo, neievērojot to, var gadīties, ka viņš tevi nodos tiesnesim, tiesnesis tiesas izpildītājam un izpildītājs tevi iemetīs cietumā.*” Kas pēc tam? – “*Tu no turienes neiziesi, kamēr nesamaksāsi visu līdz pēdējai artavai.*” Sirdsapziņa mūs atmasko gan ļaunās, gan labās lietās un rāda mums, ko darīt; tā tiesās mūs arī nākamajā dzīvē – mūžībā. Tāpēc arī ir teikts: *“Lai neno-dotu tevi tiesnesim”* utt.

Sirdsapziņa ir jāsaglabā tīra attiecībā pret Dievu, pret tuvāko un pret lietām. Attiecībā pret Dievu sirdsapziņa tīra ir tam, kurš ievēro Viņa baušļus arī tajās lietās, kuras cilvēki neredz un ko neviens no mums neprasa, tur savu sirdsapziņu tīru arī apslēptajās lietās, kuras redz tikai Dievs. Piemēram, ja kāds ir kļuvis kūtrs lūgšanās vai viņa dvēselē ir ienācis ļauns nodoms un viņš nav tam pretojies, bet pieņēmis to, vai arī kāds redz, ka brālis dara kaut ko sliktu un, kā tas parasti notiek, nosoda viņu. Īsāk sakot – viss tas, ko neviens nezina, bet redz tikai Dievs un mūsu sirdsapziņa ir jāsargā, jo tās ir sirdsapziņas attiecības ar Dievu.

Lai sirdsapziņu saglabātu tīru attiecībā pret tuvāko, mēs nedrīkstam darīt neko tādu, kas tuvāko var apvai-

not vai kārdināt: ar skatienu, darbu, vārdu utt. Cilvēks nedrīkst apzināti apvainot otru cilvēku. Ar to tiek aptraipīta viņa paša sirdsapziņa.

Sirdsapziņas sargāšana attiecībā pret lietām nozīmē rīkoties ar tām kārtīgi un saudzīgi. Visam jāatrod sava vieta. Arī pret savu apgērbi ir jābūt saudzīgam, drēbes nedrīkst mazgāt pārāk reti vai pārāk bieži. Tāpat attiecībā pret savu gultu – tā vietā, lai gulētu ar vienu spilvenu, cits meklē vairākus un mīkstus pēļus. Citam pietiktu ar vienu segu, bet viņš meklē ko labāku, pat sāk strīdēties, ja nevar saņemt. Ja viņš ievēro, ka citam kaut kas ir, viņš saka: “Kāpēc viņam ir, bet man nav?” – tāds ir tālu no veiksmes. Arī attiecībā pret ēdienu: ja cilvēkam pietiek ar neredzami daudz dārzeņiem, lēcām un olīvām, bet viņš meklē citu labāku ēdienu – arī tas ir pretrunā ar sirdsapziņu. Tēvi saka, ka mūks nedrīkst pieļaut, lai sirdsapziņa viņu kādā lietā sāktu atmaskot.

Mums vienmēr ir jāieklaušās sevī, lai mēs pasargātu sevi no tām nelaimēm, no kurām Pats Kungs mūs brīdina. Lai Dievs mums dod dzirdēt un saprast šīs lietas, lai tēvu vārdi nenāktu mums par sodu.

4.

Par bijību Dieva priekšā

Apustulis Jānis savās vēstulēs saka: *“Pilnīga mīlestība aizdzen bailes”* (1. Jņ. 4, 18). Ko viņš ar to grib pateikt? Pravietis Dāvids psalmā saka: *“Bīstieties Kunga, visi Viņa svētie”* (Ps. 34, 10); daudz citu līdzīgu izteicienu mēs atrodam Svētajos Rakstos. Ja svētie, kuri tik ļoti mīl Dievu, tomēr bīstas Viņa, kāpēc apustulis saka: *“Pilnīga mīlestība aizdzen bailes”*? Ar to viņš grib mums parādīt, ka ir divi bijības veidi: pirmais – iesākuma; otrais – pilnīgais. Pirmais ir raksturīgs iesācējiem, otrs – svētajiem, kuri ir sasnieguši pilnīgu mīlestību. Piemēram, tas, kurš pilda Dieva gribu, tāpēc ka baidās no mocībām, ir tikai iesācējs, jo viņš dara labu nevis tāpēc, ka viņš ir labs, bet gan tāpēc, ka baidās no soda. Otrs pilda Dieva gribu tādēļ, ka mīl Dievu, mīlestībā pret Viņu, gribot Viņam patikt. Tāds cilvēks zina, kas ir patiesais labums, viņš zina, ko nozīmē būt ar Dievu. Viņam ir patiesā mīlestība, kuru svētie sauc par pilnīgu, tāds bīstas Dieva ne tādēļ, ka var saņemt sodu, bet tādēļ, ka zina, ko nozīmē būt ar Dievu, un baidās to zaudēt. Un šīs pilnīgās bailes, kas rodas no pilnīgas mīlestības, aizdzen iesākuma bailes, tāpēc apustulis saka: *“Pilnīga mīlestība padzen bailes.”*

Savukārt šo augstāko pakāpi nevar sasniegt, neizejot cauri sākuma posmam, jo, kā saka Basilijs Lielais: “Mēs

varam kalpot Dievam aiz bailēm no soda, ja mēs atrodamies verga stāvoklī, vai arī, meklējot atalgojumu, mēs pildām Dieva pavēles un tad līdzināmies algotiem strādniekiem, savukārt, ja mēs darām labu tāpēc, ka tas ir labs, mēs esam kā bērni. Jo, kad bērni pieaug, tie pilda tēva gribu nevis aiz bailēm no soda vai atalgojuma dēļ, bet tādēļ, ka mīl tēvu un ciena viņu. Viņi ir pārliecināti, ka viss, kas pieder tēvam, pieder arī viņiem. Tie ir tie, par kuriem ir teikts: *“Tu neesi vairs kalps, bet bērns un Dieva, Jēzus Kristus, mantinieks”* (Gal. 4, 7). Tāds cilvēks vairs nebīstas Dieva tā, kā tas ir pirmajā gadījumā, bet mīl Viņu. Svētais Antonijs saka: “Es vairs nebīstos Dieva, bet mīlu Viņu.” Tad, kad Ābrahāms bija atvedis upurēt dēlu, Kungs viņam teica: *“Tagad Es zinu, ka tu bīsties Dieva”* (1. Moz. 22, 12) – ar to viņš izsaka tās pilnīgās bailes, kas rodas no mīlestības. Līdz tam Ābrahāms bija vairākas reizes paklausījis Dieva pavēlēm: pameta savu dzimteni un pārcēlās dzīvot uz citu vietu, kur cilvēki pielūdza elkus, kur negodināja Dievu; neskatoties uz visu, Kungs viņam lika upurēt viņa vienīgo dēlu, un Ābrahāms paklausīja, un, kad Dievs redzēja, ka Ābrahāms paklausa, teica: *“Tagad Es zinu, ka tu bīsties Dieva.”* Acīmredzot šeit ir runa par pilnīgu bijības pakāpi, kad cilvēks, nevis baidoties no elles mocībām, nevis tiecoties pēc apbalvojumiem, pilda Dieva gribu, bet baidoties kaut ko darīt pret Dieva gribu, kuru viņš mīl. Tāpēc apustulis saka: *“Mīlestība aizdzen bailes,”* – tāpēc, ka viņu ne-

virza bailes, bet gan mīlestība. Tā ir absolūtā bijība. Un nevar sasniegt šo stāvokli, neizejot cauri sākuma bijībai; ir teikts: *“gudrības pamats – bīsties Dieva”* (Sīr. 1, 15, 18). Par pamatu tiek dēvēta iesākuma bijība, pēc kuras seko absolūtā. Mūsu dvēselei ir raksturīga iesākuma bijība. Tā pasargā dvēseli no ļaunā, jo ir teikts: *“Bijība Tā Kunga priekšā ir atziņas sākums”* (Sal.pam. 1, 7).

Ja kāds izvairās no ļaunā, baidoties no soda kā vergs, kurš baidās no kunga, tad pamazām viņš nonāk līdz tam, ka labprātīgi sāk darīt labu, un pamazām sāk dzīvot kā algots strādnieks – cerot uz kaut kādu atalgojumu par savu labo darbu. Bet, ja viņš pastāvīgi izvairīsies no ļaunā, kā to dara vergs, darīs labu, gaidot atalgojumu, līdzīgi algotam strādniekam, tad, savienojoties ar Dievu, viņš izjutīs, kas ir patiesais labums, un vairs negribēs to pazaudēt. Kas gan tādu cilvēku var atraut no Kristus mīlestības? – Par to runā apustulis vēstulē romiešiem 8. nod. 35. pantā. Tad viņš kļūst par bērnu un mīl labo paša labā dēļ un baidās tāpēc, ka mīl. Tās ir īstas un cildenas bailes. Tāpēc arī pravietis, mācot mums atšķirt vienas bailes no otrām, saka: *“Nāciet, bērni, klausieties manī; es mācīšu jums Kunga bijību. Kas ir tas cilvēks, kas mīl dzīvi, kas vēlas dienas, lai baudītu labumus?”* (Ps. 34, 12–13). Pievērsiet uzmanību ikvienam pravieša vārdam. Sākumā viņš saka: *“Nāciet pie manis,”* aicinot būt tikumīgiem, pēc tam piebilst – bērni; par bērniem svētie sauc tos, kuri ir atgriezušies no grēkiem un dzīvo tikumīgi, kā saka apus-

tulis: *“Mani bērni, par kuriem es ciešu radības sāpes”* (Gal. 4, 19). Pēc tam pravietis saka: *“Es mācīšu jums Kunga bijību.”*

Redziet, kā runā svētais! Kad mēs gribam teikt kaut ko labu, parasti sakām: “Vai jūs nevēlētos mazliet parunāt par Dieva bijību vai arī par kādu tikumu?” Svētais pravietis tā nerunā, viņš saka tieši: *“Nāciet, bērni, klausieties mani, es mācīšu jums Kunga bijību. Kas ir tas cilvēks, kas mīl dzīvi, kas vēlas dienas, lai baudītu labumus?”* Pēc tam, it kā sadzirdējis kādu sakām: *“Es gribu, iemācī mani, kā dzīvot, lai redzētu labas dienas,”* viņš saka: *“Pasargi savu mēli no ļauna un savas lūpas no mānīgiem vārdiem.”* Viņš pirmkārt atstumj ļauno, bijānot Dievu.

Pasargāt savu mēli no ļauna nozīmē nepārmest tuvākajam, neaprunāt, nekaitināt. Un savas lūpas no mānīgiem vārdiem – nepavedināt un neieļautot tuvāko. Pravietis turpina – *“atkāpies no ļauna”*. Sākumā viņš runā par atsevišķiem grēkiem: par aprunāšanu, meliem, pēc tam par ļaunumu vispār. *“Atkāpies no ļauna”* – bēdz no visa sliktā, izvairies no visa, kas noved pie grēka. Pateicis to, viņš neapstājas, liet turpina – *“dari labu”*. Ir tādi gadījumi, kad cilvēks nedara ļaunu, bet nedara arī labu; cits nedara pāri otram, bet arī neiežēlojas par otru; cits nedz neieredz, nedz mīl. Tāpēc pravietis saka: *“Atkāpies no ļauna un dari labu.”* Te mums viņš parāda tās trīs dvēse-

les izaugsmes pakāpes, par kurām mēs runājam iepriekš. Pateicoties bijībai uz Dievu, viņš iemāca izvairīties no ļaunā un tūlīt aicina darīt labu. Jo, ja kāds atsakās no ļaunā, tad ar to jau cilvēks ir ceļā uz labo. Turpinājumā pravietis saka: *“Meklē mieru un dzenies pēc tā.”* Viņš nesaka tikai *“meklē”*, bet *“dzenies pēc tā, lai to sasniegtu”*. Sekojiet uzmanīgi ar prātu līdz pravieša vārdiem. Līdzko cilvēks, pateicoties Dieva palīdzībai, sāk vairīties no ļaunā un darīt labu, tā viņam sāk uzbrukt ienaidnieks, un cilvēks uzsāk cīņu ar to, baidoties sākt atkal darīt ļaunu. Tādā veidā, izciešot ienaidnieka uzbrukumus, cīnoties, pretojoties viņam, cilvēks dara labu, bet ar lielām grūtībām. Kad, saņemot Dieva palīdzību un iegūstot pieredzi darīt labu, viņš sajūt mieru, bauda to, tad viņš saprot, ko nozīmē cīņas grūtības un ko – miera radīts prieks. Tad viņš pastiprināti tiecas pēc miera, lai to iegūtu pilnībā, lai viņā mājotu miers.

Kas var būt svētlaimīgāks par dvēseli, kura ir sasniegusi tādu garīgās dzīves līmeni? Tāds cilvēks ir kā Dieva bērns, jo ir teikts: *“Svētīgi ir miera nesēji, jo tie tiks saukti par Dieva bērniem”* (Mt 5, 9). Kas var pazīt šo prieku, kā vien tas, kurš pats to ir izjutis? Tāds cilvēks iepazīst arī absolūto bijību. Līdz šim mēs esam runājuši par to, ko nozīmē absolūtā bijība, kura piemīt svētajiem, ko nozīmē iesākuma bijība, kura ir raksturīga mūsu dvēseles stāvoklim, un ar ko cilvēks sāk un ko sasniedz, pateicoties

bijībai pret Dievu. Tagad mēs vēlamies uzzināt, kā mūsos ienāk bijība pret Dievu, un arī gribam pateikt, kas mūs no tās atrauj.

Tēvi saka, ka cilvēks iegūst bijību uz Dievu, ja dara šādas lietas: domā par nāvi un gaidāmajām mocībām, ja katru vakaru izmeklē sirdsapziņu – kā ir pagājusi diena; katru rītu – kā pagājusi nakts; ja nav nekaunīgs attiecībās ar citiem un ja uztur ciešas attiecības ar cilvēku, kurš dzīvo bijībā uz Dievu.

Kāds brālis vaicāja garīgajam tēvam: “Ko man darīt, lai es iegūtu bijību uz Dievu?” Tēvs atbildēja: “Ej un dzīvo pie cilvēka, kurš bīstas Dieva, un ar to, kā viņš bīstas, viņš to iemācīs arī tev.” Mēs atstumjam Dieva bijību no sevis, ja neievērojam šādas lietas: nedomājam ne par nāvi, ne par gaidāmo sodu, neieklusāmies sevī, neizmeklējam sirdsapziņu, uzturam attiecības ar nedievbijīgiem cilvēkiem un esam nekaunīgi, kas ir pats ļaunākais. Nekas tā neatstumj Dieva bijību kā nekaunība. Kad tēvam Agatonam jautāja par nekaunību, viņš teica: “Tā ir kā dedzinošais vējš, no kura visi bēg un kas sabojā visus augļus.” Kad viņam jautāja, vai tiešām tā ir tik ļauna, viņš atbildēja: “Nav nevienas kaislības, kas būtu ļaunāka par šo, jo tā ir mūsu kaislību māte.” Kur nav bijības uz Dievu, tur ir kaislības. Lai Dievs pasargā mūsu dvēseles no vispostošākās kaislības – nekaunības (rupjības).

Tā var būt daudzveidīga: var būt nekaunīgs vārds, pieskārienos, skatienā. Daži aiz nekaunības krīt plāpībā,

runā par pasaulīgām lietām, dara smieklīgas lietas un ievēl smieklos citus. Nekaunība ir tad, ja kāds pieskaras otram bez vajadzības, grūstās, rauj kaut ko ārā no rokām, bezkaunīgi skatās uz kādu, – to visu dara nekaunība, tas viss notiek tāpēc, ka dvēselē nav Dieva bijības, cilvēks pamazām pilnīgi aizmirst Dievu. Tāpēc tad, kad Dievs deva likuma bauslību, Viņš teica: “*Sargājiet Izraēla bērņus no nešķīstības*” (3. Moz. 15, 31), jo, ja cilvēks ir bezkaunīgs un nav dievbijīgs, viņš negodā pašu Dievu un nepilda nevienu bausli. Tāpēc nav nekas kaitīgāks par bezkaunību, jo tā ir visu kaislību māte; tā atstumj cilvēkā bailes no Dieva un padara viņu nejūtīgu. No tā, ka mēs viens pret otru esam nekaunīgi, nekaunamies viens no otra, ceļas aprunāšana un apvainojumi. Gadās, ka kāds no jums redz ko sliktu, viņš iet un stāsta par to brālim un kaitē ne tikai sev, bet arī brālim, lejoj viņa sirdi indi, kaut gan brālis bija aizņemts lūgšanās vai citā labā darbā, bet tas atnāk un ievēl viņu tukšās runās un ne tikai atrauj no labā, bet arī ved kārdinājumā – nav nekas ļaunāks par to, kā kaitēt ne tikai sev, bet arī brālim.

Tāpēc ir labi būt dievbijīgam, baidīties kaitēt sev un citiem, cienīt vienam otru un pat izvairīties skatīties vienam uz otru, jo arī tas ir viens no nekaunības veidiem. Ja kādam gadās redzēt brāli grēkojot, nevajag izlikties to neredzam, nevajag ļaut brālim iet pazušanā, nevajag arī pārņemt un aprunāt, bet ar līdzjūtību un dievbijību vajag pastāstīt kādam, kurš var palīdzēt, vai arī pašam ar

mīlestību un iejūtību uzrunāt brāli, sakot: “Piedod, brāli, bet, ja es neklūdus, mēs rikojamies nepareizi.” Ja viņš nepaklausa, tad pastāsti kādam, kuram viņš uzticas, vai arī viņa garīgajam tēvam, vai klostera priekšniekam, skatoties, cik smags ir pārkāpums, lai viņi brālim palīdzētu un lai tu varētu būt mierīgs. Ar brāli runājot, tavam mērķim ir jābūt – palīdzēt viņam, nevis, mēģinot viņu atmāskot, aprunāt vai arī izlikties, ka tu palidzi. Bet, ja kāds stāsta klostera priekšniekam, nevēloties palīdzēt tuvākajam, tad tas ir grēks, jo tā ir aprunāšana. Tad lai viņš vispirms izmeklē savu sirdsapziņu, vai tajā neatradisies kāds ļauns nodoms. Un, ja viņš ir izmeklējis savu sirdsapziņu un atradis, ka grib teikt aiz līdzjūtības un vēlēt labu, bet iekšēji mulst kāda nesaprotama nodoma dēļ: varbūt tāpēc, ka bijis kāds pārpratums ar šo brāli, varbūt viņš grib noslēpt tā brāļa pārkāpumu, lai viņš nelabotos, – tādā gadījumā garīgais tēvs izlems, kā rīkoties: teikt vai ne. Reizēm gadās, ka kāds izstāsta ne tādēļ, ka grib palīdzēt, ne tādēļ, lai pieminētu kaut ko ļaunu, bet tikai tādēļ, ka ir pļāpīgs. Pie kā noved aprunāšana? Dažreiz cilvēks, uzzinot, ko par viņu runā, samulst, kļūst grūtsirdīgs, un tas ir vēl sliktāk. Ja kāds runā, gribēdams palīdzēt, tad Dievs neļaus, lai rastos mulsums, lai nāktu grūtsirdība utt.

Centieties valdīt savu mēli, lai neteiktu kaut ko sliktu par tuvāko, lai nevienam neieļautu ar vārdiem, darbiem, skatienu vai arī kādā citā veidā. Un, ja kāds no jums izdzird kaut ko nepatīkamu no otra, tad lai uzreiz nedus-

mojas – tas neklājas tiem, kuri dzīvo garīgi. Kļūstiet labi viens pret otru, cieniet viens otru, klanieties viens otram. Ikvienam ir jāklūst pazemīgam attiecībās ar Dievu, sakarsmē ar brāli – jāatsakās no savas gribas. Ir labi, ja jūs piekāpjaties viens otram. Es nezinu, vai es esmu izdarījis kaut ko labu, bet, ja Dievs mani ir sargājis, tad tikai tāpēc, ka es nekad neesmu sevi uzskatījis par labāku attiecībā pret tuvāko.

Kad es vēl dzīvoju abata Serida klosterī, gadījās, ka tēva Jāņa kalpotājs saslima un abats lika man pildīt viņa darbus. Kurš gan negribēs pakalpot tādām svētajām? Viņa vārdi bija ievēribas cienīgi. Katru dienu pēc darba es viņam klanījos, lai lūgtu piedošanu un ietu prom, tēvs vienmēr kaut ko teica. Viņam bija paradums dot kādu no četrām pamācībām. Parasti viņš sāka tā: “Es reiz teicu” – tēvam bija ieradums pie sacītā vienmēr šādi piebilst – “brāl, es reiz teicu, lai Dievs uztur mīlestību, – tēvi teica: sargi sevi no tā, lai nekad neieļautu brāli – tādā veidā rodas pazemība.” Citu vakaru viņš man teica: “Brāl, es reiz teicu – lai Dievs uztur mīlestību, – tēvi teica: nekad nevajag uzskatīt savu gribu augstāku par brāļa.” Citreiz: “Brāl, es reiz teicu – lai Dievs uztur mīlestību, – tēvi saka: bēdz no visa cilvēcīgā un tu izglābsies.” Un atkal: “Brāl, es reiz teicu – lai Dievs uztur mīlestību, – tēvi saka: *nesiet viens otra nastas, tā jūs izpildīsiet Kristus likumu*” (Gal. 6, 2). Katru vakaru tēvs man teica vienu no šīm pamācībām, un tās mani sargāja visu manu dzīvi. Neska-

toties uz to, ka es svēto ļoti mīlēju un daudz strādāju viņa labā, līdzko es uzzināju, ka kāds no brāļiem grib būt manā vietā, es gāju pie abata un teicu: “Ja tas tev patiktu, tēvs, būtu labāk, ja tas brālis kalpotu manā vietā.” Tomēr ne abats, ne arī pats garīgais tēvs to negribēja, kaut gan es darīju visu, lai brālim dotu priekšroku. Es tur pavadīju deviņus gadus un nezinu, vai pateicu kādam sliktu vārdu. Es atceros, ka reiz, ejot no slimnīcas līdz pat baznīcai, kāds brālis gāja aiz muguras un visu ceļu mani lamāja, bet es gāju, nesakot ne vārda. Kad abats to uzzināja – es nezinu, kurš viņam to pateica, – gribēja viņu sodīt, es gāju, kritu ceļos un teicu: “Dieva dēļ, nesodi viņu, brālis nav vainīgs, es grēkoju.” Arī cits vai nu muļķības dēļ, vai kā cita pēc, Dievs zina kāpēc, darīja nepatīkamas lietas, citi brāļi nāca un purināja savus paklājus pie manas celles durvīm, un manā istabā ieviesās blaktis. Es nespēju tās visas nosist un aizmigu, pilnīgi zaudējis spēkus, bet no rīta viss mans ķermenis bija vienos kodumos, taču es ne reizes nevienam neko neteicu. Es neatceros, ka es būtu pateicis kaut ko tādu, kas varētu samulsināt un apvainot brāli. Iemācieties arī jūs nest cits cita nastas, iemācieties cienīt viens otru un, ja kāds no jums dzird kādu nepatīkamu vārdu, tad nevajag uzreiz ļaunoties un dusmoties, lai sirds neklūtu jūtīga un ievainojama, nevarot panest neko apgrūtināšu vai nepatīkamu, lai nebūtu tā, kā ir ar meloni: ja tai pieskaras pat vismazākais zariņš, tā tūlīt sāk pūt. Ja kādam no jums ir jāstrādā pie dārznieka, pavāra vai kāda cita, tad

vispirms jācenšas saglabāt savu iekšējo stāvokli, neļaujot sev atkāpties no Kristus baušļiem, neklūt paštaisnam, lai arī kāds būtu darbs – svarīgs vai nesvarīgs.

Ikvienu darbu, lai arī kāds tas būtu, dariet bez strīdiem un citām nepatīkamām lietām, jo pats darbs ir tikai viena astotā daļa no visas lietas būtības, bet iekšējais stāvoklis ir septiņas astotdaļas. Redziet, kāda atšķirība. Ja jūs kaut ko strādājat, tad centieties to darīt, cik vien labi varat, bet neaizmirstiet arī par sevi, jo darbs ir tikai viena astotā daļa, bet iekšējā pasaule ir septiņas astotdaļas. Ja, izpildot darbu, nākas pārkāpt bauslību, kaitēt sev vai citam strīdoties, tad nevajag zaudēt septiņas daļas vienas dēļ. Tāpēc, kad jūs uzzināt, ka kāds tā rikojas, tad ziniet – tāds nepareizi kalpo; vai nu godkāres dēļ, vai gribot izpatikt cilvēkiem, strīdos nomoka sevi un tuvāko, lai pēc tam izdzirdētu, ka neviens nevar viņu uzvarēt.

Ak, kas par vīrišķību! Tā nav uzvara, tas ir zaudējums, bojāeja – ja kāds strīdas un ieļau no brāļi, lai labi izdarītu savu darbu. Tas nozīmē zaudēt septiņas astotdaļas vienas astotdaļas dēļ. Ja darbs paliks neizdarīts – zaudējums nebūs liels, strīdoties un ieļaujot brāļi, nedodot viņam vajadzīgo vai arī darbu likt augstāk par bauslību – ir liels ļaunums. Tāpēc es jums saku: ja es sūtišu kādu no jums ar kādu uzdevumu un viņš redzēs, ka var rasties kaut kāds ļaunums, lieciet darbu pie malas un nekad nedariet sev un citiem brāļiem sliktu; lai darbs paliek nedarīts, tikai nemulsiniet viens otru, jo ir neprāts vienas daļas

dēļ zaudēt septiņas. Es jums nesaku to tādēļ, lai jūs tūlīt kristu mazdūšībā un neko nedarītu, un nepamatoti visu pamestu, neieklausoties sirdsapziņā, gribot izvairīties no ciešanām, un ne tāpēc, lai jūs teiktu: es to nevaru darīt, tas man kaitē, tas mani uztrauc. Jo tādā veidā jūs nekad neko neizdarīsiet un nevarēsiet ievērot Dieva baušļus. Ar visiem spēkiem centieties pildīt savus darbus, bet pazemīgi, jo nekas nav stiprāks par pazemību. Tomēr, ja jūs redzat, ka kāds no jums cieš, lieciet darbu pie malas, piekāpieties viens otram, neuzspiediet savu gribu, ja tas nes ļaunu, bet dariet tā, kā es jums tūkstoš reižu esmu teicis. Nedariet pēc sava prāta, lai, tiecoties pēc sava mazuma, jūs nezaudētu daudz. Gadās, ka kāds zaudē gan vienu, gan otru un neizdara neko; tas piemīt cilvēkiem, kas mīl strīdēties. Visus darbus, kādus mēs darām, mēs darām, lai gūtu sev kādu labumu. Kāds gan ir labums, ja mēs viens pret otru neesam pazemīgi, bet gan apvainojam cits citu? Vai tad jūs nezināt, kas ir teikts Paterikā: “No tuvākā – dzīvība un nāve.” Ņemiet to vērā, mācieties no svētajiem tēviem, centieties meklēt labumu sev un saviem brāļiem: tādā veidā jūs vienmēr gūsiet labumu un ar Dieva palīdzību pieaugsiet labumā. Lai cilvēkus mīlošais Dievs dod jums bijību pret Sevi, jo ir teikts: “*Bīsties Dievu un turi Viņa baušļus*” (Ekl. 12, 13), un tas tiek prasīts no visiem cilvēkiem. Mūsu Dievam ir vara, spēks un gods – mūžīgi mūžam. Āmen.

5.

Par to, ka nevajag paļauties uz savu prātu

Gudrais Salamans savās pamācībās saka: “*Kur nav krietnas vadības, tur tauta iet bojā, bet, kur daudz saprātīgu padomdevēju, tur viss izdodas labi*” (Sal. pam. 11, 14). Vai jūs saprotat, ko mums māca Svētie Raksti? Tie mums māca nepaļauties pašiem uz sevi, neuzskatīt sevi par gudriem, neticēt tam, ka varam paši sevi vadīt, jo mums ir nepieciešama palīdzība, ir nepieciešams, lai kāds mūs vadītu garīgajā dzīvē pie Dieva. Nav nelaimīgāku cilvēku kā tie, kuriem nav šādu vadītāju. Ko nozīmē vārdi: “*Kur nav krietnas vadības, tauta iet bojā*”? No sākuma lapa ir zaļa, ziedoša un skaista, pēc tam pamazām novīst, krīt zemē, un beigās to neievēro un mīda kājām. Tāpat arī cilvēks, kuru neviens nevada, no sākuma ir centīgs gavēnī, nomodā, klusēšanā, paklausībā, bet pamazām kļūst vēsāks un, tā kā tam nav neviena, kurš varētu atbalstīt, palīdzēt un atjaunot degsmi, izkalst, krīt un pakļaujas ienaidniekam, kļūst par tā vergu, un tas dara ar viņu, ko vien grib.

Par tiem, kuri savus nodomus un darbus atklāj un prasa padomu, Svētie Raksti saka: “*Kur daudz saprātīgu padomdevēju, tur viss izdodas labi*.” Tas nenozīmē, ka padoms ir jāprasa daudziem, bet gan tādiem, kam mēs uzticamies, un padoms ir jāprasa visā – neko nevajag

noklusēt – tādām arī viss izdosies labi. Ja cilvēks neatklāj visu, īpaši par kādu ļaunu ieradumu vai atrašanos sliktā sabiedrībā, tad nelabais viņā atrod kādu vēlmi vai pašattaisnojumu un caur to pieveic cilvēku.

Kad nelabais redz kādu cilvēku, kurš negrib grēkot, tad viņš ir viltīgs, nemēģina cilvēku iedvesmot uz smagiem grēkiem, nesaka: ej, pārkāp laulību vai ej, nozodz, jo viņš zina, ka mēs to negribam darīt, un viņš negrib mūs pierunāt darīt, ko negribam, bet atrod mūsos kādu vēlmi, attaisnojumu un tādā it kā labā veidā mums kaitē. Ja mēs darām savu gribu un paši sevi attaisnojam, tad ārēji tas var izskatīties labi, mēs paši sev izliekam tīklus un nezinām, ka ejam bojā. Jo, kā mēs varam izprast Dieva gribu vai atrast to, ja ticam sev un pildām savu gribu. Tāpēc tēvs Pimens teica, ka mūsu griba ir kā vara mūris, kas stāv starp cilvēku un Dievu. Jūs saprotat teiktā jēgu? Vēl viņš piebilda, ka tā ir kā akmens, kas darbojas pret Dieva gribu. Ja cilvēks atteiksies no savas gribas, tad arī viņš varēs teikt: *“Ar sava Dieva palīdzību es lecu pāri mūrim. Dieva ceļš ir nevainojams” (Ps. 18, 30–31)*. Pateikts pilnīgi skaidri! Cilvēks tikai tad saskata Dieva nevainojamos ceļus, kad atsakās no savas gribas. Kad viņš paklausā savai gribai, tad neredz, cik nevainojami ir Kunga ceļi, kad viņš izdzird kādu pamācību, tad to neievēro, kritizē, novēršas un rīkojas pilnīgi pretēji, jo kā gan viņš var kādam paklausīt, ieklausīties kādā padomā, ja viņš pilda tikai savu gribu! Turpinājumā viņš runā par sevis attais-

nošanu: “Ja arī pašattaisnošana palīdz gribai, tad cilvēks pilnīgi izvirst.” Kad attaisnojums savienojas ar gribu, tā ir pilnīga nāve, lielas briesmas – cilvēks ir galīgi pazudis. Jo kurš gan piespiedis šādu cilvēku ticēt, ka ir kāds, kurš zina labāk par viņu, kas nāk par labu? Tad viņš pilnīgi pakļaujas savai gribai, saviem nodomiem, un beigās ienaidnieks viņu pazudina. Nelabajam nepatīk jautājumi un arī padoms. Pirms vēl cilvēks, kurš grib lūgt padomu, sāks rīkoties, pirms vēl ienaidnieks sapratīs, vai cilvēks padomu pildīs vai ne, viņš ienīst pašu jautāšanu kā tādu, lai jautātu kaut ko labu vai dzirdētu labu, viņš ienīst balsi, skaņu, kas nes labo; viņš ienīst to un novēršas. Viņš zina, ka, līdzko sāks runāt un jautāt par labo, atklāsies viņa ļaundarības. Viņš ne no kā tā nebaidās, kā tikt atklātam, jo tad viņš vairs nevar darīt savas ļaundarības kā grib. Ja dvēsele stiprinās ar to, ka jautā un atklāj sevi, un uzklausa pieredzējušu cilvēku: “To dari, bet šo ne; tas ir labi, bet tas ne; tas ir pašattaisnojums, tā tava paša griba” vai arī: “Tagad nav īstais laiks šai lietai,” vai: “Tagad ir īstais laiks,” – tad nelabais nezina, kā cilvēkam kaitēt, kā viņu pieveikt, – cilvēks visu laiku prasa padomus, norobežo sevi no visām pusēm un tādā veidā piepilda Rakstu vārdus: *“Kur daudz saprātīgu padomdevēju, tur viss izdodas labi.”*

Nelabais to negrib un ienīst, jo viņš grib darīt ļaunu un priecājas, ja *“nav krietnas vadības”*. Kāpēc? Tāpēc, ka *“tur tauta iet bojā”*. Atcerēsimies to brāli, kuru mīlēja ienaidnieks un par kuru runāja tēvs Makarijs: “Man

pieder brālis, kurš, mani ieraugot, griežas kā vilciņš.” Tādus ienaidnieks mīl, par tādiem viņš vienmēr priecājas, par tādiem, kuri dzīvo bez padoma, pamācības, kuri nenovēl sevi kādam cilvēkam, kurš var un māk palīdzēt dzīvot garīgu dzīvi Dievā. Vai ne pie visiem brāļiem nāk dēmoni, nesot izdabtos ķirbjos dažādus ēdienus? Vai visi nav kārdināti? Bet katrs no viņiem, saprotot viņa nelietību, gāja pie sava garīgā tēva un atklāja savus nodomus, un atrada palīdzību kārdinājumu laikā, un tāpēc nelabais nevarēja viņus uzveikt. Viņš atrada tikai vienu brāli, kurš sekoja pats sev un kuram neviens nepalīdzēja, tāpēc nelabais arī spēlējās ar viņu kā ar rotaļlietu un aizēnot pateicās viņam un nolādēja pārējos. Kad ienaidnieks to izstāstīja tēvam Makarijam, svētais aizgāja pie viņa un saprata, ka nelaimes cēlonis ir tas, ka brālis nevienam negribēja atklāt savus nodomus; uzzināja to, ka viņš nav radis to darīt. Tāpēc ienaidnieks varēja darīt ar viņu, ko gribēja. Kad svētais viņam jautāja: “Brāli, kā tev iet?” – viņš atbildēja: “Pateicoties tavām lūgšanām, labi.” Kad svētais jautāja: “Vai nodomi tevi nenomāc?” – viņš atbildēja: “Pagaidām man iet labi.” Un negribēja neko tēvam atklāt, kamēr svētajam neizdevās viņu gudri piespiest atklāt savus nodomus un, runājot Dieva vārdu, stiprināt viņu un likt atgriezties.

Ienaidnieks pēc ieraduma atnāca atkal un gribēja viņu pieveikt, bet aizgāja apkaunots, jo brālis bija stiprējies un labojies. Nelabais aizgāja, neko nepanācis. Tā-

dēļ arī, kad svētais jautāja dēmonam: “Kā klājas tavam brālim, tavam draugam,” dēmons viņu vairs nesauca par draugu, bet par ienaidnieku un, viņu lādod, teica: “Arī tas man neklausā, viņš ir kļuvis stiprāks par visiem.” Lūk, kāpēc ienaidnieks nemīl stiprinošu balsi. Jo viņš vēlas mūsu nāvi. Redzi, kāpēc viņš mīl cilvēkus, kuri paļaujas uz sevi? Tāpēc, ka viņi palīdz velnam un paši gatavo sev nelaimi. Mūkam nav nekas sliktāks kā ticēt savai sirdij. Daži saka, ka cilvēks krīt viena vai otra iemesla dēļ, bet nezina citu iemeslu kā vien ticību sev. Ja tu redzi kādu kritušu, tad zini – viņš sekojis sev. Nekas nav briesmīgāks, nekas nav postošāks. Es vienmēr esmu baidījies no šīs nelaimes, un Dievs mani ir pasargājis. Kad es dzīvoju kopienā, es visus savus nodomus atklāju tēvam Jānim un nekad neko neslēpu un nedarīju bez viņa atļaujas. Dažreiz nodoms man teica: “Vai to pašu tev nepateiks garīgais tēvs? Kāpēc tu gribi viņu traucēt?” Bet es nodomam atbildēju: “Es nepakļaujos tev un tavai prātošanai, tavam saprātam, tavai gudrošanai, tavai zināšanai, jo viss, ko tu zini, nāk no dēmoniem.” Es gāju un jautāju tēvam. Gadījās, ka viņš atbildēja to pašu, kas man bija prātā. Tad nodoms man teica: “Redzēji? Tas pats, ko es tev teicu: vai tu bez vajadzības neesi traucējis tēvu?” Es atbildēju: “Tagad ir labi. Tagad tas nāk no Svētā Gara; tava iedvesmošana ir no dēmoniem un dvēseles kaislībām.” Es nekad neklausīju nodomam, nejautājot padomu garīgajam tēvam. Ticiet man, brāļi, es biju dziļā mierā, bez bēdām un pat

baiļojos par to pēc Svēto Rakstu vārdiem: “*Caur daudz ciešanām mums pienākas ieiet Dieva valstībā*” (Apd 14, 22), kamēr garīgais tēvs nomierināja mani, sakot, ka katrs, kurš dzīvo paklausībā tēviem, piedzīvo šādu mieru un prieku. Mēģiniet arī jūs prasīt padomu un nepaļauties uz sevi. Un jūs redzēsiet, kāds prieks un miers jūs pārņems.

Kad es vēl dzīvoju kopienā, reiz mani pārņēma lielas skumjas, un es tā cietu, ka biju gatavs nodot pat savu dvēseli; šīs skumjas nāca no dēmoni. Šādu kārdinājumu dēmoni uzsūta cilvēkam skaudības dēļ; cilvēkam ir drūmi, smagi, liekas, ka ne no kurienes nevar saņemt palīdzību, no visām pusēm tevi it kā nospiež. Tomēr dvēselē drīz vien ienāk Dieva žēlastība, citādi neviens to nevarētu izciest. Kādu dienu es stāvēju klostera pagalmā un lūdzu Dievu, un nejauši, ieskatījies baznīcā, es ieraudzīju tur kādu vīru, pēc izskata – bīskapu, kurš it kā nesa upurdāvanas un iegāja altārī. Es nekad bez pavēles vai vajadzības negāju klāt svešiniekiem, bet toreiz mani it kā kaut kas vilka un es sekoju viņam. Iegājis viņš ilgi stāvēja altārī pret debesīm paceltām rokām, es stāvēju viņam aiz muguras un lūdzos, jo no redzētā mani pārņēma bailes. Pēc lūgšanas viņš pagriezās pret mani un nāca klāt, un, jo tuvāk viņš nāca, jo vairāk es jutu, ka skumjas mani atstāj. Pēc tam viņš pienāca man klāt, izstiepa savu roku un ar pirkstiem pieskārās manām krūtīm, sakot:

*“Es cerēju uz Kungu ar lielu cerību,
Viņš noliecās pie manis un uzklausīja manu saucienu.*

Viņš izvilka mani no iznīcības bedres, no dūksnāja dubļiem,

Viņš nostatīja man kājas uz klints, nostiprināja manus soļus.

Viņš ielika man mutē jaunu dziesmu, slavas dziesmu mūsu Dievam.

Daudzi to redzēs un bīsies, un cerēs uz Kungu.”
(Ps. 40, 2–4)

Visus šos pantus viņš atkārtoja trīs reizes, sitot, kā es teicu, man ar roku krūtīs, pēc tam aizgāja. Manā sirdī tūlīt ienāca pilnīgs miers, gaisma un prieks, un es kļuva citādāks, nekā biju pirms tam. Kad viņš izgāja ārā, es steidzos viņam līdz, bet nevarēju nekur atrast, viņš kļuva neredzams. Pēc šīs reizes, pateicoties Dievam, es vairs nekad neesmu izjutis skumjas un bailes, un Kungs mani pasargā, pateicoties mūsu svēto tēvu lūgšanām. To visu es jums stāstu tāpēc, lai jūs zinātu, kādu mieru iegūst tas, kurš neseko sev, bet dzīvo ar stingru pašāvēību, neieklausās savos nodomos, bet visas cerības liek uz Dievu un tiem, kas var garīgajā dzīvē palīdzēt. Iemācieties arī jūs lūgt padomu, nesekot sev, neticēt tam, ko saka jums nodoms. Pazemībā ir miers un liksmība. Citādā veidā nav iespējams izglābt dvēseli.

Tomēr kāds var padomāt: ko darīt, ja nav cilvēka, kuram varētu prasīt padomu? Ja kāds no visas sirds gribēs pildīt Dieva gribu, tad Dievs viņu nekad neatstās, bet vadīs ceļā pēc Savas gribas. Patiesi, ja kāds savu sirdi nodos Dieva rokās, tad Dievs pat caur mazu bērnu darīs zināmu Savu prātu. Ja kāds tomēr negrib pildīt Dieva gribu, tad, kaut arī ietu pie pravieša, Dievs liks pravietim atbildēt atbilstoši klausītāja sirds stāvoklim, kā teikts Svētajos Rakstos: *“Ja kāds pravietis maldos ko saka, tad tas nozīmē, ka Es, tas Kungs, viņu esmu maldinājis”* (Ec. 14, 9).

Tāpēc mums ar visu spēku jācenšas vērst sevi uz Dieva gribu un neuzticēties savai sirdij. Un, ja arī būs kāds labs darbs un mēs no kāda svēta vīra dzirdēsim, ka tas tiešām ir labs darbs, tad mums to vajag uzskatīt par labu, taču neticēt sev un nedomāt, ka tas ir mūsu spēkos, katrs darbs jādara pēc savām spējām ar domu, ka mūs gaida Dieva tiesa, kā par to teica svētais tēvs Agatons. Kad viņam jautāja: “Pat tu, tēvs, baidies?” – viņš atbildēja: “Es esmu pildījis Dieva gribu, cilvēku vērtējums ir viens, bet Dieva cits.” Lai Dievs pasargā no nelaimēm tos, kuri palūgas paši uz sevi, un lai mēs sekojam mūsu tēviem, kuri ir bijuši Dievam tīkami. Jo Viņam pieder visa vara un gods, un valstība mūžīgi mūžam. Āmen.

6.

Netiesāsim savu tuvāko

Ja mēs vienmēr atcerētos svēto tēvu vārdus, ja mēs vienmēr mācītos no viņiem, tad tik viegli nekļūtu bezrūpīgi pret sevi; ja mēs nebūtu nevērigi pret sīkumiem un pret to, ko mēs uzskatām par niecīgu, tad mēs nekristu lielajos un smagajos grēkos. Es vienmēr atkārtoju, ka no šiem nenožīmīgajiem grēkiem, no tā, ka mēs sakām: “Kas gan tur svarīgs?” dvēselē rodas slikts ieradums un cilvēks pārtrauc rūpēties arī par svarīgām lietām. Vai jūs zināt, cik smags grēks ir, kad jūs tiesājat tuvāko? Kas var būt smagāks? Ko Dievs neieredz visvairāk? Arī tēvi ir teikuši, ka nav nekas sliktāks kā tiesāt tuvāko. Šajās lielajās lietās cilvēks krīt pēc tam, kad pārstāj rūpēties par it kā sīkajām lietām. Bieži mēs sākam pievērst uzmanību apkārtējiem, piemēram: “Kas tur īpašs, ja paklausīšos, ko runā šis brālis? Kas tur īpašs, ja es pateikšu kādu vārdu? Kas tur īpašs, ja paskatīšos, ko dara tas brālis vai svešinieks?” – tieši tāpēc prāts sāk novērst uzmanību no saviem grēkiem un sāk pievērsties tuvākā grēkiem. No tā ceļas tiesāšana, ap-runāšana, pazemošana. Jo, kā tēvi saka: “Ja cilvēks neapraud savu mironi” – nerūpējas par saviem grēkiem, viņš negūst sekmes labos darbos, bet vienmēr pievērs uzmanību tam, ko dara tuvākais. Nekas tā nesadusmo Dievu un

nekas cilvēku nenoved tādā atstātībā kā tuvākā aprunāšana un tiesāšana vai pazemošana.

Aprunāšana, tiesāšana un pazemošana ir dažādas lietas. Aprunāt nozīmē pateikt par kādu: viņš ir dusmojies, kritis nešķīstībā vai arī darijis kaut ko līdzīgu. Tiesāt nozīmē teikt: kāds ir melis, vienmēr dusmojas, ir nešķīsts. Tāds ir iznesis spriedumu par visu cilvēka dzīvi, viņš ir aizskāris cita tieksmes. Tas ir ļoti smags grēks. Viens ir pateikt, ka kāds ir sadusmojies, cits – ka kāds ir dusmīgs (vienmēr). Bet tiesāšanas grēks ir tik smags, ka pats Kristus par to ir teicis: *“Liekuli, izvelc vispirms balķi no savas acs un tad sapratīsi, kā izvilkt skabargu no sava brāļa acs”* (Lk 6, 42), tuvākā grēks ir līdzīgs skabargai, tiesāšana – balķim. Tiesāšana ir tik smags grēks, kas pārspēj citus.

Farizejs, lūdzoties un pateicoties Dievam par saviem tikumiem, nemeloja, bet runāja patiesību un ne par to, ka tiesāts, jo mums ir jāpateicas Dievam, ka esam spējuši izdarīt kaut ko labu, tāpēc ka Dievs ir palīdzējis un līdzdarbojies, farizejs netika tiesāts par to, ka ir pateicīgs Dievam par saviem tikumiem, viņš netika arī tiesāts par vārdiem: *“Neesmu tāds kā citi cilvēki,”* bet par teikto: *“Vai arī kā šis muitnieks.”* Jo farizejs tiesāja pašu personu kā tādu, viņa stāvokli, visu viņa dzīvi. Tāpēc arī muitnieks aizgāja *“vairāk attaisnots”* (Lk 18, 11).

Nav nekas sliktāks kā tuvākā tiesāšana, nicināšana un pazemošana. Kāpēc mēs netiesājam savus grēkus, kurus

mēs pārzinām labāk un par kuriem mums būs jāatbild Dieva priekšā? Kāpēc uzņemamies Dieva tiesu? Ko mēs gribam no Viņa radībām? Vai mums nav jādreb, kad dzirdam stāstu par kādu garīgo tēvu, par kuru ir aprakstīts Paterikā? Kad viņš uzzināja, ka kāds no brāļiem ir kritis nešķīstībā, teica: “Ak, viņš ir rikojes slikti!” Pēc tam svētais eņģelis atnesa pie viņa grēcinieka dvēseli un prasīja: “Skaties, tas, kuru tu notiesāji, ir nomiris, kur tu pavēlēsi likt viņa dvēseli, debesu valstībā vai elles mocībās?” Vai var būt kaut kas smagāks? Eņģeļa vārdi nozīmē sekojošo – tā kā tu esi taisnīgo un grēcinieku tiesnesis, saki, ko pavēlēsi šai pazemīgajai dvēselei? Apžēlosi vai atdosi mocībām? Svētais bija satriekts, visu atlikušo dzīvi viņš pavadīja asarās, nopūtās un smagos darbos – lūdzot Dievu, lai Viņš piedotu šo grēku, kaut arī tad, kad viņš bija kritis svētā eņģeļa priekšā ceļos un lūdzis piedošanu, viņš bija to jau saņēmis. Eņģelis viņam teica: “Lūk, Dievs tev parādīja, cik smags grēks ir citu tiesāšana, lai tu vairāk nekristu tajā,” – tas nozīmēja piedošanu. Tomēr viņa dvēsele nelikās mierā un nepārtrauca liet asaras un sērot.

Ko mēs gribam no sava tuvākā? Mums pašiem ir par ko rūpēties, lai katrs pievērs uzmanību sev un saviem grēkiem. Tikai Dievam ir tiesības tiesāt vai attaisnot, jo Viņš zina katras dvēseles stāvokli, izglītību, audzināšanu, spējas, spēku un atkarībā no tā arī vērtē, bīskapa darbus Viņš vērtē savādāk nekā laicīgā valdnieka; savādāk abata darbu, savādāk skolnieka; savādāk jauno un savādāk ve-

co; savādāk slimo un savādāk veselo. Kurš gan var zināt visas Dieva tiesas? Tikai Viņš, kurš visu ir radījis un visu zina.

Reiz esot bijis gadījums. Kādā pilsētā piestāja kuģis ar cietumniekiem, un tajā pilsētā dzīvoja kāda svēta jaunava, kura daudz rūpējās par sevi. Izdzirdējusi, ka ir atnācis kāds kuģis, viņa ļoti nopriecājās, jo gribēja nopirkt kādu mazu meitenīti un audzināt viņu tā, lai viņa nepazītu šīs pasaules netikumus. No kuģa saimnieka viņa uzzināja, ka viņam ir divas mazas meitenītes, tieši tādas, kādas viņa vēlējas, un viņa nopirka vienu no meitenītēm. Kad kuģa saimnieks gāja projām no mājas, kurā dzīvoja svētā, viņš satika netikli, viņa bija pilnīgi izvirtusi un, ieraugot otru meitenīti, nopirka viņu un aizgāja. Redziet, kāds Dieva noslēpums? Redziet, kādas ir Dieva tiesas? Kā to var izskaidrot?

Svētā jaunava paņēma meitenīti un audzināja bīties Dieva, darīt labu un pildīt bauslību. Tā meitenīte, kura nonāca pie netikles, tika padarīta par velna kalponi. Ko gan labu varēja iemācīt netikle? Ko mēs varam pateikt par viņas šausmīgo likteni? Abas bija mazas, abas tika pārdošanas, viņas pašas nezināja, kurp dodas, viena nonāca Dieva rokās, bet otra krita velna nagos. Vai var teikt, ka Dievs no abām prasīs vienādi? Kā tas ir iespējams! Ja abas kritīs nešķīstības vai kādā citā grēkā, vai var teikt, ka abas tiks tiesātas ar vienādu tiesu, kaut arī būs izdarījušas vienādas grēkus? Vai tas ir iespējams? Viena zināja par tiesu, par Dieva valstību, otra nekad nebija dzirdējusi un redzējusi

neko labu, bet pilnīgi pretēji – tikai slikto, velnišķīgo: kā gan var būt, ka abas tiesās vienādi?

Neviens cilvēks nevar izzināt Dieva ceļus; bet Viņš vienīgais zina visu un var tiesāt mūsu grēkus tā, kā tikai Viņš varēs. Gadās, ka brālis sagrēko muļķības dēļ, bet viņam ir kāds labs darbs, kas ir Dievam tīkamāks par visu dzīvi; bet tu tiesā viņu un apgrūtini savu dvēseli. Ja viņam ir gadījies paklupt, tad kā tu vari zināt, cik viņš ir centies, cik asiņu izlējis, pirms sagrēkoja; tagad viņa grēks ir Dieva priekšā... Jo Dievs redz viņa grēku, redz arī visu to, ko viņš ir darījis pirms tam, un apžēlojas par viņu. Bet tu zini tikai šo grēku, un tanī pašā laikā, kad Dievs apžēlojas par viņu, tu viņu tiesā un pazudini viņa dvēseli. Kā tu zini, cik viņš asaru ir izlējis pēc tam Dieva priekšā? Tu redzēji viņa grēku, bet nožēlu neredzēji.

Dažreiz mēs ne tikai tiesājam, bet arī pazemojam tu vāko; aprunāšana un pazemošana ir dažādas lietas. Pazemot nozīmē ne tikai aprunāt, bet arī viņu nicināt, tas nozīmē novērsties no viņa kā no kaut kā sliktā – tas ir sliktāk un ļaunāk nekā tiesāt. Tie, kuri grib laboties, nepievērš uzmanību citu trūkumiem, bet vienmēr skatās uz sevi un gūst panākumus. Tāds bija arī tas, kurš teica: “Ak, es nelaimīgais! Šodien sagrēkoja brālis, rīt to izdarīšu es!” Redziet, kāds dvēseles noskaņojums! Viņš uzreiz atrada līdzekli, kā netiesāt brāli, bet domāt par sevi. Sakot: “Rīt es kritīšu,” viņš sev iedvesa bailes un rūpes par to, ka arī viņš var drīzumā sagrēkot, tādā veidā izbēgot no tuvākā

tiesāšanas. Viņš neapmierinājās ar to vien, bet krita viņa priekšā ceļos, teikdams: “Viņš nožēlos savus grēkus, bet es to neizdarišu pietiekoši labi, nespēšu to izdarīt.”

Šis cilvēks ne tikai izvairījās no tuvākā tiesāšanas, bet pats krita viņa priekšā ceļos. Bet mēs, nelaimīgie, tiesājam visus bez izņēmuma, pazemojam citus, ja kaut ko redzam vai dzirdam, vai pat tikai turam aizdomās. Tas vēl nav viss. Mēs ejam un stāstām arī citiem, tādā veidā ielejam viņu dvēselēs smirdošus netīrumus. Un nebaidāmies no Tā, kurš teica: “*Bēdas tam, kurš savu tuvāko dzirdina, klāt piemaisot savu indi*” (Hab. 2, 15). Mēs darām velna darbus un neuztraucamies par to. Ko gan citu velns dara, kā kaitēt un jauc prātus? Mēs kļūstam par viņa palīgiem, jo tas, kurš kaitēt dvēselei, palīdz dēmoniņiem; kurš palīdz dvēselei – tas palīdz eņģeļiem. Mēs tādi kļūstam tāpēc, ka mūsos nav mīlestības. Ja mēs mīlētu, tad tuvāko mēs uzlūkotu ar mīlestību un līdzjūtību; ir teikts: “*Mīlestība nosedz daudz grēku*” (1. Pēt. 4, 8), “*Mīlestība nepiemin ļaunu; tā visu nosedz*” (1. Kor. 13, 5, 7) utt.

Ja mūsos būtu mīlestība, tad tā aplātu visus grēkus, kā to dara svētie, redzot citu cilvēku grēkus. Jo vai tad svētie ir akli un neredz citu grēkus? Viņi neienīst grēcinieku, nenovēršas no viņa, netiesā viņu, bet izturas ar līdzjūtību, skumst kopā ar grēcinieku, pamāca, mierina, ārstē kā slimnieku un dara visu, lai glābtu viņu. Tāpat kā zvejnieki, kad tiklā ir iegājusi liela zivs, nevelk tūlīt tiklu ārā, jo tā var pārplēst virves, bet ļauj zivij peldēt, kur grib, un tad,

kad redz, ka zivs ir piekususi, pamazām velk ārā; arī svētie rīkojas tāpat, pacietīgi un ar mīlestību palīdz brālim, nevis novēršas un nicina viņu. Arī mīlošā māte, ja arī viņas dēls ir nekārtīgs, tomēr viņu mīl, palīdz viņam; arī svētie vienmēr palīdz un dara labu, lai grēcinieks ar laiku labotos un lai viņi paši dzīvotu Kristū.

Ko darija svētais Ammons, kad brāļi atnāca pie viņa un teica: “Tēvs, ej un paskaties, tāda un tāda brāļa cellē ir sievietē?” – Sapratis, ka sievietē ir paslēpusies zem mucas, viņš uzsēdās uz tās un lika brāļiem meklēt. Kad viņi neko neatrada, viņš teica: “Lai Dievs jums piedod.” Viņš viņus nokaunināja un pamācīja, lai nepaļaujas aizdomām un neapvaino tuvāko. Līcis visiem iziet ārā, viņš brālim teica: “Brāli, padomā par savu dvēseli.” Brālis nokaunējās, viņa dvēsele sajuta tēva cilvēkmīlestību un līdzjūtību.

Kļūsim arī mēs līdzjūtīgi, iecietīgi un mīlēsim tuvāko, lai pasargātu sevi no aprunāšanas, tiesāšanas, nepazemotu cits citu, bet palīdzēsim viens otram kā paši sev. Ja mums gadās ievainot roku vai kāju, vai tad mēs ienīstam sevi visu vai arī nogriežam slimo locekli, kaut arī tas būtu ļoti slimis? Cilvēks slimo vietu notīra, uzliek apsēju, apslaka ar svētītu ūdeni, lūdz svētajiem, lai lūdzas par viņu, kā teica tēvs Zosima. Nevienš nepamet slimo locekli novārtā, nenovēršas no tā, bet dara visu, lai tas kļūtu vesels. Tā arī mums ir jābūt iejūtīgiem vienam pret otru, mums ir jāpalīdz cits citam, jālūdz palīdzēt stiprākie; ir jādara viss, lai palīdzētu sev un citiem, jo ir teikts: “*Mēs visi*

kopā esam viena miesa Kristū, bet savā starpā visi esam locekļi” (Rom. 12, 5) un “Kad viens loceklis cieš, tad visi locekļi cieš līdz” (1. Kor. 12, 26). Ko jūs domājat, kas ir kopiena? Vai tā nav viena miesa un visi iemītnieki – tās locekļi? Vadītāji ir galva; tie, kuri pieska-
ta un pamāca, – acis; runātāji – mute; klausītāji – ausis; tie, kuri strādā, – rokas; kājas ir tie, kuri tiek sūtīti kalpot.

Katram ir jākalpo, cik tas ir viņa spēkos: pamācot, izskaidrojot, mierinot vai arī palīdzot darbā. Katram ir jābūt vienībā ar citiem, cik viņš spēj, jo, cik mēs esam vienoti savā starpā, tik mēs esam vienoti ar Dievu. Lai jūs to labāk saprastu, es izstāstīšu kādu līdzību, kādu ir stāstījuši tēvi. Iedomājieties apli, kurš uzzīmēts uz zemes, vidus ir centrs, līnijas, kas no tā iziet, – rādiusi. Tagad ieklausieties, ko es teikšu. Iedomājieties, ka aplis ir pasaule, centrs – Dievs, rādiusi, kas no malām iet uz centru, – cilvēku dzīves. Jo mēs tuvojamies centram, jo tuvāk mēs esam Dievam un arī cits citam; jo tuvāki mēs esam viens otram, jo tuvāk esam Dievam. Savukārt, ja mēs attālināmies no Dieva, attālināmies arī viens no otra; savukārt, ja mēs attālināmies viens no otra, attālināmies arī no Dieva. Tāda ir mīlestības daba. Jo tālāk mēs esam no Dieva, jo tālāk no mīlestības, jo tālāk no tuvākā. Ja mēs mīlēsim Dievu, jo vairāk tuvosimies Dievam mīlestībā uz Viņu, jo vairāk savienosimies mīlestībā ar tuvāko. Jo tuvāki esam tuvākajam, jo tuvāk Dievam.

Lai Dievs mūs padara dzirdīgus labiem vārdiem, un lai mēs tos pildītu; jo lielākā mērā cenšamies pildīt dzirdēto, jo Dievs mūs vairāk apgaismo un stiprina.

Dievam lai ir gods un slava mūžīgi. Āmen.

7.

Jāvaino sevi, nevis tuvāko

Noskaidrosim, kāpēc daži, izdzirdot apvainojumus, nepievērš tiem uzmanību un nesamulst, it kā nebūtu neko dzirdējuši, bet citi, tikko izdzird, uzreiz kriet izmisumā, samulst. Kāpēc tāda atšķirība? Cēloņi ir vairāki, bet viens ir galvenais. Pirmkārt, gadās, ka brālis pēc lūgšanas vai pēc laba darba atrodas labā garastāvoklī un tāpēc neņem vērā apvainojumus. Gadās, ka kāds nicina to, kurš viņu apvaino, un tāpēc pacieš apvainojumus. Citreiz brālis ot-
ru ienīst un tādēļ nepievērš nekādu uzmanību tam, ko tas saka vai dara. Es jums pateikšu kaut ko tādu, par ko jūs brīnīsieties.

Kad es vēl dzīvoju kopienā, tur bija kāds brālis, kurš nekad nedusmojās, neskuma un neapvainojās uz citiem, kaut gan es ievēroju, ka daudzi brāļi viņu kaitina. Viņš visu pacieta un dzīvoja, it kā nekas nebūtu noticis. Es vēlējos uzzināt, kā viņš šo tikumu ieguvis. Reiz es viņu pasaucu pie sevis, paklanījos un jautāju: kāds nodoms ir viņa sirdī,

kad viņu apvaino, kā viņš saglabā pacietību? Viņš man atbildēja ar nicinājumu: vai tad man ir jāpievērš uzmanība viņu trūkumiem, vai man ir jāattiecas pret viņiem kā pret cilvēkiem? Viņi ir rejoši suņi. To izdzirdējis, es noskumu par to, kādu ceļu ir atradis šis brālis. Es pārmetu krustu un aizgāju, lūgdams Dievu par sevi un par šo brāli.

Gadās arī tā, ka kāds nemulst tāpēc, ka nicina tuvāko, – tā ir droša bojāeja. Ja kāds apvainojas uz brāli, kurš viņu apvaino, tad tas notiek tāpēc, ka viņš ir vai nu sliktā garastāvoklī, vai arī tāpēc, ka šis cilvēks viņam ir nepatīkams. Ir arī daudz citu cēloņu, bet galvenais ir tas, ka mēs nevainojam notikušajā paši sevi. No tā rodas dažādas grūtības, kas neļauj atrast mieru sevī. Un nevajag brīnīties, kad svētie saka, ka nav cita ceļa kā vien šis. Mēs redzam, ka neviens, kurš apiet šo ceļu, nav ieguvis mieru, tomēr aplami uzskatām, ka ejam pa pareizo ceļu – nevēloties nekad vainot sevi. Tiešām, ja cilvēkam būs milzum daudz tikumu, bet viņš neies pa šo ceļu un nekad nebeigs apvainoties un apvainot citus, tad ar to zaudēs visus savus sasniegumus. Tas, kurš vaino sevi, iegūst neaprauktāmu mieru un prieku! Tēvs Pimēns saka, ka tāds cilvēks nekad neapvainosies, lai arī kas ar viņu notiktu, viņš vienmēr uzskatīs sevi par vainīgu, par tādu, kurš ir cienīgs saņemt tikai apvainojumus un neko citu. Vai var būt kaut kas labāks par tādu stāvokli?

Kāds varētu iebilst: ja brālis mani apvaino, bet es, izmeklējis sirdsapziņu, neatrodu sevī nekādu vainu un ne-

esmu devis nekādu iemeslu viņam – kā es šādā gadījumā varu vainot sevi? Patiesi, ja kāds izmeklēs savu sirdsapziņu, bīstoties Dieva, – tad noteikti atklās, ka ir devis dažādus iemeslus brālim, kas pamudināja viņu uz apvainojošu rīcību. Ja viņš redz, ka nav devis nekādas ieganstus, tad noteikti viņš kaut kad agrāk ir apvainojis citu brāli un tagad ir saņēmis sodu par savu grēku. Tāpēc, ja mēs stingri un bīstoties Dieva izmeklēsim savu sirdsapziņu, tad noteikti redzēsim, ka esam vainīgi.

Gadās arī tā, ka kāds, kā viņam liekas, dzīvo mierā un klusumā, bet, kad brālis pasaka kaut ko apvainojošu, tad viņš apvainojas un pēc tam uzskata, ka viņam ir tiesības dusmoties uz otru, sakot: “Ja viņš nebūtu atnācis un ar saviem vārdiem mani apvainojis, tad es nebūtu sagraujies.” Tas ir smieklīgs spriedums. Vai tas, kurš ar viņu runāja, iesēja viņā kaislību? Viņš tikai atgādināja par to, kas viņā jau bija, lai viņš, ja vēlētos, varētu nožēlot to. Tāds ir līdzīgs sapuvušai maizei, kas no ārpuses izskatās laba, bet iekšpusē ir sapelējusi – ja kāds to pārlauž, redz, ka tā ir sapuvusi. Tā ir arī ar šo cilvēku, kurš domā, ka dzīvo mierā, bet kaislība bija viņā; brālis pateica vienu vārdu – un atklājās puve, kas bija apslēpta iekšpusē. Ja viņš saņem apžēlošanu, attīrās, iet uz priekšu, – viņam ir jāpateicas brālim, jo tas ir palīdzējis viņam. Tad kārdinājumi viņu nevarēs uzveikt, kā tas bija agrāk; jo stiprāks viņš kļūs, jo vieglāk būs ar tiem cīnīties; jo vairāk dvēsele gūst panākumus, jo tā kļūst stiprāka un iegūst spēku cīnīties ar kārdi-

nājumiem. To var salīdzināt šādi: ja stipram dzīvniekam uzliek nest lielu smagumu un ceļā viņš pakrīt, tas uzreiz pieceļas un turpina iet, bet, ja dzīvnieks ir vājš, viņš nevar pats piecelties, viņam ir vajadzīga palīdzība. Tāpat notiek ar dvēseli: jo vairāk tā grēko, jo vairāk pagurst; grēks vājina un noved to nespēkā, tāpēc viss, kas notiek ar šādu cilvēku, viņu ļoti nomoka. Bet, jo vairāk cilvēks dara labu, jo vieglāks kļūst tas, kas agrāk bija smags. Un tāpēc, ja mēs visās lietās vainosim sevi, nevis citus – tas mums nesīs daudz laba, un mēs iegūsim dziļu mieru un daudz sasniegsim garīgajā dzīvē. Tas mums jādara arī tāpēc, ka nekas pasaulē nenotiek bez Dieva ziņas.

Kāds var iebilst: “Kā es varu neskumt, ja es nevaru iegūt lietu, kura man ir nepieciešama?” Arī šajā gadījumā nav tiesību vainot citus vai arī dusmoties uz kādu. Jo, ja viņam šī lieta ir nepieciešama un tomēr viņš to nevar iegūt, tad viņam ir jāsaka: “Kristus zina labāk, vai man tas ir nepieciešams, Viņš būs šīs lietas vietā.” Izraēla bērni tuksnesī ēda mannu 40 gadus, un, kaut arī visiem tā bija vienāda izskata, katram atsevišķi tā bija pēc vajadzības: kam vajadzēja sāļu, tam tā bija sāļa; kam vajadzēja saldu, tam tā bija salda – ikvienam tā bija tāda, kāda bija nepieciešama. Ja kādam ir nepieciešamas olas, bet viņš saņem tikai dārzenus, tad lai saka: “Ja man būtu noderīgi saņemt olu, tad Dievs man noteikti to dotu; tomēr Viņa spēkos ir izdarīt tā, lai šie dārzeni man aizvieto olu.” Un es ticu Dievam, ka tas tiek ieskaitīts moceklibā. Ja kāds patiesi ir

cienīgs saņemt mierinājumu, tad Dievs liks arī barbara sirdij apžēloties par viņu. Ja kāds nav cienīgs iegūt mieru vai arī tas nav noderīgi viņam, tad, ja arī viņš radīs jaunas debesis un zemi, mieru neiegūs. Gadās, ka dažreiz iegūst mieru pat vairāk nekā viņam nepieciešams, dažreiz ne-saņem pat nepieciešamo. Dievs katram dod tik, cik tam nepieciešams. Ir gadījumi, kad Viņš cilvēkam dod vairāk nekā nepieciešams, tādā veidā parādot Savu mīlestību pret cilvēkiem un iemācot pateikties; reizēm Viņš cilvēkam nedod pat vajadzīgo, iemācot būt pacietīgam. Mums vienmēr ir jāskatās augšup. Vai kāds mums dara labu vai ļaunu, mums ir jāskatās augšup un jāpateicas Dievam par visu, kas ar mums notiek, kā teica tēvi, ja ar mums notiek kaut kas labs – tas ir Dieva darbs, ja slikts – sods par grēkiem. Patiesi, viss ļaunais, kas ar mums notiek, tas ir sods par mūsu grēkiem. Ja svētie cieš, tad to dara Dieva dēļ un tāpēc, lai kļūtu redzami viņu tikumi citiem par piemēru, vai arī tāpēc, lai iegūtu lielāku algu no Dieva. Bet vai mēs to varam teikt par sevi, kas ik dienas tik daudz grēkojam, sekojam savām kaislibām, neejam pa patiesības ceļu, kuru mums ir parādījuši tēvi, bet gan ejam greizus ceļus un vainojam tuvāko? Katrs no mums cenšas visu vainu uzlikt tuvākajam, nevienš neievēro un nepilda nevienu bausli – bet no tuvākā mēs pieprasām ievērot visu.

Reiz pie manis atnāca divi brāļi, kuri dusmojās viens uz otru; vecākais par jaunāko teica: “Kad es viņam lieku kaut ko darīt – viņš cieš un es arī, jo domāju, ka, ja viņš

uzticētos un mīlētu, tad pieņemtu manus vārdus bez ierunām.” Jaunākais teica: “Piedod, tēvs, viņš man pavēl bez bijības pret Dievu, kā valdnieks, es domāju, ka tāpēc neiedveš uzticību manā sirdī – kā par to teica tēvi.” Jūs ievērojāt, kā viņi vaino viens otru, nevis katrs sevi. Tāpat bija ar diviem citiem: paklausījušies viens otrā, viņi tomēr neklūva mierīgi. Viens teica: “Viņš man klanijās ne no sirds, tāpēc es neieguvu mieru, tā saka tēvi.” Otrs teica: “Tā kā viņš nebija noskaņots mīlestībā uz mani tad, kad es lūdzu piedošanu, tāpēc es nenomierinājos.” Redziet, cik smieklīgi spriedumi, kādi pārratumi. Dievs zina, kā es pārdzīvoju, kad tēvu vārdus izmanto atkarībā no samaitātības pakāpes – tas ved uz dvēseles bojāeju. Katram no šiem brāļiem vajadzēja vainot sevi; vienam bija jāsaka: “Tāpēc, ka es ne no visas sirds paklanījos brālim, tāpēc arī Dievs netuvināja mani brālim”; bet otram bija jāsaka: “Tā kā es nebiju sagatavojies mīlestībā pieņemt brāļa atvairošanos, Dievs netuvināja viņu man.” Tāpat bija jārikojas tiem abiem brāļiem, par kuriem es stāstīju pirms tam; vienam vajadzēja teikt: “Es runāju pavēlošā tonī, tāpēc Dievs viņā nerada uzticību pret mani”; otram vajadzēja domāt: “Brālis man pavēl ar mīlestību un uzticību, bet es nebīstos Dieva un nepaklausu Viņam.” Neviens no viņiem neatrada ceļu uz to, lai vainotu sevi, bet vainoja tuvāko.

Lūk, kāpēc mēs nepieaugam labumā, bet visu laiku vainojam viens otru un ar to mokām paši sevi. Tā kā mēs katrs attaisnojam paši sevi, mēs ar to ļaujam sev neko

neievērot – bet no tuvākā pieprasām ievērot visu. Tāpēc mēs nespējam iepazīt labo. Jo, ja mēs nedaudz kaut ko iemācāmies, tūlīt pieprasām to pašu arī no tuvākā, sakot: “Viņam tas bija jāizdara, kāpēc viņš to neizdarīja?” Kāpēc mēs neprasām no sevis un nepārmetam sev, ja neievērojam baušļus?

Kādam garīgajam tēvam jautāja: “Tēvs, kas ir galvenais, ko tu esi atradis savā ceļā?” – Viņš atbildēja: “Lai visā vainotu sevi.” Arī jautātājs piekrita un teica: “Nav cita ceļa kā vien šis.” Tēvs Pimens teica: “Visi tikumi ir ienākuši šajā namā, izņemot vienu, bez kura cilvēkam ir grūti noturēties.” Kad viņam jautāja: “Kas tas ir par tikumu?” Viņš atbildēja: “Lai cilvēks visā vainotu sevi.” Svētais Antonijs teica: “Tas ir liels sasniegums, ja cilvēks Dieva priekšā visā vaino sevi un iztur pārbaudījumus līdz pēdējam elpas vilcienam.” Mēs visur redzam, ka tēvi to ir ievērojuši, uzticot Dievam pilnīgi visu, pat vissmagākās lietas – tādā veidā iegūstot mieru. Tāds bija tas svētais tēvs, kuram slimojot brālis ēdienā medus vietā pielēja lineļļu, kas bija ļoti kaitīga. Tomēr tēvs neko neteica, ēda klusējot, nekādā veidā nepārmetot brālim, kurš viņam piekalpoja, viņš ne tikai neteica, bet nekādi nelika to manīt. Kad brālis uzzināja, ko viņš izdarījis, viņš noskuma un teica: “Tēvs, es tevi nogalināju, tu man uzliki šo grēku, neko neteikdams.” Tēvs pilns pazemības viņam atbildēja: “Nebēdājies, bērns, ja Dievs gribētu, lai es ēdu medu, tad tu man to būtu iedevis.” Tādā veidā viņš visu atvēlēja Dieva ziņā. Kāda gan

Dievam daļa gar šo mūku? Brālis kļūdījās, bet tu saki: “Ja Dievs būtu gribējis,” – kāda ir Dieva līdzdalība šajā lietā? Tomēr viņš saka: “Patiesi, ja Dievs gribētu, lai es ēstu medu, tad brālis man to būtu devis.” Kaut arī tēvs bija slims un tik ilgi nevarēja neko ēst, tomēr nesadusmojās uz brāli, bet palāvās uz Dievu un nomierinājās. Tēvs pateica pareizi, jo viņš zināja to, ka, ja Dievs gribētu, lai viņš ēd medu, Viņš smirdošo lineļļu būtu pārvērtis medū. Mēs parasti pārmetam tuvākajam viņa neizdarību un negodīgumu. Tikko izdzirdam kādu vārdu, tā tūlīt to iztulkojam pēc sava prāta, sakot: “Ja viņš negribētu mani samulsināt, viņš to neteiktu.” Atcerēsimies pravieti Dāvidu, kurš par Šimeju teica: *“Ļaujiet viņam lādēties. Laikam viņš lād tātēc, ka Kungs būs viņam sacījis: Lādi Dāvidu!”* (2. Sam. 16, 10) Pravietis, būdams garīgi apskaidrots un zinot, ka Dieva žēlastību var gūt, panesot kārdinājumus un grūtības, saka: “Laikam viņš lād tātēc, ka Kungs būs viņam sacījis: “Lādi Dāvidu,” atstājiet viņu mierā. Varbūt Kungs uzlūkos manu pazemību un postu un pārvērtīs viņa lāstu man par svētību.” Lūk, cik saprātīgi rikojās pravietis. Viņš apturēja tos, kuri gribēja apturēt lāstu, sakot: *“Kāda daļa man ar jums, jūs Cerujas dēli? Ļaujiet taču viņam lādēties”* (2. Sam. 16, 10).

Mēs negribam teikt par brāli, ka Kungs viņam tā teica, bet, ja mēs izdzirdam apvainojumus, tad rikojamies līdzīgi suņiem: ja kāds met tam akmeni, tad viņš pamet to, kas meta, un skrien grauzt mesto akmeni. Tā rikojamies

mēs: atstājam Dievu, kurš ļauj nākt pār mums piemeklējumiem, lai tie attīrītu mūs no grēkiem, bet vēšamies pret tuvāko, sakot: “Kāpēc viņš to pateica?” Tā vietā, lai no šādiem gadījumiem iegūtu sev lielu labumu, mēs rikojamies tā, ka darām sev sliktu, nesaprotot to, ka Dievs visam ļauj notikt, lai tas mums nāktu par labu.

Lai Kungs Dievs apskaidro mūs mūsu svēto tēvu lūgšanu dēļ, jo Viņam pieder viss gods un valstība mūžīgi. Āmen.

8.

Par ļaunā pieminēšanu

Tēvi saka, ka mūkam nav raksturīgi dusmoties un apvainot citus: “Kurš ir pārvarējis dusmas, tas ir pārvarējis dēmonus; bet tas, kuru šī kaislība pieveic, tas nav piemērots mūka dzīvei” utt. Ko mēs varam teikt par sevi, ja nespējam atbrīvoties no dūsmām un pieminam ļauno? Ko mums citu darīt kā vien apraudāt tādu mūsu dvēseles stāvokli? Būsim uzmanīgi pret sevi, mēģināsim ar Dieva palīdzību atbrīvoties no šīs kaislības.

Gadās, ka brāļu vidū rodas savstarpēja neapmierinātība, viens no viņiem lūdz otram piedošanu, bet arī pēc tam turpina ļaunoties un saglabā ļaunus nodomus pret brāli. Tā ir ļaunatminība; to nedrīkst atstāt novārtā, bet ar to jācīnās visiem spēkiem, lai tajā neiesligtu un neaizietu bojā.

Tas, kurš ir lūdzis piedošanu un ir to darijis bauslības dēļ, tajā brīdī ir dzēsis dusmas, bet pret ļaunatminību vēl nav nostājies un turpina ļaunoties uz brāli. Ļaunatminība nav tas pats, kas dusmas; sakaitinātība nav tas pats, kas samulsums. Lai jūs to labāk saprastu, es izstāstīšu piemēru. Kas grib sakurt uguni, sākumā ņem mazu oglīti – tie ir brāļa vārdi, kurš apvainoja. Pagaidām tā ir maza oglīte – jo kas gan ir brāļa vārdi? Ja tu tos pārcietīsi – tu oglīti apdzēsīsi. Ja tu nodomāsi: “Kāpēc viņš man to teica; es arī viņam pateikšu to un to, ja viņš negribētu mani apvainot, viņš to nebūtu teicis, tāpēc es arī viņu noteikti apvainošu.” Lūk, tu esi pielicis pie ogļītes skalus, radīdams dūmus, – tas ir samulsums. Tas ir stāvoklis, kurā sakustas nodomi, tie savukārt kaitina sirdi. Sakaitinātība ir vēlme atriebties apvainotājam, turpmāk tā pāraug nekaunībā; kā tēvs Marks teica: “Dusmas, kuras uztur nodomi, kaitina sirdi; pret to var cīnīties ar lūgšanu un nožēlu.” Ja tu būtu pārcietis brāļa vārdus, būtu apdzēsis mazo ogļīti, pirms radās samulsums, kuru arī var apslāpēt ar lūgšanu, klusēšanu, paklaņoties no sirds. Ja tu turpināsi dūmot, tas ir, kaitināt sirdi ar atmiņām: “Kāpēc viņš man to pateica, es arī viņam pateikšu to un to”; tad šis apstāklis liek nodomiem sakurināt sirdi – un notiek uzliesmojums, cilvēks kļūst nokaitināts; Basilijs Lielais saka, ka nokaitināmība ir asins karstums sirds tuvumā. Ja gribi, vari arī to apdzēst, pirms vēl nav radušās dusmas. Ja tu turpini sevi kaitināt, tad tu līdzinies cilvēkam, kurš ugunskurā liek malku, ugunskurs iedegas

un rodas daudz kvēlojošu ogļu – tās ir dusmas. Tā teica arī tēvs Zosima, kad viņam jautāja, ko nozīmē vārdi: “Kur nav nokaitināmības – tur naidis klusē.” Ja kāds tajā laikā, kamēr vēl tikai dzirksteļo un sāk dūmot, vainos sevi un lūgs brālim piedošanu – saglabās mieru. Ja ugunskurs izdeg, ogles vēl paliek, tās var saglabāties vairākus gadus, arī ja tās aplej ar ūdeni; tāpat ir ar dusmām – no tām paliek ļaunatminība. No tā atbrīvoties ir ļoti grūti. Lūk, es jums parādīju atšķirības – vai jūs sapratāt? Jūs redzējāt, kas ir iesākuma samulsums, kas ir nokaitinātība, kas ir naidis un ļaunatminība, redziet, kā no viena vārda var nonākt tādā ļaunumā. Ja tu sākumā vainotu pats sevi, pacietīgi panestu brāļa vārdus un negribētu uz vienu vārdu atbildēt ar diviem, atmaksāt ļaunu ar ļaunu, tad tu izvairītos no šiem ļaunumiem. Tāpēc es jums saku: “Centies atbrīvoties no kaislībām pašā sākumā, pirms tās nav tevī nostiprinājušās un sākušas tevi mocīt, jo citādi būs daudz jācieš. Viens ir izraut nelielu stādu, cits – lielu koku.”

Es ne par ko citu tā nebrīnos kā par to, ka mēs paši nesaprotam to, ka sūrojamies, un to darām katru dienu, nolādot sevi. Psalmos teikts: *“Ja es esmu pāri darijis tam, kas ar mani dzīvoja, vai arī zaudējumus nodarījis tam, kas bez pamata man bija naidīgs, tad lai ienaidnieks mani vajā un gūsta, lai min pie zemes manu dzīvību un ieogrūž pīšļos manu godu”* (Ps. 7, 5–6).

Tikmēr, kamēr kāds stāv kājās, viņš spēj pretoties savam ienaidniekam: te viņš ir stiprāks, te pretinieks, te viņš

ņem virsroku, te pretinieks, bet tomēr viņš paliek stāvam. Bet, ja viņam iznāk krist, kā tad lai pretojas? Mēs lūdzamies par to, lai mēs ne tikai kristu, bet arī lai mums nebūtu nekādu iespēju piecelties. Jo tas, kurš vēl spēj piecelties, var mēģināt cīnīties. Mēs sakām: *“Ienaidnieks lai vajā mani un gūsta”*, tātad, ne tikai lai vajā, bet arī gūsta; lai mēs kļūtu pilnīgi padevīgi, lai mēs kļūtu paklausīgi visās lietās: tam tā jānotiek – ja mēs atmaksājam ļaunu ar ļaunu. Mēs lūdzam vēl vairāk, t.i., *“lai iemin zemē manu dzīvību”*. Ko nozīmē *“manu dzīvību”*? Mūsu dzīvība ir tikumi, un mēs lūdzamies, lai ienaidnieks iemin zemē mūsu dzīvību, lai mēs kļūtu pilnīgi “pasaulīgi”, lai visas mūsu domas būtu tikai par “pasaulīgo”. *“Un manu godu lai samīda putekļos”* – mūsu gods ir bauslibas pildīšana. Mēs lūdzam, lai ienaidnieks visu dzīvību, visu mūsu godu pievērstu laicīgajam, lai mēs nemaz nedomātu par Dievu, lai mēs kļūtu tādi, par kuriem Dievs saka: *“Mans Gars nevar būt mūžīgi ar cilvēkiem, jo tie ir miesa”* (1. Moz. 6, 3). Redziet, tad, kad mēs dziedam psalmus, mēs sevi nolādam, ja atmaksājam ļaunu ar ļaunu. Mēs ļoti bieži atmaksājam ļaunu ar ļaunu, nerūpējamies par to, nepievēršam nekādu uzmanību.

Atmaksāt ļaunu ar ļaunu var ne tikai darbos, bet arī vārdos un ar izturēšanos. Daži domā, ka viņi darbos neatmaksā ļaunu ar ļaunu, bet izrādās, ka viņi to dara ar vārdiem un ar izturēšanos vai skatienu. Arī ar tādām lietām var aizvainot brāli. Arī tā ir ļauna atmaksāšana ar ļaunu.

Citi cenšas no tā visa izvairīties, bet sirdī ir neapmierināti ar brāli.

Redziet, cik dažādi ir dvēseles stāvokļi! Cits pret brāli izturas labi, bet, ja dzird, ka kāds viņu apvaino vai pazemo, vai arī nolamā, priecājas par to, arī viņš tādā gadījumā atmaksā ļaunu ar ļaunu, tikai dara to viņš savā sirdī. Cits neglabā sirdī ienaidu, nepriecājas, ja kāds brāli apvaino, bet arī nepriecājas par viņa panākumiem. Un, ja redz, ka viņu godā, tad bēdājas. Arī tas ir viens, kaut arī viegls, tomēr ļauna pieminēšanas veids. Mums ir jāpriecājas par brāļu panākumiem un jādara viss, lai cienītu viens otru.

Sākumā mēs teicām, ka brālis arī pēc tam, kad ir paklanījies otram, tomēr turpina ļaunoties uz viņu. Vēl mēs teicām, ka ar to viņš dzēsis dusmas, bet nav uzsācis cīņu ar ļaunatminību. Cits, ja kāds viņu apvaino, pēc tam, kad viņi izligst, neglabā naidu sirdī, dzīvo mierā, nav viņam nekāda ļauna nodoma, bet, ja pēc kāda laika tam pašam brālim gadās viņu apvainot atkal, – viņš atceras arī iepriekšējo apvainojumu. Tāds līdzinās cilvēkam, kuram ievainojums ir apārstēts ar apsēju, – kaut arī viņš ir sadziedējis ievainojumu un tas ir saaudzis, bet vieta ir sāpīga; un, ja kāds tai vietai pieskaras, tā uzreiz sāk asiņot. Tāpat ir arī ar to brāli: viņš bija uzlicis apsēju – paklanījies un izārstējis dusmas, kā arī sācis cīnīties ar ļauna atminēšanu, cenšoties nelolot sirdī nekādus ļaunus nodomus, – tas nozīmē, ka ievainojums sāka dzīt. Bet tas vēl nebija pilnīgi sadzījis; ir vēl saglabājušies ļaunat-

minības asni, kuri atkal var sākt augt; rēta var atvērties, ja tā saņem sitienu. Ir jācenšas sevi attīrīt no iekšējām strūtām, lai slimā vieta pilnībā sadzītu, lai nevarētu pat redzēt, ka ir bijis ievainojums. Kā to var sasniegt? No visas sirds lūdzoties par to, kurš apvainoja, sakot: "Dievs! Palīdzi man un manam brālim viņa lūgšanu dēļ." Tādā veidā lūdzoties par savu tuvāko, mēs izrādām līdzjūtību un mīlestību; ir jāsamierinās, lūdzot palīdzību sev viņa lūgšanu dēļ. Kur ir mīlestība, līdzietība un pazemība – tur neko nevar panākt kaislības. Tēvs Zosima teica: "Ja velns uzbrūk ar visu viltību un ar visiem dēmoni, tad pazemība, Kristus baušļa dēļ, to visu sakauj." Bet cits tēvs teica: "Tas, kurš lūdzas par ienaidniekiem, nepieminēs ļaunu." Dariet to, ko es jums teicu, tad jūs labi sapratīsiet manus vārdus, jo bez darbiem, tikai klausoties, jūs to nevarēsiet saprast. Vai cilvēks var kļūt mākslinieks tikai klausoties? Nē. Sākumā viņš strādā un visu sabojā, pēc tam atkal strādā un visu iznīcina, tikai pamazām ar darbu un pacietību, un ar Dieva palīdzību kļūst par mākslinieku vai amata pratēju. Bet mēs visu mākslu gribam iemācīties tikai klausoties, neķeroties pie darba. Vai tas ir iespējams? Brāļi, būsīm uzmanīgi pret sevi, strādāsim ar centību, kamēr mums vēl ir laiks. Lai Dievs jums dod saprast un pildīt to, ko dzirdējāt, lai tas mums nenāk kā apsūdzība Kunga tiesas dienā. Dievam lai ir gods un slava mūžīgi mūžos. Āmen.

9.

Par to, ka nevajag melot

Es jums gribu atgādināt par meliem, jo redzu, ka jūs ne īpaši gribat savaldīt savu mēli, un no tā mēs sevi ievēkam daudzus ļaunumus. Iegaumējiet, ka ikviena lieta, laba vai ļauna, var kļūt par ieradumu. Ir jābūt ļoti uzmanīgiem, lai nekristu melos, jo melim nav nekā kopīga ar Dievu. Meli Dievam ir sveši. Svētie Raksti saka, ka "meli ir no sānana" un "*viņš ir melis un melu tēvs*" (Jņ 8, 44). Lūk, velns ir nosaukts par melu tēvu, bet patiesība ir Dievs, jo Viņš Pats saka: "*Es esmu ceļš, patiesība un dzīvība*" (Jņ 14, 6). Redziet, no kā mēs sevi atraujam un kam piesaistām, ja melojam. Ja mēs patiesi gribam izglābties, tad mums no visa spēka un ar visu sirdi ir jāsarģā sevi no meliem, lai tie mūs neatrautu no patiesības un dzīvības.

Ir trīs dažādi melu veidi: vieni melo domās, citi melo vārdos, bet citi melo ar visu savu dzīvi. Domās melo tas, kurš savus pieņēmumus uzskata par patiesību, t.i., tukšas aizdomas pret tuvāko; ja tāds redz, ka divi brāļi sarunājas, tad viņš domā, ka tie runā par viņu. Ja viņi pārtrauc sarunu, tad viņš domā, ka to viņi izdarīja viņa dēļ. Ja kāds kaut ko pasaka, tad tāds domā, ka tas ir pateikts, lai viņu aizvainotu. Tāds cilvēks vienmēr par tuvāko domā sliktu: viņš to izdarīja manis dēļ, viņš to pateica manis dēļ. Tāds melo domās, jo viņš nesaka neko patiesu, bet dzīvo

aizdomās; no tā rodas ziņkāre, aprunāšana, nepaklausība, ienaids, tiesāšana. Gadās, ka kāds kaut ko iedomājas un sakritības dēļ tā izrādās patiesība; cilvēks pēc tam vēlas, kā viņš pats saka, sevi labot, jau pastāvīgi visā kaut ko samana un domā: ja kāds runā par mani, tad man noteikti jāzina, ko esmu sagrēkojis, lai varētu laboties. Pirmkārt, jau pats sākums nāk no ļaunā, jo arī viņš sāka ar meliem; nezinot patiesību, izdomāja to, ko nezināja; kā “ļauns koks var nest labus augļus”? Ja tāds cilvēks patiešām grib laboties, tad, ja brālis saka: “Nedari to” vai arī “Kāpēc tu izdarīji to un to”, viņam nevajag apvainoties, bet paklanīties un pateikties – tad viņš labosies. Ja Dievs redzēs, ka viņš to grib, tad Viņš cilvēku neatstās novārtā un maldos, bet sūtīs kādu, kas spēj palīdzēt. Teikt, ka es ticu savām iedomām, lai labotu sevi, – nozīmē pašattaisnoties, to mums iedvēš velns, lai darītu sliktu.

Kad es dzīvoju kopienā, pār mani nāca velnišķīgs kārdinājums – pēc cilvēku kustībām un gaitas es sāku spriest par viņu dvēseles stāvokli. Reiz, kad es stāvēju, man garām pagāja sieviete, pats nezinu kāpēc, bet es paskatījos viņai acīs, un nodoms man teica, ka viņa ir staigule; tūlīt pēc tam es sāku par šo nodomu pārdzīvot un aizgāju pie tēva Jāņa un izstāstīju visu: “Tēvs, ko man darīt, ja es, vērojot cilvēku kustības un gaitu, domās vērtēju viņu dvēseles stāvokli?” Viņš man atbildēja: “Nu ko? Vai tad negadās, ka kādam ir dabiski trūkumi, bet viņš ar lielu darbu un piepūli izlabo tos. Tāpēc nedrīksti izdarīt no tā

secinājumus par dvēseles stāvokli. Nekad netici savām aizdomām, jo greizs likums padara arī taisno greizu. Cilvēcīgās aizdomas ir melīgas, un tās kaitē tam, kurš uz tām paļaujas.” No tā laika, ja nodoms man ko teica, es neticēju, jo nav nekas sliktāks kā ticēt saviem nodomiem. Ja tas mūsos nostiprinās (ticēt nodomiem), tad mēs patiešām redzam lietas, kuras nav un nevar būt. Un jums izstāstīšu kādu brīnumainu gadījumu, kas notika, kad es vēl dzīvoju kopienā.

Tur bija viens brālis, kurš cieta no šīs kaislības, viņš tā sekoja saviem pieņēmumiem, ka bija par to patiesīgumu pilnīgi pārliecināts; viņam likās, ka viss notiek tieši tā, kā to stāda priekšā nodoms, un ka nevar būt citādi. Pamazām ļaunums pieņēma spēkā un dēmoni viņu noveda līdz tādām stāvoklim, ka reiz, ieejot dārzā (viņš vienmēr noskatījās un noklausījās), viņam likās, ka viens brālis zog un ēd vīģes, bet bija piektdienas pēcpusdiena. Un, pārliecinājies sevi, ka patiešām to ir redzējis, viņš aizgāja no dārza. Vēlāk liturģijas laikā viņš vēroja, ko darīs brālis, kurš it kā bija ēdis vīģes. Un, kad redzēja, ka brālis mazgā rokas un gatavojas baudīt Svētās Dāvanas, viņš aizskrēja pie abata: “Klausies, tāds un tāds brālis gatavojas piedalīties Svētajā Vakarēdienā kopā ar citiem, bet neļauj viņam piedalīties, jo es no rīta redzēju, kā viņš zaga un ēda vīģes.” Tajā laikā brālis jau gatavojās pieņemt Svētās Dāvanas ar dziļu dievbijību, jo viņš bija ļoti dievbijīgs. Tad abats pasauca brāli pie sevis un jautāja: “Pasaki man, ko tu šodien darīji?”

Brālis izbrīnījies jautāja: “Kad, tēvs?” Abats turpināja: “Ko tu no rīta dariji dārzā?” Brālis atbildēja: “Tēvs, es šodien neesmu bijis dārzā, es no rīta šeit vispār neesmu bijis, bet tikko atgriezies, jo biju ceļā, uzreiz pēc nakts lūgšanām ekonoms mani aizsūtīja pildīt darbus.” Tā vieta, kur brālis bija aizsūtīts, bija ļoti tālu, un brālis tikai ar pūlēm varēja paspēt uz liturģiju. Abats pasauca ekonomu un jautāja: “Uz kurieni tu aizsūtīji šo brāli?”

Ekonomi atbildēja to pašu, ko brālis. Abats jautāja: “Kāpēc tu viņu neatvedi pēc svētības?” Ekonomi paklānījās un atbildēja: “Tēvs, pēc nakts lūgšanām tu atpūties, un es negribēju tevi traucēt.” Kad abats to dzirdēja, viņš atļāva brālim piedalīties Vakarēdienā un pasauca to, kurš ticēja savām iedomām, un uzlika viņam epitīmiju, un neļāva baudīt Svētās Dāvanas. Pēc liturģijas abats saaicināja visus brāļus un ar asarām acīs visu izstāstīja un atmaskoja brāli, tādā veidā sasniedzot trīskāršu labumu: pirmkārt, apkaunoja velnu, atmaskojot to, kurš sēj aizdomas; otrkārt, caur šo apvainojumu lika piedot brāļa grēku, lai viņš saņemtu palīdzību no Dieva; treškārt, mācīja brāļus neuzticēties saviem nodomiem. Viņš mūs pamācīja un teica, ka nav nekas kaitīgāks par aizdomīgumu, – un to pierādīja šis gadījums. Daudz ko līdzīgu ir teikuši tēvi, aicinot mūs sargāt sevi no ticēšanas saviem nodomiem. Brāļi, centīsimies neuzticēties saviem nodomiem. Nekas cilvēku tā neattālina no Dieva un no uzmanības pret saviem grēkiem kā šī kaislība. No tās nav nekā laba, bet daudz

apvainojumu un neizpratnes, tās iespaidā cilvēkam nav iespējams iegūt bijību pret Dievu. Bet, ja mūsu samaitātības dēļ mūs tomēr nomāc ļauni nodomi, tos tūlīt vajag pārvērst par labiem; ja mēs ticēsim savām aizdomām, tām nekad nebūs gala, mūsu dvēsele nekad nebūs mierīga. Tāda ir melošana domās.

Vārdos melo tas, kurš slinkuma dēļ nav atnācis uz lūgšanām, viņš nesaka: “Piedod man, man bija slinkums celties,” bet saka: “Man bija temperatūra, es biju ļoti noguris, nespēju piecelties, biju slimš,” viņš saka desmit melīgus vārdus tā vietā, lai uzreiz paklanītos un būtu pazemīgs. Ja viņš tādā gadījumā nevaino pats sevi, tad nepārtraukti maina savus vārdus, nebeidz strīdēties, lai nenāktos ciest pārmetumus. Tāpat ir, ja viņam gadās strīdēties ar kādu brāli, tad viņš nebeidz taisnoties un saka: “Bet tu teici; bet tu izdariji; es to neteicu, bet to teica tas un tas,” to visu viņš dara, lai nebūtu pazemīgs. Ja viņš kaut ko vēlas iegūt sev, viņš nesaka: “Es to vēlos,” bet visu sagroza, sakot: “Es esmu slimš, tāpēc man tas ir vajadzīgs, man to atļāva,” viņš melo tik ilgi, kamēr nepiepilda savu vēlmi. Grēki nāk no baudkāres, naudaskāres, godkāres; arī meli rodas to dēļ. Cilvēks melo tāpēc, ka negrib vainot sevi, vai arī lai piepildītu savu vēlmi; lai iegūtu kaut ko, viņš nepārtrauc izlocīties, izmantot viltības tik ilgi, kamēr neiegūst kāroto. Tādam cilvēkam nekad netic, pat tad, kad viņš runā patiesību; viņa teiktā patiesība izrādās neticama. Dažreiz ir nepieciešams nedaudz noslēpt, lai nerastos lieli pārpratumi un

bēdas. Ja kāds nonāk tādas nepieciešamības priekšā, kad ir jāizmaina liecība, lai nerastos pārpratumi un apvainojumi, tad cilvēks nedrīkst ļauties bezrūpībai, bet ir jānožēlo un jāraud Dieva priekšā, uzskatot, ka tas ir pārbaudījums. Šādu soļu jācenšas spert ļoti reti, izņēmuma kārtā. Tāpat ir ar zāļu lietošanu: ja kāds tās sāk dzert pārāk bieži – tas nes ļaunumu, ja lieto pēc vajadzības – tad labumu. Arī šajā lietā ir jārikojas līdzīgi, ja kāds grib mainīt vārdus, tad tas ir jādara ārkārtējos gadījumos, vienu reizi daudzos gados, kad ir ārkārtēja nepieciešamība, arī tad tam ir jānotiek ar lielu bijību, rādot Dievam savu vēlmi un nepieciešamību, – tad tas tiks piedots, bet ļaunums tas tomēr būs. Lūk, es jums parādīju, kas ir meli domās, kas – vārdos. Tagad es gribētu pastāstīt, ko nozīmē melot ar visu dzīvi.

Ar savu dzīvi melo tas, kurš, būdams netikls, izliekas esam atturībnieks vai arī, būdams mantrausīgs, runā par žēlastības dāvanām un slavē žēlsirdību, vai, būdams augstprātīgs, runā par pazemību. Viņš par tikumiem runā nevis tāpēc, ka grib tos slavēt, jo tādā gadījumā viņš teiktu: “Ak, es nelaimīgais, man viss labais ir kļuvis svešs,” un tad, apzinoties savu nespēku, viņš sāktu godāt tikumus. Viņš arī ne tāpēc slavē tikumus, lai neapvainotu citus, jo tad viņam būtu jāsaka: “Es patiešām esmu ļauns un kaislīgs, bet kāpēc man apvainot citus? Kāpēc kaitēt citai dvēselei un uzkraut sev vēl vairāk smaguma?” Un, ja arī viņš augšminētajā lietā būtu grēkojis, viņš būtu piešķāries arī labajam: vainot sevi nozīmē būt pazemīgam,

saudzēt tuvākos, nozīmē būt žēlsirdīgam. Bet melis par tikumiem runā nevis augstākminēto iemeslu dēļ, bet gan tāpēc, ka: pirmkārt, ar runām par tikumiem grib piesegt savu kaunu un runā par tiem, it kā pats tāds būtu; otrkārt, lai kādam kaitētu. Nevienš ļaunums, neviena herēze, pat ne velns nevar nevienu pavedināt citādi kā vienīgi zem tikuma maskas. Apustulis saka, ka *velns pieņem gaismas eņģeļa izskatu, tāpēc arī nav brīnums, ka viņa kalpi pieņem taisnības kalpu izskatu* (2. Kor. 11, 14–15). Tāpat arī melis – vai nu, baidoties no kauna, izrādot pazemību, vai arī, gribot kādu pavedināt, kaitējot kādam, viņš runā par tikumiem, slavē tos, brīnās par tiem, it kā pats rīkotos tā un pazītu tos pēc pieredzes. Tāds melo ar savu dzīvi, tas nav parasts cilvēks, bet divējāds – no iekšpuses viens, no ārpuses cits, viņa dzīve divējāda un melīga. Lūk, mēs pastāstījām par meliem, tie nāk no ļaunā, pateicām arī par patiesību, ka patiesība ir Dievs. Brāļi, bēgsim no meliem, lai neklātu par velna kalpiem, un centisimies būt patiesi, lai būtu vienotībā ar Dievu, kurš saka: “*Es esmu patiesība*” (Jņ. 14, 6). Lai Kungs Dievs mūs stiprina Savā patiesībā. Āmen.

10.

Par to, ka Dieva ceļi ir jāiet ar apdomu un uzmanību

Rūpēsimies par sevi, būsim uzmanīgi. Kurš mums atdos to laiku, kuru mēs iztērējam bez jēgas? Patiesi, mēs meklēsim šīs dienas, bet neatradīsim. Tēvs Arsēnijs vienmēr sev teica: “Arsēnij, kāpēc tu pameti pasauli?” Mēs dzīvojam šausmīgā slinkumā, pat nezinām, ko mēs gribam, tāpēc neko nerasniedzam un bēdājamies. Tas notiek tāpēc, ka neesam uzmanīgi savā sirdī. Patiesi, ja mēs kaut nedaudz censtos, tad daudz neskumtu un mums neklātos grūti; ja kāds no paša sākuma sevi piespiež censties, tad viņš pamazām attīstās, pieaug garīgajā dzīvē un vēlāk viegli iemanto tikumus, jo Dievs, redzot viņa centību, – palīdz. Centīsimies arī mēs, sāksim ar dedzību, no visas sirds vēlēsimies labo; kaut arī mēs vēl neesam sasnieguši pilnību, tomēr pati šī vēlme ir glābšanās iesākums, no kura mēs ar Dieva palīdzību sāksim pieaugt un caur to gūsim tikumus. Kāds no tēviem ir teicis: “Atdod asinis un saņem garu,” tas nozīmē – cīnies un tu iegūsi tikumus. Kad es studēju laicīgās zinātnes, man sākumā tas likās grūti, un, kad es gāju pēc grāmatas, es jutos tā, it kā ietu pieskarties zvēram. Kad es sevi piespiedu, Dievs man palīdzēja, un vēlāk lasīšana man kļuva tik tuva, ka es pat neievēroju, vai esmu ēdis vai ne. Nekad neļāvu draugiem

sevi atraut, lai ietu pusdienās, es pat neiesaistījos diskusijās tajā laikā, kad lasīju, kaut arī biju sabiedrisks un mīlēju savus biedrus. Kad skolotājs mums atļāva aiziet, es mazgājos aukstā ūdenī, jo no lasīšanas ļoti noguru un man bija nepieciešams atsvaidzināties. Kad es nācu mājās, es nezināju, ko ēdīšu, bet man bija uzticams cilvēks, kurš gatavoja, ko gribēju. Es ēdu to, ko man sagatavoja, grāmatas man vienmēr atradās blakus. Arī naktīs grāmatas man bija pie gultas, nedaudz pagulējis, es lecu augšā un turpināju lasīt. Vakaros, kad pārnācu mājās pēc vakara lūgšanām, es iededzu gaismekli un lasīju līdz pusnaktij, es biju tādā stāvoklī, ka nepazinu mieru.

Kad es iestājos klosterī, es sev teicu: “Ja, mācoties laicīgās zinības, mani radās tāda dedzība lasīšanā, tad vēl jo vairāk tas notiks, mācoties tikumus,” no šī piemēra es smēlos daudz spēka un centības. Ja kāds grib iegūt tikumus, viņš nedrīkst būt kūtrs un izklaidīgs. Jo, ja kāds grib kļūt galdnieks, viņš nenodarbojas ar citu arodu, tā arī tiem, kas grib apgūt garīgas lietas, nevajag darīt neko citu, kā vien dienu un nakti censties tās apgūt. Jo citādi tie, kas pie tā ķeras, ne tikai neko nerasniedz, bet arī cieš, nepareizi sevi nodarbinot. Ja kāds ir pret sevi neuzmanīgs un necenšas – viņš viegli aiziet no tikumu ceļa. Tikumi ir tas ceļš, par kuru kāds svētais ir teicis: “Ejiet pa ķēniņu ceļu un skaitiet verstis.” Tikumi ir viduspunkts starp pārpilnību un nepietiekamību. Tāpēc Svētajos Rakstos ir teikts: *“Uzmanieties, lai jūs rīkotos tā, kā Kungs jūsu*

Dievs jums ir pavēlējis, neatkāpieties ne pa labi, ne pa kreisi” (5. Moz. 5, 32). Arī svētais Basilijs saka: “Taisns sirdi ir tas, kura nodoms nesliecas uz pārmērībām, ne uz nepietiekamību, bet virzās uz tikuma viduspunktu.” Ļaunums pats par sevi nav nekas, tas nav nekāds radījums, un tam nav sastāvdaļu. Bet, ja dvēsele novirzās no tikuma, kļūst kaislīga, – rodas grēks, kā rezultātā tā cieš un nav viņā dabiskā miera. Vai kokam pēc savas dabas ir jābūt ar tārpiem? Tajā rodas neliela puve, no tās tārpi, un tie saēd koku. Arī varš pats rada rūsu, un rūsa to saēd. Arī drēbēs rodas kodes un tās saēd. Dvēsele rada ļaunumu, kas pirms tam eksistējis, un pati cieš no šī ļaunuma. Svētais Gregors ir teicis: “Uguni rada viela, un tā apēd vielu, tāpat arī ļaunums ļaunos.” To pašu mēs redzam miesīgās slimībās: ja kāds dzīvo nekārtīgi un netaupa veselību, viņš saslimst; bet pēc miesas izārstēšanas slimības vairs nav. Ļaunums ir dvēseles slimība. Mēs teicām, ka tikumi ir viduspunkts: tā drosme ir viduspunkts starp bailēm un pārgalvību; pazemība atrodas starp lepnību un iztapību, līdzīgi ir ar pārējiem tikumiem. Ja cilvēkam izdodas iegūt šos tikumus, viņš ir tikams Dievam, kaut arī visi redz, ka viņš ēd, dzer, guļ tāpat kā visi pārējie cilvēki, bet tāds ir tikams Dievam viņa tikumu dēļ. Bet tas, kurš neieklaušās sevī, nav uzmanīgs pret sevi, – tāds viegli noiet no šī ceļa vai pa labi, vai pa kreisi un krīt vai nu pārspilējumos, vai nepietiekamībā, radot sevī slimību, no kuras ceļas ļaunums. Tāds ir ķēniņu ceļš, kuru gāja visi svētie.

Garīgie stāvokļi ir darbalauks katram, lai izsekotu, kurā stāvoklī atrodas. Mēs esam kā cilvēki, kuri ir izgājuši no kādas pilsētas un iet uz svēto pilsētu Jeruzalemi; dažs ir nogājis piecas verstis un apstājies, dažs desmit, citi ir nogājuši pusi ceļa, citi nemaz nav tikuši uz priekšu, bet izgājuši no pilsētas, atrodas netīrajā priekšpilsētā. No tiem, kuri atrodas ceļā, daži ir nogājuši divas verstis, tad apmaldījušies un atgriezušies atpakaļ, citi, nogājuši pāris verstis uz priekšu, atgriežas piecas verstis atpakaļ; citi ir tikuši līdz pilsētai, bet nav iegājuši iekšā. Tāpat notiek ar mums – daži no mums ir atstājuši pasauli un iestājušies klosterī, lai iegūtu tikumus, daži ir paveikuši maz un apstājušies, citi nav neko paveikuši, bet, domājot, ka ir izgājuši no pasaules, ir palikuši laicīgās kaislībās un to smirdoņā; citi paveic nedaudz laba, bet pēc tam to iznīcina, bet citi iznīcina vēl vairāk, nekā ir paveikuši. Citi ir ieguvuši tikumus, bet tajā pašā laikā ir pazemojuši citus un tāpēc nav iegājuši pilsētā, bet palikuši ārpusē. No tā izriet, ka arī viņi nav sasnieguši savu mērķi, jo, kaut arī ir nonākuši pie pilsētas vārtiem, tomēr ir palikuši ārpusē – tāpat arī šie nav piepildījuši savus centienus. Katram no mums ir jābūt skaidrībā par to, kur viņš atrodas: vai viņš ir izgājis no savas pilsētas, bet tomēr palicis smirdošajā priekšpilsētā; ir nogājis daudz vai maz; ir sasniedzis pusceļu vai nav; varbūt viņš iet divas verstis uz priekšu, divas atpakaļ; ir nonācis līdz pilsētai un iegājis Jeruzalemē vai arī ir ticis līdz pilsētai, bet nav spējis tajā ieiet. Katram ir jāseko līdzī tam, kur viņš atrodas.

Pastāv trīs dvēseles stāvokļi: pirmais – cilvēks seko kaislībām; otrais – pretojas tām; trešais – atbrīvojas no tām.

Kaislībām seko tas, kurš tās apmierina. Pretojas tas, kurš tās neapmierina, bet arī neatbrīvojas no tām – taču cinās; it kā nepaklausa tām, tomēr nes tās sevī. No kaislībām atbrīvojas tas, kurš dara tām pretējo. Bet šie trīs stāvokļi ir ļoti apjomīgi. Nosauciet jebkuru kaislību, un mēs to iztirzāsim. Varbūt parunāsim par lepnību, varbūt par godkāri? Tās mūs samērā viegli pieveic. Godkāres dēļ cilvēks nespēj panest vārdus, kurus viņam saka tuvākais. Ja viņš dzird vienu vārdu, tad pretī pasaka desmit, naidojas un apvainojas. Kad strīds ir beidzies, viņš turpina paklausīt nodomiem, atceras ļauno, nožēlo, ka nav pateicis vēl vairāk, un gatavo sevī vēl ļaunākus vārdus. Viņš pastāvīgi atkārto: “Kāpēc es nepateicu to un to? Kāpēc viņš man to pateica? Es viņam noteikti pateikšu to un to,” – un pastāvīgi dusmojas. Lūk, viens no dvēseles stāvokļiem. Tas mums parāda, ka ļaunums ir kļuvis par ieradumu. Lai Dievs mūs glābj no tāda stāvokļa, jo ikviens grēks, kas pastrādāts darbos, ved uz elli, un, ja arī cilvēks grib to nožēlot, bez tēva palīdzības tas nav iespējams. Es jums vienmēr atkārtoju: centieties atbrīvoties no kaislībām, pirms tās ir kļuvušas par paradumu. Tagad apskatīsim citu gadījumu. Ir cilvēki, kuri, izdzirdot kaut ko pret viņiem vērstu, apvainojas, atbild ar pieciem vai desmit vārdiem, nožēlo, ka nav pateikuši vēl vairāk, piemin slikto; bet pēc dažām dienām mainās; cits šādā stāvoklī nožēlo nedēļu

un mainās, cits izmainās nākošajā dienā. Vēl cits apvaino, strīdas, apvainojas pats, bet tūlīt pat atgriežas. Lūk, cik daudz dažādu stāvokļu. Tomēr visi šie cilvēki kalpo kaislībām un tāpēc pieder ellei.

Parunāsim par tiem, kas pretojas kaislībām. Daži, ja izdzird kādus vārdus, skumst ne tāpēc, ka tika apvainoti, bet tāpēc, ka nespēja panest šo apvainojumu, – tādi cenšas pretoties kaislībām. Cits strādā un cenšas, bet kaislība viņu tomēr uzveic. Cits negrib atbildēt apvainojot, bet ieradums viņu aizrauj līdzī. Vēl cits negrib teikt neko apvainojot, bet skumst par to, ka viņu ir apvainojusi, tomēr nosoda sevi par to, ka skumst, un nožēlo to. Lūk, šie visi pretojas kaislībām. Bet divi gadījumi atšķiras no pārējiem. Tam, kurš tiek uzvarēts cīņās laikā, un tam, kurš rikojas ieraduma pēc, abiem draud tas pats, kas tiem, kuri rikojas tā, lai apmierinātu savas kaislības. Par viņiem es gribu teikt to, ka viņi ir to vidū, kuri pretojas kaislībām, negrib tās apmierināt. Tēvi saka, ka ikviena lieta, ko dvēsele nevēlas, ir īslaicīga. Tādiem ir nopietni sevi jāizmeklē, ja arī viņi neseko kaislībām, bet varbūt seko kaut kam, kas virza kaislību, un vēlāk sāk apmierināt pašas kaislības. Ir arī tādi, kurus pretoties kaislībai mudina cita kaislība. Tēvs Pimēns saka, ka ļaunumu nevar iznīcināt ar ļaunumu. Tādi pieder pie tiem, kuri seko savām kaislībām, kaut arī paši sevi māna.

Nobeigumā gribam pastāstīt par tiem, kuri atbrīvojas no kaislībām. Daži priecājas, ja viņus apvaino, bet tāpēc,

ka domā par atalgojumu. Tādi pieder pie tiem, kuri atbrīvojas no kaislībām, bet nesaprātīgi. Cits priecājas par apvainojumiem, domājot, ka viņam ir jācieš apvainojumi tāpēc, ka pats ir pie tā vainīgs: tāds no kaislībām atbrīvojas saprātīgi. Viņš panes apvainojumus, vainojot sevi, – tā rīkoties ir pareizi, ikvienam, kurš lūdz Dievu, sakot: “Kungs, dari mani pazemīgu,” ir jāzina, ka Dievs viņam sūtīs cilvēku, kurš viņu apvainos. Ja kāds viņu apvaino, tad viņam sevi iekšēji vajag sagatavot, lai, ja kāds viņu dara pazemīgu no ārpuses, viņam pašam sevi vajag darīt pazemīgu iekšēji. Cits ne tikai priecājas par apvainojumiem un uzskata sevi pašu par vainīgo, bet arī nožēlo to, ka apvainotājs ir sarūgtināts. Lai Dievs mūs padara par tādiem.

Redziet, cik plaši ir šie trīs stāvokļi! Kā es jau teicu, katram no mums vajag raudzīties, kurā vietā mēs atrodamies. Vai mēs sekojam kaislībām vai nē? Vai, pat negribot sekot, mēs tomēr tiekam uzvarēti? Vai arī sekojam kaislībai ieraduma pēc, bet nožēlojam, ka esam to darijuši? Vai varbūt cenšamies saprātīgi cīnīties pret kaislībām?

Varbūt mēs atbrīvojamies no vienas kaislības citas kaislības iespaidā? Vai esam sākuši atbrīvoties no kaislībām un darām to saprātīgi? Katram ir jāzina, kur viņš atrodas! Cik daudz ir nogājis. Mums sevi ir jāpārbauda katru mēnesi, nedēļu, dienu. Piemēram, pagājušo nedēļu mani mocīja tā un tā kaislība. Kā ir tagad? Katru gadu ir

sevis jājauc: pagājušo gadu es uzveicu tādu un tādu kaislību, kāds esmu tagad? Šādā veidā mums ir jānoskaidro, kur mēs atrodamies. Vai mēs esam gājuši uz priekšu vai atpakaļ? Lai Dievs mums dod spēku nesekot kaislībām un pretoties tām. Izstāstīšu jums vienu piemēru, kas rāda, kam ir līdzīgs tas, kurš seko kaislībām un tās apmierina. Viņš līdzinās cilvēkam, kurš, būdams ievainots ar bultām, ar savām rokām tās dur vēl dziļāk. Tas, kurš pretojas kaislībām, ir kā vīrs, kurš ietērpies bruņās, un ienaidnieka bultas tam nekaitē. Bet tas, kurš atbrīvojas no kaislībām, ir kā tāds, kurš ienaidnieka bultas salauž vai arī atvairā ienaidnieka sirdi, kā par to teikts psalmos: *“Viņu zobens ieurbies viņu pašu sirdī, un viņu stopi tiks salauzti”* (Ps. 37, 15).

Centisimies arī mēs, brāļi, ja nevaram izdarīt, lai ienaidnieks krīt no sava paša zobena, tad vismaz atvairīsim bultas, neļausim tām sasniegt savu sirdi; ietērpsimies bruņās, lai pasargātu sevi. Lai labais Dievs mūs no tā pasargā, lai dara mūs uzmanīgus, lai stiprina iet Viņa ceļus, jo Viņam pieder valstība, gods un spēks mūžīgi. Āmen.

11.

Par to, ka no kaislībām vajag atbrīvoties pēc iespējas ātrāk, pirms tās nav kļuvušas par kaitīgu dvēseles ieradumu

Iedziļinieties ar savu prātu lietu būtībā un sargieties palikt kūtri, jo kūtrums sīkās lietās rada lielas briesmas. Nesen es biju pie viena brāļa, viņš bija slimības nomocīts, es ar viņu runāju un uzzināju, ka viņam drudzis ir bijis tikai septiņas dienas un ir pagājušas vēl četrdesmit dienas, bet viņš ir nespēcīgs. Lūk, kā cieš tas, kurš nonāk slimībā. Daži nekad nerūpējas par sīkām vainām un nezina, cik daudz nāksies ciest, ja miesa sava vājuma dēļ saslims, – tad būs vajadzīgs ilgs laiks un jāpieliek daudz darba, lai kļūtu vesels. Šis cilvēks slimoja septiņas dienas, un cik daudz laika ir pagājis, bet viņš vēl sevi neatrod spēkus. Tā notiek arī ar dvēseli: mēs varam nedaudz sagrēkot, bet cik daudz laika un pūļu ir nepieciešams, lai sevi izlabotu! Miesīgām slimībām ir dažādi cēloņi: ārsts var būt neizglītots un iedot nepareizas zāles, vai arī slimais var nepildīt ārsta norādījumus. Ar dvēseli ir citādi. Mēs nevaram teikt, ka ārsts ir slikts un zāles vecas, jo dvēseļu ārsts ir Kristus. Viņš zina visu un pret ikvienu kaislību dod pareizas zāles: pret godkāri Viņš ir devis pazemību, pret saldkaisli – atturību, pret naudaskāri – žēlastības dāvanas; katrai kaislībai ir atbilstošs bauslis. Mēs nevaram

teikt, ka Ārsts ir slikts un ka zāles ir vecas un tāpēc neiedarbīgas. Kristus baušļi nenoveco, bet, jo vairāk tos pielieto, jo iedarbīgāki tie kļūst. Nekas netraucē dvēseles veselībai kā tikai dvēseles izlaidība.

Cīnīsimies un centīsimies, kamēr vēl ir laiks. Kāpēc mēs nerūpējamies par sevi? Izdarīsim vismaz kaut nedaudz laba, lai kārdinājumu laikā saņemtu palīdzību. Kāpēc mēs bendējam savu dzīvību? Mēs tik daudz dzirdam, bet nerūpējamies par sevi, neko neņemam vērā. Redzam, ka brāļi aiziet mūžībā, bet neieklusāmies sevī, kaut arī zinām, ka mēs paši pamazām tuvojamies nāvei. Lūk, kopš tā laika, kopš mēs uzsākām šo sarunu, ir pagājušas divas vai trīs stundas, redzam, ka zaudējam laiku, bet neuztraucamies. Mēs esam aizmirsuši tā garīgā tēva vārdus, kurš teica: “Ja kāds pazaudē zeltu vai sudrabu, viņš tā vietā var atrast citu, bet, ja mēs, dzīvojot slinkumā un līksmībā, pazaudējam laiku – nav iespējams to atkal atrast; patiesi, mēs meklēsim, bet neatradīsim.” Cik daudz cilvēku grib dzirdēt Dieva vārdus, bet nevar tos saņemt – mēs dzirdam tik daudz, bet neņemam vērā, neieklusāmies. Dievs zina, es brīnos par jūsu dvēseļu nejutīgumu, mēs varam izglābties – bet negribam; kamēr mūsu kaislības ir tikko radušās, mēs no tām varam atbrīvoties, bet mēs par to nerūpējamies, ļaujam tām nostiprināties pret mums, un tās mūs noved pie sliktā rezultāta. Viens ir izraut mazu stādu, to izdarīt ir viegli, cits – izraut lielu koku ar stiprām saknēm.

Kāds ievērojams garīgais tēvs, pastaigājoties ar saviem skolniekiem, nonāca vietā, kur auga daudz ciprešu, lielu un mazu. Vienam no skolniekiem viņš lika izraut kādu mazu cipresīti, brālis to izdarīja ļoti ātri un viegli. Pēc tam viņš parādīja citu, lielāku – arī to brālis izrāva. Vēl pēc tam viņš lika izraut citu, vēl lielāku, brālis ar lielām pūlēm, svīzdams tomēr to izrāva. Pēc tam viņš parādīja vēl lielāku – lai kā brālis pūlējās, bet neko izdarīt nespēja. Kad viņš to redzēja, viņš lika citam brālim palīdzēt, kopīgiem spēkiem viņiem izdevās cipresi izraut. Tad viņš brāļiem teica: “Tāpat ir ar kaislībām: kamēr tās ir mazas, ja vēlamies, varam no tām atbrīvoties, bet, ja mēs par to nerūpēsimies, tās nostiprināsies un izraut tās būs daudz grūtāk; bet, kad tās būs pilnīgi nostiprinājušās, mēs ar saviem spēkiem nevarēsim no tām atbrīvoties, kamēr mums kāds svētais nenāks palīgā.” Arī pravietis mums to māca, runādam psalmos: “*Tu, Bābeles meita, postītāja, svētīgs ir tas, kas tev atlīdzina ļaunumus, ko tu mums nodarīji! Svētīgs ir tas, kas sagrābs tavus bērnus un satrieks tos pret klinti*” (Ps. 137, 8–9). Iztirzāsim šos vārdus.

Sajukums nozīmē Bābeli, to pašu nozīmē arī Sihema. Par Bābeles meitu sauc naidu, jo sākumā dvēselē rodas sajukums, bet pēc tam dzimst grēks. Par nolādētu viņu sauc tāpēc, ka naidam nav esības, nav būtības pašam sevī, tas saņem esību no mums, kā arī iznīcināts tas tiek, pateicoties mūsu tikumīgai rīcībai. Dāvids saka: “*Svētīgs ir tas, kas tev atlīdzina ļaunumus, ko tu mums noda-*

rīji” (Ps. 137, 8). Paskatīsimies, ko mēs esam devuši, ko saņēmuši un ar ko gribam atlīdzināt. Mēs atdevām savu gribu un saņēmām grēku, “atlīdzināt–atmaksāt” – šeit nozīmē vairs negrēkot. Pēc tam Dāvids saka: “*Svētīgs ir tas, kas sagrābs tavus bērnus un satrieks tos pret klinti*” (Ps. 137, 9). Tas nozīmē: svētīgs ir tas, kurš jau no paša sākuma neielaiž sevi ļaunus nodomus, neļauj tiem sākt darboties, bet, kamēr tie vēl nav iesakņojušies, ir mazi un nespēcīgi, viņš tos satriec pret akmeni, “*Kas ir Kristus*” (1. Kor. 10, 4). Lūk, gan garīgie tēvi, gan Svētie Raksti nav pretrunīgi, bet ir vienoti. Tie iesaka cīnīties ar kaislībām, kamēr tās vēl ir vājas, jo citādi mums nāksies smagi ciest.

Centīsimies iegūt apžēlošanu, strādāsim un iegūsim mieru. Tēvi ir teikuši, kādā veidā cilvēks var sevi pakāpeniski attīrīt: katru vakaru ir jāizmeklē sava sirdsapziņa, kā ir pavadīta diena; no rīta – kā ir pagājusi nakts; ja ir nācies grēkot – jānožēlo Dieva priekšā. Mums, kas daudz grēko, ik pēc sešām stundām jāizmeklē sirdsapziņa – kā mēs esam šo laiku vadījuši, cik esam grēkojuši. Katrs no mums lai sev saka: vai es neesmu pateicis kaut ko tādu, kas ir sadusmojis brāli? Vai neesmu viņu tiesājis? Vai neesmu aprunājis vai pazemojis kādu? Vai neesmu kaut ko kādam prasījis, un, ja es neesmu to saņēmis, vai neesmu viņu tiesājis vai kurnējis? Ja ēdiens nav bijis labs, vai neesmu kaut ko teicis? Vai arī, būdams apbēdināts, neesmu kurnējis uz sevi? Jo, ja kāds kurn uz sevi, arī tas ir grēks. Sevi ir jā-

pārbauda arī sekojošās lietās: ja kāds man ir teicis kaut ko nepatīkamu, vai neesmu runājis pretī, utt. Šādā veidā mums sevi ir jāpārbauda katru dienu gan vakaros, gan rītos. Vai esmu pūlējies piecelties, lai būtu laikus nomodā? Vai neesmu kurnējis uz to, kurš mani modināja? Mums ir jāatceras, ka tas, kurš mūs modina uz nakts lūgšanām, dara mums lielu pakalpojumu, jo viņš mūs modina, lai mēs varētu sarunāties ar Dievu, nožēlotu grēkus, tiktu apgaismoti un kļūtu labāki. Mums šis cilvēks ir jāgodā tā, it kā caur viņu mēs saņemtu pestīšanu.

Es jums gribu izstāstīt vienu brīnišķīgu gadījumu par kādu gaišredzīgu garīgo tēvu. Viņš redzēja, ka tad, kad brāļi baznīcā sāka dziedāt psalmus, kāda mirdzoša būtne izgāja no altāra, turot rokās trauciņu ar mirrēm un otu; tā mērcēja otu mirrēs un apzīmēja brāļus ar krusta zīmi un arī dažas tukšās vietas, bet citām tukšajām vietām tā pagāja garām. Pirms dievkalpojuma beigām tā atkal apstāgāja baznīcu un darīja to pašu. Tēvs krita ceļos un lūdza paskaidrot, kas tā ir un ko dara. Mirdzošā būtne atbildēja: “Es esmu Dieva eņģelis, un man ir pavēlēts apzīmēt visus, kas nāk uz dievkalpojuma sākumu un paliek līdz beigām, tādā veidā atalgojot viņus par viņu centību un labo gribu.” Tēvs jautāja: “Bet kāpēc tu apzīmē arī dažas tukšās vietas?” Eņģelis atbildēja: “Ir brāļi, kuri ir izgājuši, bet kuri ir centīgi un kuriem ir laba griba, un no baznīcas viņi ir izgājuši īpašas vajadzības dēļ, nespēka dēļ vai arī tēvi viņiem to ir atļāvuši kāda uzdevuma dēļ; viņi nav šeit klāt,

bet ar savu labo gribu viņi ir kopā ar tiem, kuri dzied. Tie, kuri nav atnākuši slinkuma dēļ, paši sevi ir padarījuši par necienīgiem saņemt šo zīmi.” Brāļi, centieties nepazaudēt šo zīmi, bet, ja kāds palaižas slinkumā un cits tam atgādina to, tad nevajag dusmoties, bet ir jāpateicas, lai arī kas viņš būtu.

Kad es dzīvoju kopienā, abats pēc tēvu ieteikuma lika man būt par ceļinieku pieņēmēju. Neilgi pirms tam es biju smagi slimojis. Gadījās, ka vakaros sanāca svešinieki, un es biju kopā ar viņiem, vēlāk nāca kamieļu dzinēji, un es viņiem kalpoju. Bieži, kad es jau biju aizmidzis, mani modināja, un drīz jau nāca klāt brālis, aicinot uz nakts lūgšanām. Tikko kā es iemigu, mani modināja, bet no slimības un darba es biju tā noguris, ka miegs mani atkal pievārēja. Tam, kurš mani modināja, es murgā atbildēju: “Lai Dievs piemin tavu milestību, tu pavēlēji, un es atnākšu.” Bet, tikko viņš aizgāja, es atkal iemigu, vēlāk es ļoti bēdājos, ka nokavēju. Tā kā kanonarham nebija laika mani gaidīt, es lūdzu diviem brāļiem, lai viņi man palīdz; viens lai mani modina, otrs lai neļauj man gulēt lūgšanu laikā. Ticiet man, brāļi, es viņus tā godināju, it kā caur viņiem būtu nākusi mana pestīšana. Tāpat arī jums ir jāpateicas tiem, kas jūs modina uz lūgšanām un citām labām lietām.

Tāpēc, kā jau mēs teicām, ikvienam ir sevi jāpārbauda, kā viņš ir pavadījis dienu un nakti: vai ir bijis uzmanīgs lūgšanās vai varbūt ļāvies kaislīgiem nodomiem? Kā

klausījies Dievišķos lasījumus, vai pēc lūgšanām izgājis no baznīcas izklaidīgs? Ja kāds sevi ik dienas tā pārbauda, tad tā veidā viņš mazina sevi ļaunumu; ja viņš izdara desmit pārkāpumus, tad turpmāk tie būs astoņi, un pamazām ar Dieva palīdzību viņš neļaus kaislībām sevi nostiprināties. Ir liela nelaime, ja kaislības kļūst par ieradumu, jo tāds, ja arī gribēs laboties, nevarēs to izdarīt bez svēto palīdzības.

Es jums pastāstīšu par kādu brāli, kuram kaislība bija kļuvusi par ieradumu. Kad es dzīvoju klosterī, brāli nāca pie manis stāstīt savus nodomus, abats un tēvu padome to akceptēja. Reiz atnāca viens no brāļiem un teica: “Tēvs, piedod man un lūdies par mani, es zogu ēdienu.” Es viņam jautāju: “Kāpēc? Vai tu esi izsalcis?” Viņš atbildēja: “Jā, man nepietiek ar to, ko dod pie kopgalda, un es nevaru prasīt vairāk.” Es jautāju: “Kāpēc tu neej pie abata un nerunā ar viņu?” Viņš atbildēja: “Man kauns.” Es viņam saku: “Ja tu gribi, es aiziešu tavā vietā.” Viņš atbildēja: “Kā tev labpatīk, tēvs.” Es aizgāju pie abata un visu izstāstīju. Viņš man lūdza palīdzēt brālim. Kopā ar brāli mēs aizgājām pie pavāra, es viņam teicu: “Ja šis brālis atnāks pie tevis, tad neatsaki viņam, bet dod visu, ko viņš prasa.” Pavārs teica, ka tā darīšot. Pēc dažām dienām atnāca brālis un teica: “Tēvs, piedod man, es atkal zogu.” Es viņam jautāju: “Kāpēc? Vai tad pavārs tev nedod, kad tu prasi?” Viņš atbildēja: “Piedod man, viņš man dod, ko es vēlos, bet man ir kauns no viņa.” Es saku: “Vai tu no manis arī kaunies?” – “Nē,” viņš atbildēja. Tad es viņam teicu: “Ja

tev kaut ko gribas, tad nāc pie manis un ņem, bet nezodz.” Tajā laikā es strādāju slimnīcā, un viņš nāca pie manis un ņēma, ko gribēja. Pēc dažām dienām viņš atkal atnāca pie manis un teica: “Tēvs, es atkal zogu.” Es jautāju: “Kāpēc? Vai es tev nedodu visu, ko tu vēlies?” Viņš atbildēja: “Dod.” Es jautāju: “Vai tu kaunies ņemt no manis?” Viņš atbildēja: “Nē.” Es jautāju: “Tad kāpēc tu zodz?” Viņš man atbildēja: “Piedod, tēvs, es pats nezinu, kāpēc, zogu un viss.” Lūdzu atbildi uz jautājumu: “Kur tu liec sazagto?” Viņš atbildēja: “Es visu atdodu ēzeļim.” Vēlāk atklājās, ka brālis zog maizi, vīģes, sīpolus utt. un visu to slēpj savā gultā un citās vietās, bet, kad šīs lietas sāk bojāties, viņš visu met projām vai atdod dzīvniekiem.

Lūk, kas notiek, ja kaislība iegūst ieraduma spēku. Redziet, kādas ciešanas. Viņš zināja, ka rīkojas slikti, cieta un bēdājās, tas viss radās no tā, ka sākumā viņš nepievērsa uzmanību sīkumiem. Tēvs Nisterojs ir teicis: “Ja kāds paļaujas kaislībai – viņš kļūst par tās vergu.” Lai Labais Dievs mūs pasargā no šī ļaunuma, lai par mums nevarētu teikt: “*Kāds labums Tev ir no manām asinīm, no manas nokāpšanas kapā*” (Ps. 30, 10). Par to, kādā veidā kaislība kļūst par ieradumu, es jums esmu daudzkārt stāstījis; kas vienreiz ir kritis nešķīstībā – nav netiklis; ja kāds vienu reizi ir izrādījis žēlsirdību – netiek saukts par žēlsirdīgu; gan tikumi, gan kaislības kļūst par ieradumu, ja cilvēks to praktizē, vēlāk tas vai nu nomoka, vai arī dod mieru. Par to, ka tikumi nes mieru un kaislības nemieru,

mēs esam daudzas reizes runājuši: tikumi ir dabisks stāvoklis, tie ir mūsos, jo tikumu sēkla neizsīkst. Jo vairāk mēs darām laba, jo tikumīgāki paliekam, tas mums kļūst par ieradumu – atgriežamies savā dabiskajā stāvoklī, kā no akluma gaismā vai arī pēc kādas slimības, kļūstam veseli. Attiecībā uz netikumiem ir citādi: tos praktizējot, mēs pieņemam savai labai neraksturīgu ieradumu, iegūstam nāvējošu slimību, un tad, ja mēs pat gribam no tā atbrīvoties, mēs vieni paši to izdarīt nevaram, kaut arī izlietu daudz sviedru un asaru; bez svēto lūgšanām mēs nevaram izlūgties Kristus žēlastību. Ar miesas slimībām ir līdzīgi: ir tādi produkti, kas organismā rada kaitīgas vielas, piemēram, kāposti, lēcas u.c.; taču, ja kāds tos neēdis pārāk bieži, nekas slikts nenotiks, bet, ja bieži, tad saslims ar drudzi, kas nes sev līdzī daudz smagākas slimības. Tāpat notiek ar dvēseli: ja kāds iestieg grēkā, dvēselē rodas ļauns ieradums, kas viņu nomoka. Ir jāatceras, ka dvēselei var būt tieksme uz kādu kaislibu, un, ja kaut vienu reizi to apmierina, viņš nonāk briesmās – iegūst ieradumu. Līdzīgi ir arī ar miesu: cilvēkam var būt kaitīgi daži pārtikas produkti; tos viņš nedrīkst ēst par daudz. Ir jābūt ļoti uzmanīgam un centīgam, lai nekristu ļauna ieraduma varā.

Brāļi, ticiet man, ja kaut viena kaislība ir kļuvusi par ieradumu, cilvēks var nonākt ellē, dažs izdara desmit labus darbus, bet, ja viņam ir viens ļauns ieradums, tad tas pārspēj visus labos darbus. Ja ērglis ieķeras tīklā tikai ar

vienu nagu, bet pats paliek ārpusē, viņš zaudē spēku un nespēj aizlidot. Un ķērājs viņu var notvert, kad vien grib. Tāpat arī dvēsele: ja tikai viena kaislība kļūst par ieradumu, tad ienaidnieks viņu var uzvarēt, kad vien vēlas, jo dvēsele atrodas viņa rokās. Tāpēc es visu laiku atkārtoju: nepieļaujiet, lai kaut viena kaislība kļūtu par ieradumu, bet lūdziet Dievu dienu un nakti, lai nekristu kārdināšanā. Ja mēs kritīsim grēkā, tad centīsimies tūlīt piecelties, nožēlot grēku, lūgsim pēc Dieva žēlastības, būsim nomodā. Dievs, redzot mūsu labo gribu, pazemību un nožēlu, sniegs palīdzīgu roku un apžēlosies. Āmen.

12.

Par bailēm no gaidāmajām mocībām un par to, ka tam, kurš grib izglābties, vienmēr par to ir jārūpējas

Kad es slimoju, man sāpēja kājas un es ļoti cietu, pie manis nāca brāļi un jautāja, lai viņiem izstāstu par savu slimību, viņi gribēja sasniegt divus mērķus: lai mani izklaidētu un lai es pastāstītu kaut ko pamācošu. Bet, tā kā slimība man neļāva viņiem izstāstīt to, ko viņi gribēja, es par to runāšu tagad, jo ir patīkami runāt par bēdām, kad tās ir pagājušas. Arī tad, kad jūrā ir vētra, visi, kas ir uz kuģa, ļoti uztraucas, bet pēc tam stāsta par to ar prieku. Brāļi, ir labi visas lietas atvēlēt Dievam un teikt: nekas

nenotiek bez Dieva gribas, Dievs zina, kas ir labi un derīgi, bet visam ir arī kaut kāds ārējs cēlonis. Piemēram, es varētu pastāstīt par laiku, kad es kalpoju kā svešinieku pieņēmējs, es atteicos no ēdiena, lai paēdinātu ciemiņus; tas izraisīja kuņģa sasilšanu, pēc tam radīja arī kāju tūsku. Varētu es stāstīt arī par citām lietām, jo tam, kurš tās meklē, tās ir pārpilnībā, bet pats svarīgākais, ko es gribētu teikt, ir tas, ka visos gadījumos Dievs zināja, kas būs noderīgi manai dvēselei, un tāpēc tā notika. Jo visā tajā, ko Dievs dara, nav nekas, kas nebūtu labs, “*viss bija ļoti labs*” (1. Moz. 1, 31). Nevienam nevajag bēdāties par notikušo, bet visu atstāt Dieva ziņā un nomierināties. Ir cilvēki, kuri tā pārdzīvo par nepatīkamo, kas ar viņiem notiek, ka ir gatavi atteikties no savas dzīvības, viņi nāvi uztver kā vienīgo glābiņu, lai tikai tiktu vaļā no bēdām, – tas notiek viņu mazdūšības un lietu neizpratnes dēļ, jo viņi nezina to, ko nozīmē tas brīdis, kad dvēsele atstāj miesu.

Tā ir liela Dieva cilvēkmīlestība, ka mēs tiekam sodīti šīs dzīves laikā, nezinot, kas notiek tur, mēs uztraucamies par to, kas notiek šeit. Tas nav pareizi. Vai tad jūs nezināt, par ko stāsta Pateriks? Kāds centīgs brālis jautāja garīgajam tēvam: “Kāpēc mana dvēsele vēlas nāvi?” Tēvs atbildēja: “Tāpēc, ka tu baidies no bēdām un nezini, ka nākošās bēdas būs daudz smagākas par tagadējām.” Kāds cits jautāja: “Kāpēc, atrodoties savā cellē, es kļūstu bezrūpīgs?” – “Tāpēc, ka tu nezini, ne kāds būs gaidāmais

miers, ne kādas būs gaidāmās mocības. Ja tu to zinātu, tad visas tagadējās mocības tu paciestu bez ierunām.”

Mēs, būdami miegā, gribam izglābties, tāpēc tik smagi panesam bēdas, par kurām vajadzētu pateikties Dievam un uzskatīt sevi par laimīgiem, ka esam cienīgi kaut nedaudz ciest, lai nākamībā iegūtu kaut nedaudz miera. Evgārijs teica: “Kurš lūdz Dievu, lai ātrāk nomirtu, bet nav atbrīvojies no kaislibām, ir kā cilvēks, kurš lūdz galdniekam, lai tas izjauc gultu, uz kuras guļ slimnieks.”

Dvēsele, atrodoties ķermenī, kaut arī cīnās ar kaislibām, tomēr zināmu apmierinājumu gūst arī no tā, ka cilvēks ēd, guļ, dzer, sarunājas un pavada laiku ar draugiem. Kad dvēsele iziet no ķermeņa, tā paliek viena ar kaislibām, kuras to nomoka, tās viņu dedzina un nomāc tā, ka viņa nespēj pat iedomāties par Dievu. Psalmos ir teikts: “*Par Viņu priecājas mūsu sirds*” (Ps. 33, 21), bet kaislības nepieļauj pat to.

Izstāstīšu vienu piemēru. Lai kāds no jums atnāk pie manis, es viņu ieslēgšu tumšā cellē, un lai viņš trīs dienas neēd, nedzer, neguļ, ne ar vienu nerunā, nedzied psalmus, nelūdzas, nedomā par Dievu – tad viņš uzzinās, ko kaislības ar viņu darīs, bet viņš vēl pagaidām atrodas šeit; cik gan stipri cietīs dvēsele, kad tā izies no ķermeņa un paliks viena ar kaislibām. Spriežot pēc šejienes ciešanām un bēdām, jūs varat rast priekšstatu par tām, kas nāks. Ja kāds saslimst ar drudzi, rodas karstums; vai šī slimība nepadara dzīvi grūtu un nepanesamu? Tāpat mokās arī kaislīga

dvēsele, ļauns ieradums padara tās dzīvi grūtu un mokošu. Kaislības to nepārtraukti dedzina un nedod mieru. Brāļi, kurš gan var iedomāties tās šausmas, kas mūs sagaida nākamības moku vietās, par kurām tik daudz ir teikts Svētajos Rakstos? Svētie saka, ka taisnīgie nonāk gaismas mājokļos un bauda eņģeļu prieku – atbilstoši saviem labajiem darbiem, bet tie, kas ir darījuši ļaunu, nonāk vietās, kur tos sagaida tumsa un mocības. Kas var būt briesmīgāks par tām vietām, kurās nonāk dēmoni?

Kas var būt briesmīgāks par tām mokām, kuras viņi izcieš? Arī grēcinieki saņems to pašu, jo Kristus saka: *“Ejiet prom no Manis jūs, nolādētie, mūžīgajā ugunī, kas sagatavota velnam un viņa eņģeļiem”* (Mt 25, 41). Vēl briesmīgāk to apraksta svētais Jānis Zeltamute: “Ja arī neplūstu ugunīgā upe un mūs nesagaidītu briesmīgi eņģeļi, bet cilvēki būtu saukti tikai pie tiesas, vieni saņemtu pagodinājumu, bet citi kristu negodā, lai neredzētu Dieva godību, tad kauns un negods, un skumjas par atkrišanu no tik daudziem labumiem būtu daudz ļaunāk par jebkādu elli.” Atmaskošana par ļauniem darbiem būs daudz smagāka par neskaitāmajām un bezgalīgajām mocībām. Tēvi saka, ka dvēsele atceras visu: vārdus, darbus un nodomus – tad vairs neko tā nespēj aizmirst. Psalmā ir teikts: *“Tad iznīks visi viņa nodomi”* (Ps. 146, 4) – šeit ir runa par šīs pasaules nodomiem, tas nozīmē – par mantu, vecākiem, bērniem, par visu, ko cilvēks dod vai saņem. Kad dvēsele atstāj miesu, tā aizmirst visas šīs lie-

tas, viņa par tām vairs nerūpējas. Tā atceras tikai to, ko ir darījusi attiecībā pret tikumiem vai kaislībām, – nekas no tā neaiziet bojā. Ja cilvēks no kāda cita ir saņēmis kaut ko labu, viņš nekad neaizmirst, bet vienmēr atceras. Tāpat ir, ja kāds ir nodarījis otram ļaunu, to vienmēr atceras. Dvēsele neko neaizmirst no tā, ko ir darījusi šinī pasaulē, bet, izejot no miesas, tā to redz daudz skaidrāk un labāk.

Reiz mēs par šo lietu runājam ar kādu ievērojamu garīgo tēvu un viņš teica, ka tad, kad dvēsele ir ārpus miesas, tā atceras visas kaislības, visus grēkus un cilvēkus, ar kuriem ir grēkojusi. Es iebildu: “Varbūt tas tā nav; tai noteikti būs ļaunais ieradums grēkot, un tā noteikti atcerēsies to.” Mēs strīdējāmies ilgi, bet viņš man nepiekrita, viņš teica, ka dvēsele atceras grēka veidu, vietu un cilvēku, ar kuru grēkojusi. Patiesi, ja tas tā ir, mūsu beigas būs vēl smagākas, ja nebūsim uzmanīgi pret sevi. Tāpēc es jums vienmēr atkārtāju: centieties, lai jums būtu labi nodomi, lai tos atrastu arī tur, jo, kas cilvēkam ir šeit, tas būs arī tur.

Rūpēsimies par to, lai izbēgtu no šādas nelaimes un Dievs par mums apžēlotos, jo Viņš ir *“visu zemes malu un tālo jūru cerība”* (Ps. 65, 6). Zemes malās ir tie, kas ir galīgā ļaunumā; jūrā ir tie, kas dzīvo neprātīgu dzīvi, tomēr arī tādi var cerēt uz Kristu. Ir jāpieliek nelielas pūles: pacentīsimies, lai tiktu apžēloti. Ja kādam pieder lauks un viņš par to nerūpēsies, tas aizaugs; jo mazāk rūpēsies, jo vairāk augs nezāles. Kad viņš atnāks to attīrīt, tad viņa rokas būs asinīs, jo viņš būs ļāvis nezālēm saaugt. Cilvēks

nevar neplaut to, ko sējis. Tam, kurš grib attīrīt savu lauku, vispirms ir jāizravē visas nezāles, ja viņš tās neizraus ar saknēm, bet tikai nogriezīs augšas – tās atkal izaugs. Cilvēkam ir jāizravē visas saknes, un tikai pēc tam viņš var art un apstrādāt, pēc tam var sēt labu sēklu. Ja arī pēc tam viņš nerūpēsies par savu lauku, nezāles saaug atkal, jo zeme būs sastrādāta un mēsloja – nezāles izaugs vēl stiprāk. Tāpat notiek ar dvēseli; no sākuma ir jāatbrīvojas no visiem ļaunajiem ieradumiem – nav nekā sliktāka par ļauniem ieradumiem. Svētais Basilijs saka: “Uzvarēt savu ieradumu ir liela uzvara, jo nostiprinājies tas kļūst par daļu no būtības.”

Ir jācīnās pret ļauniem ieradumiem un kaislībām, ne tikai pret pašām kaislībām, bet arī pret to cēloņiem – jo tās ir saknes. Ja mēs neizraujam saknes, tad nezāles izaugs atkal; dažas kaislības neko nevar izdarīt, ja cilvēks iznīcina to cēloņus. Piemēram, skaudība pati par sevi nav nekā, bet tai ir savi cēloņi, to skaitā slavaskāre; kas grib būt slavens, tas skauž slavenajam. Dusmām arī ir daudz cēloņu, viens no tiem ir saldkaisle, par to runā Evgārijs, citējot kādu svēto tēvu: “Es atsakos no baudām, lai atbrīvotos no satraukuma cēloņiem.” Svētie saka, ka visu grēku cēloņi ir trīs kaislības: slavaskāre, naudaskāre, saldkaisle. Ir jāatbrīvojas ne tikai no kaislībām, bet arī no to cēloņiem, pēc tam sevi nepieciešams stiprināt ar grēku nožēlu un tad sēt labo sēklu – tāda ir labo darbu būtība. Mēs stāstījām par lauku – ja neiesēj labu sēklu, sāk augt un iesaņņoties

nezāle, jo zeme ir laba. Līdzīgi ir ar cilvēku. Ja cilvēks grib kļūt tīrs, tad pēc grēku nožēlas un atteikšanās no kaislībām, ja viņš nesāks darīt labus darbus un iemantot tikumus, piepildās Evaņģēlija vārdi: *“Kad nešķīstais gars no cilvēka ir izgājis, tad tas pārstaigā izkaltušas vietas, meklē mieru un neatrod. Tad tas saka: es atgriezšos savā namā, no kurienes izgāju. Un, kad viņš nāk, tad viņš to atrod tukšu, iztīrītu un uzpostu.”* Tukšu no visiem tikumiem. *“Tad tas iet un ņem līdz septiņus citus garus, kas ir ļaunāki par viņu, un viņi ieiet tur un dzīvo; un pēc tam ar tādu cilvēku top sliktāk, nekā pirms tam bija”* (Mt 12, 44–45). Dvēsele nevar palikt uz vietas, tā vai nu kļūst labāka, vai nu sliktāka. Tāpēc ikvienam, kurš grib izglābties, ir jāpārtrauc darīt sliktu, bet noteikti ir jādara labi darbi, jo Psalmā ir teikts: *“Vairies no ļaunā un dari labu,”* tur nav teikts tikai “izvairies no ļaunā”, bet arī *“dari labu”*. Piemēram, ja kāds ir pieradis apcelt otru, tad viņam ir ne tikai tas jāpārtrauc, bet arī jārikojas taisnīgi; ja kāds ir bijis netiklis, tad to darīt ir jāizbeidz un jākļūst atturīgam; ja kāds ir bieži dusmīgs – viņš vairs nedrīkst dusmoties un ir jākļūst lēnprātīgam; ja kāds ir bijis lepns, tad viņš vairs nedrīkst tāds būt, bet viņam ir jākļūst pazemīgam. Tas nozīmē atturēties no ļauna un darīt labu. Katrai kaislībai ir pretstats tikums: lepnībai – pazemība; naudaskārei – žēlsirdība; netiklībai – atturība; mazdūšībai – pacietība; dusmām – lēnprātība; naidam – mīlestība utt.

Par to es jums esmu daudz stāstījis. Tāpat kā mēs esam izdzinuši tikumus un pieņēmuši kaislības, mums ir jāizdzen kaislības un jāpieņem tikumi – tāpēc, ka tie mums piemīt tīri dabiski, tāpēc, ka Dievs mums tos ir devis. Jo, kad Dievs radīja cilvēku, Viņš ielika viņā tikumus, jo teica: *“Darīsim cilvēku pēc Mūsu tēla un līdzības”* (1. Moz. 1, 26). “Pēc tēla” nozīmē to, ka dvēseli Dievs radīja nemirstīgu un lemtspējīgu, “pēc līdzības” nozīmē, ka – tikumīgu. Jo Kungs saka: *“Esiet žēlsirdīgi, kā jūsu Tēvs ir žēlsirdīgs”* (Lk 6, 36); citā vietā: *“Esiet svētīgi, jo Es esmu svēts”* (1. Pēt. 1, 16). Arī apustulis saka: *“Esiet žēlsirdīgi cits pret citu”* (Ef. 4, 32). Psalmā ir teikts: *“Žēlsirdīgs ir Kungs”* (Ps. 145, 8) – lūk, ko nozīmē “pēc līdzības”. Dievs mums ir devis tikumus pēc savas būtības. Turpretī kaislības mums ir svešas, tām nav sastāvdaļu, tās var salīdzināt ar tumsu – arī tumsai, tāpat kā kaislībām, nav sastāvdaļu, tumsa rodas no gaismas nepietiekamības, kā par to runā svētais Basilijs. Bet dvēsele tieksmē pēc baudkāres atsakās no tikumiem un pieņem kaislības un nostiprina tās sevī, un vērš pret sevi pašu. Tāpēc mums, tikko mēs no tā esam atbrīvojušies, ir jāsēj labā sēkla, lai tā nestu labus augļus.

Līdzīgi ir jārīkojas, apstrādājot lauku: sēkla ir jāsēj zemē, jāpaslēpj, jo var atlidot putni un visu aiznest, bet, paslēpjot sēklu zemē, sējējs cer uz Dieva žēlastību, līdz Dievs sūta lietu un sēklas uzdīgst. Lai cik daudz sējējs pūlētos, lai attīrītu un iesētu, ja Dievs nesūtīs lietu, darbs būs

pagalam. Ja mēs izdarām kaut ko labu, tad pazemībā ir jāpalaucas uz Dievu, jālūdz, lai Viņš to pieņem, jo citādi darbs būs veltīgs. Ja sējumi saņem lietu, tie uzdīgst, bet, ja vēlāk lietus periodiski nelist, sējumi izkalst. Lietus ir vajadzīgs, lai dzinumi varētu nostiprināties, lai varētu augt. Dažreiz, kad labība sāk nogatavoties, ir izveidojusies vārpa – nāk krusa vai kaitēkļi un iznīcina graudu. Tāpat ir ar dvēseli: ja kāds ir sevi attīrījis no kaislībām, kļuvis tikumīgs – viņam vienmēr ir jāpalaucas un jālūdz Dieva žēlastība un aizsardzība, lai Viņš to neatstātu vienu un lai dvēsele neaizietu bojā. Kā mēs teicām par sēklām, tās uzdīg, izaugs un nesīs augļus, bet, ja nebūs lietus, tās nokaltīs un aizies bojā; tāpat notiek ar cilvēku: ja viņš tik daudz izdarījis, bet Dievs kaut uz īsu laiku atņems savu aizstāvību un atstās viņu – viņš aizies bojā. Dievs cilvēku atstāj tad, ja tas izdara kaut ko pretēji savai būtībai, piemēram, ja kāds ir bijis dievbijīgs, bet sācis dzīvot izlaidīgi; bijis pazemīgs, bet palicis nekaunīgs. Dievs ne tik ļoti atstāj nekaunīgo, ja tas izlaidīgs, vai lepno, ja tas sāk dzīvot izlaidīgi, bet tad, ja dievbijīgais sāk dzīvot izlaidīgi un pazemīgais sāk lepnoties: tas nozīmē grēkot pret savu būtību, tāpēc cilvēks tiek atstāts. Tāpēc svētais Basilijs savādāk vērtē dievbijīgā grēku un savādāk grēcinieka. Ja kāds spēš izbēgt arī no tā, tad viņam ir jāuzmanās, lai, darot savus, kaut arī mazos darbus, viņš tos nedarītu aiz godkāres, liekulības vai kādas citas grēcīgas vājības dēļ, jo tad var zaudēt visu, kas ir bijis labs. Ja uz lauka ar augļiem nav noticis nekas slikts un

tie saglabājušies līdz ražas novākšanai – arī tad zemkopis nevar būt pilnīgi drošs. Zemnieks nevar būt mierīgs līdz tam laikam, kamēr viss nav savests klētī. Arī cilvēks, ja ir atbrīvojies no visa tā, par ko mēs teicām, nevar būt mierīgs. Var nākt velns un atrast kādu iespēju, kā savaldzināt uz grēku; ar paštaisnību, iedomību utt. iedvešot neticības nodomu, ļaunu maldu nodomu – tas ne tikai pazudina visus darbus, bet arī attālina cilvēku no Dieva. Ko ienaidnieks nav varējis izdarīt ar darbiem, to izdara ar nodomiem, var pat gadīties, ka viens nodoms spēj attālināt cilvēku no Dieva. Tas atkarīgs no tā, vai cilvēks to pieņems un paklausies. Tāpēc tam, kurš patiesi grib izglābties, ir jā rūpējas par to līdz pēdējam elpas vilcienam. Ir daudz jāstrādā, jācenšas, jālūdz Dievs, lai Viņš mūs uzturētu un glābtu Savas žēlastības dēļ, Sava svētā vārda dēļ. Āmen.

13.

Par to, ka kārdinājumi ir jāpanes ar pateicību un saglabājot mieru

Tēvs Pimēns ir teicis, ka kārdinājumos var redzēt, kādus gara augstumus mūks ir sasniedzis, jo, ja mūks gatavojas strādāt Kungam, tad viņam, kā saka Gudrais: *“Ir jā sagatavo sava dvēsele kārdinājumiem”* (Sīr. 2, 1), lai nekad nebrīnītos un neuztrauktos par to, kas ar viņu notiek, ticot, ka viss notiek ar Dieva ziņu. Viss, kas notiek ar

Dieva ziņu, ir labs un kalpo dvēselei, jo visu, ko Dievs ar mums dara, Viņš dara, lai mēs kļūtu labāki, jo Viņš mūs mīl un žēlo. Apustulis saka, ka *“mums ir jāpateicas par visu”* (Ef. 5, 20), nekad nevajag skumt, krist mazdūšībā; visu, kas ar mums notiek, ir jāpieņem ar mieru un pazēģību, cerībā uz Dievu, ticot, ka visu, ko Viņš ar mums dara, Viņš dara tāpēc, ka mīl un dara labi, un labums var nākt tikai šādā veidā. Lai Dievs mums ir žēlīgs.

Ja kādam ir draugs un viņš ir pārliecināts, ka draugs viņu mīl, tad, ja arī drauga rīcības dēļ gadās ciest, cilvēks domā, ka viņš to ir izdarījis mīlot, nekad viņš neticēs, ka draugs gribēja izdarīt ļaunu: vēl vairāk mums tā ir jādoma par Dievu, kurš ir mūs radījis, izsaucis mūs no nebūtības esamībā, kļuvis cilvēks mūsu dēļ un miris par mums, ka Viņš visu dara mīlestības un žēlastības dēļ. Par draugu kāds var padomāt: viņš to dara aiz mīlestības un līdzjūtības, bet viņš nav tik gudrs, lai visu, kas attiecas uz mani, izdarītu pareizi, un tādēļ gadās, ka viņš man kaitē, pats to negribot. Par Dievu mēs tā teikt nevaram: Viņš ir gudrības avots, zina visu, kas mums ir noderīgs, visu kārtu atbilstoši mūsu vajadzībām, pat vismazākos sīkumus. Par draugu mēs varam teikt, ka, kaut arī viņš mūs mīl un žēlo un ir pietiekami gudrs, lai rīkotos tā, lai mums palīdzētu, tomēr nav viņa spēkos izdarīt to, kas varētu mums nest labumu. Bet par Dievu to pateikt nevar, jo Viņam viss ir iespējams, Viņam nav nekas neiespējams. Mēs zinām par Dievu to, ka Viņš mūs mīl un žēlo Savus bērnus, ka Viņš ir gudrības

avots un ka Viņš zina, kā visu nokārtot mūsu labā, un ka Viņam nav nekā neiespējama, viss ir pakļauts Viņa gribai. Mums ir jāapzinās, ka visu, ko Viņš dara, Viņš dara mūsu labumam, un tas mums ir jāpieņem ar pateicību, kā no Labvēļa un labā Valdnieka, kaut arī tas mums liktos bēdīgi. Viss notiek atbilstoši taisnīgai tiesai, un Dievs, kurš ir žēlsirdīgs, ievēro visas mūsu skumjas. Dažreiz gadās, ka kāds to neizprot un iekšēji saka: “Ja kāds kārdinājumā sagrēko, kā viņš var domāt, ka tas viņam nes labumu?” Mēs kārdinājumos grēkojam tikai tāpēc, ka esam nepacietīgi un negribam paciest mazas bēdas vai arī kaut ko, kas ir pret mūsu gribu. Bet Dievs neļauj notikt nekam tādā, kas ir pāri mūsu spēkiem, apustulis saka: *“Dievs ir uzticīgs, Viņš neļaus jūs pārbaudīt pāri par jūsu spēkiem”* (1. Kor. 10, 13). Bet mūsos nav pacietības, negribam paciest pat mazumiņu, necenšamies visu pieņemt ar pazemību; jo vairāk mēs cenšamies no kaut kā izvairīties, jo vairāk no tā ciešam un nevaram atbrīvoties. Tie, kuri peld jūrā un māk peldēt, tie zina – ja nāk vilnis, to vajag pārļaut sev pāri, bet, ja kāds sāk ar vilni cīnīties, tad tas tiks aizsviests tālu projām. Ja cilvēks turpina peldēt un pretoties nākamajam vilnim, tad arī tas peldētāju aiznes atpakaļ, un rezultātā ir iztērēts daudz spēka, bet jēgas nav nekādas. Bet, ja viņi dara, kā es teicu, – ienirst zem viļņa un pārļaut to pāri, tad tas pāriet, nenodarot nekādu postu, un viņi mierīgi turpina peldēt uz priekšu. Tāpat notiek ar kārdinājumiem: ja kāds panes kārdinājumus pacietīgi

un ar pazemību, tie paies un nenodarīs nekādu ļaunumu, bet, ja cilvēks būs mazdūšīgs, uztrauksies un vainos visus apkārtējos, ar to viņš tikai apgrūtinās pats sevi, piesauks klāt vēl citus kārdinājumus un negūs nekādu labumu, bet tikai kaitēs sev. Kārdinājumi nes labumu tam, kurš tos panes ar pazemību un pacietību. Ja mūs uztrauc kaislība, arī tad nevajag uztraukties, jo uztraukums nāk no neizpratnes un lepnības, tas notiek tāpēc, ka mēs nezinām savu dvēseles stāvokli un gribam izvairīties no piepūles, tā par to runā tēvi. Mēs garīgi nepieaugam tāpēc, ka neapzināmies savu stāvokli un esam nepacietīgi, un tikumus gribam iegūt bez piepūles. Par ko brīnās kaislīgais, kad kaislība viņam neliek mieru? Kāpēc uztraucas? Tu pats viņu sevī radīji un pats uztraucies? Pieņēmi viņas noteikumus un saki: kāpēc tā mani satrauc? Labāk ciet, centies un lūdz Dievu, jo, ja tu pats tās esi sevī ielaidis, tev būs arī no tām jācieš. Tēvs Sisojs saka, ka to trauks atrodas tevī. Par trauku viņš sauc kaislību cēloņus: tā kā mēs tās mīlam un ļaujam tām darboties, tad mēs nevaram atbrīvoties no kaislīgiem nodomiem, kuri liek mums darboties pretēji mūsu gribai. Viņu rokās mēs sevī esam nodevuši brīvprātīgi. Tas sasaucas ar to, ko pravietis ir teicis par Efraimu (Hoz. 5, 11): *“Efraims ir pakļauts varmācībai un tiek smagi spaidīts.”* Te ir jāzina, ka Efraims vērsās pie Ēģiptes un to iekaroja asīrieši. Par Ēģipti tēvi uzskata miesīgās iegribas – tās mūs aicina pakļauties miesīgām kaislībām un rūpēties par miesas labsajūtu. Par asīriešiem sauc kais-

les nodomus, kuri satrauc un uztrauc prātu, piepildot to ar nešķīstiem elkiem, un ar spēku, pretēji gribai, aicina izdarīt grēku. Ja kāds miesīgām baudām atdodas brīvprātīgi, tad arī pretēji viņa gribai viņu var piesaistīt iet uz Asīriju un kalpot Nebukadnecaram. To zinot, pravietis ar līdzjūtību saka: *“Neejiet uz Ēģipti. Ko jūs darāt, nelaimīgie? Samierinieties, pakļaujieties Bābeles ķēniņam, tad jūs paliksiet dzīvi”* (Jer. 42, 19; 27, 12). Pēc tam viņš mierina: *“Nebīstieties no viņa!”* saka Kungs, *“Jo Es esmu ar jums, lai jums palīdzētu un jūs izglābtu no viņa rokas”* (Jer. 42, 11). Turpinājumā viņš paredz nelaimes, kas nāks, ja viņi neklausīs Dievu. *“Ja jūs nolemšiet iet uz Ēģipti, paliksiet par lāstu, par sliktu paraugu, par apsmieklu, par kaunu”* (Jer. 42, 15, 18). Bet viņi atbildēja: *“Negribam palikt šajā zemē, mēs iesim uz Ēģipti, kur mēs neredzēsīm karu un nedzirdēsīm taures skaņas, un nebūsīm izsalkuši pēc maizes”* (Jer. 42, 13–14). Viņi aizgāja un brīvprātīgi kalpoja faraonam, bet pēc tam viņus varmācīgi aizveda uz Asīriju, un asīriešiem viņi kalpoja piespiedu kārtā.

Padomājiet ar prātu par to, ko es saku: pirms kāds sāk kalpot kaislībai un nodomi tam pretojas – viņš vēl atrodas savā pilsētā, viņš ir brīvs un viņam vēl ir palīgs – Dievs; ja viņš būs pazemīgs Dieva priekšā un kaislību jūgu nesīs ar pateicību un kaut nedaudz cīnīsies, tad ar Dieva palīdzību izglābsies. Bet, ja viņš bēgs no piepūles un nodosies baudām, tad piespiedu kārtā tiks aizvests uz Asīriju un

kalpos tiem. Tad pravietis saka: *“Lūdzieties par Nebukadnecara dzīvību, jo viņš ir mūsu glābējs”* (Baruha 1, 11–12). Lūgties par Nebukadnecaru nozīmē nekrist mazdūšībā, neskumt par notikušajiem kārdinājumiem, nebēgt no tiem, bet pazemīgi paciest, uzskatot, ka tam tā bija jānotiek. Lūk, viņš uzskata par necienīgu atbrīvoties no kārdinājuma, bet par cienīgu lūgt, lai tas turpinātos un kļūtu smagāks. Un, vai viņš apzinās savu vainu vai nē, tomēr viņam ir jātic, ka Dievs visu dara taisnīgi. Kāds brālīš reiz pēc tam, kad Dievs viņu bija atbrīvojis no ciešanām, teica: “Kungs, vai tiešām es neesmu cienīgs ciest?”

Kāda garīgā tēva māceklim reiz nācās smagi ciest no miesas kaislībām, un tēvs, to redzot, teica: “Vai tu gribi, lai es lūgtu Dievam, lai Viņš atvieglotu tavu cīņu?” Bet skolnieks atbildēja: “Kaut arī man ir daudz jāstrādā, es redzu šī darba augļus, tu labāk lūdz Dievu, lai Viņš man dod pacietību.” Lūk, tādi ir cilvēki, kuri patiesi grib izglābties; lūk, ko nozīmē kārdinājumu nest ar pazemību un lūgties par Nebukadnecaru. Tāpēc pravietis saka: *“Viņš ir jūsu glābējs.”* Brāļa teiktais: “Es redzu sava darba augļus” sa-saucas ar pravieša vārdiem. Garīgais tēvs šim skolniekam atbildēja: “Tagad es redzu, ka tu audz un esi pārāks par mani.” Ja cilvēks saņem un sāk cīnīties ar grēku un ļaunajiem nodomiem, kuri rodas dvēselē, tad viņš kļūst pazemīgs, nožēlo grēkus un pamazām caur ciešanām un uzvarām nonāk savā dabiskajā stāvoklī. Kā jau mēs teicām, ja cilvēks kārdinājumos sāk uztraukties, tad tas notiek no

neizpratnes un lepnības; bet viņam ir nepieciešams pazemīgi izsvērt savu ticību un pacietīgi lūgties, kamēr Dievs par viņu apžēlosies. Jo, ja kāds netiks pārbaudīts kārdinājumos, viņš arī nesāks neko darīt, lai atbrīvotos no kaislibām. Psalmotājs par to saka: *“Kaut arī bezdievji zied kā zāle un visi ļaundari staro, tie mūžīgai iznīcībai ir lemti”* (Ps. 92, 8). Bezdievji, kuri zied kā zāle, ir mūsu kaislīgie nodomi, jo zāle ir vāja un tai nav spēka. No sākuma rodas kaisles nodomi, pēc tam kaislibas – un tad tās tiek iznīcinātas. Bet mēs, grēcinieki, kuri grēkojam darbos un esam pilni ar kaislibām, pat nezinām, kad parādās kaisles nodomi, kad rodas kaislibas, lai sāktu ar tām cīnīties. Mēs esam piespiesti pie zemes, atrodamies Ēģiptē, strādājam faraona labā, gatavojam viņam ķieģeļus – tas ir pazemojoši; kas mums palīdzēs kaut vai aptvert mūsu briesmīgo stāvokli, lai mēs kļūtu pazemīgi un sāktu meklēt žēlastību?

Kad Izraēla bērni dzīvoja Ēģiptē, viņi taisīja faraonam ķieģeļus. Strādājot šādu darbu, cilvēks ir noliecies uz leju un viņa skatiens ir vērsts uz zemi. Tāpat arī dvēsele: ja pār viņu valda velns un tā grēko darbos, tad viņa nepievērš uzmanību prātam un nedomā neko citu kā vienīgi par pasaulīgo un dara pasaulīgus darbus. Vēlāk izraēlieši no šiem ķieģeļiem uzbūvēja faraonam trīs stipras pilsētas. Tās ir: baudkāre, godkāre un naudaskāre – no tām rodas visi grēki.

Kad Dievs sūtīja Mozu, lai izvestu Izraēla bērnus no Ēģiptes un faraona verdzības, faraons viņiem lika strādāt vēl smagāk un teica: *“Sliņķi jūs esat, sliņķi! Tāpēc jūs sakāt: “Mēs gribam iet un upurēt Kungam”*” (2. Moz. 5, 17). Arī velns, redzot, ka Dievs iežēlojas par dvēseli un grib ar Savu vārdu vai caur kādu no saviem kalpiem to atvieglot no kaislibām, uzbrūk ar tām vēl stiprāk. Bet tēvi, to zinot, stiprina cilvēku ar pamācībām un neļauj viņam krist izmisumā. Viņi saka: “Tu pakriti? Celies; ja atkal pakriti, celies atkal” utt. Vēl viņi saka: “To cilvēku spēks, kuri grib iegūt tikumus, ir tas, ka viņi neklūst mazdūšīgi, ja gadās paklupt, viņi nekrīt izmisumā, bet cīnās atkal.” Garīgie tēvi sniedz palīdzīgu roku tiem, kuriem uzbrūk ienaidnieks. Viņi to ir ieguvuši no Svētajiem Rakstiem: *“Kad cilvēks pakrīt, vai tad viņš neceļas vairs augšā?”* (Jer. 8, 4) *“Atgriezieties pie Manis, bērni, Es griezīšu jūsu atkrišanu par labu,” saka Kungs* (Jer. 3, 22). Kad Kunga roka pacēlās pār faraonu, viņš nolēma atlaist Izraēla bērnus un teica Mozum: *“Ejiet, kalpojiet Kungam, tikai savus sīklopus un savus lielolopus atstājiet”* (2. Moz. 10, 24). Tas nozīmē, ka faraons grib valdīt pār viņu domām, lai caur tām mēģinātu izraēliešus atkal pievērst sev. Mozus viņam atbildēja: *“Tev jādod mūsu rokās kaujamie un dedzināmie upurlopi, lai mēs tos varam upurēt Kungam, mūsu Dievam. Tāpēc arī mūsu ganāmpulkiem ir jāiet ko-*

pā ar mums, neviens nags lai nepaliek” (2. Moz. 25, 26). Kad Mozus bija izvedis Izraēļa bērnus no Ēģiptes un pārvedis pār Sarkano jūru, tad Dievs, gribot viņus aizvest tur, kur ir septiņdesmit vīģes koku un divpadsmit avotu, no sākuma aizveda viņus uz Meribu, bet tauta dusmojās, jo tur nebija ko dzert un ūdens bija rūgts, tālāk Viņš aizveda tautu uz turieni, kur bija septiņdesmit vīģes koki un divpadsmit avoti. Tāpat arī dvēselei, kad tā pārtrauc grēkot un pāriet pāri jūrai, ir jācinās un daudz jāstrādā, lai varētu ieiet svētajā mierā: *“Caur daudz bēdām mums jāieiet Dieva valstībā” (Apd 14, 22).* Dvēseles ciešanas piesaista Dieva žēlastību, līdzīgi tam, kā vējš atnes lietu. Ja lietus list pārāk daudz, tad tas slikti iedarbojas uz augiem, un tie sāk pūt, bet, ja pūš vējš, tas nosusina un nostiprina augus. Tāpat notiek ar dvēseli: bezrūpība, izlaidība un miers dara to izklaidīgu, bet kārdinājumi to nostiprina un tuvina Dievam. Praviētis saka: *“Kungs, Tu esi mūsu palīgs bēdu laikā” (Jes. 33, 2).* Kārdinājumos mums nav jāuztraucas, bet ir jāpacieš un jānes ar pacietību, pazemīgi jālūdz Dievs, lai Viņš apžēlotos par mūsu nevarību un aizsargātu kārdinājumos. Jo Viņam pieder gods un slava mūžīgi. Āmen.

14.

Par tikumu pili mūsu dvēselēs

Svētie Raksti runā par vecmātēm, kuras Izraēļa vīriešu kārtas bērnus atstāja dzīvus: *“Tā kā vecmātes bija dievbijīgas, tad Viņš iekārtoja viņu namus” (2. Moz. 1, 17, 20).* Vai šeit ir runa par laicīgiem mājokļiem? Ko nozīmē celt namus, bīstoties Dieva? Mēs darām pretējo: mums māca bijībā pret Dievu reizēm atstāt mūsu laicīgos mājokļus. Svētie Raksti te runā par dvēseles mājokļiem, kurus cilvēks izveido, ievērojot Dieva baušļus. Raksti mums māca, ka bijība uz Dievu mūs mudina ievērot bauslību, – tā veidojas tikumu pils mūsu dvēselē. Būsim uzmanīgi pret sevi un bīsimies Dieva, veidosim sev namus, lai būtu kur patverties ziemā un lietū, pārkonā un negaisā, jo lielā nelaimē nonāk tie, kam nav māju. Kā var uzcelt dvēseles namu? Tas notiek tāpat kā laicīgā nama celtniecībā. Tas, kurš grib uzcelt māju, nostiprina to no visām pusēm, uzceļot sienu. Ja viņš to nenostiprinās no visām pusēm, tad visas pūles, izdevumi un darbs būs veltīgs. Tāpat notiek attiecībā uz dvēseli: cilvēkam, kurš grib uzcelt dvēseles namu, ir jārūpējas, lai tas tiktu nostiprināts no visām pusēm, nostiprinājumam ir jābūt vienmērīgam. Tēvs Jānis par šo lietu saka: “Es gribu, lai cilvēks katru dienu kaut nedaudz rūpētos par tikumiem,” daži rīkojas nepareizi, rūpējoties tikai par vienu

tikumu, bet pārējos atstāj novārtā. Varbūt, ka citi tikumi viņiem piemīt no dzimšanas, un tāpēc viņi neuztraucas par attiecīgajām kaislibām, tomēr kaislibas viņus nemānot aizrauj sev līdzī, bet viņi par to nerūpējas un domā, ka viņiem piemīt kaut kas dižens. Tādi ir līdzīgi cilvēkiem, kuri ceļ tikai vienu sienu, viņi to ceļ pēc iespējas augstāk un domā, ka ir izdarījuši kaut ko ievērojamu; viņi nezina to, ka vētras laikā šī siena sagāzīsies, jo tā nav savienota ar citām. Nevienš nevar sev iekārtot patvērumu tikai no vienas sienas. Tā ir nepareiza rīcība: tam, kurš grib izveidot patvērumu, ir jārūpējas, lai tas būtu nostiprināts no visām pusēm. Es jums paskaidrošu, kā tas jādara.

Vispirms ir jāliek pamati – tā ir ticība, kā apustulis saka, *“bez ticības nevar patikt Dievam”* (Ebr. 11, 6), uz šī pamata ir jāuzsāk vienmērīga celtniecība: ja jādara kāds darbs, ir jāliek paklausības akmens; ja tevi ir apvainojis brālis, jāliek pacietības akmens; ja ir iespēja no kaut kā atturēties, jāliek atturības akmens; tādā veidā būs pa vienam akmenim no katra tikuma. Sienas tiek būvētas no šādiem akmeņiem; no visām pusēm, kur var izdarīt labus darbus, nāks akmeņi, un mēs varēsim celt sienas. Bet pacietība un varonība ir stūrakmeņi, kuri saista sienas, lai nams nešķobītos un nesabruktu.

Bez pacietības un varonības nav iespējams iegūt tikumus. Kam dvēselē nav varonības, tam arī nebūs pacietības, bet tas, kuram nav pacietības, nav spējīgs neko izda-

rīt. Rakstos ir teikts: *“Ar savu izturību jūs iemantosiet sev dzīvību!”* (Lk 21, 19)

Celtniekam uz katra akmens ir jāliek kaļķis, jo, ja viņš liks akmeni uz akmens bez saistvielām, akmeņi nokritīs un māja sabruks. Kaļķis ir pazemība, tāpēc ka to iegūst no zemes, bet tā atrodas visiem zem kājām. Tikums, kuram nepiemīt pazemība, nav tikums. Par to Paterikā ir teikts: *“Kā kuģi nav iespējams uzbūvēt bez naglām, tā bez pazemības nevar izglābties.”* Visu, ko mēs darām, mēs darām ar pazemību, lai tādā veidā saglabātu izdarīto.

Lūk, paskatīsimies, kā ir jābūvē māja!

Mājas pašā augšā ir jumts – tā ir milestība. Jumtam apkārt ir margas. Ko nozīmē margas? Likumā ir teikts: *“Kad tu uzcel jaunu namu, tad darini arī margas savam lēzenajam jumtam, lai tu neuzkrautu kādu asins vainu pār savu namu, ja kāds no tā nokristu”* (5. Moz. 22, 8). Margas ir pazemība, tā aizsargā visus tikumus. Arī svētie, sasniedzot gara augstumus, kļūst pazemīgi; jo tuvāk kāds nonāk pie Dieva, jo vairāk apzinās savu grēcīgumu. Kas tad ir tie, kas var nokrist no jumta, par ko ir runāts Likumā? Tie ir dvēseles nodomi, tos tad arī pazemība aizsargā, lai tie nenokristu zemē.

Lūk, nams ir gatavs. Vai tiešām? Varbūt tomēr kaut kā trūkst? Ir svarīgi, lai celtnieks būtu labs, ja viņš tāds nav, tad kaut kur būs kļūda, un pēc laika nams sabruks. Labs celtnieks ir tāds, kurš tikumus dara saprātīgi, tomēr gadās, ka kāds šo lietu veic nesaprātīgi; viņš ceļ un jau-

vienlaicīgi, ieliek sienā akmeni un atkal izņem to, bet dažreiz ieliek vienu, bet izņem divus. Piemēram, pie tevis atnāk brālis un pasaka kaut ko apvainojošu; ja tu klusēsi un paklanīsies viņam – tad tu iemūrēsi sienā vienu akmeni. Vēlāk tu aizej pie cita brāļa un saki: “Tāds un tāds mani apvainoja, pateica to un to, bet es ne tikai noklusēju, bet arī paklanījos.” Lūk, vienu akmeni tu iemūrēji, bet divus izņēmi. Kāds cits paklanās, lai saņemtu uzslavu; viņa pazemība ir sajaukusies ar godkāri: tas nozīmē iemūrēt akmeni un tūlīt izņemt to. Tam, kurš paklanās, ir jāapzinās, ka viņš ir grēkojis un ir vainīgs – tādā gadījumā viņš būs paklanījies saprātīgi. Cits klusē un domā, ka iemanto tikumu, bet patiesībā tas tā nav. Patiesi klusē tas, kurš domā, ka viņš nav cienīgs runāt, kā to māca tēvi. Kāds cits sevi neuzskata labāku par citiem un domā, ka ar to dara kaut ko lielu, bet viņš neapzinās, ka tas nav nekas liels; tas, kurš patiesi neuzskata sevi lielāku par citiem, domā, ka viņš nav nekas, ka nav cienīgs būt starp cilvēkiem.

Kāds cits kalpo slimniekiem, bet dara to, lai saņemtu uzslavu, – viņš rīkojas nesaprātīgi. Bet saprātīgi kalpo tas, kurš grib, lai viņa sirds kļūtu žēlsirdīga, lai kļūtu līdzjūtīgs; tas, kuram ir tāds mērķis, panes visus grūtumus, kādi viņam gadās: vai nu slimnieks pret viņu slukti izturas, vai kaut kas cits; viņš saprot, ka būtībā slimnieks kalpo viņam, nevis viņš slimniekam. Es pazinu brāli, kurš ļoti smagi cīnījās ar nešķīstiem nodomiem un atbrīvojās

no tiem, kalpojot smagam slimniekam. No satraucošiem sapņiem var atbrīvoties, pildot līdzjūtības darbus.

Ja kāds gavē aiz godkāres vai arī domā, ka ar to dara kaut ko lielu, viņš pēc kāda laika sāk pārvest brāļiem, domājot, ka viņš ir pārāks par citiem; galu galā izrādās, ka viņš, ielikdams vienu akmeni, ne tikai izņēma divus, bet ar šādu darbību var izjaukt visu sienu. Tas, kurš gavē saprātīgi, nedomā, ka dara kaut ko lielu un svarīgu, viņš negrib, lai viņu slavētu, viņš domā, ka atturoties saglabās nevainību un caur to kļūs pazemīgs, kā tēvi saka: “Ceļš uz pazemību ir miesas vingrinājumi, saprātīgi veikti” utt. Īsāk sakot, katru tikumu vajag praktizēt saprātīgi, tā, lai tas kļūtu par ieradumu; tāds cilvēks ir labs celtnieks, un māju viņš uzcelš labu.

Tas, kurš ar Dieva palīdzību grib kļūt labs, nedrīkst teikt, ka tikumi ir tik tālu, ka viņš tos nevar sasniegt. Tas, kurš tā saka, nepaļaujas uz Dieva palīdzību vai arī ir pārāk slinks, lai vēltītu sevi kaut kam labam. Nosauciet jebkuru tikumu, mēs to iztīrāsīsim, un jūs redzēsiet, ka tikai no mums ir atkarīgs, vai to var sasniegt vai nē. Svētie Raksti saka: “*Mīli savu tuvāko*” (Mt 5, 43). Nepievērs uzmanību tam, cik tālu tu stāvi no tikumiem, lai nesāktu šausmināties un teikt: kā lai es mīlu tuvāko kā sevi pašu? Kā es lai rūpējos par viņa nelaimēm kā par savām un īpaši par tām, kas ir apslēptas viņa sirdī? Neaizraujies ar tādām pārdomām un nedomā, ka tikumi stāv augstāk par taviem spēkiem, bet sāc ar ticību Dievam, parādi Viņam savu la-

bo gribu, tad tu redzēsi palīdzību, kuru Viņš tev dos, lai tu spētu iemantot tikumus. Iedomājies divas kāpnis: vienas ved uz debesīm, otras uz elli, – bet tu stāvi uz zemes, starp šīm abām kāpnēm. Nedomā un nesaki: “Kā es varu uzlidot debesīs un uzreiz būt kāpņu augšā?” Tas nav iespējams, Dievs no tevis to neprasa, bet vismaz sargies, lai nekāptu lejā. Nedari tuvākajam sliktu, neapbēdini viņu, neaprunā, neapmelo un nepazemo, nepārmet neko – šādā veidā tu pamazām sāksi tuvākajam darīt labu; mieriņot viņu, izrādot līdzjūtību, dodot viņam to, kas viņam ir nepieciešams, – tādā veidā tu sāksi kāpt augšup un ar Dieva palīdzību sasniegsi mērķi. Palīdzot tuvākajam, tu nonāksi līdz tam, ka sāksi viņam vēlēt labu, tāpat kā sev, vēlēties, lai viņš gūst panākumus, tāpat kā tu. Tas nozīmē mīlēt savu tuvāko kā sevi pašu.

Ja meklēsim, tad atradīsim, ja lūgsim Dievu, tad Viņš mūs apgaismos. Evaņģēlijā ir teikts: “*Lūdziet, un jums taps dots; meklējiet, tad jūs atradīsiet; klauvējiet, tad jums taps atvērts*” (Mt 7, 7). *Lūdziet* – nozīmē Viņu piesaukt savās lūgšanās; *meklējiet* – nozīmē noskaidrot, kā rodas tikumi, kas mums ir jādara, lai tos iegūtu; to darot katru dienu, mēs tos arī atradīsim. *Klauvējiet* – nozīmē pildīt baušļus, jo katrs, kurš klauvē, to dara ar rokām, un tas nozīmē darbu, cenšoties sekot apustuļa vārdiem: “*Lai Dieva cilvēks būtu sagatavots katram labam darbam*” (2. Tim. 3, 17). Ko nozīmē – būt gatavam? Ja kāds grib uzbūvēt kuģi, tad vispirms viņš sagatavo visu

nepieciešamo līdz pēdējam sīkumam. Ja sieviete grib noaust audumu, tad viņa sagatavo visu līdz vismazākajam diedziņam – tas nozīmē būt gatavam; jo ir sagatavots viss, kas būs nepieciešams darbam. Sagatavosimies arī mēs, lai varētu darīt labus darbus, pilnīgi pildot Dieva gribu tā, kā Viņš grib, kā Viņam ir tikami. Ko nozīmē apustuļa vārds: “*Dieva griba ir laba, tīkama un pilnīga*” (Rom. 12, 2)? Viss, kas notiek, notiek ar Dieva gribu vai ar Viņa ziņu, kā pravietis saka: “*Es, Kungs, radu gaismu un veidoju tumsu*” (Jes. 45, 7) un vēl: “*Vai var gadīties pilsētā kāda nelaime, kam Dievs nebūtu licis notikt?*” (Am. 3, 6). Ļaunums šeit nozīmē visu to, kas mūs nospiež, tas nozīmē: viss bēdīgais, kas ar mums notiek mūsu samaitātības dēļ, piemēram, bads, zemestrīces, slimības, kari, – tas viss notiek ar Dieva ziņu, Viņš to pieļauj, ļauj tam notikt mums par labu. Bet Dievs negrib, lai mēs veicinātu šīs lietas. Piemēram, Dievs pieļauj, lai pilsēta tiktu nopostīta, bet viņš negrib, lai mēs dedzinātu vai ķertos pie cirvjiem un sāktu grautiņu. Dievs pieļauj arī to, ka mēs bēdājamies un slimojam, taču Viņš negrib, lai mēs apbēdinātu viens otru, teikdami: “Tā ir Dieva griba, ka tu esi slimš”, jo tādā gadījumā mēs nežēlojam šo cilvēku. Viņš vēlas mūs redzēt labus, lai mēs negribētu darīt to, kam Viņš ļauj notikt. Bet ko Viņš grib? Viņš grib, lai mēs vēlētos Viņa labo gribu, Viņa svētību, pildot bausli, kas liek mīlēt vienam otru, būt līdzjūtīgam, būt žēlsirdīgam utt. Tāda ir Dieva griba.

Es jums pastāstīšu, kā tas notiek. Gadās, ka kāds atrod bāreni, nabadzīgu un skaistu. Viņš viņu pieņem un audzina, jo bārenis viņam patīk, tāpēc ka ir skaists. Lūk, šinī gadījumā mēs redzam Dieva labo gribu, bet tā nenes cilvēkam svētību. Svētība nāk, ja cilvēks dara žēlsirdības darbus tāpēc, ka tie ir labi, to labuma dēļ, nevis kaut kādu cilvēcisku motīvu dēļ. Pilnīgā Dieva griba ir tā, ja cilvēks dara žēlsirdības darbus bez skopuma, bez slinkuma, bez pamudinājuma, bet ar visu savu būtību, ar savu gribu, tā, it kā pats saņemtu žēlastības dāvanu: šādā veidā piepildās patiesā Dieva griba. Šādā veidā cilvēks pilda Dieva gribu, kura pēc svētā Pāvila vārdiem ir *“laba, patīkama un pilnīga”* (Rom. 12, 2). Tas nozīmē darboties saprātīgi. Bet ir jāpazīst pati žēlastība, ir jāizprot šī žēlastība. Tā ir tik liela, ka caur to var tikt piedoti grēki. Pravietis saka: *“Ar bagātību var izglābt savu dzīvību”* (Sal. pam. 13, 8), citā vietā: *“Atsvabinies no saviem grēkiem ar žēlastību”* (Dan. 4, 24), un Pats Kungs saka: *“Esiet žēlsirdīgi, kā jūsu Tēvs ir žēlsirdīgs”* (Lk 6, 36). Viņš neteica – gavējiet, kā jūsu Tēvs gavē; esiet nabadzīgi, kā jūsu Tēvs ir nabadzīgs. Bet ko Viņš saka? *“Esiet žēlsirdīgi, kā jūsu Tēvs ir žēlsirdīgs”* – jo šis tikums cilvēku padara ļoti līdzīgu Dievam. Nekad nedrīkst aizmirst šo mērķi un jācenšas labu darīt saprātīgi. Mērķi tam, ka mēs dalām žēlastības dāvanas, var būt dažādi. Viens to dara, lai viņa lauki saņemtu svētību, un Dievs svētī viņa laukus, un cilvēks sasniedz savu mērķi. Cits to dara, lai viņa

kuģis neietu bojā, un Dievs izglābj kuģi. Cits to dara savu bērnu dēļ, un Dievs viņus glābj un sargā. Vēl cits to dara, lai kļūtu pazīstams, un Dievs piepilda viņa mērķi. Dievs nevienu neatstumj, bet katram dod, ko tas vēlas, ja tas nav kaitīgi viņa dvēselei. Bet visi šie cilvēki ir jau saņēmuši savu algu, un Dievs viņiem nav parādā tāpēc, ka viņi nav meklējuši neko savai dvēselei; viņu mērķim nebija nekādas saistības ar dvēseli. Tu to dariji, lai tavi lauki saņemtu svētību, un Dievs tos svētīja; tu to dariji savu bērnu dēļ, un Dievs viņus pasargāja. Tu to izdariji, lai kļūtu slavens, un Dievs to izdarija. Ko tad Dievs tev ir parādā? Viņš tev samaksāja par to, ko tu dariji.

Daži dod žēlastības dāvanas, lai izvairītos no gaidāmajām mocībām: tāds cilvēks ar to dara labu savai dvēselei; viņš dod Dieva dēļ, bet tomēr viņš nav tāds, kādu to gribētu Dievs, jo viņš vēl atrodas verga stāvoklī, bet vergs kunga gribu pilda nelabprāt, baidoties no soda; arī šis cilvēks to dara, lai izbēgtu no nākamajām mokām, un Dievs viņu no tām paglābs. Cits dod žēlastības dāvanu, lai saņemtu samaksu; tāds ir augstāks par pirmo, bet arī nav tāds, kādu gribētu Dievs, jo viņš vēl neatrodas tādā stāvoklī, bet ir kā algots strādnieks; viņš pilda kunga gribu, lai saņemtu algu no Dieva, un viņš to saņem. Basilijs Lielais saka, ka labu var darīt tajos veidos, kā es iepriekš teicu: darām labu, jo baidāmies no mocībām, un tad mēs atrodamies verga stāvoklī; vai lai saņemtu atalgojumu, un tad mēs atrodamies algota strādnieka stāvoklī; vai darām labu paša labā

dēļ, un tad mēs atrodamies dēla stāvoklī, jo dēls tēva gribu pilda nevis aiz bailēm, nevis tāpēc, ka grib saņemt atalgojumu, bet gribot izpatikt viņam, pagodināt un mierināt viņu. Arī mums žēlastības dāvanas ir jādod paša labā dēļ, līdzjūtībā pret otru kā savu tuvāko; dāvēt otram, it kā paši saņemtu dāvanas no viņa. Šāda ir saprātīga žēlastības dāvana, šādā veidā mēs nonākam dēla stāvoklī. Nevieni nevar pateikt: “Es esmu nabags, man nav ko dot.” Ja tu nevari dot tik daudz, cik bagātie, tad dod divus santīmus, līdzīgi tai atraitnei, un Dievs to pieņems labprātīgāk nekā bagāto dāvanas (*Mk 12, 42; Lk 21, 2*). Ja arī tev nav tik daudz, tad palidzi savam nespējīgajam brālim. Nespēj arī to? Vari viņu mierināt ar vārdiem un tādā veidā būsi žēlsirdīgs vārdos; ir teikts: “*Vai labs vārds nav labāks par dāvanu?*” (*Sīr. 18, 17*) Ja nevari palīdzēt arī ar vārdiem, tad paciet viņu, kad viņu kārdina kopējais ienaidnieks un sadusmo viņu. Tā vietā, lai viņam runātu pretī, izdari viņam labu un noklusē: šādā veidā tu būsi žēlsirdīgs pret viņa dvēseli. Ja brālis grēko pret tevi, piedod viņam, lai arī pats saņemtu piedošanu no Dieva, jo ir teikts: “*Netiesāji, tad jūs netapsiet tiesāti*” (*Lk 6, 37*); un tu būsi žēlsirdīgs pret brāļa dvēseli, piedodot viņam viņa grēku, jo Dievs mums ir devis varu, ja gribam, piedot vienam otra grēkus. Šādā veidā tu palīdzēsi viņa dvēselei, ja tu nevari palīdzēt viņa miesai. Kas ir augstāks par žēlastību pret dvēseli? Tāpat kā dvēsele ir vērtīgāka par miesu, tāpat arī dāvana dvēselei ir lielāka par dāvanu miesai.

Un tāpēc neviens nevar pateikt: “Es nevaru iedot žēlastības dāvanu”, jo ikviens to var izdarīt. Mums ir tikai jācenšas to labo, ko mēs darām, darīt saprātīgi. Tas, kurš tikumus piekopj saprātīgi, ir labs namdaris. Par to ir teikts arī Evaņģēlijā: “*Pielīdzinājams gudram vīram, kurš savu namu ceļ uz klints*” (*Mt 7, 24*). Lai cilvēku mīlošais Dievs dod, lai mēs pildītu to, ko dzirdam, lai šie vārdi mums nebūtu par apsūdzību tiesas dienā. Jo Viņam pieder gods un valstība mūžīgi. Āmen.

15.

Par Lielo gavēni

Likumā ir teikts, ka Dievs Izraēļa bērniem pavēlēja katru gadu dot desmito daļu no visa, ko viņi ieguva; to darot, viņi saņēma svētību visās lietās. To zinot, svētie apustuļi iedibināja kaut ko vēl lielāku un cēlāku – lai mēs dotu Dievam desmito daļu no mūsu dzīves dienām, lai tādā veidā arī mēs saņemtu Dieva svētību visos mūsu darbos un katru gadu attīrītos no grēkiem, kurus mēs esam sadarījuši gada laikā. Šim nolūkam viņi svētīja mums no 365 gada dienām Lielā gavēņa septiņas nedēļas. Viņi nodalīja septiņas nedēļas, bet svētie tēvi pielika klāt vēl vienu nedēļu: pirmkārt, tāpēc, lai tie, kas vēlas gavēt, šīs nedēļas laikā sagatavotos; otrkārt, lai godinātu tās četrdesmit dienas, kuras gavēja mūsu Kungs Jēzus Kristus. Ja

mēs no astoņām nedēļām atņemam sestdienas un svētdienas, tad paliek četrdesmit dienas; svētās sestdienas gavēnis ir īpašs, tāpēc ka tā ir vissvētākā un vienīgā gavēņa sestdiena visa gada laikā. Septiņas nedēļas bez sestdienām un svētdienām sastāda trīsdesmit piecas dienas; pieliekot klāt svēto Lielo sestdienu un pusi no Gaišās un gaismu nesošās nakts, mēs iegūstam trīsdesmit sešas dienas, kas ir 1/10 daļa no 365 gada dienām, jo desmitā daļa no 300 ir 30, desmitā daļa no 60 ir 6, desmitā daļa no pieci ir puse (gaišās dienas). Lūk, kopā 36,5 dienas; desmitā daļa no gada, un šo laiku svētie apustuļi svētīja, lai mēs atgrieztos un attīrītos no grēkiem.

Svētīgs ir tas, kurš pienācīgi vada šīs svētās dienas. Ja arī kādam ir gadījies sagrēkot savu cilvēcisko vājību vai kūtuma dēļ, tad Dievs ir devis šīs svētās dienas, lai mēs pazemībā rūpētos par sevi un nožēlotu grēkus, kurus esam izdarījuši gada laikā. Cilvēka dvēsele atbrīvojas no smaguma, un viņš attīrījies sagaida svēto Augšāmcelšanās dienu, lai cienīgs varētu baudīt Svēto Vakarēdienu, jo caur attīrīšanos un nožēlu viņš kļuvis par jaunu cilvēku. Viņš ar garīgu prieku un liksmi gaidīs un svinēs Svētā Gara atnākšanas svētkus, jo tie, pēc tēvu vārdiem, ir miera un dvēseles augšāmcelšanās svētki. Tāpēc Svētā Gara atnākšanas svētkos mēs nekritam ceļos.

Tam, kurš grib šajās dienās attīrīties no grēkiem, kurus viņš izdarījis gada laikā, pirmkārt, ir jāatturas no daudziem ēdieniem; tēvi saka, ka no nesātības ēšanā rodas

daudz ļaunuma. Ir jāsargājas, lai bez vajadzības nepārtrauktu gavēšanu, lai nemeklētu garšīgus ēdienus un lai neapgrūtinātu sevi ar lielu ēšanu un dzeršanu. Ir divi nesātības veidi. Pirmais: ja cilvēks meklē ēdiena garšu, viņš neēd daudz, bet garšīgi; gadās, ka tāds, ēdot ēdienu, kas viņam garšo, tā aizraujas ar izgaršošanu, ka ilgi ēdienu nenorij, bet tur mutē. Cits cieš no tā, ka ēd ļoti daudz, viņš nerūpējas par garšu, bet grib tikai ēst; viņš rūpējas par to, lai piepildītu savu kuņģi. Tam, kurš grib atbrīvoties no saviem grēkiem, ir jāuzmanās, lai nekristu nesātībā, jo pēc savas būtības nesātība apmierina nevis miesu, bet kaislību, un, ja kāds tai paļaujas, tad tas tiks pieskaitīts pie grēkiem. Laulības dzīvē un netiklībā darbība ir viena un tā pati, bet mērķi dažādi: vieni savienojas, lai radītu bērņus, bet citi – lai apmierinātu savu baudkāri. Tāpat notiek attiecībās ar ēdienu: ēst pēc nepieciešamības un ēst, lai baudītu garšu; darbība viena un tā pati, bet mērķi dažādi, un grēks slēpjas nodomā. Ēst pēc nepieciešamības nozīmē to, ka cilvēks, pārbaudot, ēd tikai tik daudz, cik viņam ir nepieciešams, vai mazliet palielinot vai samazinot ēdiena daudzumu. Pārbaudīt nozīmē noskaidrot, vai viņš neēd par daudz – tad tas apgrūtina cilvēku, un vajag ēdiena daudzumu samazināt, vai otrādi – redzot, ka nepietiek, palielināt, lai varētu uzturēt ķermenī spēku.

Un pat to nelielo ēdiena daudzumu vajag ēst ar lūgšanu un sevi uzskatīt par necienīgu baudīt kādu ēdienu. Nevajag pievērst uzmanību tam, ka citi dzīvo mierīgi, lai

pats pēc tā nesāktu ilgoties, nevajag domāt, ka miesas miers ir labvēlīgs dvēselei.

Es jau jums teicu, ka ēst mums vajag tikai tik daudz, cik ir nepieciešams, un tanī pašā laikā mums ir jāapziņās, ka neesam cienīgi saņemt nekādu mierinājumu, pat neesam mūka dzīves cienīgi un bez atturības baudīt ēdienu: tādā veidā tas mums nebūs par apsūdzību. Mēs esam jums pastāstījuši par atturēšanos ēšanā. Starp citu, atturību vajag ievērot ne tikai ēšanā, bet visās lietās. Gavējot ēšanā, mums ir jāgavē arī runāšanā – atturoties no apmelošanas, meliem, pazemošanas, dūsmām utt., citiem vārdiem sakot – no grēkošanas vārdos. Tāpat vajag gavēt arī ar acīm, tas nozīmē – nedot tām brīvību, bezkaunīgi neskatīties uz citiem utt. Tāpat arī rokas un kājas ir jāsarģā no ļauniem darbiem. Ja mēs šādi gavēsim, tad gavēnis būs labvēlīgs, kā par to ir teicis Basilijs Lielais: ja atturēsimies no grēkiem, kurus mēs darām ar savām maņām, tad Augšāmcelšanās dienu sagaidīsim atjaunoti un skaidri, un cienīgi baudīt Svēto Vakarēdienu. Bet vispirms iziesim pretī mūsu Kungam Jēzum Kristum, kurš nāk, lai ciestu. Sagaidīsim Viņu ar palmu un olīvu zariem. Kāpēc Kungs Jeruzalemē iejāja uz ēzeļa? Viņš to darija tāpēc, lai mūsu dvēseli, kura (pēc pravieša teiktā) ir kļuvusi līdzīga nerunājošiem un nesaprātīgiem lopiem, atgrieztu un pakļautu Savai Dievišķībai. Ko nozīmē tas, ka Viņu sagaida ar palmu un olīvkoku zariem? Ja kāds iziet cīņā un atgriežas kā uzvarētājs, tad padotie viņu sagaida kā varoni, ar palmu

zariem, jo palmu zari simbolizē uzvaru. Ja kāds cieš pāridarījumus, viņš, ejot pie cilvēka, kurš viņam spēj palīdzēt, tam nes olīvkoka zarus, tādā veidā lūdzot apžēloties un palīdzēt, jo olīvkoka zari simbolizē žēlsirdību. Tāpēc arī mēs savu Kungu Jēzu Kristu sagaidām kā uzvarētāju ar palmu zariem, jo Viņš uzvarēja mūsu ienaidnieku; ar olīvkoku zariem tāpēc, ka gribam izlūgties žēlastību. Tāpēc iziesim ar šiem simboliem ne tikai tāpēc, ka Viņš uzvarēja, bet arī tāpēc, ka mēs uzvaram caur Viņu, pateicoties svēto lūgšanām. Jo Viņam pieder gods un valstība mūžīgi. Āmen.

16.

Pamācība mūkiem

Tēvi saka, ka puse no garīgās dzīves ir dzīvošana cellē, otra puse ir garīgo tēvu apmeklēšana. Šis teiciens nozīmē to, ka gan cellē, gan ārpus tās mums ir jābūt uzmanīgiem, mums ir jāzina, kāpēc mēs klusējam un kāpēc apmeklējam tēvus un brāļus; tas, kurš šo mērķi patur sev acu priekšā, cenšas dzīvot pēc tēvu pamācībām. Kad mūks dzīvo cellē, viņš lūdzas, lasa Svētos Rakstus, nedaudz strādā un, cik ir iespējams, rūpējas par saviem nodomiem. Kad viņš kaut kur iet, tad novēro, vai tas viņam nes labumu vai nē un vai viņš var atgriezties savā cellē bez zaudējumiem. Ja ir noticis kaut kas slikts, viņš redz savu vājumu un saprot, ka

ar klusēšanu neko nav sasniedzis, un pazemīgs atgriežas savā cellē, nožēlodams savus grēkus un lūdzot Dievu, lai kļūtu stiprāks, un dzīvo cellē, rūpējoties par sevi.

Pēc kāda laika viņš atkal iet pie cilvēkiem un vēro sevi, vai atkal kritis tajos pašos grēkos vai citos. Un atkal atgriežas savā cellē un dara to pašu, ko agrāk: raud, nožēlo grēkus un lūdz Dievu par savu nespēku; jo celle ceļ augšup, bet cilvēki kārdina.

Tēvi pareizi teica, ka puse no garīgās dzīves ir dzīvošana cellē, otra puse ir garīgo tēvu apmeklēšana. Jums, brāļi, jāzina, kāpēc jūs ejat viens pie otra, lai nestaigātu bezjēdzīgi, jo tēvi saka, ka tas, kurš ceļā dodas bez mērķa, velti tērē spēkus.

Ikvienam, kurš kaut ko dara, ir jāzina, kāpēc viņš to dara. Ar kādu mērķi mums ir jāiet vienam pie otra? Pirmkārt, tas ir jādara aiz mīlestības, jo ir teikts: “Satiecot savu brāli, tu satiec Dievu, savu Kungu.” Otrkārt, lai izdzirdētu Dieva vārdus. Bieži gadās, ka to, ko nezina viens, zina kāds cits, un sarunājoties daudz ko uzzina. Un, visbeidzot, lai apzinātos savu dvēseles stāvokli. Piemēram, ja kāds iet pie citiem, lai kopā ēstu, viņam jāseko sev līdzī: kā viņš izturas, kad tiek pasniegts garšīgs ēdiens? Vai viņš neņem sev vairāk, tādā veidā apvainojot brāli, un, ja tiek pasniegts kaut kas tāds, kas ir sagriezts gabalos, vai viņš neņem lielāko gabalu? Ļoti bieži notiek tā, ka sev ieliek lielākos gabalus, bet brālim mazākos. Kāda ir atšķirība starp lielāko un mazāko gabalu? Vai tā ir

liela? Tās dēļ daži apvaino brāli un tāpēc grēko. Viņam ir jāskatās, vai viņš neēd pārāk daudz, tas notiek ļoti bieži. Vēl ir jāskatās, vai viņš neklūst sarūgtināts, ja citu brāli ievēro vairāk nekā viņu. Ja viņš redz, ka daži savā starpā uzvedas pārāk vaļīgi vai pārāk daudz sarunājas, vai dara kaut ko piedauzīgu, – vai viņš nesāk viņus tiesāt vai arī, nepievēršot viņiem nekādu uzmanību, vairāk interesējas par dievbijīgiem un kārtīgiem brāļiem? Vai viņš pret viņiem izturas kā tēvs Antonijs, kurš savos apmeklētajos saskatīja tikai labo un ielāgoja to. No viena aizguva lēnību, no otra pazemību, no cita klusēšanas māku – un šādā veidā ieguva daudz tikumu. Tāpat ir jārikojas arī mums, kad mēs apmeklējam brāļus, bet, kad atgriežamies savā cellē, vajag izmeklēt savu sirdsapziņu – ko mēs esam ieguvuši labu, ko sliktu. Un par tiem notikumiem, kuros tikām pasargāti, ir jāpateicas Dievam, jo Viņš mūs ir pasargājis no ļaunā; bet grēkus nožēlosim un raudāsim par mūsu dvēseles stāvokli. Ja ar mums notiek kaut kas slikts, tad pie tā ir vainojams mūsu dvēseles stāvoklis: no jebkuras situācijas mēs varam iegūt gan labo, gan ļauno. Pieņemsim, ka kāds cilvēks naktī stāv kādā vietā – nav obligāti, lai tas būtu mūks, var būt arī kāds pilsētnieks. Lūk, viņam garām iet trīs cilvēki. Viens domā, ka viņš kādu gaida, lai darītu netiklības; otrs domā, ka viņš ir zaglis; bet trešais domā, ka viņš gaida draugu, lai kopā ietu uz baznīcu lūgties. Lūk, trīs cilvēki redzēja vienu un to pašu cilvēku vienā un tai pašā vietā; tomēr visi trīs cilvēki

nodomāja katrs citādāk; viens nodomāja vienu, otrs otru, bet trešais kaut ko citu. Acīmredzot ikviens nodomāja atbilstoši savam dvēseles stāvoklim. Ja cilvēkam ir vispārējs organisma vājums, tad jebkāds uzturs viņam nodara ļaunu, gan labs, gan slikts. Tāpat ir ar dvēseli, ja tā ir ļauna, ikviena lieta tai šķiet slikta – gan laba, gan ļauna. Stādiess sev priekšā trauku ar medu: ja kāds tajā iepilinās kaut ko rūgtu, tad viss medus būs sabojāts. Tāpat rīkojamies arī mēs: piemaisot klāt savu rūgtumu, mēs sabojājam visu labo tuvākajā, skatāmies uz viņu ar savu sabojāto redzi un sagrozām atbilstoši savam ļaunumam. Bet tas, kurš ir labvēlīgs, ir līdzīgs veselam, kuram laba pārtika ir laba un slikta nekaitē, jo organisms to neitralizē. Izstāstīšums vienu piemēru, lai jūs to varētu saprast. Cūkas ir samērā veselīgi dzīvnieki, bet uzturā tām dod ne pārāk labu ēdienu, taču organisms to pārvērš par labu. Tāpat ir ar mums: ja mūsu dvēseles stāvoklis ir labs, tad mēs no ikvienas lietas varam gūt labumu, ja arī tā nav īpaši laba. Svētajos Rakstos ir teikts: *“Kas atzīstas ļaunajā un turpmāk tā nedara, tiks apzēlots”* (Sal. pam. 28, 13); citā vietā: *“Negudra vīra mulķība ir pašiedomas pilna sevis krāpšana”* (Sal. pam. 14, 8).

Es esmu dzirdējis par kādu brāli: ja viņam iznāca aiziet pie kāda brāļa un tā cellē bija liela nekārtība, viņš nodomāja – svētīgs ir šis brālis, jo viņš ir atlicis malā visas laicīgās rūpes un domā par augstākām lietām, ka nav pat laika sakārtot savu celli. Savukārt, aizejot pie cita brāļa un

redzot tā cellē kārtību, viņš nodomāja – šī brāļa dvēsele ir tik tīra, un arī celle ir tikpat kārtīga.

Nekad un ne par vienu viņš neteica: šis brālis ir kūtrs; šis ir godkārtīgs, bet pēc sava labā dvēseles stāvokļa ieguva labumu no visiem. Lai labais Dievs mums palīdz kļūt labākiem, un lai mēs nekad neskatītos uz trūkumiem, kas piemīt tuvākajam. Bet, ja mēs savas grēcīgās dabas dēļ tomēr ievērojam, tad nekavējoties pārvērtīsim savu slikto nodomu par labām domām. Ja cilvēks, pateicoties Dieva palīdzībai, neievēros tuvākā trūkumus, tad viņā radīsies labestība, un tādējādi mēs kļūsim tikami Dievam. Āmen.

17.

**Pamācība klosteru vadītājiem – par to,
kā jāvada klosteri, un mūkiem – par to,
kā jāklausa saviem vadītājiem**

Ja tu esi brāļu vadītājs, tad rūpējies par viņiem no visas sirds, esi piedodošs un žēlsirdīgs vārdos, bet vēl vairāk darbos, tāpēc ka piemēri ir iespaidīgāki par vārdiem. Ja vari, tad esi par piemēru darbos, ja esi nespēcīgs, tad ar dvēseles labestību un apustuļu uzskaitītājās Svētā Gara dāvanās: mīlestībā, priekā, pacietībā, labestībā, žēlsirdībā, ticībā, pazemībā un atturībā visās lietās (Gal. 5, 22–23). Par pārkāpumiem stipri nedusmojies, bet izskaidro ļaunumu bez uztraukuma. Ja vajag izteikt rājienu, tad izvē-

lies pareizu brīdi un ņem vērā pašu cilvēku. Par maziem pārkāpumiem nesodi bargi, it kā tu pats būtu taisns, un atmasko ne pārāk bieži, jo tas ir smagi; pierodot atmaskot, var zaudēt mēra sajūtu un kļūt nejūtīgs. Nepavēli valdonīgi, bet pazemīgi, it kā dodot padomu – tādā veidā tas vislabāk pārliecina un nomierina tuvāko.

Ja esi uztraucies un brālis tev neklausa, valdi savu mēli, lai neko nepateiktu dūsmās, un neļauj savai sirdij pacelties augstāk par brāli, bet atceries, ka viņš ir tavs brālis un loceklis Kristū, Dieva attēls, kuru kārdina mūsu kopējais ienaidnieks. Apžēlojies par viņu, lai ienaidnieks viņu nesapin ļaunatminībā, ja tu viņu ievainosi dusmu dēļ, un lai tava neuzmanība nepazudinātu dvēseli, par kuru ir miris Kristus. Atceries, ka arī tevi uzvar dusmu kaisle, un, pats būdams vājš pret kaislībām, piedod brālim un pateicies, jo tev ir izdevība piedot citam, jo tad Dievs piedos arī tavus pārkāpumus, kas ir vēl lielāki un smagāki, jo ir teikts: *“Netiesāji, un jūs netapsiet tiesāti”* (Lk 6, 37). Vai tu domā, ka tava pacietība var brālim kaitēt? Apustulis mums liek ļauno uzvarēt ar labo, nevis labo ar ļauno (Rom. 12, 17). Arī tēvi saka: “Ja tu, kādu norājojot, sāc dusmoties, tad tu tikai apmierini savu kaislību.” Gudrs cilvēks nenojauc savu namu, lai uzceltu otra namu. Bet, ja uztraukums nepāriet, tad lūdzies šādiem vārdiem: “Žēlsirdīgais Dievs! Tu, kas esi mūs radījis no nekā, lai mēs baudītu Tavus labumus, un ar mūsu Glābēja, Tava Vienpiedzimušā Dēla Jēzus Kristus asinīm esi aicinājis

mūs, kas esam atkāpušies no Taviem baušļiem; nāc arī tagad un palidzi mums mūsu nespēkā un, kā Tu kādreiz nomierināji vētru jūrā, nomierini arī mūsu sirdis, lai Tu šai brīdī nezaudētu mūs abus, Tavus bērnus, ko grēks nonāvē: *“Kāds labums Tev ir no manām asinīm, no manas nokāpšanas kapā?”* (Ps. 30, 10), *“Mūsu lampas ir nodzisušas, jo nepietiek eļļas”* (Mt 25, 12).” Un pēc šīs lūgšanas, kad tava sirds ir nomierinājusies, tu vari pēc apustuļu ieteikuma atmaskot, brīdināt un ar mierīgu un līdzjūtīgu sirdi ārstēt un palīdzēt brālim kā nevarīgam loceklim (Gal. 4, 14; 2. Tim. 4, 2). Tad brālis, sapratis savu kļūdu, paklausīs pamācībai ar ticību, un tu ar savu mieru nomierināsi brāļa sirdi. Lai nekas tevi neatrauj no Kristus baušļa: *“Mācieties no Manis, jo Es esmu lēnprātīgs un pazemīgu sirdi”* (Mt 11, 29). Vispirms ir jārūpējas par to, lai saglabātu garīgo līdzsvaru, lai zem taisnības izkārtnes vai bauslības dēļ nesatrauktu sirds mieru, lai būtu skaidrība, ka mēs to darām mīlestības dēļ un ar tīru sirdi. Tā rīkojoties, tu izdzirdēsi: *“Ja tu griezīsies pie Manis, tad Es tevi stiprināšu, lai tu Man atkal varētu kalpot”* (Jer. 15, 19).

Ja tu pildi paklausības darbu, tad nekad netici savai sirdij, jo tā ir vecā cilvēka kaislību varā. Nekad neseko savam spriedumam un pats neko neizlem, bet jautā padommu. Nedomā, ka tu esi labāks un taisnāks par savu vadītāju, un nepēti viņa darbus, jo tad tu bieži vari maldīties un krist kārdinājumā. Tās ir velna lamatas, lai, tajās iekrītot,

mēs liktu šķēršļus savam paklausības darbam un zaudētu drošu iespēju izglābties. Šādi rīkojoties, tu paklausīsi mierīgi un droši, nemaldīgi iesi pa tēvu ceļu. Centies atteikties visās lietās no savas gribas un tad, pateicoties žēlastībai, iegūsi ieradumu to darīt vienmēr; tu to darīsi bez grūtībām, un izrādīsies, ka viss notiek tā, kā tu vēlies. Nevēlies, lai viss notiktu tā, tā tu gribi, bet vēlies, lai būtu tā, kā būs, un tad tu būsi mierā ar visu.

Esi centīgs visā un visā vaino tikai sevi, un uzskati sevi par neko. Un tici, ka viss, kas notiek ar tevi, pat vismazākie sīkumi, notiek ar Dieva ziņu, un tad tu visu pieņemsi un neuztrauksies.

Tici, ka negods un pārmetumi ir zāles, kas tavu dvēseli ārstē no lepnības, un lūdzies par tiem, kas tevi apvairo, kā par īstiem ārstiem; esi pārliecināts par to, ka tas, kurš neieredz negodu, neieredz pazemību, un, kas izvairās no apvainotājiem, tas bēg no lēnprātības. Nevēlies izzināt tu-vākā netikumus, neesi pret viņu aizdomīgs – to tev iedvēš ienaidnieks, bet, ja tomēr tevī rodas aizdomas tavas grēcīgās dabas dēļ, centies tās pārvērst par labām domām. Esi pateicīgs par visu, kļūsti labestīgs un svētās mīlestības pilns. Vispirms sargāsim savu sirdsapziņu attiecībā pret Dievu, tuvāko un pret lietām. Un, pirms tu kaut ko saki vai dari, izmeklē sevi – vai tas būs saskaņā ar Dieva gribu; pēc tam palūdzies un tikai tad runā vai dari. Noliksim Dieva priekšā savu nevarību, un Viņa labestība mums palīdzēs visās lietās. Āmen.

18.

Pamācība brālim, kurš klosterī ir ekonoms

Ja tu negribi kļūt nervozs un ļaunatminīgs, tad nepieķeries lietām un nerūpējies par tām pārāk daudz; bet arī neesi pret tām pārāk nevērīgs, kā pret nesvarīgām un sīkām. Ja tev kāds prasa kādu lietu – dod; ja viņš to nejauši saplēsīs vai pazaudēs – nebēdājies. Starp citu, tev tā nav jārikojas, lai tu nerūpētos par klostera īpašumu, jo tavs pienākums ir ar visu spēku un no visas sirds rūpēties par to, bet, lai pasargātu sevi no uztraukumiem un stridiem, vienmēr liec Dieva priekšā savas rūpes. To tu vari sasniegt tikai tad, kad ar klostera mantām rīkosies nevis kā ar savām, bet kā ar tādām, kas pieder Dievam, un tu tikai par tām rūpējies. Pirmais mūs mudina nekļūt mantkārīgam, bet otrs – tās nepamest novārtā. Ja tev nebūs tāds mērķis, tad vari būt drošs, ka tu uztrauksies un uztrauksi citus.

Jautājums: Manas domas priecājas par šiem vārdiem un vēlas, lai tā notiktu, bet kāpēc es neesmu gatavs tad, kad tas ir nepieciešams?

Atbilde: Tāpēc, ka tu tam negatavojies. Ja tu gribi, lai vajadzīgajā brīdī būtu šīs domas, tev vienmēr vajag gatavoties, vienmēr sekot tām, un tici Dievam, ka tu sasniegsi nepieciešamo stāvokli. Esi labs pret slimajiem, lai kļūtu žēlsirdīgs, un tad, kad tu saslimsi, tad Dievs aicinās kādu cilvēku, kurš tev palīdzēs, jo Viņš ir teicis: “Ar kādu

mēru jūs mērāt, ar tādu jums atmēris” (Mt 7, 2). Ja tu kādu darbu esi vēlējies izdarīt pēc savas labākās sirdsapziņas un no sirds, tad zini – ar to vēl nepietiek, un tāpēc pārmetumi tev ir jāuzklausa mierīgi un nepārdzīvojot, kaut arī darbu tu būsi darījis godprātīgi, jāuzklausa arī, ja tev teiks, ka tu esi sagrēkojis, jo saprātīgāku brāļu spriedums kļūdas izlabos, bet labi izdarīto nostiprinās. Centies būt tāds, lai reizēs, kad tevi piemeklēs fiziskas vai garīgas bēdas, tu nenoskumtu, bet panestu to ar prieku. Ja tu izdzirdēsi, ka tu it kā esi darījis to, ko tu neesi darījis, tad nebrīnies un nebēdājies, bet tūlīt ar pazemību paklanies tam, kurš tev to ir teicis, un saki: “Piedod man un palūdzies par mani”, un pēc tam klusē, kā to māca tēvi. Bet, ja šis cilvēks tev jautās, vai tu to esi darījis vai ne, tad paklanies un izstāsti patiesību, un pēc tam atkal paklanies un saki: “Piedod man un lūdzies par mani.”

Jautājums: Ko man darīt? Es ne vienmēr esmu labā garastāvoklī, kad satiekos ar brāļiem.

Atbilde: Pagaidām tas tā varētu būt, tomēr mēģini būt pastāvīgs, nevienu netiesāt, nepārmest, nepievērst uzmanību tiem brāļu vārdiem, kustībām, darbībām, kas tev nes labumu, bet centies no visa gūt sev labumu. Nemēģini sevi veltīgi izcelt vārdos un darbos. Ievēro mērenību ēdienā un vārdos līdz pat sīkumiem. Atceries, ka tas, kas cīnās ar kādu nodomu vai kaislibu, bet neizstāsta to, nostiprina to pret sevi, tas nozīmē – ļauj nodomam un kaislibai mocīt sevi vēl stiprāk. Ja tu sāc pretoties kaislibai un dari tai

pretējo, tā atslābst un zaudē cīņas spar, un šādā veidā, pamazām, ar cenšanos un, saņemot palīdzību no Dieva, tu to galīgi pieveic. Lai Dievs mūs pasargā visu svēto lūgšanu dēļ. Āmen.

J.: Kāpēc tēvs Pimēns teica, ka bīties Dieva, lūgt Dievu un darīt labu tuvākajam ir trīs galvenie tikumi?

A.: Par to, ka jābīstas Dieva, viņš teica tāpēc, ka bijība Dieva priekšā ir visu tikumu pamats, jo ir teikts: “*Gudrības sākums ir Kunga bijāšana*” (Ps. 111, 10), bez tā neviens nevar kļūt tikumīgs, nedz arī izdarīt kaut ko labu. Par to, ka jālūdz Dievs, viņš teica tāpēc, ka cilvēks viens pats nevar iegūt tikumus, ne arī izdarīt kaut ko labu, kaut arī viņš censtos aiz bijāšanas pret Dievu; nekas nenotiek bez Dieva palīdzības; ir nepieciešama gan mūsu centība, gan Dieva palīdzība. Tāpēc cilvēkam vienmēr ir jālūdz Dievs, lai Viņš palīdz visās lietās. Darīt labu tuvākajam ir mīlestība. Dieva bijāšana un lūgšana nes labumu tikai pašam cilvēkam, bet bez mīlestības uz tuvāko nevar tikumi vainagoties ar panākumiem, tāpēc tēvs teica, ka ir jābūt labestīgam pret tuvāko. Ja kāds bīstas Dieva un lūdz Viņu, tad viņam ir jādara labu arī tuvākajam, jo tā ir mīlestība, kas tikumus padara pilnīgus, kā par to saka apustulis vēstulē romiešiem 13. nod. 10. pantā. Mūsu Dievam lai gods un slava mūžīgi. Āmen.

19.

Tēva Doroteja domu gaudi

• Tas, kurš paļaujas uz savu prātu vai uz saviem spriedumiem, nespēj paklausīt vai sekot tuvākā labajam padomam.

• Tā kā mēs esam kaislīgi – mums nav jātic savai sirdij, jo greizs likums arī taisno padara greizu. Tas, kurš nesāks nicināt visas lietas, godu un miesas mieru un kopā ar to arī paštaisnību – tas nespēj atteikties no savām vēlmēm, atbrīvoties no dusmām un bēdām, ne arī nomierināt tuvāko.

• Tas nav nekas liels – netiesāt un just līdzī tam, kurš ir bēdās un pakļaujas tev, bet liela lieta ir netiesāt to, kurš tev runā pretī, neatriebties viņam, sekojot kaislībām, nepiekrīst tiem, kuri viņu tiesā, bet priecāties kopā ar viņu.

• Nepieprasi mīlestību no tuvākā, jo tas, kurš prasa un nesaņem, uztraucas; bet labāk pats izrādi mīlestību tuvākajam, un tu nomierināsies un šādā veidā ievēdīsi mīlestībā arī viņu.

• Tas, kurš ir izdarījis Dievam tīkamu darbu, noteikti tiks kārdināts, jo kārdinājums vai nu seko, vai iet labajam darbam pa priekšu. Arī tas, kurš visu dara Dieva dēļ, nevar būt stiprs, ja netiks pārbaudīts kārdinājumos.

• Nekas tā nevieno cilvēkus kā prieks vienam par otru un domu vienprātība.

• Nenicināt tuvākā dāvanas ir pazemības darbs; šīs dāvanas it jāpieņem ar pateicību, kaut arī tās būtu mazas un nenozīmīgas.

• Ja man ir kaut kas jādara, tad man patīk rīkoties pēc tuvāka padoma, kaut arī darbs tāpēc ir sabojāts, nekā darbu padarīt labi, bet sekojot savai gribai.

• Visā, kas ar mani notiek, es nepaļaujos uz cilvēcisko gudrību, bet, lai vai kas notiktu, es daru visu, kas ir manos spēkos, sevi nododot Dieva rokās.

• Tam, kurš neklausā savai gribai, vienmēr piepildās viņa vēlmes. Jo, ja ar tādu kaut kas notiek, viņš ar visu ir mierā, un izrādās, ka viņš vienmēr piepilda savas vēlmes, jo viņš negrib, lai viss notiktu tā, kā viņš grib, bet lai notiek tā, kā notiks.

• Ir nepieklājīgi aizrādīt kādam brālim, ja viņš grēko pret tevi; nekad to nevajag darīt, lai atriebtos par sevi.

• Mīlestība uz Dievu ir stiprāka par dabisko mīlestību.

• Nedari ļaunu arī joka pēc, jo gadās, ka kāds dara ļaunu jokojoties, bet vēlāk aizraujas ar to.

• No kaislībām ir jāatbrīvojas nevis tāpēc, lai izvairītos no bēdām, ko tās nes, bet aiz lielā naida pret tām, jo ir teikts: *“Ar pilnīgu naidu es nīstu tos: tie kļuva man par ienaidniekiem”* (Ps. 139, 22).

• Par to, ka kāds brīvprātīgi apmierina kaislības, liecina tas, ka viņš uztraucas tad, kad viņu atmasko vai labo.

Mūsu Dievam lai gods un slava mūžīgi. Āmen.

Dažu dziedājumu skaidrojums Kristus Augšāmcelšanās svētkos

Man ir patīkami runāt ar jums par dziedājumiem, kurus mēs dziedam Kristus Augšāmcelšanās dievkalpojuma laikā, lai jūs ne tikai priecātos par skaistajām melodijām, bet lai jūs prāts liksmotu arī par saturu. Ko tad mēs šodien dziedājam: “Augšāmcelšanās diena! Upurēsim paši sevi!” Senatnē Izraēļa bērni šīnī dienā upurēja Likumā paredzētos upurus, tas ir, kaujamos upurus, dedzināmos upurus, pirmos asnus utt. Tāpēc svētais Gregors Teologs māca mūs godināt Dievu, līdzīgi viņiem, viņš saka: “Augšāmcelšanās diena!” – nevis “Svēto svētku diena”, “Dievišķās uzvaras diena”, “Kristus Pashas diena”. – Ko nozīmē “Kristus Pasha”? Pasha nozīmē Izraēļa bērnu izešanu no Ēģiptes. (Vārds “Pasha” nāk no grieķu valodas, kurš savukārt ir radies no arāmiešu vārda “pasha” un ebreju “pesah”. Šī vārda nozīme ir strīdīga. Pasha ir Jahves Iešana Garām; viņš Pagāja Garām izraēliešu mājām tad, kad Viņš iznīcināja ēģiptiešus (2. Moz. 12, 13, 23, 27). – Tulk. piez.) Tagad svētais Gregors mūs aicina svinēt dvēseles Pashu, jo mūsu dvēsele iziet no garīgās Ēģiptes, tas ir, no grēka. Tad, kad dvēsele pāriet no grēka uz tikumiem, tad tā izdara Pashu Kungam. Evgārijs saka, ka Kunga Pasha ir pāreja no ļaunā uz labo. Šodien

ir gaišie Kristus Augšāmcelšanās (Pashas) svētki, Viņš piesita krustā grēku, nomira un augšāmcēlās. Upurēsim Kungam, taču ne dzīvnieku, jo Viņš to nevēlas, *“upurus un ziedojumus Tu negribēji...; dedzināmo un pielūgsmes upuri par grēku Tu neprasīji”* (Ps. 40, 7). Pravietis Jesaja saka: *“Kungs saka: kam Man vajadzīgi jūsu daudzie kaujamie upuri?”* (Jes. 1, 11). Apustulis Pāvils saka, ka Dieva Jērs tika kauts mūsu dēļ: *“Mūsu Pashas Jērs ir par mums upurēts Kristus”* (1. Kor. 5, 7).

Kāda dāvana vai kāds upuris mums ir jānes Kristum Augšāmcelšanās dienā, lai tas Viņam būtu tikami, tā kā Viņš negrib kaujamos un dedzināmos upurus? Svētais Gregors mums to pasaka ar vārdiem: “Augšāmcelšanās diena! Upurēsim paši sevi!” Arī apustulis runā tāpat: *“Nododiet sevi pašu par dzīvu, svētu, Dievam tīkamu upuri”* (Rom. 12, 1). Kā mēs sevi varam dot par dzīvu, svētu un Dievam tīkamu upuri? Nekalpojot *miesai un kaislibām* (Ef. 2, 3), bet rīkojoties saskaņā ar Garu, nevis miesas kaislibām (Gal. 5, 16); tas nozīmē: *“Nonāvējiet sevī to, kas pieder zemei”* (Kol. 3, 5). To tad arī sauc par dzīvu, svētu un Dievam patīkamu upuri. Kāpēc to sauc par dzīvu upuri? Tāpēc, ka, ja mēs upurējam dzīvnieku, tas mirst, bet svētie, upurējot sevi, tiek nokauti katru dienu; kā saka Pāvils: *“Tevis dēļ mēs tiekam vienmēr slepkavoti, mūs vērtē it kā kaujamās avis”* (Ps. 44, 23). Lūk, ko nozīmē svētā Gregora vārdi “Upurēsim paši sevi”; tas ir, Kristus dēļ, kurš nomira par mums, nokaussim sevi

katru dienu, kā to darīja svētie. Kā viņi sevi kāva? *“Nemīliet pasauli, ne to, kas ir pasaule”* (1. Jņ. 2, 15). Atsakoties no acu kārības, miesaskāres un lepnības, ņemot uz sevi Kristus krustu, piesitot sevi krustā pasaulei un sev pasauli (Gal. 6, 14). Apustulis par to saka: *“Tie, kas pieder Kristum, ir savu miesu krustā situši līdz ar kaislībām un iekārēm”* (Gal. 5, 24). Lūk, kā svētie sevi nokāva. Kā viņi upurēja sevi? Viņi nedzīvoja sev, bet pakļāvās Dieva baušļiem; atteicās no savām iegribām, lai milētu Dievu un tuvāko; svētais Pēteris saka: *“Mēs esam visu atstājuši un Tev sekojuši”* (Mt 19, 27). Ko viņš atstāja? Vai viņam piederēja sudrabs un zelts, nauda vai manta? Viņam piederēja tikls, un, kā saka svētais Jānis Zeltamute, arī tas bija vecs. Bet ir teikts, ka viņš atteicās no visa, tas nozīmē: no savām vēlmēm, no pieķeršanās pasaulei, un, ja viņam piederētu nauda vai manta, viņš noteikti atteiktos arī no tās un, paņēmis krustu, sekotu Kristum: *“Nedzīvoju es, bet mani dzīvo Kristus”* (Gal. 2, 20). Lūk, tā svētie upurēja sevi. Viņi nonāvēja sevī visas kaislības un personīgo gribu un dzīvoja tikai Kristum un Viņa baušļiem. Upurēsīm arī mēs sevi, kā to māca svētais Gregors, jo Dievs mūs grib; *“Dievam mēs esam pats vērtīgākais”*. Patiesi, cilvēks ir visvērtīgākais visā redzamajā pasaulē. Radītājs visu radīja ar Savu vārdu, teikdams: *“Lai top, un tapa”* utt. (1. Moz. 1, 3, 11, 20). Bet cilvēku Dievs radīja un izdaiļoja ar savām rokām un visu pārējo radīja, lai tas kalpotu cilvēkam, Viņš dāvāja cilvēkam paradīzi, un, kad cilvēks krita grēkā,

Viņš sūtīja Savu Vienpiedzimušo Dēlu, lai Tas ar Savām asinīm aicinātu cilvēku pie Dieva. Cilvēks ir ne tikai visvērtīgākais, bet arī vislīdzīgākais Dievam, jo Viņš ir teicis: *“Darīsim cilvēku pēc Mūsu tēla un līdzības”*. Un vēl: *“Dievs izveidoja cilvēku un iedvesa viņā dzīvības elpu”* (1. Moz. 1, 26, 27; 2, 7). Un Pats Kungs atnāca pie mums, pieņēma cilvēka veidolu, dvēseli un miesu un visā, izņemot grēku, kļuva kā cilvēks un tādā veidā padarīja cilvēku par Savu. Svētais ir pateicis labi un pareizi – *“Cilvēks ir visvērtīgākais ieguvums”*. Viņš vēl piebilst: *“Tēlam atlīdzināsim ar radīto pēc tēla”*. Kā to saprast? Mācīsimies no apustuļa Pāvila, kurš saka: *“Šķīstīsimies no visiem miesas un gara traipiem”* (2. Kor. 7, 1). Padarīsim tēlu tīru – tādu, kādu to saņēmām, nomazgāsim no grēka netīrumiem, lai atklātos tā skaistums, kas rodas no tikumiem. Par šo skaistumu lūdzas arī Dāvids: *“Kungs, Tu Savā labvēlībā piešķīri man godu un varenību”* (Ps. 30, 8). Attīrīsim sevī Dieva attēlu, jo Dievs to no mums pieprasa tādu pašu, kādu dāvināja, – *bez traipiem, netikumiem* utt. (Ef. 5, 27). Atlīdzināsim Tēvam ar attēlu; apzināsim savu vērtību; apzināsimies, kādus lielus labumus esam saņēmuši; atcerēsimies, pēc kāda Tēla esam radīti; neaizmirsīsim tos lielos labumus, kādus Dievs mums ir dāvinājis Savas lielās žēlastības dēļ, nevis mūsu nopelnu dēļ; aptversim, ka mēs esam radīti pēc Dieva tēla un līdzības. *“Godināsim Pirmtēlu”*. Neapvainosim Dieva tēlu, pēc kura esam radīti. Vai tas, kurš grib uzgleznot valdnieku, izmantos slik-

tas krāsas? Vai viņš ar šādu rīcību neapkaunos valdnieku un netiks sodīts? Pilnīgi pretēji – viņš izmantos vislabākās krāsas, izmantos zeltu, visu attēlos tā, lai tas, kas skatīsies uz šo attēlu, domātu, ka skatās uz pašu valdnieku, nevis uz attēlu, jo attēls ir izteiksmīgs un lielisks. Mums ir jārikojas tāpat! Neapkaunosim savu Pirmtēlu, bet padarīsim savu attēlu tīru un skaistu – Pirmtēla cienīgu. Ja mākslinieks ar savu darbu būs apkaunojis valdnieku – viņš saņems sodu; tad kāds sods nāks pār mums, kas esam pametuši novārtā Dievišķo attēlu sevī; kā par to saka svētais – atdodam to netīru.

“Godināsim Pirmtēlu” – izpratīsim noslēpuma spēku un to, kāpēc Kristus gāja nāvē. Kristus nāves noslēpums ir šāds: grēkojot mēs esam pazaudējuši sevī Dieva tēlu un caur krišanu un grēku nomirām (*Ef. 2, 1*); un Dievs, kurš ir mūs radījis pēc Sava tēla, mūsu dēļ kļuva par cilvēku, gāja nāvē par mums visiem, lai mūs mirušus atgrieztu dzīvībā. Mēs nomirām, kad kritām nepaklausībā; Viņš sita krustā to grēku, kurš mūs izdzina no paradīzes, un “*saņēma gūstekņus*”. Ādama grēku dēļ ienaidnieks mūs bija sagūstījis un turēja savā varā, un dvēseles tajos laikos, izejot no miesas, iegāja ellē, jo paradīze bija slēgta. Kad Kristus uzkāpa svētajā, dzīvību nesošajā krusta augstumā, Viņš ar Savām asinīm izglāba mūs no gūsta, kurā mūs turēja ienaidnieks, tas nozīmē – izrāva no ienaidnieka rokām un, tā teikt, atkal sagūstīja, uzvarot mūsu gūstītāju, tāpēc Svētajos Rakstos ir teikts: “*Saņēma gūstekņus.*”

Tāds ir noslēpuma spēks, Kristus nomira tāpēc, lai mūs, kritušos, atgrieztu dzīvībā. Pateicoties Kristus cilvēkmīlestībai, mēs tikām izglābti no elles, tagad viss ir atkarīgs no mums pašiem, vai mēs dosimies uz paradīzi, jo ienaidniekam vairs nav varas pār mums, tāpēc rūpēsimies par sevi, sargāsim sevi no grēka. Es vairākkārt esmu atkārtojis to, ka grēks, kas izdarīts darbos, mūs atkal pakļauj ienaidniekam, tas notiek tāpēc, ka mēs grēkojam brīvprātīgi. Vai tas nav kauns un negods, ja mēs pēc tam, kad Kristus ar Savām asinīm mūs ir izglābis no elles, pēc tā visa, ko esam dzirdējuši, atkal iesim un iegrūdisim sevi ellē? Vai mēs tad neesam pelnījuši vēl lielākas mokas? Lai Dievs dod mums saprast šīs lietas un palīdzēt pašiem sev, lai mēs saņemtu kaut nelielu apžēlošanu.

21.

Dažu svētā Gregora izteicienu par svētajiem mocekļiem skaidrojums

Pēc tā, ko mēs dziedam, mums ir jāsaprot, kas tie ir par svētkiem, kurus mēs svinam: vai tie ir Kunga svētki, svēto mocekļu svētki vai tēvu godināšana. Īsāk sakot, kas tā ir par svinamu un ievērojamu dienu. Mums ir jādzied ar uzmanību un ar prātu ir jāiedziļinās vārdu jēgā, lai dziedātu ne tikai lūpas, bet arī sirds, kā to māca Baznīcas tēvi.

No pirmā dziedājuma mēs uzzinājām kaut ko par svēto Pashu, tagad paskatīsimies, ko mums svētais Gregors grib teikt par mocekļiem. Dziedājumā, kas ir veidots pēc viņa vārdiem un kuru mēs šodien dziedam, ir teikts: “Dzīvie upuri, dedzināmais vārdu upuris” utt. Ko nozīmē “dzīvais upuris”? Par upuri sauc visu, kas ir svētīts, lai to upurētu Dievam, piemēram, aita, vērsis u.c. Kāpēc svētos mocekļus sauc par dzīviem upuriem? Tāpēc, ka upura jēru vispirms nokauj, tad sadala gabalos un pēc tam to upurē Dievam; svētos mocekļus pēra, grieza un mocīja, tiem vēl dzīviem esot. Dažreiz mocītāji viņiem nogrieza rokas, kājas, mēli un izdūra acis; viņi tika tik stipri pērti, ka āda lobījās nost. To visu viņi izcieta, būdami dzīvi. Tāpēc viņus sauc par dzīviem upuriem.

Kāpēc viņus sauc vēl par “dedzināmo vārda upuri”? Tāpēc, ka upuris nav tas pats, kas dedzināmais upuris. Dažreiz upurē nevis visu aitu, bet tās daļas, kas ir minētas Likumā: labo plecu, liesu, abas nieres utt. (2. Moz. 29, 22). Šīs daļas, kas tika nestas, sauc par upuri; tāpēc šādas dāvanas arī sauc par upuri. Par dedzināmo upuri sauc tādu dāvanu, ko sadedzina visu, bez atlikuma; vai nu tas ir auns, vai vērsis, vai kaut kas cits. Arī par to ir teikts Likumā. Izraēla bērni, paklausot Likumam, nesa gan upurus, gan dedzināmos upurus. Šie abu veidu upuri simbolizēja dvēseli, kas grib izglābties un upurēt sevi Dievam. Pastāstīšu jums nedaudz par to, ko runāja tēvi, lai jūs, to lasot, paceltu savas sirdis un bagātinātu dvēseli. Muskulis vai

plecs simbolizē darbību, arī rokas simbolizē to pašu – jo muskulī ir rokas spēks. Izraēlieši upurēja labās rokas spēku, tas nozīmē – labos darbus, jo labā roka simbolizē labo pašu par sevi. Visas pārējās daļas – liesa, nieres un to tauki, gurni, gurnu tauki, sirds un krūtis – arī ir simboli, apustulis saka: “*Viss tas notika ar viņiem kā zīmes un ir aprakstīts par brīdinājumu mums, kas esam nonākuši pie laika beigām*” (1. Kor. 10, 11). Svētais Gregors no Nisas saka, ka dvēsele sastāv no trim daļām: kārības, sadusmotības un saprātības. Un tā viņi upurē liesu – auna kuņģi tie uzskata par kāribu mājvietu, liesa atrodas tām blakus un ir to svarīgākā un būtiskākā daļa; tāpat kāribu svarīgo daļu. Tas nozīmē, ka neko nedrīkst mīlēt vairāk par Dievu, bet pāri par visām kārībām nepieciešams tiekties pie Dieva, ja mēs ticam, ka Viņam piesena vislabāko. Arī nieres, nieru tauki, gurni, gurnu tauki simbolizē kārības.

Sirds simbolizē sadusmotību, jo saka, ka šeit mājodu smagas. Uz to norāda arī svētais Basilijs: dusmas ir asins karstums sirds tuvumā; krūtis simbolizē saprātību (3. Moz. 8, 8).

Visas šīs lietas, kā mēs jau teicām, simbolizē dvēseli, kas caur labiem darbiem un ar Dieva palīdzību atgrīezas savā dabiskajā stāvoklī. Evgārijs saka: “Dvēsele rīkojas pēc savas dabiskās svētības tad, ja kāribu daļa ilgojas pēc tikumiem; sadusmojamības daļa rūpējas par to; saprātības daļa apcer radīto.” Kad Izraēla bērni upurēja aunu

vai vērsi, izņēma daļas un upurēja, to sauca vienkārši par upuri, bet, kad upurēja veselu dzīvnieku, to sauca par dedzināmo upuri. Tas simbolizē pilnību, tādus cilvēkus, kuri var teikt: *“Mēs esam visu atstājuši un Tēv sekojuši”* (Mt 19, 27). Tādu pašu garīgās izaugsmes līmeni Kungs pavēlēja sasniegt jauniešiem, kurš Viņam teica: *“Šo visu es esmu turējis kopš savas jaunības”*; Kungs viņam atbildēja: *“Vienas lietas tev trūkst.”* – “Kas tad?” – *“Ņem savu krustu un seko Man”* (Mk 10, 21; Mt 19, 20–21). Svētie mocekļi pilnībā sevi upurēja Dievam un ne tikai sevi, bet arī to, kas viņiem bija, un to, kas viņiem piederēja. Svētais Basilijs saka, ka tās ir dažādas lietas: mēs paši, tas, kas mūsu, un tas, kas mums pieder. Mēs – tas ir prāts un dvēsele; mūsu – tas ir ķermenis; tas, kas mums pieder, – manta un citas lietas. Svētie sevi atdeva Dievam ar visu sirdi, visu dvēseli, pildot Svēto Rakstu vārdus: *“Tēv būs Dievu, savu Kungu, mīlēt no visas savas sirds un no visas dvēseles, un no visa sava prāta”* (Mt 22, 37). Viņi atteicās no visa: no bērniem, sievām, mantas – no visa, kas viņiem piederēja, pat no savas miesas, tāpēc viņus sauc par dedzināmajiem upuriem.

“Dievu pazīstošas un Dievam zināmas avis.” – Kā viņi pazīst Dievu? Pats Kungs ir teicis: *“Manas avis pazīst Manu balsi”* un *“Es pazīstu Savas avis un Manas avis Mani pazīst”* (Jņ 10, 27, 14). Kāpēc Viņš teica: *“Manas avis pazīst Manu balsi”* tā vietā, lai teiktu: paklausā Maniem vārdiem un ievēro Manus baušļus, tāpēc arī pazīst

Mani? Baušļu ievērošana tuvina cilvēkus Dievam; tā kā viņi tuvojas Dievam, tad arī iepazīst Viņu, un Viņš viņus zina. Bet Dievs zina visu: gan apslēpto, gan dziļāko, gan neesošo; tad kāpēc svētais Gregors par svētajiem saka, ka Dievs viņus pazīst? Tāpēc, ka, ievērojot baušļus, viņi tuvojas Dievam, pazīst Viņu un kļūst zināmi Viņam. Jo saka, ka, ja cilvēks attālinās no otra, tad viņi kļūst sveši viens otram; ja tuvinās viens otram – kļūst pazīstami. Tāpēc arī saka, ka Dievs nepazīst grēciniekus, jo viņi attālinās no Viņa. Pats Kungs par tādiem saka: *“Patiesi Es jums saku, Es jūs nepazīstu”* (Mt 25, 12). Svētie, ievērojot bauslību, iemanto tikumus un tādā veidā tuvinās Dievam, un Viņš tuvojas viņiem, un svētie iegūst Dievu, un Viņš iepazīst viņus.

“Viņu aplokā nevar iekļūt vilki.” Par aploku sauc to norobežoto teritoriju, kurā gans sadzen avis un sargā, lai neuzbruktu vilki un laupītāji. Ja aploks ir kādā vietā sapuvījis, tad caur šo vietu var viegli iekļūt vilki un zagļi. Svēto aploks ir stiprs un labi apsargāts, kā saka Kungs: *“Kur zagļi nerok un nezog”* (Mt 6, 20), nekas slikts viņiem nevar nodarīt ļaunumu. Brāļi, lūgsimies, lai mēs varētu dzīvot kopā ar šīm avīm aplokā, lai varētu būt ar viņiem kopā šai svētlaimīgajā vietā. Kaut gan mēs vēl neesam kļuvuši svēti, tomēr, ja mēs centīsimies un sekosim viņiem – mēs varam sasniegt paradīzi. Svētais Klements saka: “Ja arī kāds nav vainagots, viņam ir jācenšas būt tuvu vainagotajiem.” Valdnieka tuvumā atrodas daudzas augsti

stāvošas amatpersonas: senatori, augstmaņi, karavadoņi utt. – viņi visi ir cienījamās amatpersonas, bet tāpat tur ir arī ļaudis, kuri saņem mazu atalgojumu un netiek tā godināti kā augstmaņi, bet tomēr atrodas viņu tuvumā. Dažreiz notiek tā, ka viņi pamazām laika gaitā kļūst par cienījamiem augstmaņiem. Tāpat arī mums ir jācenšas izvairīties no grēkošanas darbos, lai izbēgtu no elles un, pateicoties Dieva cilvēkmīlestībai un visu svēto lūgšanām, mēs iemantotu paradīzi. Āmen.

Svētā tēva Doroteja vēstules

Vēstule brāļim, kurš jautāja par nejūtību un vēsumu mīlestībā

Ja dvēsele ir kļuvusi nejūtīga, ir jālasa Svētie Raksti un svēto tēvu pamācības, kurās ir runa par Pastaro tiesu, par dvēseles iziešanu no miesas un par tās iespējamo tikšanos ar briesmīgajiem spēkiem, ar kuriem kopā tā ir grēkojusi savā īsajā un nožēlojamajā dzīvē. Ir lietderīgi domāt par to, ka mums nāksies stāties Kristus tiesas priekšā un atbildēt nāksies ne tikai par darbiem, bet arī par vārdiem un domām. Jāatbild būs Dieva priekšā, visu Viņa eņģeļu priekšā.

Atceries par spriedumu, kuru taisnais Tiesnesis izteica tiem, kuri stāvēja Viņam pa kreisi: *“Ejiet nost no Manis, jūs nolādētie, mūžīgā ugunī, kas sagatavota velnam un viņa eņģeļiem”* (Mt 25, 41). Tāpat labi ir neaizmirst visas cilvēces bēdas un šādā veidā mikstināt nejūtīgo dvēseli, lai viņa varētu apzināties savu grēcīgumu. Bet brāļu mīlestībā tu atsalsti tāpēc, ka pieņem aizdomu pilnas domas attiecībā uz tuvāko un tici savai sirdij. Tas notiek arī tāpēc, ka negribi, lai kaut kas notiktu pretēji tavai gribai. Un tā, pirmkārt, ar Dieva palīdzību tev ir jāpārtrauc uzticēties savām domām un jācenšas samierināties ar brāļiem un no visas sirds atteikties no savas gribas. Ja kāds no brāļiem tevi apbēdina vai satrauc, tad, sekojot

tēvu padomam, lūdzies par viņu kā par tādu, kurš tev izdarījis kaut ko ļoti labu un kurš ārstē tavu saldkaisli. Tādā veidā mazināsies tava nervozitāte; svētie tēvi saka, ka mīlestība savalda nervozitāti. Vispirms lūdz Dievu, lai Viņš tev dod uzmanību un prātu, lai tu izprastu, “*kas ir Dieva griba; to, kas ir labs, tikams un pilnīgs*” (Rom. 12, 2), un arī spēku būt gatavam darīt labus darbus. Jo Viņam pieder gods un valstība mūžīgi mūžos. Āmen.

Vēstule brālim, kuru nomāc kārdinājums

Brāl, vispirms man tev ir jāsaka, ka mēs nezinām Dieva ceļus. Un tāpēc mums ir jāatstāj Viņa ziņā viss, kas atliecas uz mums. Ja tu ar cilvēcisko prātu spriedīsi par notikumu tā vietā, lai to atstātu Dieva ziņā, tu vēl vairāk sevi apgrūtināsi. Ja ļauni nodomi saceļas pret tevi, tad tev ir jāsauc uz Dievu: “Kungs! Nokārto šo lietu tā, kā Tu zini!” Dievs var rīkoties pāri mūsu saprašanai un cerībām. Dažreiz mēs iedomājamies vienu, bet notiek pavisam citādāk; īsāk sakot: kārdinājumos ir jābūt pacietīgam un ir jālūdzas, nevis jāpaļaujas uz cilvēciskām cerībām un iedomām, jo velnu nodomus ar cilvēciskiem līdzekļiem nevar pievarēt. To zinot, tēvs Pimens teica, ka pavēle nerūpēties par rītdienu (Mt 6, 34) ir attiecināma uz cilvēku, kurš atrodas kārdinājumos.

Mans dēls, ticot, ka tā ir patiesība, atsakies no visiem saviem nodomiem, kaut arī tie būtu saprātīgi, bet paļau-

jies uz Dievu, kurš var izdarīt daudz vairāk, nekā mēs iedomājamies un ceram (Ef. 3, 20). Es varētu atbildēt uz visu, ko tu runā, bet negribu runāt preti ne tev, ne arī pats sev. Es tikai vēlos tev parādīt ceļu uz cerību Dievam, jo šis ceļš ir drošs un stingrs. Kungs lai ir ar tevi!

Vēstule tam pašam brālim

Mans dēls, atceries To, kurš teica: “*Caur daudz bēdām mums jāieiet Dieva valstībā*” (Apd 14, 22). Viņš nesaka, cik daudz to būs, bet: “Caur daudzām...” Piemeklējumus panes gudri un ar pateicību; ja esi grēkojis – uztver to kā labu atalgojumu, ja neesi grēkojis – kā attīrīšanu no kaislībām un sagatavošanu debesu valstībai. Žēlsirdīgais un cilvēkumilētājs Dievs, kurš aplūsināja vēju un jūru un kurš radīja klusumu (Mt 8, 26), lai aptur arī tavu kārdinājumu un lai dod tev tādu sirdi, kura uzvarētu ienaidnieka asinskārību. Āmen.

Vēstule brālim, kurš smagi slimoja

Mans dēls, es tevi lūdzu – ciet un pateicies par grūtībām, kuras tev radušās slimības laikā, jo ir teikts: “*Visu, kas ar tevi notiek, pieņem par labu*” (Sir. 2, 3). Lai Dieva prāts notiek tevī tā, kā Viņam labpatīk. Esi drošsirdīgs, stiprinies Kungā un paļaujies uz Viņa rūpēm par tevi. Dievs lai ir ar tevi!

Vēstule brālim, kurš ir kārdinājumos

Miers tev Kristū! Piespied savu sirdi noticēt tam, ka tu pats devi iemeslu kārdinājumam, kaut arī tagad tu to neredzi. Ciet un lūdzies: es paļaujos uz labā Kunga, Kristus žēlsirdību, ka Viņš attālinās no manis kārdinājumu. Apustulis teica: *“Dieva miers, kas ir augstāks par visu saprašanu, lai pasargā jūsu sirdis”* (Fil. 4, 7).

Vēstule tam pašam brālim

Nebrīnies, ka, ejot pa ceļu, kas ved kalnā, tu ieķersies ērkšķos; būs arī gludākas vietas; jo tie, kuri pūlas, dažreiz krīt, bet dažreiz pieveic pretinieku. Lielais Ījabs ir teicis: *“Vai cilvēkam zemes virsū nav sīvi jācīnās?”* (Īj. 7, 1). Kāds cits no svētajiem ir teicis: “Vīrs, kurš nav grūtību pārbaudīts, ir bez pieredzes.” Mēs tiekam kārdināti tāpēc, lai stiprinātos ticībā, tiktu pārbaudīti un iemācītos cīnīties. Kungs saka: *“Ar savu izturību jūs iemantosiet sev dzīvību”* (Lk 21, 19). Cerība uz labām beigām lai palīdz visā, kas ar mums notiek. Svētais apustulis, mudinot mūs būt pacietīgiem, saka: *“Dievs ir uzticīgs, Viņš neļaus jūs pārbaudīt pāri par jūsu spēkiem, bet darīs pārbaudījumam tādu galu, ka varat panest”* (1. Kor. 10, 13). Un mūsu Kungs, kurš Pats ir Patiesība, lai tevi mierina ar Saviem vārdiem: *“Pasaulē jums ir bēdas,*

bet turiet drošu prātu, Es pasauli esmu uzvarējis” (Jņ 16, 33). Ielāgo to visu, dzīvo tā un neaizmirsti Kungu un Viņa bauslibu! Viņš tev palīdzēs visās lietās, jo Viņš ir žēlsirdīgs un zina mūsu nevarību. Viņš atkal apklusinās vētru un radīs klusumu tavā dvēselē, pateicoties svēto lūgšanām. Āmen.

Vēstule tam pašam brālim

Kā ikvienam priekšmetam seko ēna, tāpat kārdinājumi seko tiem, kas pilda bauslibu. Svētais Antonijs ir teicis, ka bez kārdinājumiem neviens neieies debesu valstībā. Dēls, nebrīnies, ka, rūpējoties par dvēseles glābšanu, tu sastapsies ar kārdinājumiem un bēdām. Ciet un neuztraucies. Lūdzies un pateicies par to, ka tiec kārdināts, par to, ka ievēro baušļus, par to, ka tu esi cienīgs pārbaudīt savu dvēseli. Lai labais Dievs tev dod pacietību un uzmanību.

Vēstule tam pašam brālim

Mūsu dvēseli ir radījis labais un cilvēku mīlošais Dievs, kurš ir teicis: *“Tik tiešām, ka Es dzīvoju, – saka Dievs Kungs, – Man nav prieka par grēcinieka nāvi, bet gan par to, ka grēcinieks atgriežas no sava ļaunā ceļa un dzīvo”* (Ec. 33, 11). Vēl viņš saka: *“Es neesmu nācis aicināt taisnos, bet grēciniekus”* (Mt 9, 13). Ja tā

ir patiesība un mēs tam ticam, tad “*nomet uz Kungu savas rūpes un Viņš tevi uzturēs*” (Ps. 55, 23), tas nozīmē – izglābs, jo Viņš par mums rūpējas. Lai Viņš mierina arī tavu sirdi mūsu svēto tēvu lūgšanu dēļ. Āmen.

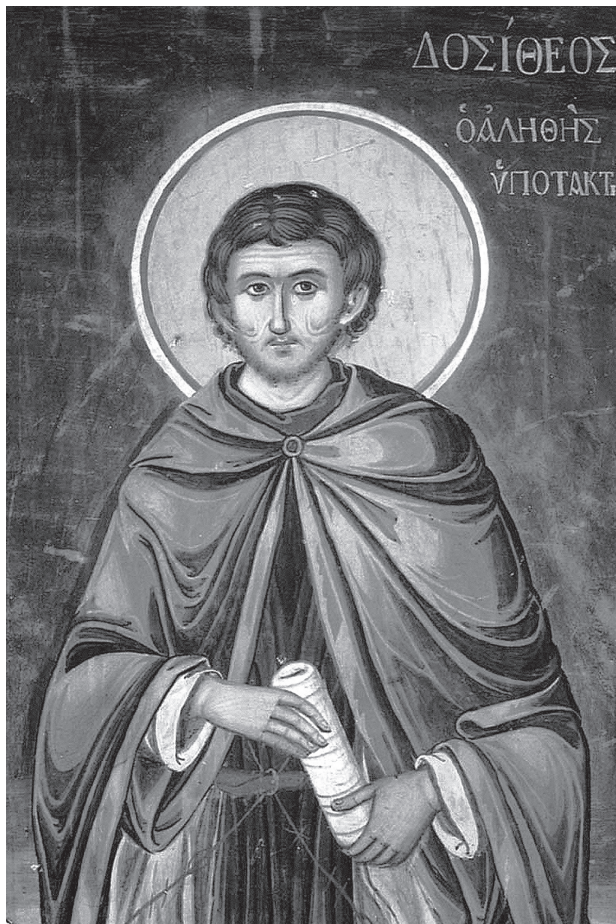
Vēstule tam pašam brālim

Pareizi tēvs Pimens ir teicis, ka izteikums, kurš māca nerūpēties par rītdienu (*Mt 6, 34*), ir attiecināms uz cilvēku, kurš atrodas kārdinājumos. Izteikums: “*Nomet uz Kungu savas rūpes*” (Ps. 55, 23) ir attiecināms uz to pašu. Mans dēls, nepaļaujies uz cilvēciskiem nodomiem, bet ceri uz Dievu, kurš dara daudz vairāk, nekā mēs varam iedomāties. Cerība uz Dievu tevi nomierinās. Lai Kungs tev palīdz mūsu svēto tēvu lūgšanu dēļ. Mums ir jāpretojas tādiem nodomiem, jo nezinām, vai rīt vēl būs sim dzīvi.

Vēstule brālim, kurš bija ļoti slims un bija sliktās domās par tiem, kuri rūpējās par viņu

Jēzus Kristus vārdā, neturēsim sevī neko pret tuvāko; tas mums ir jāpārvar ar mīlestību. Neviens tuvākajam nesaka: “Kāpēc tu mani nemili?” Bet pats, darot mīlestības cienīgus darbus, iesaista mīlestībā arī tuvāko. Kas attiecas uz miesas vajadzībām, tad es pateikšu to, ka, ja

kāds ir cienīgs saņemt mierinājumu, tad arī neticīgā sirdij Dievs liks būt žēlsirdīgai. Bet, ja cilvēkam nav vēlams tapt mierinātam, tad, ja arī viņš radīs jaunas debesis un zemi – mieru neradīs. Bet tas, ka tu saki, ka tu apgrūtiņi brāļus, acīmredzami ir pašattaisnojums, jo neviens, ja viņš grib palīdzēt tuvākajam, pildot Dieva bausli, nesaka: “Es tevi apgrūtinu.” Kas neieredz tos, kuri viņu apbēdina, tas neieredz lēnprātību, un, kas bēg no tiem, kuri viņu apvaino, tas bēg no miera Kristū. Lai cilvēku mīlētājs Dievs mūs pasargā ar Savu žēlastību visu svēto lūgšanu dēļ. Āmen.

Grāmatā pieminētais – sirdsskaidrais Dosifejs (ikona)

Tēva Doroteja jautājumi un garīgo tēvu Barsanufija Lielā un Jāņa Pravieša atbildes

1. Jautājums Jānim Pravietim: man ir īpašumi, un vienu daļu no tiem es gribu ziedot klosterim, bet otru daļu izdalīt nabagiem. Tēvs, saki man, vai tas man ir jādara ar abata starpniecību?

Atbilde. Brāl, uz pirmajiem jautājumiem es tev atbildēju kā cilvēkam, kuram vēl nepieciešams piens. Tagad, kad tu runā par pilnīgu atteikšanos no pasaules, tad ieklausies Svēto Rakstu vārdos: “*Ver plaši vaļā savu muti, un Es to piepildīšu*” (Ps. 81, 11). Brāl! Nevis no manis, no vissliktākā, tev ir jāmācās, ko un kā darīt, bet labāk paklausies, kas ir teikts Apustuļu darbos par tiem, kuri pārdeva savus īpašumus un naudu nolika pie apustuļu kājām: “*Katram tika izdalīts, kā kuram vajadzēja*” (Apd 4, 35). Viņi neizdalīja paši, bet darīja to caur apustuļiem, atbrīvodamies no rūpēm, īpašuma un godkāres. Arī tev ir jārikojas tāpat, ja tu gribi sasniegt tādu pašu līmeni: baudīt mieru, atteikties no visām rūpēm un dzīvot Dievam. Brāl! Tavs īpašums ir samērā neliels, salīdzinot ar tādiem, kādus daži nodeva tēva Jesaja rīcībā. Viņam nesa desmitiem tūkstošus, sakot: “Rikojies ar to, kā zini,” bet neteica, kam un cik dot. Izdarījuši to, kas ved uz pilnību, viņi pēc tam dzīvoja bez rūpēm. Ja Dievs gribēs, lai arī tu sasniegtu šādu stāvokli, tad tev ir jāpateicas tam, kurš nesīs tavu smagumu,

lai tikai ļaunais sējējs neiesēj tevī domu, ka tam, kurš saņems no tevis dāvanu, ir jābūt tev pateicīgam. Lai Dievs visu nokārto tā, lai tava dvēsele izglābtos.

2. Jautājums Barsanufijam Lielajam: vai viņam ir jāizdala sava manta caur abatu vai kā citādi?

– Lai Kungs tevi svētī, mans dēls! Tu gribi atbrīvoties no rūpēm un tajā pašā laikā arī negribi, jo tveries pie savas paša gribas. Tev ir jāpasaka, cik tu gribi kopienai, cik nabagiem, un par visu pārējo nerūpējies. Paklausība nozīmē atteikties no savas gribas. Kas ir vērtīgāks par tavu dvēseli, par kuru Kungs saka, ka tā ir vērtīgāka par visu pasauli (Mt 16, 26)? Ja tu dvēseli esi atdevis Dieva un svēto tēvu ziņā, tad kāpēc tu šaubies par to, vai uzticēt viņiem mazvērtīgo? Redzi, cik smalki ar tevi cīnās godkāre un neticība! Ja tu tā rīkojies, tad tu neesi tiem patiesi uzticējies; kā tad tu gribi caur viņiem saņemt apžēlošanu? Ja tu Dieva dēļ gribi atbrīvoties no visa, pamest visas rūpes, tad es tās uzņemšos tavā vietā, kopā ar to, kuru tu iecelsi; bet tev ir jāatsakās no visām rūpēm Dieva dēļ. Piedod man milestībā.

3. Saki man, tēvs, kā atteikties no savas gribas, lai varētu teikt: “Redzi, mēs esam visu atstājuši un Tev sekojuši” (Mt 19, 27)? Savai iztikai esmu atstājis nelielu zemes īpašumu, jo esmu nespēcīgs.

– Atteikšanās no savas gribas ir asinsizliešana, un, lai to sasniegtu, cilvēkam ir jāstrādā līdz pat nāves stundai un jāatsakās no savas gribas. Vārdi: “Redzi, mēs visu esam atstājuši un Tev sekojuši” attiecas uz pilnību; tas attie-

cas ne tikai uz mazajiem īpašumiem un citu mantu, bet arī uz nodomiem un vēlmēm. Tu šādu pilnību vēl neesi sasniedzis; kad tu tai tuvosies, tad uzzināsi, kas tev jādara. Tagad es tev gribu pateikt: nerūpējies par lietām. Zemes īpašums lai paliek tev, lai nodrošinātu iztiku. Lai Kungs Jēzus Kristus tevi ievied neizsakāmajā priekā, jo Viņš ir mūžīgā Gaisma. Āmen.

4. Mani stipri nomoka nešķīstības kaislība; esmu norūpējies, ka nekrītu izmisumā; savas vājās miesas dēļ nespēju atturēties; Dieva dēļ – lūdzies par mani un pasaki man, tēvs, ko man darīt.

– Brāli! Šo cīņu velns ir sācis skaudības dēļ. Sargi savas acis un neēd līdz sātam. Dzer nedaudz vīnu, jo esi nespēcīgs, kā tu pats saki. Esi pazemīgs, jo pazemība sarauj visus ienaidnieka tiklus. Un es, necienīgais, darīšu, kas manos spēkos, lūdzot Dievu, lai Viņš atbrīvo tevi no visiem kārdinājumiem un pasargā tevi no visa ļauna. Nepakļaujies ienaidniekam un nekrīti izmisumā, jo ienaidnieks par to ļoti priecājas. Nepārtraukti lūdzies ar šādiem vārdiem: “Kungs Jēzu Kristu, pasargi mani no apkaunojošām kaislībām!” Un Dievs tevi apžēlos, un svēto lūgšanas tevi stiprinās. Āmen.

5. Ciešot no tās pašas kaislības, brālis lūdz garīgajam tēvam lūgties par viņu un pateikt, kā lai noskaidro, vai cilvēku kārdīnu viņa paša vēlmes vai ienaidnieks.

– Brāl! Bez pūlēm un sirds pazemības nav iespējams atbrīvoties no kaislībām un patikt Dievam. To, ka cilvēku

kārdina viņa pašu vēlme, var noskaidrot tā, ka viņš ļauj sev nerūpēties pašam par sevi un ļauj savai sirdij domāt par agrāk darīto; šādā veidā cilvēks izsauc kaislību pats uz sevi. Viņa prāts kaislības ietekmē pamazām kļūst aklus un, pašam nemanot, sāk pievērst uzmanību tam, kas viņu valdzina, meklē iemeslus, lai satiktos un parunātos ar viņu, un ar visiem līdzekļiem cenšas piepildīt savas vēlmes. Ja mēs ļaujam domai kavēties šādās lietās, tad cīņa pastiprinās līdz pat krišanai, kaut ne ar miesu, bet garā. Piekritot nodomam, cilvēks pats iededz uguni savā sirdī. Saprātīgs cilvēks sevi sargā no tā visa, kas nes ļaunu, viņš sevi sargā no sliktām atmiņām, neaizraujas ar kaislīgām domām, izvairās satikties un sarunāties ar tiem cilvēkiem, kas viņu valdzina, vairās no visiem iemesliem, kas ved uz grēku, lai pats sevī neiedegtu kaislību uguni. Lūk, kāda cīņa iedegas no cilvēka vēlmes vai izlaidības. Tā cīņa, kuru uzsāk sātans, notiek šādi: cilvēks, kurš grib izglābties, baidās uzņemt sevī ļaunā nesēja sēklu. Šādā gadījumā cilvēks izsargājas no sliktām atmiņām, lai neaizrautos ar kaisles nodomu, kā arī no iespējām satikties, sarunāties. Ja kādā lietā ir nepieciešams satikties ar cilvēku, pret kuru izjūt valdzinājumu, tad labāk ir no lietas atturēties, lai dvēsele neaizietu bojā. Brāl, esi nomodā, tu esi mirstīgs, un tavas dienas ir īsas; nemaini īsu baudas mirkli pret mūžīgo dzīvību. Kādu labumu nes grēka smirdoņa un netīrība? Tikai kaunu, lamas un ieļauņošanu. Atturība dod uzvaru, vainagu, uzslavas. Ierobežo

savu zirgu ar skatišanās pavadu, lai viņš, skatoties uz visām pusēm, neiedegtos kaislībās pret sievietēm, vīriešiem un lai nenomestu tevi, savu jātnieku, zemē. Lūdz Dievu, lai Viņš novērš tavas acis, lai tās neskatītu nekus (Ps. 119, 37). Un, kad tava sirds kļūs vīrišķīga, cīņa izbeigsies. Attīri sevi, tāpat kā vīns attīra brūces, un neuzkrāj sevī smirdoņu un netīrumus. Neesi vaļīgs attiecībās ar cilvēkiem, jo tas var pazudināt dvēseli. Nepamet riku, bez kura zemi nevar padarīt auglīgu. Šis rīks, kuru ir radījis Dievs, ir pazemība: tas izravē visas nezāles no Kunga laukiem un dod žēlastību tiem, kas tur dzīvo. Pazemīgais nekrīt, un pazemība pieceļ tos, kuriem tā ir. Ar visu sirdi iemīli asaras, jo tās tev palīdzēs šai svarīgajā lietā. Centies visā atteikties no savas gribas, jo tas cilvēkam tiek ieskaitīts upuros; tas nozīmē: *“Tevis dēļ mēs tiekam vienmēr slepkavoti, mūs vērtē līdzīgi kā kaujamās avis”* (Ps. 44, 23). Neiesligsti pārrunās, jo tās tev neļaus sasniegt Dievu. Valdi pār saviem maņu orgāniem: redzi, dzirdi, ožu, garšu, tausti – un saņemsi Kristus žēlastību. Bez mocībām neviens neklūst par mocekli; Kungs saka: *“Ar savu izturību jūs iemantosiet sev dzīvību”* (Lk 21, 19), arī apustulis saka: *“Lielā pacietībā, bēdās”* (2. Kor. 6, 4) utt. Pielūko, nerādi babiloniešiem savas bagātības (4. Kēn. 20, 12–18), jo tad viņi saņems tevi gūstā un aizvedīs pie sava valdnieka Nebukadnecara (4. Kēn. 24, 13). Ņem vērā manas atbildes, pieveic kaislības, lai tās nepieveiktu tevi un nenodarītu tev ļau-

nu. *Glābies no tām kā stirna no mednieka* (Sal. pam. 6, 5), lai tevi nenokautu kā jēru. Nebaidies no tām, jo tās ir bezspēcīgas: mūsu Kungs Jēzus Kristus tās ir padarījis bezspēcīgas. Neguli daudz: kaut tās ir pamirušas, tās tomēr neguļ; neesi slinks, jo tās neslinko. Kaut nedaudz pasniedz savu roku pretī tēviem, kuri grib tevi izglābt no smirdošajiem tikliem. Atceries to, ka *“daudz spēj taisna cilvēka lūgšana”* (Jēk. 5, 16). Nevienu netiesā, nepazemo un nevaldzini. Nevienam nepiedēvē neko tādu, par ko neesi pārliecināts – jo tā ir dvēseles bojāeja. Ieklausies sevī un gaidi tuvojošos nāvi. Atkārto Arsēnija vārdus: “Arsēnij, kāpēc tu pameti pasauli?” Iegūsti šeit to, pēc kā tu atnāci. Tiecies pie Jēzus, lai sasniegtu Viņu. Ja gribi visu sasniegt, tad steidzies ātri, lai tu iekļautos svēto tēvu saimē. Ja gribi kaut ko sasniegt, centies. Vēlies būt kopā ar svētajiem neizsakāmajā godībā, nevis kopā ar apkauņojošajiem dēmoniņiem neizsakāmajā negodā. Vēlies nonākt debesu valstībā, nevis uguns jūrā. Vēlies izdzirdēt: “Nāciet šurp, Mana Tēva svētie (Mt 25, 34) un “*Labi, tu godīgais un uzticīgais kalps*” (Mt 25, 23) utt., nevis izdzirdēt šādus vārdus: “*Ejiet nost no Manis, jūs nolādētie*” (Mt 25, 41) vai “*Tu blēdīgais un kūtrais kalps*” (Mt 25, 26). Mūsu Kungam lai vienmēr ir gods. Āmen.

6. Gribu gandarīt, jo man ir daudz grēku, bet, tāpēc ka esmu nespēcīgs, nevaru kalpot tēvu paraugam; es tev lūdzu man pateikt, ar ko lai es sāku. Iesaki man kaut ko un paskaidro, ko nozīmē tas, ko tu rakstīji savā iepriekšējā atbil-

dē, teikdams: “Nerādi babiloniešiem savus dārgumus, citādi viņi tevi saņems gūstā un aizvedīs sev līdzī.”

– Brāl! Ir nabagi, pret kuriem Dievs ir labestīgs, tāpēc ka viņi it atteikušies no visa, kas tiem bija, tas nozīmē – no visām savām kaislibām, viņi no tām atbrīvojās Viņa vārda dēļ; tādi ir patiesi nabagi, un viņiem pieder svētlaime. Ir arī tādi nabagi, kuri nav iemantojuši neko labu, Kungs viņiem piedraud, teikdams: “*Ejiet nost no Manis, jūs nolādētie*” (Mt 25, 41). No tādām lietām vajag atbrīvoties.

Ja tu gribi sākt gandarīt (nozēlot grēkus), tad paskaties, ko darīja netikle: viņa ar savām asarām mazgāja Kunga kājas (Lk 7, 38). Asaras ikvienu nomazgā no grēkiem, bet asaras var iegūt caur lielām pūlēm, mācoties no Rakstiem; dzīvojot pacietībā, domājot par patieso tiesu un mūžīgo kaunu; caur atteikšanos no sevis; Kungs saka: “*Ja kāds grib Man sekot, tam ir sevi jāaizliedz, jāņem savs krusts un jāseko Man*” (Mt 16, 24). Aizliegt sevi un ņemt savu krustu nozīmē visās lietās atteikties no savas gribas un uzskatīt sevi par neko. Tu saki, ka esi miesās vārgs un nevari neko darīt, – tad dari tik daudz, cik ir tavos spēkos; ēd un dzer mazliet mazāk nekā gribētos; jo Dievs atraitnes grašus pieņēma labprātāk nekā visu pārējo. Centies sevi ieradināt attiecībā ar citiem nebūt vaļīgam, un tu izglābsies. Ievēro manas iepriekšējās atbildes un arī šo kā acuraugu. Bet, kas attiecas uz manu izteikumu: “Nerādi savus dārgumus babiloniešiem,” es šeit domāju velnus, kuriem tu tos rādi, ja stāsti cilvēkiem par

šim atbildēm. Velni saniknosies un modinās tevī godkāri, bet parastus klausītājus tas apvainos, un tiksi tiesāts par abām lietām. Tiem, kuriem patiks mani vārdi un viņi varēs tos ievērot, tas nesīs prieku. Visu labo, ko tu dari, centies slēpt, jo tas tev ir lietderīgi. Lai Kungs tevi apgaismo visu svēto lūgšanu dēļ. Āmen.

7. Lūdzies par mani, tēvs, mani ļoti satrauc netikli nodomi, bēdas un bailes; nodoms man saka, lai sarunājos ar brāli, pret kuru es izjūtu valdzinājumu, lai ar savu klusēšanu es neradītu viņā aizdomas. Jūtu, ka velni mani it kā nospiež, un man kļūst baisi.

– Tu vēl nemāki cīnīties ar ienaidnieku, tāpēc tevī rodas bailu nodomi, kā arī netiklības un grūtsirdības nodomi. Stāvi tiem pretī ar stingru sirdi, jo, ja cīkstoņi nepūlas, viņi netiek vainagoti, un, ja kareivji kaujas laukā neparāda savu mākslu un drosmi, viņi netiek godināti. Atceries, kāds bija Dāvids. Vai arī tu nedziedi: *“Izpēti mani, Kungs, un pārbaudi mani; izmeklē manas nieres un sirdi”* (Ps. 26, 2)? Un vēl: *“Kaut karapulki nostātos pret mani, nebaidīsies mana sirds; kaut saceltos pret mani karš, es tomēr uzticos Viņam”* (Ps. 27, 3). Tāpat arī par bailēm: *“Kaut arī staigāšu nāves ēnā, es nebīšos ļauna, jo Tu esi pie manis”* (Ps. 23, 4). Par noskumšanu: *“Ja pret tevi sacēlas valdnieka dusmas, tad tādēļ neatstāj savu vietu”* (Eklez. 10, 4). Vai tad tu negribi kļūt pilnīgs? Bet vīrs, kurš nav pārbaudīts kārdinājumos, nav pilnīgs. Cīņas cilvēku padara pilnīgu. Mū-

ka uzdevums ir cīnīties un būt drošsirdīgam sirdī. Bet, tā kā tu nezini ienaidnieka viltības, tad viņš tev nes bailu nodomus un vājina tavu sirdi. Tev ir jāzina, ka Dievs nepieļaus, lai kārdinājumi būtu pāri taviem spēkiem; par to runā apustulis, sakot: *“Dievs ir uzticīgs, Viņš neļaus jūs pārbaudīt pāri par jūsu spēkiem”* (1. Kor. 10, 13). Brāl! Arī mani jaunībā smagi kārdināja netiklības velns, un es pūlējos stāvēt tam pretī, nepiekrītot viņam, bet domājot par priekšā stāvošajām mūžīgām mokām. Piecus gadus es tā rīkojos ik dienas, un Dievs mani atvieglāja no šiem nodomiem. Šo cīņu padara vieglāku lūgšanas un asaras. Bet tas, ka velni tevi nospiež, nāk no viņu skaudības: ja viņi varētu, viņi tevi izdzītu no tavas celles; Dievs neļauj viņiem valdīt pār tevi; viņiem nav dota tāda vara. Dievs varētu atvieglot tevi, bet tad tu nepretotos citām kaislībām. Lai velni nepadara tevi neuzmanīgu un lai tu nesāc sarunāties ar brāli, kurš tevi valdzina, bet, ja arī tev gadās ar viņu satikties, tad apvaldi savu skatienu un neieklausies viņa balsī. Bet, ja šis brālis aiz nezināšanas pats uzsāks sarunu ar tevi vai arī apsēdisies tev blakus, tad veikli aizej prom, bet ar apdomu. Savam nodomam pasaki, lai viņš atceras Pastaro tiesu un to kaunu, kādu piedzīvos tie, kuri ir aizrāvušies ar šo apkaunojošo kaislību. Cīnies pret šo nodomu, un Dievs tev palīdzēs visu svēto lūgšanu dēļ. Neesi bērna prātā, bet *“esi mazs bērns ļaunumā”* (1. Kor. 14, 20); prātā esi pilnīgs. Meklē Dievu. Āmen.

8. Lūdzies par mani, tēvs, man ir nepieciešama liela mīlestība. Manī esošie nodomi saka: ej projām, un tad tu izglābsies. Lai tavu lūgšanu dēļ šie nodomi mani nepārņem.

– Brāl! Lai ir nolādēts tas, kurš tevī iesēj šādus nodomus, ka tu aizej projām un pārkāp bausli. Tas ir velns. Viņš tev to piedāvā it kā patiesību, lai, apsmejot tevi, tu kļūtu par sliktu paraugu citiem, lai arī viņu dēļ tu tiktu tiesāts. Tas ar tevi notiek tavas godkāres un kūtuma dēļ. Tu saki: “Ja aiziešu uz citu vietu, tad tur pacietīšu negodu.” Kāpēc tad, līdzko tu dzirdi ko sliktu no saviem brāļiem, tava sirds satraucas, tu negribi, lai kāds zinātu tavu grēku? Dēmoni savus izgudrojumus liek klāt tavai godkārei un kūtrumam, lai galu galā pazudinātu tavu dvēseli. Tu vari būt drošs, ja Kungs tev nepalīdzētu un par tevi nelūgtos patiesie Dieva kalpi, tu klosterī nevarētu nodzīvot pat gadu. Tāpat kā aklais neko neredz, tā arī tu neredzi to labestību, kādu Kungs tev ir izrādījis Svētlaīmīgā Ābrama un citu svēto lūgšanu dēļ. Viņš tev teica: “Ja tu šeit paliksi, tad es lūgšos par tevi.” Brāl! Esi uzmanīgs pret sevi, cīnies pret nodomiem, lai nekristu godkāvē un kūtrumā; nepakļaujies savai gribai, neattaisno pats sevi – pretējā gadījumā tu zemu kritīsi. Tu vari būt pārliecināts par to, ka, lai kur tu iesi, kaut arī izstaigāsi savu zemi no viena gala līdz otram – nekur tu neatradīsi tādu vietu, tādu labumu kā šeit. Kā enkurs kuģim, tā svēto lūgšanas ir tev nepieciešamas. Kļūsti stiprs, un tu atbrīvosies no valības attiecībās ar citiem – tā ir visa ļaunuma sakne. Atstāj savas laicīgās rūpes

– un tu varēsi brīvi kalpot Dievam. Pret cilvēkiem esi kā mironis: tas tad arī nozīmē būt svešiniekam šajā pasaulē. Uzskati sevi par neko, tad tavas domas būs mierīgas. Nedomā, ka tu esi izdarījis kaut ko labu, un tava alga ir neskarta. Vispirms neaizmirsti, ka miesā tu nedzīvosi ilgi, un centies, lai tajā stundā tu varētu teikt: “*Es steidzos un nekavējos*” (Ps. 119, 60). Brāl! Nav iespējams dzīvot un neko nedarīt, bez varoņdarba nevar saņemt vainagu. Piepied sevi rūpēties par savu glābšanu, un Dievs tev palīdzēs, “*Viņš grib, lai visi cilvēki tiek izglābti un nāk pie patiesības atziņas*” (1. Tim. 2, 4). Lai Dievs apžēlojas par tevi, mans dēls, lai tu varētu Viņam kalpot. Jo Viņam pieder spēks, valstība un gods mūžīgi. Āmen.

9. Tēvs! Ko nozīmē tavi vārdi, ka es klosterī nevarētu nodzīvot pat gadu, būdams mūka kārtā? Lūdzies par mani, tāpēc ka miegā man uzbrūk dēmons un spiež mani, man ir nepieciešama tava mīlestība.

– Es ticu, ka tu nespētu klosterī nodzīvot pat vienu gadu, domājot par tevi kā par mūku. Tāpēc, ka ne visi, kas dzīvo klosterī, ir mūki, bet tie, kas pilda mūka uzdevumus. Kungs saka: “*Ne ikkatrs, kas uz Mani saka: Kungs! Kungs! ieies debesu valstībā, bet tas, kurš dara Mana debesu Tēva prātu*” (Mt 7, 21). Brāl! Kāpēc tu, atrazdamies bēdās, ļauj ienaidniekam smieties par sevi? Tu uzdod jautājumus, bet necenties pildīt atbildes; jautā atkal un, godkāres dzīts, to stāsti citiem, lai iztaptu. Tu pats liec sev šķēršļus un tāpēc naktīs kriti kārdinājumos, dēmons

tev uzbrūk un spiež tevi. Dievs to pieļauj, lai tu saprastu sevi un vainotu sevi – kā to mūkam pienāktos darīt. Tu to nesaproti. Laiks mums ir dots tāpēc, lai mēs pārbaudītu savas kaislības, raudātu un nožēlotu. Ja tu atrodies cellē, esi izklaidīgs domās, visās lietās vaino pats sevi un palaujies uz Dievu, Viņš tev palīdzēs un stiprinās tevi. Āmen.

10. Doroteja jautājums Jānim Pravietim: Dieva dēļ, lūdzies par mani, lai es spētu atbrīvoties no savām apkaunojošajām kaislībām un no godkāres, jo tās mani padara nešķīstu visās lietās, kurās es domāju, ka daru labus darbus. Vēl es tev lūdzu man pateikt, kā godināt svētos un kā attīrīt sevi no ļaunuma.

– Ja tu gribi atbrīvoties no apkaunojošām kaislībām, tad tu nedrīksti būt vaļīgs attiecībā ar cilvēkiem, īpaši ar tiem, pret kuriem jūti valdzinājumu; šādā veidā tu atbrīvosies arī no godkāres, jo godkārei pievienojas iztapība, iztapībai – nekaunība, bet nekaunība ir visu kaislību māte. Ja kāds godina svētos bez godkāres, domājot, ka viņš to dara, sekojot Dieva norādījumam, bet ne pēc savas iegribas, tas kļūst par svēto līdzdalībnieku un saņem godalgu no viņu Kunga. Rūpes par dvēseles glābšanu un mīlestību uz Dievu ikvienam palīdz atbrīvoties no ļaunuma un nožēlot grēkus. Ieklausies mani, mans dēls, un pēc redzamā izproti arī neredzamo. Kad tu jūties slims, tad atturies no tā, kas tev kaitīgs. Kāpēc tu necenties atturēties, ja slimība tava dvēsele? Mums ir jāpieliek daudz pūļu un jāizlej daudz sviedru, kā apustulis saka: *“Es norūdu savu mie-*

su un kalpinu” (1. Kor. 9, 27). Izdari visu, kas ir tavos spēkos, un tad Dievs tev palīdzēs mūsu svēto tēvu lūgšanu dēļ. Jo Tas, kurš zvērēja Pats ar Sevi, grib redzēt mūsu glābšanu, jo: *“Man nav prieka par grēcinieka nāvi, bet gan par to, ka grēcinieks atgriežas no sava ļaunā ceļa un dzīvo” (Ec. 33, 11).* Liels spēks nāk no tās vietas, kur lūdzas patiesi Dieva kalpi; es ticu, ka Dievs viņus neatstās kaunā. Pievieno tām arī savus divus grašus, un Kungs par tevi priecāsies tāpat kā par atraitni Evaņģēlijā. Piesien savu smago laivu pie tēvu kuģa, un viņš tevi aizvedīs pie Jēzus, kurš tev dāvinās pazemību un spēku, saprātu, uzvaru un liksmību. Āmen.

11. Es esmu jauns un nesaprātīgs, bet mans kalpojums ir pāri maniem spēkiem, un tāpēc, tēvs, es lūdzu tevi, izlūdzies no Dieva man saprātu, lai es varētu dalīt mantas atbilstoši vajadzībām, runāt laikā un klusēt laikā, lai šaubās es piesauktu Dievu un tavas lūgšanas un varētu saņemt palīdzību, lai nekristu maldos.

Barsanufija atbilde. Es priecājos, ja kāds lūdz padomu, vadoties no bijības uz Dievu; tāds var būt drošs, ka viņa lūgums piepildīsies. Ja tu lūdz sēklas savam laukam, tad vispirms apmēslo to. Jo par labu un apstrādātu zemi ir teikts, ka tā *“uzdīga un deva simtkārtīgus augļus” (Lk 8, 8).* Es izdarišu visu, kas manos spēkos, bet apzinos arī savu nespēcību, ka necienības dēļ nespēšu tev dot to, ko tu lūdz. Ja tu tici, tad saņemsi pēc savas ticības gan to, ko tu lūdz, gan to, kas tev ir vajadzīgs. *“Jūsu Tēvs zina,*

kas jums vajadzīgs, pirms jūs Viņu lūdzat” (Mt 6, 8). Nešaubies, un es ticu, ka Dievs izpildīs tavu lūgšanu nevis manis dēļ, bet pateicoties tavai ticībai. Vispirms samierinies Dieva priekšā, jo “pazemīgiem Viņš dod žēlastību” (1. Pēt. 5, 5) iepazīt Jēzu Kristu, mūsu Kungu, kam pieņemt gods un valstība mūžīgi. Āmen.

12. Tas pats brālis jautā kādam citam garīgajam tēvam: kā lai rīkojas, sekojot augšminētajai atbildei?

– Ja tu gribi saprast, kā jārikojas, lai sekotu tēva pamācībām, tad dari šādi: kad tu ar kādu gribi runāt vai kaut ko darīt, piesauc Tēva vārdu, un Dievs tavā sirdī ieliks to, kā jārikojas vai kas jāsaka. Bet dari to ar pazemību, lai nepazaudētu žēlastību.

13. Tēvs! Tu bijī žēlsirdīgs pret mani un parādīji man, neprašam, ka tad, kad es kaut ko gribu darīt vai teikt, lai es piesaucu Dieva vārdu un tavas lūgšanas, un teici, ka šādā veidā es gūšu panākumus, es sevi piespiedīšu visu runāt un darīt atbilstoši Dieva gribai; bet gadās, ka es aizmirstu piesaukt Dieva gribu un tavas lūgšanas, un tāpēc es tev lūdzu – izlūdzies no Dieva man skaidru prātu, kas neļautu man maldīties manas gribas dēļ. Vēl es tev lūdzu man pateikt, kā man rīkoties, ja es kaut kādā lietā esmu piesaucis Dieva vārdu, bet tomēr mani māt šaubas, vai darīt šo lietu vai nedarīt. Un vēl, ja man kāds kaut ko jautā un, pirms es esmu paguvjis piesaukt Dieva vārdu, viņš prasa no manis atbildi: ko man darīt tādā reizē? Lūdzu tevi, palūdzies par mani, lai es spētu savaldīt savas acis, jo tās ir ļoti izlaidīgas.

– Ja kāds ir no tevis saņēmis pamācību vai pavēli un ir to aizmirsis pildīt, tad viņam ir jāapzinās, ka viņš ir grēkojis; ja viņš to nožēlos Dieva priekšā, tad Dievs to piedos. Brāl! Kāpēc tu raksti tikai par skaidru prātu? Es lūdzu Dievu, lai Viņš tev dod visu labo un būtu ar tevi kopā mūžīgi. Ja tu esi piesaucis Dieva vārdu un tēvu lūgšanas, bet tomēr šaubies, tev ir jādara tas, kas vajadzīgs: tas ir saskaņā ar Dieva gribu, jo tu sākumā esi piesaucis Dievu. Kas attiecas uz negaidīto atbildi, tad nekas nav ātrāks par prātu; pacel to pie Dieva, un Viņš tev dos to, kas jāsaka. Pazemība sargā acis un visu cilvēku no ļaunā. Es lūgšu tev vēl lielākas dāvanas, bet ar tādu noteikumu, ka tu visu darīsi, kas ir tavos spēkos. Esi uzmanīgs pret sevi, un tad ne tikai svētie, bet Pats Dievs tev sniegs palīdzīgu roku un būs žēlsirdīgs pret tevi.

14. Žēlsirdīgais tēvs! Tu redzi manas dvēseles aklumu, un tāpēc es atkal tev lūdzu, izlūdzies man sirds gaismu, lai es spētu atšķirt labu nodomu no ļauna, jo es baidos, ka es varētu sekot ļaunajam. Bieži gadās tā, ka, dodot kādu lietu, man liekas, ka tas notiek kaislības dēļ; bet, izmeklējot savu nodomu – vai tas būs patīkami, ja caur kādu citu es brālim iedošu šo lietu, lai brālis nezinātu, ka to devis esmu es, es atklāju, ka manam nodomam tas nav bijis patīkami. Gadās arī tā, ka es kaut ko daru vai runāju, it kā nepaklausot kaislībai; bet tad, kad es izsniedzu lietu vai kaut ko saku – mans nodoms izjūt baudu. Ko man, nelaimīgajam, darīt? Citreiz mani nomoka manas sirds slavaskāre;

kad kāds man kaut ko stāsta, tad, pirms viņš vēl ir beidzis, mans nodoms piekrist teiktajam un priecājas kopā ar viņu, it kā saprastu lietas būtību. Tēvs, es tevi lūdzu, izlūdzies man spēku klusēt, jo es brīnos, kā es varu priecāties par to, kas ir nevērtīgs un atņem cilvēkam visu labo.

– Bez sirdssāpēm neviens nevar iegūt spēju atšķirt nodomus. Es lūdzu Dievu, lai Viņš tev dāvātu šo spēju; bet lai arī tava sirds nedaudz pasāp, un Dievs tev dos šo dāvanu. Līdzīgā kārtā izproti arī citas lietas. Kad Dievs, pateicoties svēto lūgšanām un tavām sirdssāpēm, tev dāvās šo spēju, tu vienmēr varēsi atšķirt nodomus Viņa Garā. Kad tu redzi, ka ir iespēja izteikt savas zināšanas, tad klusē, kā to dara mans patiesais dēls Dievā, kuram tev ir jāpaklausā visās lietās, kas attiecas uz nodomiem, jo tas, ko viņš saka, nenāk no viņa paša, bet no Dieva. Lai Dievs tevi pasargā un dod tev spēju klusēt, kā arī žēlastību, kas tev ļautu saprast, kad jārunā, kad jāklusē; lai tu to darītu bez kaislības. Jo tava sirds vēl pilnībā nesaprot to, ka liela runāšana kaitē cilvēkam, jo savādāk tev tas nesagādātu baudu.

15. Tava lielā žēlsirdība pret mani ļauj man, grēciniekam, tevi atkal traucēt. Iemāci man, kas manai sirdij ir jādara, lai iegūtu atšķiršanas dāvanu. Pastāsti man par iekšējo lūgšanu, jo mans nodoms baidās, ka es to nespēju darīt, un tāpēc pasaki man: vai tas man būs lietderīgi? Es ticu, ka tavi vārdi dod manai sirdij spēku.

– Tavas sirds uzdevums ir nepārtraukti lūgt Dievu; lai Viņš tev neļautu maldīties un sekot tavām personiskajām

vēlmēm. Kas attiecas uz iekšējo lūgšanu, tad sāc to darīt, un Dievs tevi stiprinās. Bet sēj ar cerību (1. Kor. 9, 10), lai būtu ko plaut, ja neklūsi kūtrs (Gal. 6, 9). Lai Dievs svētī tavu darbu; Viņš dos tev spēku un tevi pasargās.

16. Man ir nācies izjust nelielu siltumu, kas ilgst vairākas dienas, bet tad tas atkal pazūd; un tagad es vienu stundu varu saglabāt iekšējo lūgšanu, bet vēlāk paliek grūti, un baidos, ka šis siltums atkal saglabāsies dažas dienas, pēc tam izzudīs, un mana dvēsele pilnīgi aizies bojā. Tāpēc es tev atkal lūdzu, mans labais tēvs, nepamet mani, bet paskaidro, kas no manis attālina iekšējo lūgšanu un sirds siltumu. Izlūdzies man no Dieva, lai Viņš pasargā manas jūtas, jo es no tām daudz ciešu, kad mana sirds meklē kādu iemeslu sagrēkot, un, pats par sevi saprotams, ka pretēji manai gribai tā izraisa kaislīgas un neprātīgas atmiņas. Tāpēc, tēvs, dāvā man skaidru prātu, lai saprastu, kas notiek manā sirdī, lai zinātu, kā rīkoties, lai tā mani neatrautu no tavas svētības. Vēl paskaidro sekojošo: ja es kaut ko izdaru vai pasaku un, pateicoties Dieva palīdzībai, ne grēku, tad vai man tāpēc ir jāpateicas Dievam? Vai tas ved uz Dieva mīlestību? Vai arī vispār nedomāt par to, ka esmu izbēdzis no grēka, bet pārbaudīt, vai neesmu tomēr grēkojis šajā lietā vai vārdos, un lūgt piedošanu?

– Pacenties caur sirdssāpēm iegūt siltumu un lūgšanu, un Dievs no tevis to neatņems. Par jūtām: visas dāvanas mēs iegūstam caur sirdssāpēm. Skaidra prāta dāvana neļauj nodomiem ieiet tevī un, ja arī tie ieiet, neļaus darīt tev

ļāunu. Lai Dievs tev palīdz būt nomodā un skaidrā prātā. Ir teikts: “*Par visu esiet pateicīgi*” (1. Tes. 5, 18), vēl jo vairāk par to, ko tu stāstīji. Ir labi sevi pārbaudīt un lūgt piedošanu.

17. Es tevi lūdzu, mans svētais tēvs, izlūdzies man no Dieva spēku, jo es nespēju pildīt to, ko pats sev pavēlu gan tad, kad esmu viens pats, gan tad, kad esmu kopā ar brāļiem. Es baidos pierast pie tā, ka es tikai nožēlošu savus grēkus, bet nelabošos un tāds arī nomiršu. Es zinu, ka bēdas, ko nes kaislības, ir man derīgas, varbūt tās salauzīs manas dvēseles cietsirdību, un es neuzdrošinos vēlēties atbrīvoties no tām. Tēvs, no jums es lūdzu, lai jūsu lūgšanu dēļ tās mani bieži neuzveiktu, lai mana sirds tik bieži nebēdātos.

– Nevienam nevar pateikt: es rūpēšos par tevi, bet tu esi mierīgs. Bet tam, kuram palīdz, arī ir jācenšas, jādara viss, kas ir viņa spēkos, pildot tēvu padomus. Un, ja viņam gadās krist, tad jācenšas atkal celties. Es ticu Dievam, ka tāds atkārtots kritiens nekļūst par sliktu dvēseles ieradumu. Bet Dievs stiprinās viņa dvēseli un nesauks to pie sevis tik ilgi, kamēr viņš nekļūs par pilnīgu vīru (Ef. 4, 13). Neatslābsti savos darbos, kamēr vēl tev ir laiks, samierinies, esi paklausīgs, un Dievs tev palīdzēs, jo Viņš Savu *žēlastību dāvā pazemīgajiem, bet augstprātīgajiem pretojas* (1. Pēt. 5, 5). Atkārtoti bez pārtraukuma šos vārdus: “Jēzu, palidzi man,” un Viņš palīdzēs. Lai Dievs pasargā tavu dvēseli no apkaunojošām kaislībām.

18. Es tev pateicos, tēvs, par manas nevarīgās dvēseles ārstēšanu. Vai man! Ko tu man esi parādījis, uz ko tu esi mani aicinājis? Un kur es atrodos, it kā saistīts ar saviem ļaunajiem ienaidniekiem? Ja arī man izdodas nedaudz atbrīvoties, es atkal atgriežos atpakaļ, kur biju, tāpēc, ka es izsniedzu un pieņemu dažādas lietas. Ja man būtu kauns no Dieva labestīguma un arī tavas žēlsirdības (jo es zinu, no kāda smaga stāvokļa Viņš mani atveda pie tavām kājām), es varētu krist izmisumā. Es jūtos mierīgs tad, kad jūsu lūgšanas mani sargā; kad es tieku uz īsu brīdi atstāts viens pats – tūlīt atkailinās mans nespēks, un es kritu. No rītiem es uzturos cellē, bet, ja rodas kāda vajadzība un man ir jāiziet ārā, tad pēc tam es vairs nevaru atgriezties. Ienaidnieks man piespēlē dažādus iemeslus, lai es paliktu ārpusē, un, kad es vēlu vakarā atgriežos, es esmu sadrūmis, piekusis un nezinu, ko man darīt. Un tāpēc, svētais tēvs, šeit es esmu, tavas sirds priekšā, kas redz visu, un esi žēlsirdīgs pret mani; dari ar mani, ko un kā zini; es nezinu, ko lai saku, bet Dieva dēļ piedod man.

– Nekrīti izmisumā par to, par ko tu man rakstīji. Kad kuģi pārsteidz vētra, stūrmanis neuztraucas par to, vai izglābsies, bet vada kuģi, kamēr nonāk ostā. Tāpat dari arī tu, kad esi izklaidīgs, tad atgriezies sava ceļa sākumā, sakot kopā ar pravieti Dāvidu: “*Dievs, Tavš ceļš ir svēts*” (Ps. 77, 14). Pārskati darbus, kas nāk tavā priekšā, vai tie ir jādara tev vai citiem brāļiem, un nenovirzies no ceļa. Rūpes Dieva dēļ ir garīgs darbs, un to pildīšana ved dvē-

seli uz glābšanu. Centies, cik tas ir tavos spēkos, nenožīmīgu lietu dēļ nepamet celli, jo tā ir dēmonu viltība. Esi prātīgs, un Dievs tev palīdzēs svēto lūgšanu dēļ.

19. Brāļa lūgums garīgajam tēvam, lai viņš nestu viņa grēkus.

– Brāl! Tu no manis prasi to, kas nav manos spēkos, bet es tev izrādīšu tādu mīlestību, kas aicina darīt arī to, kas ir pāri maniem spēkiem. Es ņemšu uz sevi un nesīšu tavu nastu, bet ar tādu norunu, ka tu paklausīsi manus padomus, jo tie ir labi un ved uz glābšanu, un dzīvosi nepakauņojošu dzīvi.

20. Brālis lūdz, lai viņam izskaidro dotās pamācības un palīdz tās pildīt.

– Tas, kurš stiprināja mūsu tēvus, lai stiprina mūsu mīlestību un lai dod tev garīgu prātu, lai tu visās lietās spētu pareizi rīkoties. Atturi savu mēli no liekvārdības, sevi pašu no baudkāres un neuztrauc tuvākos. Neesi nekaunīgs, uzskati sevi par neko, mīli visus un vienmēr domā par Dievu, atceries vārdus: *“Kad gan es iešu un redzēšu Dieva vaigu?”* (Ps. 42, 3). Ievēro šīs lietas, un tava zeme nesis Dievam simtkārtīgus augļus, jo Viņam pieder gods un valstība mūžam. Āmen.

21. Ko nozīmē uzskatīt sevi par neko?

– Brāl! Uzskatīt sevi par neko nozīmē – ne ar vienu sevi nesalīdzināt un nestāstīt par saviem labajiem darbiem. Un es to daru.

22. Tas pats brālis jautā par dotajām pamācībām – par palīdzību grēku nožēlošanā un par to, kā ir jānožēlo grēki; un, ja gadās pārkāpt pamācību, vai tas iznīcina darbību?

– Lai Dieva dēļ piepildās tavš lūgums. Sargies no augstprātības, lai tu nezaudētu visu. Kad pārkāpsi manus norādījumus – steidzies to nožēlot un, kaut arī tev apsāpētu tavus ievainojumus, nekriti slinkumā, lai nepaliktu vēl sliktāk kā sākumā. Tīkmēr, kamēr tu turies pie manis, tava derība ir spēkā; pretējā gadījumā, kā Dievs gribēs, tā būs, lai tu varētu dzirdēt un darīt Kristū. Āmen.

23. Tas pats brālis lūdz lūgties, lai arī nākamajā dzīvē nezaudētu viņa aizstāvību.

– Mans dēls! Ja tu spētu saprast to, ko esmu tev devis, tu redzētu, ka es jau esmu tev iedevis tavas dvēseles glābšanas ķīlu. Es negribu tevi atraut no saviem patiesajiem bērniem, kas iet glābšanas ceļu, bet tev pašam arī ir jācenšas, lai tu neaizietu projām pats. Apustulis nevienu nav atraidījis, bet teicis: *“Ja neticīgais šķiras, tas lai šķiras”* (1. Kor. 7, 15). Bet, lai ar tevi tas nenotiek; es to pieminēju tikai tāpēc, lai tevi stiprinātu, lai tu būtu uzmanīgs pret sevi, centies neatkrist no cerības. Tīcies pie Kunga, kurš saviem skolniekiem ir teicis, ka viņi saņems spēku no augšienes (Lk 24, 49).

24. Ja kāds sevi uzskata zemāku par visu radību, bet viņa darbi tam neatbilst – ko par tādu domāt?

– Ja darbi neatbilst uzskatiem, tad tie nav patiesi, un tā ir dēmonu ņirgāšanās.

25. Tēvs! Es vēl neesmu sasniedzis tādu stāvokli, lai uzskatītu sevi esam zemāku par visu radību, bet, kad es izmeklēju savu sirdsapziņu, redzu, ka esmu to pelnījis. Vai tiešām tā arī ir dēmonu ņirgāšanās?

– Brāl! Tikai tagad tu esi nostājies uz pareizā ceļa. Lūk, kur ir patiesība. Lai Dievs tevi iaved tādā stāvoklī, lai tu sevi uzskatītu zemāku par visu.

26. Saki man, lūdzu: kādā veidā var ātrāk sasniegt pestīšanu – ar darbiem vai ar pazemību, un kā atbrīvoties no aizmiršanās?

– Patiess darbs nevar būt bez pazemības, jo darbs pats par sevi nav nekas, tas neko nedod. Raksti saka: *“Jel uzlūko manu pazemību un manus darbus un atlaid visus manus noziegumus”* (Ps. 25, 18). Kas pazemību savieno ar darbu, tas ātri sasniedz mērķi. Tas, kurš ir pazemīgs un pats sevi pazemo, arī to sasniegs, jo pašpazemošanās aizstāj darbus. Bet tas, kuram ir tikai pazemība, sasniegs to vēlāk. Tas, kurš grib būt pazemīgs, nekādā gadījumā nedrīkst sevi uzskatīt par kaut ko. Šeit slēpjas patiesā pazemība. Tas, kurš ir pieņēmis to uguni, kuru Kungs *“ir nācis nest uz zemi”* (Lk 12, 49), neizjūt aizmirstību un gūstu, jo vienmēr sajūt šo uguni. Par piemēru ņemsim fizisko uguni. Ja mēs to tuvināsim cilvēkam, kurš guļ uz nāves gultas, viņš tūlīt sajūtīs sāpes. Lai ar ko cilvēks būtu aizņemts – ja viņam uzkritis karsta ogle – viņš noteikti tai pievērsīs uzmanību. Brāl! Uguns nekad neapdziest, jo tad tā nebūtu uguns. Ja tu gribi atbrīvoties no aizmirsti-

bas un gūstniecības, tad tu to nevari izdarīt citādi, kā vien iegūstot garīgo uguni, jo tikai no šīs uguns siltuma pazūd aizmirstība un gūstniecība. Šo uguni var iegūt, tiecoties pie Dieva. Brāl! Ja tava sirds dienu un nakti netieksies pie Kunga, tu neko nerasnēsi. Bet, ja tu visu liksi pie malas un nodarbosies tikai ar šo lietu, tad tu to sasniegsi. Lai Dievs ļauj tev to saprast un tiekties pēc tā.

27. Tēvs! Kas ir pazemība? Kas pazemošanās? Ko nozīmē – satriekta sirds? Vai tas, kurš sevi sirdī pazemo, kļūst pazemīgs? Vai ir arī vajadzīgi ārēji pazemojumi, kuri nāktu no citiem cilvēkiem, un vai vajag darīt tādus darbus, kuri citu acīs ir pazemojoši? Vai pazemīgajam ir jāizrāda sava pazemība vārdos, vai ir jācenšas būt pazemīgam savā rīcībā?

– Pazemība nozīmē uzskatīt sevi par neko, visā atteikties no savas gribas, paklausīt visā un neuztraucoties par nest visu, kas mūs piemeklē. Tāda ir patiesā pazemība, kurā nav godkāres. Pazemīgajam nav jācenšas izteikt savu pazemību vārdos, bet ir pietiekami, ja viņš saka: “Piedod man” vai “palūdzies par mani”. Nevajag pašam pieteikties darīt zemus darbus – tas ved uz godkāri, traucē augt un nes vairāk ļauna nekā laba, bet, ja tev to liek darīt, nepretojies un dari – tad tu augsi. Pazemošana var būt divējāda. Viena – sirds; otra – kas nāk no ārpusēs. Tā, kas nāk no ārpusēs, ir lielāka par sirds pazemošanos, tāpēc ka tā izraisa lielākas sirdssāpes. Satriekta sirds nozīmē, ka mēs neļaujam tai aizrauties ar nelietaiem nodomiem.

28. Ja kādu liela, vai viņam nav jāatbild it kā ar pazemību?

– Daudz labāk ir klusēt. Jo, ja kāds atbild, tas nozīmē, ka viņš pieņem uzslavu, un tas nozīmē godkāri. Pat tad, ja viņš domā, ka atbild ar pazemību, tas nozīmē godkāri, jo, ja šos pašus vārdus, kurus viņš saka par sevi, izdzirdēs no cita – tad nevarēs tos panest.

29. Bet gadās tā, ka tas, kurš slavē, klusēšanu uzskata par uzslavas pieņemšanu un ieļauņojas no tā; kā tad ir īsti jāriņķojas?

– Nesaprotamais mūkam ir jāliek Dieva priekšā, lai Viņš Pats apgaismo to, kurš klausās. Kā to var zināt, varbūt tam, kurš klausījās, klusēšana atnesa kādu labumu, uzskatot, ka otrs uzslavas nav pieņēmis, bet tas domā, ka viņš ir ieļauņojies. Ja tas, kurš ir ieļauņojies, pats to saprot, tad tas viņam ir pazemīgi jāpaskaidro, sakot: “Pie-dod man, brāl, es neko sevī neapzinos esam labu, tāpēc arī nezināju, ko lai tev atbildu; bet palūdzies par mani.”

30. Gadās, ka viņš patiešām ir grēcinieks un patiesību saka aiz pazemības, nevis godkāres dēļ: vai arī tad nedrīkst atbildēt?

Jāņa atbilde. Nē, tas viņam nav jādara, kaut arī būtu tā, kā tu saki. Jo arī viņš uz laiku ir pazemīgs, bet tas, kurš klausās, uzskata viņu par pazemīgu vispār – tas viņam būs kaitīgi, jo Pats Kungs saka: “*Vai jums, kad visi ļaudis jums teic glaimus*” (Lk 6, 26). Viņš to attiecina uz grēciniekiem, kuri nekā nav darījuši, bet saņēmu uzslavas.

31. Kā tad mēs zinām, ka daži svētie ir atbildējuši ar pazemību tad, kad saņēma uzslavas?

– Tēvi ir sasnieguši tādu limeni, par kuru Kungs saka: “*Kad jūs visu, kas jums uzdots, būsiet izpildījuši, saki-et: “Mēs esam necienīgi kalpi”*” (Lk 17, 10). Un viņi patiesi sevi uzskatīja par tādiem, atbildēja tāpat kā domāja par sevi; ja viņi to izdzird no cita, tad nedusmojas, bet svēti kā tādu, kas ir pateicis patiesību.

32. Ja kāds ir saņēmis no otra kaut ko labu un tas izsaka pateicību, vai arī tādā gadījumā nedrīkst atbildēt?

– Klusēšana ir laba vienmēr. Bet, lai neizliktos, ka labdaris atsakās pieņemt pateicību, viņam ir jāsaka: “Pie-dod man, tēvs, un Kunga dēļ palūdzies par mani,” savā sirdī paturot domu, ka viņš pats nav izdarījis neko, jo Kungs ir labestīgs pret visiem. Pie kam ir jālūdz Dievu, lai nesaņemtu sodu par saviem vārdiem.

33. Lūdzies par mani, tēvs, lai es spētu savaldīt savu mēli, lai atbrīvotos no vaļības attiecībās ar citiem un kalpošanas vēderam.

– Kas attiecas uz mēles savaldīšanu, vaļību savstarpējās attiecībās, nesātību – kā tu lūdz man palūgties par tevi, tāpat arī tu pats centies atturēties, cik ir tavos spēkos. Šīs lietas nav iespējams uzveikt bez sirdssāpēm, bez nomoda un asarām, atceroties, ka “*daudz spēj taisna cilvēka lūgšana*” (Jēk. 5, 16). Pazemība uzveic visas kaislības, un to var iegūt ar pūlēm. Brāl! Lai Dievs tev dod spēku, kas ir saistīts ar saprātu un bijību pret Dievu.

34. Ja to var iegūt caur asarām, kā tu saki, tad kā lai es rīkojos, kad esmu starp cilvēkiem, kalpoju citiem un rūpējos par slimajiem? Vai var būt sirds raudas bez asarām?

– Nē, raudas rodas no asarām, bet asaras no raudām. Ja cilvēks, atrodoties ļaudīs, atsakās no savas gribas un nepievērš uzmanību citu grēkiem, tad viņš iegūst spēju raudāt. Jo caur to viņa nodomi saiet vienkopus, un no tā sirdī rodas skumjas pēc Dieva (2. Kor. 7, 10), bet skumjas ir asaras.

35. Es savus nodomus atklāju tēvam, bet jūtu, ka daži par to bēdājas. Kā man rīkoties? Vai atrašanās cellē man nenes ļaunumu; mans nodoms it kā ģirgājas par mani, sakot, ka es it kā pakļaujos savai gribai. Un vēl: ja mans nodoms, pateicoties jūsu aizbildniecībai, nebūs nācis no kaislības, kā lai es to visu izdaru bez ļaunuma, būdams vājš, jo manī vēl nav naida pret manām kaislībām? Un vēl: ja arī tu domā, ka man vairs nevajadzētu būt par starpnieku starp brāļiem un tēvu, kā rīkoties, lai tāpēc neizraisītu skaudību un nesāktu svārstīties pats? Mana dvēsele ir tavās rokās, tēvs; kā tu man pavēlēsi rīkoties?

– Ja tu tēvam par citiem stāsti ar tīru sirdi, nevis kaislības dēļ, vai godkāres dzīts, bet tikai vēlot labu, tad cilvēku valodām nepievērs uzmanību. Ar svēto lūgšanu palīdzību centies savu darbu darīt bez ļaunuma. Būt par starpnieku, bet ne dēļ kaislības, ir laba lieta, tāpēc ka ne visi spēj un arī ne visiem ir derīgi runāt ar tēvu pašiem. Kad tu runā, klausot Dievam, tad ne tu dari, bet Dievs darbojas. Bet

Dieva labestīgums nerada skaudību. Ja tā tomēr rodas, tad tas ir uz īsu brīdi, un drīz tā apdziest. Visu mūsu dvēseles ir Dieva rokās; Viņš mūs sargā un nostiprina mūsos labo.

36. Ja es domāju, ka kādam kāda lieta nesīs labu, vai tas man ir jāsaka, ja man nejautā? Ja brālis, uz kuru tas attiecas, vai arī klēriķis būs par mani vecāks; vai man par to runāt ar tēvu vai noklusēt? Kā man atbildēt, ja man jautās? Bet, ja ir labi, ka es pats teikšu, tad kā man izvairīties no tā, lai neizskatītos, ka es mācu ar varu?

– Tēvi saka, ka ir labi runāt Dieva dēļ un klusēt Dieva dēļ. Tas nozīmē sekojošo: ir labi runāt, nesekojot kaislībai, jo tāds runā Dieva dēļ, bet, ja kāds jūt, ka viņš grib runāt, sekojot kaislībai, un tādā gadījumā noklusēs – darīs pareizi, jo viņš Dieva dēļ noklusēs. Ja tu gribi runāt Dieva dēļ, tad nerūpējies par to, ko tu teiksi, jo tad tu nepildīsi bausli, bet atstāj šo lietu Dieva ziņā, un Viņš ieliks tavā mutē vārdus, kas būs labi. Dievs spēj mūs, vājos, apveltīt ar spēku (1. Kēn. 2, 3–4). Lai Viņš tevi stiprina.

37. Kādās lietās ir jāatsakās no savas gribas attiecībā ar tēvu: labās, vidējās vai tādās, kas liekas pretrunīgas Dieva baušļiem? Un, ja viņa pavēle nebūs man pa spēkam, vai man ir jāatsakās to pildīt, lai vēlāk nesāktu bēdāties un uztraukties? Un vēl: ja kāds grib no tēva kaut ko lūgt, bet dara to caur mani, vai tas neradīs auglīgu augsni manai godkārei, it kā es kaut ko nozīmēju?

– Brāl! Kas grib būt mūks, tam pilnībā jāatsakās no savas gribas. Kristus mums par to saka: *“Es esmu nācis no debesīm, lai darītu nevis ko Es gribu”* (Jņ 6, 38). Jo, kas vienu lietu grib darīt, bet no citas atsakās, tas rāda, ka viņš ir gudrāks par to, kas pavēl, vai arī ir dēmonu varā. Tev ir jāpaklausa visā, kaut arī tev šķiet, ka lieta var nebūt bezgrēcīga. Tēvs, kurš to pavēlēs darīt, arī nesīs tavu grēku, jo no viņa atprasīs par tevi. Ja tev lietas izpildīšana liksies par grūtu, pasaki to tēvam, un viņš izspriedīs. Ja tev brāļi liks kaut ko darīt un tev tas liksies par grūtu vai arī nebezgrēcīgs, pasaki tēvam un dari to, ko viņš pavēlēs. Bet, ja tu skatīsies ne tikai uz darbiem, bet arī uz cilvēkiem, tad sakrāsi uz savas galvas bēdas. Ja redzi, ka lieta ir laba, tad paklausī brāļiem, bet, ja tu šaubies, ja tas tev nav pa spēkam vai arī tev šķiet, ka var tev nest ļaunumu, tad runā par šo lietu ar tēvu un dari, kā viņš teiks, un tu būsi mierīgs; jo tēvs zina, ko dara un kā rūpēties par tavu dvēseli. Tici, ka visu, ko viņš saka, viņš saka no Dieva, bet viss, kas nāk no Dieva, ir labs un nenes ne bēdas, ne uztraukumus; no labā nerodas nekas ļauns, *“Labs koks nes labus augļus”* (Mt 7, 17). Ja kāds tev lūgs palīdzēt viņam pie tēva, tad pildi to kā tēva pavēli; jo, ja viņš tevi nosēdinās pie durvīm, teiks – stāsti man par visiem, lai kas tas būtu, tu to darīsi nevis no sevis, bet paklausot tēva pavēlei. Ja tēvs tev pavēlēs teikt vai neteikt, tad tā ir viņa darīšana.

38. Ja brālis man jautā kaut ko tādu, ko es nezinu, vai man viņam ir jāatbild? Un, ja es redzu, ka kāds kaut ko da-

ra nepareizi, bet man nejautā, vai man ir kaut kas jāsaka vai nē?

– Uz visiem šiem jautājumiem ir viena atbilde: sargies, lai nerunātu godkāres dēļ, bet runā pazemīgi un bīsties Dieva. Par visu, ko tu šeit jautā, tu vari runāt tikai savā klosterī, bet ne svešā vietā, jo tie, kuri dzīvo vienā vietā, ir it kā viens ķermenis. Bet, ja tu esi citā vietā, pats no sevis nesaki neko, lai nebūtu kā skolotājs, bet, ja tev jautā, tad atbildei pazemīgi, un Dievs tevi apskaidros.

39. Tu man teici: ja es redzu, ka kaut ko dara nepareizi, man ir jāsaka, un tas ir jādara ar pazemību. Bet, ja es jūtu, ka tad, kad es runāju, mana sirds bauda godkāri, un, kaut arī nebauda, tad zinu, ka tas notiks vēlāk; vai man ir jārunā?

– Runāt pazemīgi nenožīmē to darīt kā skolotājam, bet tā, kā to dara abats un tēvi. Ja tas, ko tu gribi teikt, brālim būs noderīgi, bet godkāre grib, lai tu no tā gūtu baudu, tad zini, ka ienaidnieks negrib, lai tu izdarītu brālim labu. Ja paklausīsi godkārei, tad brālis nekad nesaņems neko labu. Atsakies no godkāres un ienīsti to. Bet, kad būsi runājis ar brāli, tad vērsies pie Dieva un saki: “Kungs, piedod man, ka es runāju godkāri.” Arī tevis pieminētājā gadījumā dari tāpat.

40. Tēvs! Kā lai saskaņo šīs lietas: tu man pavēlēji runāt, ja es redzu kaut ko nepareizu, pirms man par to jautās, bet tēvi saka, ka nevajag sākt runāt, pirms tev nejautā, un tēvs Nisterojs citus izbrīnīja, kad, dzīvodams kopienā, tei-

ca: “Es un ēzelis ir viens un tas pats.” Pasaki man, tēvs, ko nozīmē paklausīt saviem nodomiem? Kad ar to ir jānodarbojas, un kā to darīt?

Jāņa atbilde. Brāl! Tēvi runā atbilstoši cilvēka garīgam stāvoklim. Ir laiks, kad viņš var palīdzēt citiem, bet pienāk laiks, kad citi palīdz viņam; tad viņa garīgā izaugsme nebūs tāda kā agrāk. Pilnīgajiem saka pilnīgo, bet tiem, kuri atrodas likuma varā, saka citu. Jo viņi vēl tiek pārbaudīti. Kad arī tu būsi miris pasaulei kā tēvs Nisterojs, tad varēsi teikt: es esmu ēzelis. Neprāto par augstām lietām, tas tev kaitē. Tēvi ir nolikuši laiku, kad ir jāpasklaido saviem nodomiem, sakot: “No rīta pārbaudi sevi, kā tu esi pavadījis nakti, bet vakarā – kā tu esi nodzīvojis dienu. Arī dienas vidū, kad tevi māc nodomi, pārbaudi sevi.”

Izskaidrojums.

Ar šiem vārdiem svētais tēvs parāda, ka ne katrs, bet tikai pazemīgais un sevi pazemojošais var pateikt: es esmu ēzelis, jo to teikt nav negods, bet pilnīgi pretēji – lielākais gods. Tāpēc tēvs saka: neprāto par augstām lietām. Jo, ja kāds sasniedz ēzeļa līmeni, tad, līdzīgi viņam, viņš nerunā pretī, kad viņu sit, lamā, uzsien smagas nastas utt. Viņš nepiemin ļaunu, viņa sirds ir mierīga, un, līdzīgi ēzeļim, viņš ir bezjūtīgs. Tikai tad cilvēks var uzdrošināties teikt: es esmu ēzelis, un arī tad ir jākaunas runāt par to, ka ir sasniedzis tādus augstumus. Tomēr es domāju, ka arī tad viņš to neteiks, jo redzēs, ka viņam daudz kā

pietrūkst, un – vēl jo vairāk – neuzdrošināsies teikt: es esmu ēzelis, viņš pat neuzdrošināsies tā domāt, jo zina, ka tā ir augstprātība, kas nozīmē dvēseles pazudināšanu un pilnīgu bojāeju.

41. Ja kāds no tēviem, kurš ir augstāks par mani, man kaut ko jautās, vai man ir jāsaka tas, ko es uzskatu par pareizu?

Jāņa atbilde. Tā nav tava darišana par to runāt, jo tu nezini Dieva gribu, vai tas patiešām ir pareizi, bet, ja kāds no viņiem tev kaut ko jautā, tad tu pazemīgi atbildi: “Pie-dod man, es nezinu.”

42. Ja brālis dara kaut ko neitrālu, bet tas nav saskaņā ar manu gribu un es bēdājos, kā man rīkoties? Noklusēt un nomierināt savu sirdi vai laipni pateikt un tādējādi atbrīvoties no uztraukuma? Bet, ja šī lieta nes bēdas citiem, bet man ne, runāt man citu labā, vai tā būs nevajadzīga iekļaušanās citu darīšanās?

– Ja lieta nav grēcīga, bet ir neitrāla un tu tomēr runāsi, tad tas nozīmē, ka tu sava vājuma dēļ to nespēj paciest. Vaino pats sevi un klusē. Bet, ja brālis dara sliktu citiem, tad pasaki to tēvam, un viņš runās pats vai arī pateiks tev, ko lai tu brālim pasaki, un tad tu varēsi būt mierīgs.

43. Ja es runāju par to ar tēvu, bet brālis tāpēc uztraucas, kā man rīkoties? Un vēl: ja viņš citus apvaino, vai man runāt ar tēvu citu labā vai klusēt, tāpēc ka tas uztrauc arī mani? Bet, ja es zinu, ka brālis nebēdājas, vai man runāt sevis dēļ vai piespiest sevi klusēt?

– Ja tu runā ar tēvu, bet brālis par to uztraucas, tev par to nav jādomā. Ja ir jārunā citu labā, tad runā, ja sevis labā – tad labāk piespied sevi noklusēt.

44. *Bet nodoms man saka, ka, ja brālis apvainosies uz mani, viņš kļūs mans ienaidnieks, domājot, ka es viņu tēva priekšā esmu apmelojis.*

– Tas ir ļauns nodoms, kurš negrib, lai brālis labotos. Neuztraucies, bet runā ar tēvu, paklausot Dievam, bet ne kaislibai. Jo arī slimnieki kurn uz ārstiem, kuri viņus ārstē, bet ārsti par to neuztraucas, jo zina, ka vēlāk viņi pateiksies.

45. *Kad es jūtu, ka nodoms mani mudina stāstīt par brāli kaislīgi, nevēlot viņam labu, – man runāt vai labāk klusēt?*

– Piespied savu nodomu runāt Dieva dēļ, nevis klausot kaislibai. Ja tevi pārņem vēlēšanās aprunāt, pasaki to tēvam, atklājot savu patieso nodomu, lai jūs abi tiktu dziedināti: brālis no grēka, tu no aprunāšanas.

46. *Ja mans nodoms neļauj man atklāt tēvam savu patieso nodomu, ko man darīt: teikt vai nē?*

– Nesaki neko, un Kungs parūpēsies par to. Tev nevajag runāt par ļaunumu dvēselē. Kungs palīdzēs brālim, kā Viņš gribēs.

47. *Gadās, ka man šķiet, ka es kaut ko daru pareizi, bet cits izlabo manu darbu; es viņam atbildu godkārigi; kā man šādās reizēs rīkoties?*

– Ja nav nepieciešams atbildēt, tad klusē. Bet, ja brāļa rīcība rada tevī šaubas, vaino sevi godkārē un palidzi brālim.

48. *Ja es daru kaut ko vidēju un redzu, ka brālis, to redzot, ieļauņojas, un godkāre mani mudina noslēpt šo lietu, jo man ir kauns, ka brālis to redzēs; vai man ir jāslēpj, lai izbēgtu no godkāres? Un vēl – ja es neesmu pārliecināts, vai brālis ieļauņojas, bet man ir tikai aizdomas: kā man rīkoties?*

– Ja tava sirds tevi nosoda par to, ka tu ieļauņo brāli, tad noslēp šo lietu un nedod viņam iemeslu ieļauņoties. Bet, ja neesi pārliecināts un tev ir tikai aizdomas, tad neuztraucies par šo lietu.

49. *Ja es kādam pateikšu asu vārdu, bet viņš to nejutis, vai man ir jānozēlo grēki viņa priekšā vai labāk noklusēt, nedodot viņam iemeslu par to domāt?*

– Ja brālis nesajuta, ka tu esi pateicis asumu, tad labāk klusē, bet centies to nožēlot.

50. *Ja kāds redz, ka brālis ir grēkojis, un pastāsta to tēvam; kā tam, par kuru stāstīja, ir jāizturas pret stāstītāju?*

– Ja tas, kurš grēkoja, ir patiess kristietis un dzīvo Dievā, tad, ja kāds, naida dzīti, arī stāstīs par viņu tēvam, viņam ir jādomā: brālis to teica, lai darītu man labu, šādi viņā piepildīsies Rakstu vārdi: “*Labs cilvēks no savas labās gribas izdod labu*” (Mt 12, 35); domājot šādi, viņš iemīlēs brāli, nevis ienīdīs. Kas šādi rīkojas, vienmēr pieaug Dievā.

51. Tā kā es jūtu, ka savas godkāres dēļ es, dažiem brāļiem klanoties, nedaudz sarkstu, tad vai man ir jācenšas klanīties citu klātbūtnē, vai rīkoties kā pagadās?

– Tev nevajag izvairīties klanīties citu klātbūtnē un vēl jo vairāk viēnātnē, bet rīkojies kā sanāk.

52. Vai man ir jākļānās arī jaunāko priekšā, vai man viņi jāuzrunā ar vārdiem, lai manī neielavītos godkāre?

– Gadās, ka arī lieli un cienījami vīri ir spiesti klanīties zemajiem, pēdējiem cilvēkiem, un viņi to dara bez godkāres, tāpēc ka tas ir viņu pienākums. Tāpat ir jārikojas arī tev, ja tev ir jākļānās jaunāka brāļa priekšā, tad dari to bez godkāres, zinot to, ka tu esi viņa parādnīeks.

53. Ja manā sirdī ieiet kaislīgs nodoms, kā lai es to atvairu: runāt tam pretī, aizliegt tam un it kā sadusmoties uz to; vai noliikt to Dieva priekšā un parādīt Dievam savu nespēku?

– Brāl! Kaislības ir tas pats, kas bēdas, un Kungs tās neatdalīja, bet teica: *“Piesauc Mani bēdu dienā: Es glābšu tevi, un tu Mani godināsi”* (Ps. 50, 15). Tāpēc attiecībā uz kaislībām nekas nav labāks par to, kā piesaukt Dievu. Visi nedrīkst runāt pretī, bet tikai tie, kuri ir stipri Dievā, tiem dēmoni klausā. Ja kāds no vājajiem runās pretim, tad dēmoni viņu izsmies, jo viņš, atrodoties viņu varā, runā tiem pretī. Tāpat ir ar aizliegšanu, tā ir stipro vīru lieta, to, kuriem ir vara pār tiem. Vai daudzi no svētajiem ir aizlieguši velnam, līdzīgi Erceņģelim Miķelim, kas to darīja, jo viņam bija vara? Mums, vājajiem, atliek tikai

piesaukt Jēzus vārdu, jo kaislības ir dēmoni, kas aiziet, izdzirdot šo vārdu. Ko gan vēl tu gribi? Lai Dievs tevi stiprina un dod tev uzvaru.

54. Es tevi lūdzu, tēvs, apsoli man, ka tu lūgsies par mani, kā to apsolija svētais tēvs. Kad mani kaut kas uzvar, nodoms man saka: Dievs tāpēc tev neļauj uzvarēt kaislību, ka tevī ir lepnība, vai tāpēc, lai tu nekrīstu godkārē, vai arī tāpēc, ka, ja tu šo varu iegūsi viegli, tad viegli to arī pazaudēsi, un tāpēc, ka, gribot to iegūt, bieži lūgsi Dievu. Bet varbūt tas rodas manas izklaidības dēļ; kā man rīkoties?

– Ja mēs visi esam viens, tad es uzdrošinos teikt, ka tēvs ir Dievā un es līdz ar viņu. Ja viņš tev apsoli, tad arī es caur viņu daru to pašu. Es zinu, ka esmu vājš un pats pēdējais, bet aiziet prom no tēva nevaru, jo viņa žēlsirdības dēļ mēs abi esam viens. Brāl! Ieklausies sevī. Centies darboties, lai spētu ievērot pamācības. Ja arī tev gadās krist, neatslābsti, nekrīti izmisumā, bet celies augšā, un Dievs tev palīdzēs. Tas, ka tu nespēj uzvarēt kaislības, rodas gan no tiem iemesliem, par kuriem tu runā, gan arī no tā, ka tu esi nolaidīgs. Lai no tā atbrīvotos, tev ir jākrīt Kunga labestīguma priekšā un jāraud, lai Viņš tevi atbrīvo no visām kaislībām visu svēto lūgšanu dēļ. Āmen.

55. Lūgums palīdzēt ievērot garīgā tēva padomus.

– Brāl! Tēvs savās pamācībās ir pateicis pilnīgi visu, un tāpēc citiem vairs nav ko pateikt. Ko tu vēl gribi, ja tev ir pateikts: ievēro manus vārdus, un mana derība ar tevi nezudīs. Ievēro viņa pamācības, cik tas ir tavos spēkos,

jo tajos slēpjas ceļš uz valstību, “*ko acs nav redzējusi un auss nav dzirdējusi un kas neviena cilvēka sirdī nav nācis, to Dievs ir sagatavojis tiem, kas Viņu mīl*” (1. Kor. 2, 9). Tev ir jāpieliek savas pūles un centieni, bet aizsardzība, žēlastība un dāvanas nāk no Dieva. Lai Viņam ir gods un slava. Āmen.

56. Ko man darīt? Es baidos no kauna, ko nes negods. Ja es ar kādu sāku sarunāties, tad tā aizraujos, ka pilnīgi aizmirstu sevi, kad atjēdzos, man ir kauns iet projām.

– Lai vājais varētu no šādām lietām izvairīties, viņam nevajag ieslīgt daudzvārdībā, bet pārtraukt sarunu, aizbīdinoties ar tēvu, ka viņš tev ir licis kaut ko darīt un tāpēc tev ir jāsteidzas. Neņem negodu nozīmē neticību. Brāl! Jēzus kļuva cilvēks un pacieta negodu; vai tu esi lielāks par Jēzu? Tā ir neticība un dēmonu valdzinājums. Ja kāds grib kļūt pazemīgs un nepanes negodu – nespēj kļūt pazemīgs. Lūk, tu dzirdi šos vārdus – nenievā tos, jo tad pati lieta nievās tevi. Ja sarunas nes labumu un netraucē kādai labai lietai, tad neej projām, kamēr saruna nav beigusies. Bet, ja saruna nav noderīga, tad saki: piedod, esmu vājš. Par kaunu es gribētu teikt šādi: domājot par kaunu visu cilvēku klātbūtnē, kuru Dieva priekšā būs jācieš visiem grēciniekiem, ārējais tev liksies niecība.

57. Kad uz klosteri atnāk kādi pasaulīgi cilvēki vai tēvi, mans nodoms vēlas runāt ar viņiem par garīgām lietām. Ko tu par to saki?

– Brāl! Tam, kurš patiesi grib būt Kristus mācekļis, tam nav varas pār sevi – lai viņš darītu kaut ko tādu, ko pats grib. Kaut arī viņš domā, ka saruna nesīs labumu, viņš tomēr neievēro Svēto Rakstu vārdus: “*Neko nedari bez apdoma*” (Sir. 32, 19). Ko tu gribi dzirdēt vēl pie tā, ko ir teikuši tēvi? Ja kāds no viņiem grib runāt par garīgām lietām, tad pazemīgi jautā tēvam: “Tēvs, vai tu gribi, lai es palieku un klausos vai lai es eju projām?” Dari to, ko viņš teiks. Ja tu pats gribi kādam kaut ko jautāt, tad pasaki to tēvam, viņš pajautās tad, kad uzskatīs par vajadzīgu; bet, ja viņš tev teiks: “Jautā tu”, tad jautā.

58. Ja es pats negribu jautāt, bet kāds no viesiem jautā man, kā man rīkoties?

– Ja tu ar kādu satiecies, tad aprobežojies ar sveicienu, pēc tam pasaki, ka esi aizņemts, un lūdz, lai palūdzas par tevi, un ej projām. Bet, ja tev kaut ko prasa, tad pasaki un ej projām. Ja nezini, tad pasaki, ka nezini, un ej projām.

59. Ja kāds atnāk pie manis tad, kad es esmu aizņemts ar kaut kādu darbu, un vēlas ar mani runāt; kā man rīkoties?

– Ja kāds atnāk pie tevis tad, kad tu esi aizņemts, tad pieņem no viņa svētību un dari to pašu, ko pirms tam, un saki viņam: “Lūdzies par mani, piedod man, bet man ir pavēlēts ne ar vienu nesarunāties bez tēva atļaujas; es daru to, ko viņš man liek.” Bet, ja kāds atnāk un apspēžas tev blakus tajā laikā, kad tu kaut ko dari, kas tev ir likts, atrodi kaut kādu iemeslu un piecelies.

60. Ko nozīmē tēva Jesajas vārdi: “Ja satiec svešinieku, pajautā, kā viņam iet, un pēc tam sēdi un klusē”?

– Tu man raksti, kā tēvs Jesaja ir licis sveicināt svešinieku, pēc tam jautāt, kā viņam iet; pēc tam sēdēt un klušēt. Bet tas viss tika teikts tēvam, kurš bija gados un bija sasniedzis augstu garīgo līmeni. Patiess skolnieks un tas, kurš vēlas būt mūks, izsargājas no šādas tikšanās, jo no tām rodas slinkums, izklaidība un šausmīga nekaunība. Citā vietā paterikā ir teikts: “Jānis ar šādām lietām neno darbojas.” Tas nozīmē atturēt sevi no rūpēm saistīties ar citiem cilvēkiem.

61. Nodoms man saka: atsakies no satikšanās ar apmeklētājiem uzreiz, un tu izbēgsi no to valdzinājuma. Un vēl saka: atsakies pamazām, lai apkārtējie nebrīnītos. Saki, lūdzu, kā darīt labāk?

– Atteikties uzreiz ir labāk, jo tad tu dzīvosi mierīgi, bet, ja to darīsi pamazām, tad tu pats sev dosi iemeslu sarunām un dažādiem nodomiem. Kāds teiks: viņš runāja ar mani agrāk, runās arī tagad; cits var padomāt: viņam kaut kas ir pret mani, jo agrāk viņš sarunājās, bet tagad ne. Vēlies to sasniegt, un Dievs tev palīdzēs.

62. Dažreiz uz klosteri nāk slimnieki un lūdz, lai viņiem iedod kaut ko no slimnīcas, un tēvs man ir pavēlējis dot nepieciešamo, tāpēc es esmu spiests ar viņiem sarunāties, un es domāju, ka es to nedaru savas gribas dēļ. Tēvs, paskaidro man šo lietu un lūdzies par mani, lai es varētu būt mierīgs.

– Kas attiecas uz slimniekiem, es teikšu sekojošo: ja tu visiem dosi vienādi, tad tev ne par ko nav jāuztraucas, jo tas ir noteikts darīt. Bet uzmanies no tā, lai nesāktu ar kādu apmeklētāju ielaisties garās sarunās, aprobežojies ar nepieciešamajiem jautājumiem, lai tava ļaunā griba nerastu sev barību. Ievēro to, un tu būsi mierīgs.

63. Nodoms man saka, ka klusēšana man ir ļoti noderīga; vai tas ir pareizi?

– Klusēšana nozīmē atturēt savu sirdi no tā, lai dotu citiem lietas un saņemtu tās no viņiem, kā arī no iztapšanas cilvēkiem un no citām tamlīdzīgām lietām. Kad Kungs atmaskoja rakstu mācītāju, stāstot līdzību par vīru, kurš bija kritis laupītāju rokās, un jautāja viņam – kurš bija tuvākais, rakstu mācītājs atbildēja: “Tas, kurš viņam parādīja žēlsirdību” (Lk 10, 37). Ja arī tu tici, ka žēlsirdība ir lielāka par upuri, tad liec savai sirdij būt žēlsirdīgai. Klusēšana cilvēkam ļauj rast iemeslus augstprātībai, pirms viņš kļūst bez vainas. Tikai tad ir vieta patiesai klusēšanai, kad cilvēks ir nesis krustu. Tāpēc, ja tu pret tuvāko būsi žēlsirdīgs, tad saņemsi palīdzību; ja atturēsi sevi no līdzjūtības, gribot sasniegt to, kas ir augstāk nekā tu, tad zini, ka tu zaudēsi arī to, kas tev ir. Nepaliec ne iekšpusē, ne ārpusē, bet esi vidū – “izprotiet Dieva gribu, jo šīs dienas ir ļaunas” (Ef. 5, 16).

64. Tēvs, lūdzu, paskaidro man, ko nozīmē vārdi: “Nepaliec ne iekšpusē, ne ārpusē, bet turies pa vidu”? Vai nevar dažas dienas veltīt klusēšanai, dažas – ārējām rūpēm?

– Mani vārdi nozīmē: neplēsies pēc klusēšanas un nepamet novārtā sevi; kad atrodiēs rūpēm pa vidu – lūk, vidusceļš, kurā nav krišanas briesmu. Klusējot ir jābūt pazemīgam, un rūpestos nedrīkst zaudēt modrību par sevi un savaldīt savus nodomus; tas viss nav jādara kaut kādā noteiktā laikā. Ikvienam patiesībā ir jāpacieš viss, kas notiek, un jājūt līdzī visiem brāļiem, kuri dzīvo kopienā, tādā veidā tu izpildīsi to, ko apustulis mums ir pavēlējis (*Rom. 12, 15*). Tā ir līdzjūtība; just līdzī slimniekiem un palīdzēt viņiem izārstēties ir labs darbs. Ja ārsts, izārstējot slimnieku, saņem godalgu, tad vēl jo vairāk tas, kurš ir izrādījis līdzjūtību. Jo tas, kurš nejūt līdzī, visā pilda tikai savu gribu.

65. *Tu man pavēlēji turēties pie vidusceļa, bet gadās, ka tad, kad es atbrīvojos no darbiem un man ir laiks pabūt savā cellē, mani ļoti satrauc gan mūki, gan pasaulīgie cilvēki, kuri ieraduma pēc nāk pie manis ciemos. Ja es izeju pie viņiem, tad bēdājos par to, ja ne, tad nevaru iet pildīt savus pienākumus slimnīcā. Vai tu neatļautu man lūgt brālim, kurš strādā slimnīcā kopā ar mani, izpildīt arī manus pienākumus tajās reizēs, kad es neiešu ārā? Varbūt man pilnīgi noiet malā no visa? To es domāju kā cilvēks, bet, ja manā nodomā slēpjas pašattaisnošanās, tad lai notiek Dieva prāts, bet ne mana griba, tāpēc ka paša griba nevar pastāvēt un tā aizies bojā.*

– Jo cilvēks kļūst pazemīgāks, jo vairāk viņš sasniedz. Palikšana cellē nedarīs tevi pieredzējušāku, tāpēc ka tu

tur dzīvo bez bēdām. Bet caur to, lai tu priekšlaicīgi pamestu savus pienākumus, ienaidnieks gatavo nevis mieru, bet vēl lielākus pārdzīvojumus, un galu galā viņš tev piespiedīs pateikt: “Būtu labāk, ja es nebūtu dzimis.” Par nemieru, ko atnes cilvēki, tēvi saka: “Gadās, ka cilvēks jau skatās acīs nāvei, bet vēl domā par pasaulīgo.” Neko nedod viņiem un neko nepieņem no viņiem – tad viņi tevi atstās. Par brāļa kalpošanu slimnīcā tavā vietā es gribu pateikt to, ka, ja tu kaut ko dari, tu palidzi pats sev; ja tas notiek caur citu cilvēku, tad viņš saņems vairāk nekā tu par savu darbu un lūgšanu. Savā iepriekšējā atbildē es tev rakstiju par līdzjūtību; centies to iegūt, ja tu tici apustulim, kurš saka: “*Kur ir kāds nespēcīgs, un es nebūtu nespēcīgs? Kur kāds krīt grēkā, un mana sirds nedegtu?*” (*2. Kor. 11, 29*); “*Atcerieties saistītos, it kā arī jūs būtu saistīti, arī tos, kas tiek mocīti, jo arī jūs paši esat miesā!*” (*Ebr. 13, 3*).

66. *Tēvs! Ja man kāds lūdz lietu, kā man viņam to iedot laipni, ja es šaubos? Jo, ja es dodu ar piespiešanos, tad mana dvēsele ir cietsirdīga un neapmierināta.*

– Ja tu zini, ka lūdzējam šī lieta ir nepieciešama, tad dari to ar prieku, it kā dodot no Dieva dāvanām. Tur slēpjas laipnība. Bet, ja tu zini, ka viņš lūdz bez vajadzības, tad saki: “Tēvs man aizliedza dot tiem, kuriem nav īpašas vajadzības.” Tas nebūs cietsirdīgi. Lai Kungs tevi apskaidro.

67. Lasot Basilija Lielā grāmatu par askēzi, es izlasīju: ja kāds otram dod no tā, kas viņam ir, dara vairāk laba sev nekā tam, kuram dod. Kā lai es to izpildu?

– Šie vārdi attiecas uz tādu, kurš dzīvo atsevišķi un pats nosaka, ko un kā darīt, bet tas, kurš dzīvo kopienā, ir tēva pakļautībā, uz viņu šādas lietas neattiecas, jo viņam nav tiesību rīkoties atbilstoši savai gribai.

68. Svētā Basilija grāmatā par askēzi es atradu arī to, ka cilvēks nevar būt Kunga skolnieks, ja viņš pieķeras pie kaut kā laicīga vai arī saietas ar tādām, kuri viņu kaut uz īsu brīdi atrauj no Dieva baušļiem. Mani radinieki ir man parādā zināmu summu, un es vēlos šo naudu izdalīt nabaģiem, bet radinieki varbūt negribēs man šo naudu atdot; kā man rīkoties?

– Ja tu neatteiksies no laicīgās prātošanas un nekļūsi centīgāks Dieva Valstības dēļ, tad tu kļūsi iztapīgs cilvēkiem. Lai Dievs tev dod spēku pildīt Viņa gribu. Āmen.

69. Ko pēc tēvu vārdiem nozīmē “nenoklusēt”, un kā to pildīt darbos?

– Es domāju, ka tas nozīmē nenoklusēt savus nodomus; jo tas, kurš slēpj savus nodomus, paliek neizārstēts, viņš ārstējas, tikai runājot par tiem ar tēviem. Es tev saku, kā es to saprotu. Ja tu pats to saproti pareizāk, tad *lai Kungs dod tev saprašanu* (2. Tīm. 2, 7), ko Viņš tev sūta (Ekl. 2, 26; Īj. 12, 13, 16; 1. Jņ. 5, 20), tāpat arī man, Viņa sliktākajam kalpam.

70. Ko nozīmē tavi vārdi, ka uzmanīgajam miegs nekaitē?

– Kas savu ganāmpulku sargā, tāpat kā Jēkabs, no tā miegs atkāpjas (1. Moz. 31, 40), un, ja viņš iemieg, tad viņa miegs ir tas pats, kas citam atrašanās nomodā, jo sirds uguns viņam neļauj ieslgt miegā, un viņš dzied kopā ar Dāvidu: “*Apgaismo manas acis, lai es neaizmigtu nāvē*” (Ps. 13, 4). Tas, kurš ir sasniedzis šo līmeni un baudījis tā saldmi, tas saprātis sacīto; tāds cilvēks nebauda jutekļu miegu, bet lieto tikai fizisko.

71. Ja kāds man lūdz ieiet viņa cellē un lūgties; vai arī es kādam palūgšu ienākt pie manis; vai es gribu kādam palīdzēt kaut ko izdarīt; tad cik reizes vajag atteikties un nepiekrīst, lai nav jāpārkāpj bauslība?

– Ja tu ieiesi brāļa cellē vai viņš ienāks tavā un teiks: “Brāl, lūdzies,” līdz trim reizēm saki: piedod. Ja arī pēc trešās reizes viņš lūgs, tad pazemīgi izpildi viņa lūgumu. Arī tu saki tāpat, ja runā ar citu, līdz trim reizēm, bet, ja viņš negribēs, tad liec viņu mierā, tāpēc, ka strīdēties ir slikti. Un visos gadījumos: ja kāds grib palīdzēt tev vai arī tu gribi palīdzēt citam – lūdz līdz trim reizēm, un, ja viņš nepiekrīt, tad liec viņu mierā, neapvaino viņu. Tāds ir patiesais Dieva ceļš, ej pa šo ceļu bez liekulības, ar tīru sirdi. Un Dievs, kurš sniedz tev roku un uztur ar Savu žēlastību, tev palīdzēs. Āmen.

72. Ja agapes laikā man piedāvā manu daļu, bet man tā nav nepieciešama, vai tu pavēlēsi man to pieņemt, lai neiz-

skatās, ka es to negribu atturības dēļ; vai izdalīt to slimnīcā tiem, kuriem ir nepieciešams?

– Brāl! Ja tev šī daļa ir nepieciešama, tad pieņem to, ja nē, tad neņem, jo citādi tevī var rasties godkāre.

73. *Gadās, ka tad, kad es gatavoju agapi, pārējie brāļi mani slavē, – vai tas nav man kaitīgi; vai to nedarīt slepeni vai ar tēva starpniecību? Tēvs, kā lai es atbrīvojos no šī goda, tāpēc, ka tas seko man līdzī gan labajos darbos, gan sliktajos?*

– Tev jābūt uzmanīgam pret abām šīm lietām, jo tās dod pamatu godkārei! Tomēr ar tēva palīdzību agapi sagatavot ir vieglāk, jo tādā gadījumā tev būs jācinās tikai ar savu sirdi. Bet, ja tu to gatavosi viens pats, tev stāvēs priekšā dubulta cīņa – ne tikai ar savu sirdi, bet arī ar citu cilvēku viedokli. Būt brīvi no godkāres un slavaskāres spēj tie, kuri ir atbrīvojušies no vecā cilvēka. Lai Kungs tev dod šo brīvību Kristū Jēzū, mūsu Kungā, kam pieder gods mūžīgi. Āmen.

74. *Kad dievkalpojuma laikā es aizveru acis, tad mani nodomi sanāk kopā. Vai tas ir labi? Varbūt citiem brāļiem tas ir par ieļaušanu?*

– Ja tavi nodomi patiesi sanāk kopā tad, kad tu Dieva dēļ dievkalpojuma laikā aizver acis, tad nepievērs uzmanību apkārtējiem, kaut arī tev liekas, ka tas varētu viņus ieļaut.

75. *Man ir manas personīgās grāmatas, un nodoms man saka, lai es tās atdodu kopienai un vairāk par tām ne-*

uztraucos, jo, ja tās piederēs klosterim, tad ikviens varēs tās lasīt. Tāpat es domāju par drēbēm. Tēvs, saki man, lūdzu, vai man tas ir jādara? Kādas drēbes man atstāt sev, jo esmu fiziski vājš?

– Ja gribi atbrīvoties no rūpēm par grāmatām, tad būs labi, ja tu tās atdosi klosterim, jo viss, kas pieder kopienai, pieder Dievam. Kas attiecas uz drēbēm, tad ziemai tu atstāj sev divas īsās ziemas jakas un vienu virsējo apmetni; vasarai – divas īsās plānās jakas un vienu apmetni. Un vēl, ja ziemā būs ļoti auksti, atstāj vienu cepuri, divus apmetņus, vienu silto, vienu plāno. Vēl tev ir nepieciešama sega un spilvens. Ja tev ir nepieciešams matracis, tad paturi to sev. Ja tev dod drēbes un tev tās ir vajadzīgas, pieņem tās, bet vecās atdod tēvam; ja tās drēbes, ko dod, tev nevajag, tad arī tās atdod tēvam. Lai Kungs tevi stiprina dzirdēt un izpildīt, jo tā ir augšana un labošanās, kāda patīk Dievam.

76. *Tēvs, tā kā tu man esi noteicis kalpot pie slimnīcas, tad, lūdzu, pasaki, vai es drikstu lasīt grāmatas par medicīnu un mācīties pats gatavot zāles. Vai varbūt labāk nedomāt par šīm lietām, lai nemodinātu sevī godkāri, un palikt mierā ar to, ko es zinu: lietot parastos ārstniecības līdzekļus. Kā man rīkoties? Mana sirds trīs šajā kalpošanā, lai tikai nesagrēkotu un pie savām kaislībām nepievienotu vēl kādu grēku.*

Ievērojamā garīgā tēva atbilde. Tā kā mēs vēl neesam sasnieguši pilnību un atbrīvojušies no kaislībām, tad labāk nodarboties ar ārstniecību, nevis ar kaut ko kaislīgu.

Bet jāpaļaujas ir uz Dievu, nevis uz ārstēšanu; viņš mirdina cilvēkus un atdzīvina; Viņš saka: *“Es nonāvēju, un Es daru dzīvu”* (5. Moz. 32, 39). Lasot grāmatas par medicīnu vai runājot par šiem jautājumiem ar kādu citu, nekad neaizmirsti to, ka bez Dieva līdzdalības neviens nevar atveseļoties. Tam, kurš sevi grib veltīt medicīnai, ir jānodod sevi Dievam, un Dievs viņam palīdzēs. Ārstniecība netraucē cilvēkam būt dievbijīgam; nodarbojies ar to brāļu labā. Ja kaut ko dari, tad dari to, bīstoties Dieva, un visu svēto lūgšanas tevi pasargās. Āmen.

77. Tu man reiz teici, ka jāatsakās no savas gribas strīdēties ar citu, lai pastāvētu uz savu. Tēvs, ko man darīt: gadās, ka slimniekam atnesu kādu lietu, bet tā viņam kaitē, bet pirms tam es domāju, ka tā viņam derēs; un tāpēc es bēdājos, ka esmu pildījis savu gribu. Vēl es esmu ievērojis, ka visu dienu esmu aizņemts un man neatliek laika iekšējai lūgšanai; arī ēdelība mani satrauc. Saki, lūdzu, ko man darīt? Jo es ticu, ka tajā slēpjas manis glābšana.

– Ja tu domā, ka lieta, kuru tu dosi slimniekam, nāks viņam par labu, bet rezultāts būs pretējs, tad Dievs, kurš redz tavu sirdi, nesodīs tevi par to; jo Viņš zina, ka tu gribēji darīt labu. Bet, ja kāds tevi pirms tam būs brīdinājis, bet tu tomēr izdarīsi pēc sava prāta, tad tā būs lepnības izpausme. Daudzi, kuri dzirdējuši nostāstus par kādu pilsetu, to nepazīst, kad uz turieni aiziet. Tāpat arī tu; visu dienu tu dari iekšējo lūgšanu, bet neapzinies to. Paklausīt pamācībai nozīmē būt paklausīgam un darīt iekšējo lūg-

šanu. Pareizi tev ir pateicis brālis Jānis: no sākuma ietērpies lapās un, kad pienāks laiks, – nesīsi augļus. Ja nezinī, kas ir labs, tad seko tiem, kuri zina, – tā ir pazemība, un tu saņemsi Dieva žēlastību. Tu esi pareizi sapratis, ka šajā apstākļī slēpjas tava pestīšana, jo uz šejieni tu neesi atnācis pats par sevi, bet Dievs tevi uz šejieni ir atvedis. *“Topiet stipri Kungā”* (Ef. 6, 10) – un tu iegūsi daudz laba no tā, ko tu dari. Cik vien spēj, pretojies kalpošanai vēderam, un Kungs tev palīdzēs izprast un darīt labo. Topi vīrišķīgs un stiprinies Kungā.

78. Tā kā tu teici, ka man galvenais ir iekšējā lūgšana un paklausība, tad es tevi lūdzu man to iemācīt. Vai ir iespējams uzturēt iekšējo lūgšanu, kad cilvēks dara dažādus darbus un atrodas starp cilvēkiem? Lūdzu tev – izlūdzies man šo dāvanu, jo tev un “Dievam viss iespējams” (Mt 19, 26).

Barsanufija atbilde. Iekšējo lūgšanu ikviens var darīt, cik tas ir viņa spēkos. Tu esi pazemīgs, bet es labāk zinu, kas tev ir nepieciešams, un to es lūdzu no Dieva, jo Viņam *“viss ir iespējams”* (Mt 19, 26).

79. Es atkal tev rakstu, mans žēlsirdīgais tēvs, es nepārtraukšu tevi traucēt tik ilgi, kamēr tu mani nostiprināsi; ja Dievs, pateicoties jūsu lūgšanām, arī dod man zināmas skumjas par maniem grēkiem, tad es to pamazām zaudēju ārējo apstākļu ietekmē. Es tev lūdzu, tēvs, stiprini mani šajā lietā, lai viss būtu saskaņā ar Dieva žēlsirdību un lai nekas nebūtu manis paša. Es neko nespēju, ja jūs mani nestiprināsi ar savām lūgšanām. Es pārvaldu slimnīcu un

tāpēc bīstos, jo tā ir zināma vara un no tās var rasties iemesli godkārei un vaļībai attiecībās ar cilvēkiem. No pārāk biežas ēšanas es varu krist ēdelībā. Varbūt jūs domājat, ka man būtu labāk, ja es pildītu kādu zemāku pienākumu un pēc tam atgrieztos savā iepriekšējā kopienā? Tēvs, tu zini, ka es to saku nevis tāpēc, ka man šis pienākums ir par grūtu, jo ko gan es, nelaimīgais, daru? Es baidos, ka, šeit dzīvojot, es uzbudīnu savas kaislības, es to domāju pats, vai to man iedvēš dēmoni? – to es nezinu. Tēvs, atklāj man Dieva gribu; atbrīvo mani no satraucošiem nodomiem ar savām lūgšanām un stiprini mani, lai es spētu pildīt tavas pavēles, un piedod man.

Barsanufija atbilde. Brāl, uzklusi mani un esi pārliecināts Kungā, ka tad, kad mēs tev uzticējām šo darbu, mūsu rokas un sirdis, pareizāk sakot, Dieva roka, kuram mēs lūdzām, lai Viņš tevi stiprinātu šajā darbā, bija ar tevi. Tu citādā veidā nespēsi sasniegt pestīšanu kā vien caur šo kalpojumu. Neskumsti, ka tu krīti un atkal celies, vaino sevi un gaidi, kad Kungs tev izrādīs žēlastību, kuru tu gaidi; tikai neesi kūtrs. Nebaidies, jo, ja Dievs tevi ir nolīcis šajā kalpojumā, Viņš to arī nokārtos; bet arī mēs rūpēsimies kopā ar tevi. Lai velns tevi nesavaldzina, izliekoties par kaut ko labu, *“ar saviem saldajiem vārdiem un skaistajām runām pievilot vientiesīgo sirdis”* (Rom. 16, 18). Tas, kurš tevi nolika pildīt šo lietu, ir Viņš; Viņš Saviem skolniekiem teica: *“Es jūs sūtu”* (Mt 10, 16) un vēl *“Es esmu pie jums”* (Mt 28, 20). Nebaidies un ne-

uztraucies par visu, kas attiecas uz varu pār slimnīcu. Ja tu sapratīsi manus vārdus, tad tu būsi mierīgs. Tev ir jādara viss, cik ir tavos spēkos, un Dievs tev palīdzēs. Paliec Kungā un stiprinies Viņā.

80. Ja brāļi, kuri ir kopā ar mani, kaut kādā lietā grēko, kā man viņiem palīdzēt, saglabājot mieru?

Jāņa atbilde. Ja tu savā sirdī pieņemsi Dieva gribu, tad tu neuztrauksies, bet iegūsi labu ieradumu, tāpat kā tēvi; bet, ja tu to aizmirsīsi un aizrausies ar cilvēcīgo, tad ej pie Dieva ar nožēlu: “Piedod man, Valdniek, un apžēlojies par mani,” bet brāļiem, kuri ir kopā ar tevi, saki: “Sargieties, jo caur to mēs savas dvēseles vedam pazušānā.” Nerunā pārāk skaļi, bet tā, lai var dzirdēt. Kad tu to iemācīsies, tu sasniegsi tādu dvēseles stāvokli, kāds ir tikams Dievam.

81. Tēvs, pasaki man, lūdzu, kādā veidā labot tuvākos un kādos gadījumos ir jāizliekas par vientiesi – it kā nesa-protot, kas par lietu? Ja man kādā lietā neveicas, vai man ir sev jāaizliedz to darīt?

Jāņa atbilde. Kas attiecas uz cilvēkiem, tad rīkojies šādi: ja tu zini, ka cilvēks, kurš ir grēkojis, ir saprātīgs un uzklaušs tavus vārdus, tad saki: “Brāl! Ja mēs Dieva darbos būsim kūtri, tas novedīs pie dvēseles bojāejas. Vai tu esi pareizi darījis? Centies turpmāk laboties.” Ja viņš nesaprot, tad saki: “Brāl, tici man, tu esi pelnījis sodu par šo lietu, līdzko es izstāstīšu tēvam, viņš tevi sodīs.” Bet izlikties par vientiesi var tad, ja brāļa pārkāpums ir nenozīmīgs, bet, ja tas ir liels, tu nedrīksti izlikties par vien-

tiesi. Tu nedrīksti sev aizliegt nodarboties ar lietu, kura tev neveicas. Pārbaudi sevi un lūdz Dieva piedošanu, jo pretējā gadījumā kļūsi kūtrs.

82. Ja kāds no brāļiem vai slimniekiem sagrēko un es, gribēdams viņu pamācīt, runāšu ar sašutumu, vai man beigās ir viņam jākļūst? Lepnība un paštaisnība aptumšo prātu. Bet, ja kāds kļūst, tad godkāre atrod sev labvēlīgu augsni.

– Neko nesaki ar sašutumu, tāpēc ka ļaunais nerada labo. Pagaidi, kamēr tavš nodoms nomierināsies, un tad tu varēsi runāt mierīgi. Ja brālis tev paklausa, tad labi; ja ne, tad saki viņam: “Vai tu gribi, lai es to izstāstu tēvam, un darīsim tā, kā viņš teiks?” – un tu būsi mierīgs. Bet, ja viņš sadusmojas un aiziet, tad pastāsti tēvam, un viņš viņam visu paskaidros, bet tev nav viņam jākļūst (jālūdz piedošana), jo tad tu viņam dosi ieganstu domāt, ka tu patiesi esi vainīgs, un viņš vēl vairāk uz tevi sadusmosies. Citiem cilvēkiem pazemīgi lūdz piedošanu atbilstoši grēka smagumam. Ja redzi, ka tavš grēks ir smags, – paklanies; bet, ja nē, tad saki: “Piedod man.” Sargies no lepnības un paštaisnības, jo tas traucē nožēlai, gadās, ka cilvēks kļūst, lepnības dzīts. Ienīsti trīs kaislības: lepnību, paštaisnību un godkāri; ja ir nepieciešams, tad kļūst pazemīgi un lūdzoties Dievu. Cik ir tavos spēkos – esi tikumīgs, un Dievs tev palīdzēs svēto lūgšanu dēļ.

83. Ja es kalpoju slimajiem un pienāk psalmu dziedāšanas laiks vai svētā proskomīdija, vai arī ir kāda cita nepieciešamība aiziet no slimnīcas, vai es to varu darīt, ja brāļi,

kuri strādā kopā ar mani, zina, kas jādara, vai tas nebūs pārkāpums? Un, ja es gribu pabūt savā cellē tad, kad man nav jābūt slimnīcā, vai tu man to atļausi?

– Ja brāļi zina, ko darīt, tad tas tev nebūs pārkāpums, bet neaizmirsti apmeklēt slimos.

84. Ja tajā laikā, kad es izdodu brāļiem dažādas lietas, mani nomoka skopums tādā mērā, ka nespēju pat lietu iedot, vai man dot mazāk, nekā viņiem ir vajadzīgs, vai cēties dot tik, cik nepieciešams? Un vēl – kaunoties, un it kā iztapības vai godkāres dzīts, es gribu iedot vairāk; vai man rīkoties pretēji manai kaislībai, dodot nedaudz mazāk, vai arī tik, cik nepieciešams?

– Ja skopums tev traucē iedot tuvākajam, kas viņam ir nepieciešams, tad ņem to vērā, apdomā. Ja tev ir daudz lietu, tad dod mazliet vairāk, nekā ir nepieciešams. Ja godkāres dēļ gribi dot vairāk, nekā ir nepieciešams, tad ir jādod tik daudz, cik otram ir nepieciešams. Un lai Dievs apskaidro tavu sirdi.

85. Ja es redzu kādu lietu, kura varētu noderēt slimnīcai, un arī manī pašā ir kaislīga vēlme šo lietu iegūt, vai ar to es nebarošu savu kaislību, ja es to paņēmu?

– Ja tev šī lieta ir nepieciešama, bet nodoms tevi pieveic, tad savam nodomam saki: “Tas man ir vajadzīgs, bet kāpēc ņemt aiz kaislības?” Tad, kad kaislību būsi uzvarējis, tad paņem šo lietu. Bet, ja nē, tad šo lietu ir iespējams aizvietot ar citu – neņem to un apspied savu kaislību. Ja šī lieta tomēr ir vajadzīga, tad pieņem to un, sev pārme-

tot, saki: “Ja nebūtu nepieciešams, es neņemtu, jo kaislība mani uzvarēja.”

86. Reiz man kāds cilvēks uzdāvināja drēbes, un es tās pieņēmu ar prieku; bet, izmeklējot savu sirdsapziņu, es sapratu, ka ņēmu nevis tāpēc, ka man tās bija vajadzīgas, bet aiz vieglprātības, un nodoms man tagad saka: “Atdod tās.” Kā tu pavēlēsi rīkoties?

– No sirds slavēsim devēju un no sirds lamāsim ņēmēju, bet nēsāsim to ar pazemību. Turpmāk izsargāsimies no kalpošanas elkiem.

87. Ja kāds man grib iedot lietu, kas man ir nepieciešama, bet es redzu, ka manā sirdī ir kaislība to pieņemt, kā man rīkoties: ņemt tāpēc, ka ir nepieciešamība, vai neņemt tāpēc, ka sirdī ir kaislība?

– Te ir tāpat kā ar ēdienu. Tu zini, ka ēdiens ir vajadzīgs ik dienas, bet to nevajag ēst ar baudu. Tad mēs, pateicoties Dievam, kurš to ir devis, ēdam, bet sevi nosodām un uzskatām par necienīgu to saņemt, – Dievs dara, lai tas mums nāktu par svētību. Ja tev ir nepieciešama kāda lieta un ir iespējams to iegūt, pateicies Dievam, bet sevi nosodi un uzskati par necienīgu saņemt, un Dievs atbrīvos tevi no kaislības, jo “Dievam visas lietas ir iespējamās” (Mk 10, 27), “Tu visu spēj, un Tev nav nekāds nodoms neizpildāms” (Īj. 42, 2).

Gods Dievam. Āmen.